

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

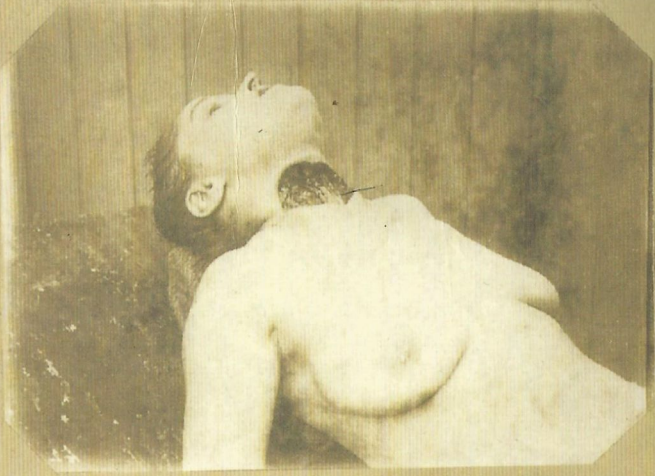
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

OĞLAK BİLİMSEL KİTAPLAR

1886-1902 PARİS POLİS KAYITLARINA GÖRE
Bir Albüm Dolusu Cinayet

EUGENIA PARRY

2.
BASKI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

EUGENIA PARRY

Eugenia Parry, sanat tarihi ve ilk dönem fotoğrafçılık üzerine sayısız kitap ve deneme yazıları yazdı. Bunlardan bazıları arasında, André Jammes'la birlikte yazdığı *The Art of French Cliché* (1983); Henri LeSecq *Photographe 1850-1860* (1986) adlı kitapta yayınlanan "L'Art d'un collectionneur: Henri LeSecq Photographe"; *The Photography of Gustav Le Gray* (1987); *Louis DeClercq* (1989); *Edgar Degas Photographer* (1998) adlı kitapta yayınlanan "Edgar Degas's Photographic Theater" sayılabilir. Parry'nin yirminci yüzyıl fotoğrafçıları üzerine de önemli yazıları vardır: Patrick Nagatani: *Nuclear Enchantment* (1991) adlı kitapta "Like a Hot Iron Ball He Can Neither Swallow nor Spit Out"; Adam Faus (1997) adlı kitapta "Less of a Test Than Earth"; *The Bone House* (1998) adlı kitapta yeniden yayınlanan "Convalescent...Incorruptible, Joel-Peter Witkin, Photographer" (1991). Aldığı sayısız ödül arasında Guggenheim (1973) ve American Council for Learned Societies'in (1980) ödülleri sayılabilir. 1993'de National Endowment for the Arts'ın verdiği edebiyat bursu (yaratıcı yazın alanında) ise *Photography's Multiple Roles..* (1998) adlı kitapta yayınlanan ve yazarın fotoğrafları yanı-kurgu öyküler yazmak için çıkış noktası olarak kullandığı "A Hundred Different Stories"ın gerçekleşmesine büyük katkıda bulundu. Elinizdeki, yazarın aynı tekniği kullandığı ilk kitabı. 1987'de Fransız hükümeti tarafından yazarın Degas Monotypes (1968) çalışması temel alınarak Fransız sanat tarihine yaptığı katkıları nedeniyle *Chevalier dans l'Ordre des Palmes académiques* madalyası verildi. 1968-1986 yıllarında Wellesley College'da, 1987-1993 yılları arasında da University of New Mexico'da sanat tarihi ve fotoğrafçılık tarihi dersleri verdi. Eugenia Parry, New Mexico'da, Santa Fe'de yaşamaktadır.

OĞLAK BİLİMSEL KİTAPLAR

Bir Albüm Dolusu Cinayet-*Crime Album Stories* / Eugenia Parry
İngilizce aslından çeviren: Mehmet Harmancı

© Scalo Publishers, Zurich-Berlin-New York 2000

© Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti., 2000

Bu yapının bütün hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılarının dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Kurumsal kimlik danışmanı: Serdar Benli

Kapak tasarımı: Derya Diblen

Kapak resmi: Marie Aguétant, Prado'nun kurbanı /

Albüm: Gérard Levy Koleksiyonu, Paris

Dizgi düzeni: Goudy, 11 / 16 pt.

Ofset hazırlık: Oğlak Yayınları

Baskı: Oğlak Baskı Hizmetleri

Tel: (0-212) 612 73 05

Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Genel yönetim: Senay Haznedaroğlu

Yayın yönetmeni: Raşit Çavaş

Zambak Sokak 29, Oğlak Binası, 34435 Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0-212) 251 71 08-09, Faks: (0-212) 293 65 50

e-posta: oglak@oglak.com

İkinci baskı: 2004

ISBN 975-329-326-7

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

OĞLAK BİLİMSEL KİTAPLAR

1886-1902 PARİS POLİS KAYITLARINA GÖRE
Bir Albüm Dolusu Cinayet

EUGENIA PARRY

İngilizce aslından çeviren:
Mehmet Harmancı

ALBÜM: GÉRARD LÉVY KOLEKSİYONU, PARİS

KİMLİK SERVİSİ

**Paris'te Adalet Sarayı'nın ve Emniyet Müdürlüğü'nün
kuşbakışı görünüşü.**

İçindekiler

Albüm	14
1 Yöntemim	17
2 Koca Pembe Çocuk	29
3 Önemsiz Kişiler	41
4 Baş	57
5 Bir Arkadaş Tartışması	71
6 Pulculuk	81
7 Çocuk Kurban	97
8 İki Garson	115
9 Edebiyat	127
10 Yağ ve Kül	143
11 Soluk	163
12 Yelkenli	173
13 Yapma Çiçekler	187
14 Hepsi Fotoğraflarda	203
15 Tanrıça	211
16 Kuş Yuvası	221
17 Armağan	231
18 Kente Bir İngiliz Geliyor	247
19 Çok Fazla	259
20 Şurup İçinde Vişneler	271
21 “La Petite Gourmet”	285
22 Panter	299
23 Kızkardeşler	307
24 Işığa Takılan Önemsiz Şeyler	317
25 Parmaklar	329

İthaf 343

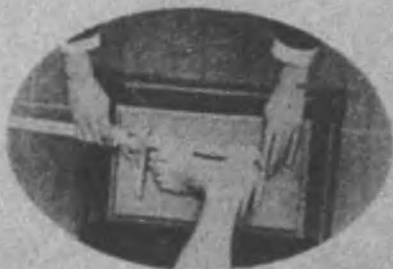
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - www.pdfkitap.org Teşekkürler 347

Rolée de la nuance de l'œil .

GÖZ RENGİNİ SAPTAMA

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Mesuration du pied .

AYAK BOYUNUN ÖLÇÜLMESİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

TASNİF DOLAPLARI

FOTOĞRAF STÜDYOSU

*Ey soluk, dört yelden gel ve
öldürölmüş bu adamlar
üzerine üfle de, dirilsinler.*

Hezekiel, 37:9

ALBÜM

Gri gözlü bir adam Paris bitpazarında fosil satıyor. Yanına yaklaşıyorum. “Sizde eski fotoğraflar var mı?”

“Ama bunu nasıl bildiniz?” diyerek garip garip bakıyor yüzüme. Sonra ortağıyla tanışmak isteyip istemediğimi soruyor. Randevulaşıyoruz. Rue de Beaune’de bir Doğu antikaları galerisine gidiyorum. Arka tarafta çimento zemin üzerinde bir soba ve bir kütüphane var.

“Fotoğraf konusunda pek bilginiz yok. Size öğretmemiz gerekecek.”

Bana uzun zaman bir bodrumda kalnuşa benzeyen buruşuk, yeşil bez ciltli bir albüm gösteriyorlar. Bu özel bir şey değil. Rue de Coëtlegon’da *La Lanterne Magique* dükkânından almışlar. Ayyaş ve sefil bir adam olan sahibi albümü akıl almayacak bir fiyata satmış. Aslında satmak istemiyormuş ama çok hoşlarına gittiğinden sık sık dükkâna uğramaya başlamışlar. Dükkân sahibi sonunda razı olmuş ama acısını da fena çıkarmış.

Albümü açınca eski fotoğraflarla dolu olduğunu görüyorum. Geçen yüzyılın sonundan vahşi cinayetler. Kadın saçları, kesilmiş boğazlar, parçalanmış gövdeler, morg masaları, deşilmiş karınlardan dökülen bağırsaklar. Benden bir itiraz sesi yükseliyor. Sınavı kaybettim. Sevinçle gülüyorlar.

Bundan sonraki yirmi beş yıl boyunca Paris’e her gidişimde albümü mutlaka ziyaret ediyorum. Onu pansiyon odama götürmeme izin veriyorlar. Orada masanın üstünde kayıtsız bir yılan gibi duruyor ama yine de, “Sen yenecek bir şey misin?” diye soruyor sanki. Onunla aynı odada bulunmaya korkuyorum. Onun sıradanlığında ısrar ederek yanına bir makara iplik koyuyorum.

Negatifleri yazılı ve numaralı fotoğraflar Paris polisinden gelme. Şahane şeyler. Midemi bulandırıyorlar. Her birinin düz gri kâğıda kurşun kalemle yazılı bir de başlığı var. Elimi bir fotoğraf makinesi vizörü gibi yüzümün önüne koyarak sahnelere bakıyorum. Kamerayı bir kalkan gibi kullanıp fotoğrafların fotoğraflarını çekiyorum. Albümü göstermek için arkadaşlarımı eve getiriyorum. “İğrenç” diyorlar.

Albüme o kadar çok bakıyorum ki, artık içindeki herkesi ailemdenmişler gibi tanıyorum: Carrara, Pranzini, Küçük Pierre, Parçalanmış Adam. Albümün fotokopisini Paris polis arşivlerine götürüp diğer ciltlerin nerede olduğunu soruyorum.

“Başka yok. Biz resimlerimizi böyle saklamayız.”

“Peki ama böyle bir şeyi kim koleksiyon haline getirmiş olabilir ki?”

“İçerden biri, polise yakın biri.”

Yüzlerce adsızdan biri olan düşük aylıklı bir polisin dosyalara konulacak resimleri gizlice aldığını, gaz lambası altında onları altın sikkelermiş gibi dizdiğini görebiliyorum.

Paris gazetelerinde cinayetlerin haberlerini okuyorum, polis dosyalarında kalan bilgileri kopya ediyorum. Elimdekilerin hepsi gerçek bilgiler. Albümdeki resimler ise başka bir şey söylüyor, benden kurbanları kanlardan ayırmamı, katillerin uydurma mazeretleri arasında ayırım yapmamı istiyorlar. Genet *Hırsızın Günlüğü*’nde şöyle yazmıştı: “Bana kendim hakkında bir şeyler söyleyen bu ilişkilendirme başka birinin aklına gelmez: Benimkisi ise bundan kaçınamaz.” Ben Genet’nin hırsızıyım.

Eugenia Parry

1898-92p		long 169	head p 152	eye do 1	age do
width 143	width e 69	eye 5 j pad	age do	age do	age do
0 44	width e 69	eye 5 j pad	age do	age do	age do
width e 69	width e 69	eye 5 j pad	age do	age do	age do
width e 69	width e 69	eye 5 j pad	age do	age do	age do

long 169	head p 152	eye do 1	age do
width 143	width e 69	eye 5 j pad	age do
0 44	width e 69	eye 5 j pad	age do
width e 69	width e 69	eye 5 j pad	age do
width e 69	width e 69	eye 5 j pad	age do

ALPHONSE BERTILLON'UN YEĞENİ
GEORGES'UN ANTROPOMETRİK KARTI

1 YÖNTEMİM

Benim mantıksal yöntembilim yeteneğim kader tarafından çizilmiştir. Babamın çok sayıdaki bilimadamı arkadaşlarından antropolog ve amatör frenolog Dr. Letourneau, elini kafatasındaki çukuntılar üzerinde dolaştırarak benim, yani kekeme, inatçı, dilini emen Alphonse Bertillon'un yalnızca titiz olmakla kalmayıp, aynı zamanda yöntemleri yaratacak ve sınıflandıracak bir yapıya sahip olduğumu söylediğinde ben henüz altı yaşındaydım. Ancak ben çalışmayı kesinlikle reddettiğime göre, bu nasıl gerçekleşecekti, bilemiyorum.

Ben saldırgan bir aptal, parlak aydınlar ailesinin “Vahşi”siydim. Annemin babası, ünlü bir istatistikçi olan Achille Guillard, bir hekim olan babam Louis-Adolphe Bertillon’u demografi ve insani ortamların bilimi olan mesolojiyle tanıştırmıştı. Babam insani istatistikleri sabırla inceledi ama onun bir ömürboyu sürecek olan tutkus mantarlardı. Benim pek anlayamadığım bir kültün bu titiz rahiplerinin çevresinde başkaları da vardı. Büyük beyin uzmanı Dr. Broca, Avustralya aborijinlerinin ve Yeni Kaledonyalı yamyamların kemiklerini ve kafataslarını kıyaslamak için kocaman pergeller kullanırdı. Meslektaşlar ayinlerini insanı büyüleyen fısıltılarla yürütür, çok dikkatli ve özet notlar alırlardı. Babam nüfus kâğıdındaki “Din” hanesine hiç çekinmeden “Yok” diye yazmıştı. O ise daha o zaman kendi dinini uygulamaktaydı: Bilimin sabırlı ve kararlı ilerlemesi.

Bu örnek kişileri taklit etmeyi arzuladığımı söylemek isterdim. Burun kanamaları, migrenler ve sinirsel mide belalarıyla mustarip olan ben dikkatimi herhangi bir şeye nasıl verebilirdim ki? Ağabeylerimle okula gönderilmiştik ama ben bir arkadaşın kafasına bir kitap fırlattığım için kovulmuştum. Daha sonra beni evde eğitmek üzere tutulan zavallı, miyop Alman öğretmeni de neredeyse görev şehidi yapacaktım.

1879'da Emniyet Müdürlüğü'ne girdiğimde yirmi altı yaşındaydım. Askerliğimi bitirmiş, İngiltere'de gayet kötü sonuçlarla bir süre evlerde özel öğretmenlik yapmıştım. İngilizce öğrenmem A. Conan Doyle'un dehasını ve Edgar Allan Poe'nun ruhunu keşfetmemi sağlamıştı. Bu yazarlar gözlem güçleri tekin olmayanın sınırlarında dolaşan iki detektif olan Sherlock Holmes ile C. Auguste Dupin'i yaratmışlardı. Bu kişilerin doğalarının öylesine kusurlu olduğunu ve dehaya varan sonuçlarının bir tür sinir hastalığından kaynaklandığını öğrenmek rahatlatıcı bir şeydi.

Ben bir bilimadamı olmak istiyordum. Ama eğitimim o kadar bölük pörçük ve disiplinsizdi ki -Holmes ve Dupin de aynı eksikliklerin sıkıntısını çekiyorlardı. Emniyette işim fişleri kopya etmektir. Aynı zamanda babamın ders verdiği Antropoloji Fakültesi'nde kraniyoloji, etnoloji ve demografi kurslarına da katılıyordum. 1882'de popüler bir bilim kitabı olan *Les Races sauvages*'ı da yazmıştım.

Paris polisi için kopya ettiğim fişlerde suçluların tanımları pek düzensiz bir biçimde yer almaktaydı. Sınıflandırılması mümkün olmadığından bunlardan herhangi birini yakalamak için yararlanma umudu pek yoktu. Ayrıca bilgilerin çoğu muhbirler ya da tutuklunun mutlaka yalan olan beyanına dayandığı için yanlış. Ayrıca tutukluların aklını geleyebilecek her

türlü ıskık altında çekilmiş 60.000 fotoğrafı vardı. Bunları Paris'te her gün tutuklanan onca insanla nasıl karşılaştırabilir-dik?

1879 sonlarında artık sıkılmış ve bu insanı rahatsız eden çeşitlilik arasında kendi düzenimi yaratma saplantısına tutulmuşum. Önemli istatistikleri nasıl toplayıp düzenleme gerektiği konusunda raporlar yazdım ama amirlerimin biri bile beni dinlemedi. Emniyet Müdürü Louis Andrieux benim bir hayalperest olduğuma karar vererek beni kovmakla tehdit etti. Ama ben onun kendi dosyasının istatistiki saçmalıklarla dolu olduğunu gösterdim. Doğum tarihi bile yanlıştı.

Askerdeyken insan iskeletinin her bir kemiğini ölçüp biçmiştim. Matematik yasalarının doğadaki esrarengiz biçim ve boyut dağılımına hâkim olduğunu ilk gösteren ve bunu açıklamak için bir istatistik eğrisi yaratan büyük Belçikalı bilgin Quételet'in çalışmalarının her zaman tartışıldığı baba evimin o sakın havasını hatırlıyordum.

Antropometri adı verilen basit ve zarif bir sistem geliştirdim. Bu, insanları ölçüp her bireyin benzersizliğini sayılarla belirlemede bir devrimdi. Doğa sıçramalar yapmaz ve hiçbir dil insan farklılıklarını sayılar gibi ifade edemez. Yeni patronum Camecasse 1882'de benim potansiyelimi anlamıştı. Bu sistemi kurmam ve aynı şeyi tekrarlayan bir suçlunun nasıl teşhis edileceğini göstermem için bana iki yardımcı verdi ve üç ay süre tanıdı. 589 zanlıyı ölçtük ve içlerinden suç işleme alışkanlığı olan 49 kişiyi teşhis edebildim. 1888'de Adalet Sarayı'nın üst katlarından birinde bir Adli Kimlik Bölümü'm vardı. 1894'te bölüm başkanı olduğumda dolaplarımda beş milyon kart bulunuyordu (Kadınlar ve yetişkin olmayanlar: Bir milyon. Erkekler Dört milyon).

Karım Amélie bu kartların 7000'inden fazlasını yazmıştı. Onunla iki şey için evlenmiştim: Küçük, kusursuz, bembeyaz dişleri ve mükemmel elyazısı. Kalın camlı gözlük kullandığı için karşıdan karşıya geçmekte güçlük çektiği Rue de Rivoli'de karşılaşmıştık. Çok geçmeden bana Almanca ders vermeye başlamıştı. Bu benim açımdan aşk değildi. Ben daha gençken umutsuz bir aşka tutulmuştum ve o ıstırap bir ömür-boyu yeterdi.

Amélie ufak tefek, pembe tenli ve çok sarışındır. Paris kadınlarını tutsak alan moda değişimleriyle hiç ilgilenmediği için elbiseleri hep karnaval renklerindedir. Çiçekler ve hayvan taklitlerinin üzerinde toplandığı şapkaları... nazıkçe nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum... Avusturya'dandır. Yine de mükemmel bir müttefik ve işbirlikçi bulmuştum. Amélie bana tapıyordu. Ben kendim dahi olduğuma inanmadan, bana dahi demeye başlamıştı.

Antropometri, kemiklerin ölçülmesidir. Bunun mantığını üç tartışılmaz gerçeğe dayandırıyordum: Yirmi yaşından sonra insan kemikleri hemen hemen kesin olarak sabitleşir. Bir insanla bir diğerrinin iskeleti arasında çok aşırı farklılıklar vardır ve basit bir cetvel ve bir pergelle canlı bir insanı kesin olarak ölçmek kolaydır. Ne kadar çok fiş birikmiş olursa olsun, bu ölçüler hassas bir dosyalama sistemiyle kolaylıkla bulunabilir. Sıradan zekâyâ sahip her polisin yapabileceği bir şeydir bu.

Her sabah saat dokuzdan başlayarak polis tarafından gözaltına alınan 100 küsur erkek ve kadın benim Antropoloji Bölümü'mün merdivenlerinden yukarı çıkarlardı. Ölçü odasında onları soyardık (pantolon ve gömleklerine kadar, kadınlar elbiselerini çıkarırmazlardı) ve ayakbaşıyla çorap-

larını çıkarmalarını isterdik. Bu kullandığımız yöntem için gerekliyse de, psikolojik etkisini de hesaplamıştım. Yasaları ihlal eden çıplak ayaklı biri ayakkabılı olduğu zamanki kadar kaba olamazdı. Çünkü barbarlar bile gösteriş konusunda çok hassastılar. Yardımcılarıma onları oturtmaları için talimat vermiştim ki, bu da itaati sağlayan diğer bir teknikti. Yardımcılarım bundan sonra, gözaltındaki kişinin suçundan ya da davasının gidişatından sözetsmeleri yasaklanmış olduğundan, havadan sudan sözederlerdi.

On ölçü alırdık: Boy, kolların açık olarak uzunluğu (bu ikisi arasında çok iyi bilinen bir ilişki vardı -ikincisi genelde birinciden dört santim büyüktü), gövde uzunluğu, baş ve sağ kulağın boyu ve eni, sol ayağın uzunluğu, sol dirsek ile orta parmak arasındaki uzunluk ve orta parmağın uzunluğu. Rakamları, olayı yüksekçe bir platformdan izleyen kayıt memurlarına yüksek sesle aktarırdık, onlar da bunları özel bir karta kaydederlerdi. Bu basit iş yedi dakika kadar sürerdi. Kişi rakamlara dönüştürülünce yalnızca bizim olmakla kalmaz, adını, kilosunu, giyimini, mesleğini değiştirse ya da dövme yaptırarsa ya da yaralansa bile yine de her zaman saptanabilirdi. Eleme yöntemiyle dolaplarını tarayan uzmanlar herhangi bir kişiyi beş dakika içinde bulabilirlerdi.

Poe'nun bir tümdengelim klasiği olan *Morg Sokağı Cinayetinde* yazdığı gibi bir suçluyu ele geçirmek “gözlemin kalitesine” ve “neyi gözlemleyeceğini” bilmeye bağlıdır. Bunlara ek olarak benler, dövmeler, yara izleri gibi bedensel özellikler ve kuzey ışığı altında saptanan göz rengiyle bu on bir istatistiğin birden fazla insanda tekrarlama şansının dört milyonda bir olduğunu hesaplamıştım.

İşte düzen ve disiplin konusunda tam bir despot olma-

mın nedeni buydu. En küçük bir hata felaket getirebilirdi. Dikkatsizlik konusunda acımasızdım. Tembel yardımcılarım benim soğuk bakışlarımdan nefret ederlerdi ama bana itaat edenler de yaşamları boyunca saygı duyarlardı. Ben rüşvet almadığım için sistemim asla yanılmazdı ama durum arkadaş çevremi de kısıtlamıştı. Böylece tecrit edilmişliğe itilmiş olarak insanlığın kaosunun daha da derinliklerine inmeye başladım. Dünyanın dört bir yanında emniyet müdürlüklerinin benim yöntemlerimi benimsediklerini bilmek beni tatmin ediyordu.

Müzikhöl şarkıcıları antropometriyi repertuarlarına almışlar, ondan *le bertillonage* olarak sözediyorlardı. Bu reklam beni sıkıyordu. Dahası, o şarkıcılar çalışmalarımı yönelttiğim insanları uyarmaktaydılar. Suçlular izlerini kaybettireceklerine inanırlardı. Benim fenerim böyle üzerlerine çevrildiğinde öfkeleri sınır tanımaz bir duruma erişmişti. Cezaevlerini ziyaret ettiğimde tehditler ve müstehcen hareketlerle karşılaş-yordum. İmzasız ölüm tehditleri alıyordum. Amélie bu durumdan korkarak, emniyete giderken kendisini de yanıma almam için yalvardı. Ama ben, kendi kendimin bekçi köpeği olacağımı söyledim.

Suç işleyenlere karşı tek silahım antropometri değildi. Aynı zamanda sürekli olarak fotoğraftan da yararlanıyordum. Ölçü odasından sonra zanlılar en üst kattaki çatıdan ışık alan stüdyoya çıkarılıyorlardı. Sistemleştirdiğim ölçüleri doğrulayan, aynı derecede sağlam bir fotoğraf tekniği de yaratmak zorundaydım. Fotoğraf kesindir ama pek çok değişkene bağlıdır. Herhangi bir davada kullanılacak bir fotoğraf acımasız derecede gerçekçi olmalıydı. Birine bakarak onu tanıdığımızı sanırsınız ama aslında hareketleri ve jestleri hatırlıyoruzdur. Ha-

44 İLK TUTUKLANMASINDA RAOUL
KASIM 1884

reketsiz duran yüzü pek nadiren inceleriz. Ben zanlıyı oturmuş olarak doğal boyutunun beşte birinde olmak üzere önden ve sağdan fotoğrafını çeker ve bu iki resmi rötuşsuz olarak antropometrik dosyasına iliştirirdim.

Bu yöntemin güvenilirliği genç Raoul'un olayında gösterilebilir. 1884 kasımında ilk kez tutuklanan çocuk, fotoğraf makinemin karşısına oturmuştu. 1885'te ikinci tutuklandığında artık sokaklara düşmüştü ve "Bilardo" adını almıştı. Altı aylık suç yaşantısı psikolojisinde önemli değişiklikler yaratmıştı. Çarpık gülümsemesine takılan eğitilmemiş bir göz onun aynı çocuk olduğunu bilemezdi. Ama biz her iki fotoğrafı da aynı ışık altında çektiğimizden, ruhunun farklı durumlarına rağmen her iki resimdeki profil ve kulakların antropometrisinin her iki resimle de uyumlu olduğunu, yani gerçek Raoul'u görebiliyorduk.

Birisi bu fotoğraf işine karşı çıktığında, ki bunu özellikle anarşistler pek sık yaparlardı, asla itiraz etmezdik. "Kendini daha rahat hissettiğin bir gün gel" derdik. Ama onları hücrelerine götürürken koridor duvarına yerleştirilmiş bir fotoğraf makinesinin flaşı birden patlar ve zanlıları doğal durumlarında tespit ederdi.

Gazetelerde sık sık yeralan başarılarım beni öyle bir üne kavuşturmuştu ki, aynı zamanda elyazısı tahlillerine de başladığım için 1894'te Dreyfus olayında uzman olarak çağırıldım. Vatana ihanetle suçlanan bir Yahudi olan Yüzbaşı'nın tutuklanmasıyla becerilerimi gösterecek yeni bir fırsat bulmuştum. Ben Yahudiler'den nefret etmem. Yahudiler parlak bilimadamlarıdır. Kimse inanmadıysa da, oraya görev duygusuyla gitmiştim. Ama söylediklerimi söyleyebilmek için Yahudi aleyhtarı olmam gerekirdi.

İKİNCİ TUTUKLANMASINDA RAOUL
MAYIS 1885

Dreyfus'un hiç kuşkuyla yer bırakmayacak derecede suçlu olduğunu kanıtladım. Onun yazdığı sanılan *memorandum*, devletin davasının en büyük deliliydi ve Almanlar'a askeri sırları aktardığını gösteriyordu. Ceza yasasının 75. maddesi çok kesindir: "Yabancı devletlere bilgi veren kişi... ölümle cezalandırılır."

Benim için olay çok açıktı. O *memorandum'u* yalnızca Dreyfus yazabilirdi. Yazı ince kâğıda yazılmıştı. İnsanlar kişisel düşmanlarını mahvetmek için pek çok sahte belge düzenlerler. Onun *memorandum'u* başka bir belgeden kopya ettiğini tahmin ediyordum. Belgenin sahte olduğunu ve kendi elyazısıyla olmadığını söylemek için kendisinin, karısının ve kardeşinin elyazılarını taklit etmişti. Mantıksız mı? Ben hiç öyle sanmıyordum. Bunun kendisi için giyotin demek olduğunu bilmeme rağmen. Mahkemede krokiler ve çizimler sunarak profesyonel bir hain olarak bütün hilelerini açıkladım. Bu bir tündengelim şaheseri idi. Dreyfus'u çırılçıplak ortaya sermişti.

Cumhurbaşkanı Jean Casimir-Périer beni iki ayrı oturumda dinledi ve sonunda benim "zorunlu olarak mantıklı... gerçek olarak deli" olduğum kanısına vardı. Dreyfus ise çalışmamı "çılgınlık" olarak niteliyordu. Bunların benim için hiç önemi yoktu. Suçlularla uğraşırken onlara uyum sağlamak için biz de çarpık alışkanlıklar geliştiririz. Diğer uzmanlar birbirleriyle çelişkiye düştüler. Yalnızca benim yorumum mutlak ve yadsınılmazdı. Dreyfus çifte hayat sürüyordu. Halkın önünde konuşmaktan nefret ettiğimden karatahta başında az daha bayılacaktım. Herkes kahkahalarla gülüyordu. "Hezeyan" dedikleri şeyle beni çarmıha gerdiklerinde öfkemden aklımı kaçıracaktım. "Beni ölümünden sonra tarih yargılayacak" dedim onlara.

Yöntemimin bir başka yanının da suç sahnelerinin, özellikle de cinayet işlenen mekânların, benim karakteristik hassasiyetimle belgelenmesi gerektiği olduğunu da belirtmeliyim. Neyse ki, kimse bunu “hezeyan” olarak nitelemedi. İnsanların birbirlerini öldürdüklerinde yarattıkları karışıklık bir şeydir. Ama onlardan bir anlam çıkartacak olan bizler, katiller kadar karmakarışık olduğumuz takdirde bu adaletin çöküşü olur. Sherlock Holmes karakteristik sabırsızlığıyla şöyle demişti: “Bir öküz sürüsü gibi üzerinden geçmelerinden önce buraya gelebilseydim her şey ne kadar basit olurdu.” Ben gelmeden önce cinayet yeri süreci böyleydi işte. Ben bu yerlerin fotoğraflarının çekilmesinin ne kadar önemli olduğunu anladım. Bunlar en çok suçluyu cezalandıracak olan jüriye göstermekte işe yarayacaktı. Bir cinayetin çirkinliğini gören bir kimse başka bir karar veremez zaten. Kimi zaman, diğer bazı önemli unsurlar bir olayı çözebildiği için cinayet yeri fotoğrafı gereksizdir. Ama başlangıçta bunu bilemeyiz ki. Ayrıca, bu fotoğrafların her biri bir hikâye anlatmaktadır.

2 KOCA PEMBE ÇOCUK

16-17 Mart 1887'de, VIII. Daire, Rue Montaigne 17 numarada, fahişe Marie Regnault (39), oda hizmetçisi Annette Gremeret (yaşı bilinmiyor) ve hizmetçinin kızı olduğu varsayılan Marie-Louise Gremeret (11) hırsız, kumarbaz ve dolandırıcı Henri-Jacques Ernest Pranzini (31) tarafından palayla parçalanaarak öldürülmüştür. Pranzini 13 Temmuz 1887'de giyotinle ölüme mahkûm edilmiş ve cezası 31 Ağustos 1887'de infaz edilmiştir.

Benim adım Godinet. Paris'e gelip talihim yaver gidene kadar benim için gelecek diye bir şey yoktu. On yedi yaşındaydım, herhangi bir deneyimim yoktu ve Tıp Fakültesi'nde anatomi şeflerinden biri olan Dr. Poirier'nin yanında işe girdim.

Çok pis kokulu bir işti. Çocuklardan çoğu, Poirier eline neşteri verip de kesmeye başlamasını söylediğinde arkalarına bakmadan kaçar, garsonluk ederek üç beş kuruş bahşişe razı gelirlerdi. Ben dizlerime kadar kana batmıştım ama bu da beni ünlü yapmıştı.

Hep taze cesede ihtiyacımız olurdu. Bize gelen cesetlerden çoğu cinayet kurbanları, sokaklarda ölüp de morgda aranmayan kimsesizler olurdu. Benim işim, Poirier'nin bilim adına incelemesi için cesetlerin derilerini yüzmekti. Onun kendi kuramları vardı. Ben de kanıtlarını sağlamada kendisine yardımcı oluyordum.

Kellelerini “Dul Kadın”ın, yani giyotinin altında kaybetmiş olan ünlü katiller de bize gönderilirdi. Poirier’yle doktorları bunların beyinlerini büyük bir merakla beklerlerdi. Onların beyinlerinde sıradan insanların beyinlerinde olmayan esrarengiz ve çarpık bir şeyler göreceklarını düşünürlerdi. Ben işin o yanında görevli değildim. Poirier kafatasını kendisi yarar ve beyni özel olarak incelerdi.

Ben adale ve yağlar arasında boğulup gitmiştim. Yılda yüz elli ceset. Bazılarını uzmanlara gönderirdik, onlar cesetleri kimyasal bileşimlere sokarlar ve bize öğrencilerin üzerinde çalışmaları için temizlenmiş iskeletler verirlerdi. Ailem benim fakültede olmamla gurur duyuyordu. Onlara bunun mezbahada çalışmaktan beter olduğunu anlatamazdım.

Üzüntü falan duyduğum yoktu. Cesetler insan değil, yalnızca kesmek için para aldığım nesnelerdi. Ölünün yüzüne bakardım ama o bana bakmazdı. Onun kendi düşünceleri vardı. Sonunda böyle olur işte. Hiçbir şey hissetmezsin. O kadar çokturlar ki.

Bir ceset genç olduğunda dikkatimi çekerdi. Başlangıçta benim yaşımdakileri merak ederdim. Ama o da geçti. Benim de zamanından önce, öyle bir şekilde son bulacağım düşüncesi beni rahatsız ederdi.

Kesmek ve yüzmek. İş epey monotonlaştığı için sıradışı her şeyden heyecan duyardım. Başparmaksız bir el. Kanayan bir kalp dövmesi. Ya da bir ad. Eli bir süre saklardım. Ya da dövmeli deri parçasını rahatça bakabilmek için saklardım. Onları meyhanede rastladığım bir kıza gösterdim. Kızı bir arka sokağa götürüp, lambanın altında mendilimi açıp gösterdim. Çok korkmuştu. Polise söyleyemeyecek kadar. Eğlence-den sonra onları alıp çöpe atmıştım.

Pranzini. Assassin de Marie Regnault au baron et la fille de sa femme

**MARIE REGNAULT, HİZMETÇİSİ VE HİZMETÇİNİN KIZI İLE
KATİLLERİ PRANZINI**

**Marie Regnault, Annette Gremeret (hizmetçi), Marie Gremeret
(hizmetçinin kızı)**

Tıp öğrencileri gelir, tütün kesesi yapmak için kadınların memelerini isterlerdi. Şömine raflarına koyup sevgililerini etkilemek için ünlü bir katilin bir iki kemiğiyle bir kafatası isterlerdi. Onları gayet iyi anlıyordum.

Öğrencilerin hepsini tanıdım. Yaşıtlarımdı hepsi. Aşağılık herifler diye düşünürdüm ama prestiji olan insanlardı. Günün birinde büyük paralar kazanacaklardı. Ama o an için güç bendeydi. Benden alacakları parçacıklar için onları yalvartırdım. Onları o kadar çok isterlerdi ki.

Onların da kendilerine göre nedenleri vardı. Ama ben bunu sormazdım. Bir dövme ya da başparmaksız bir el ilginç olabilir. Düşünmeye başladım. Bu işte para vardı. Kent başkalarının ihtiyacı olmayan şeylerle yaşayan yoksullarla doluydu. XX. Daire'nin çingenelerine bakın. Karavanları çöplükten beterdi. Bütün yaşamları boyunca başkalarının atıkları şeylerle beslenirlerdi.

Hemen satışa başlamadım. Bunu istemiyordum ama bu tür mallarda bir ticaret yapmamın *beklendiğini* öğrendim. Kimse söylemediyse de bunun bir gelenek olduğunu duydum. Bu işlerin içinde olmayanlara anlatmak güçtür ama bende de bazı parçaları saklama arzusu vardı.

İnsanlar çevremde durup beni seyrediyorlardı. Tıp öğrencileri, cinayet soruşturma memurları, meraklı polisler. Biri gelip "Bir anı versene" derdi. Bir kafatası, ünlü bir katilin derisinden bir parça ya da pantolonundan bir düğme. Öyle açık açık da konuşmazlardı. Aslında bedava bir şey istiyor değillerdi. Para ödemeye hazır müşterilerdi. Saygın hanımefendiler sanki çarşıya alışverişe çıkmış, broş yapacak bir parça arıyor gibi gelirlerdi. Biri bir idamdan sonra, koleksiyonuna katmak için bir katilin kafatasını istedi. Katilin kurbanları-

nın kafatasları için de büyük bir para önerdi. Campi mi? Yaşlı adamla kızkardeşini öldüren herif mi? Katilin epey geniş bir göğsü vardı. Bir beyefendi de onun derisinden bir kitap kapağı yapmıştı. Kimsenin adını veriyor değilim ama eski bir emniyet amiri hâlâ mürekkep hokkası olarak bir katilin kafatasını kullanmaktadır.

Bu anlaşılır bir şeydi. Detektifler ve adliye mensupları bu tür şeylerden hoşlanırlardı. Belki de onların kendilerine şans getireceğini düşünürlerdi. Ama sanmıyorum. Bu hevesleri meraklarından kaynaklanıyordu sanırım. Sefil yaşantılarına biraz heyecan katacak bir şey. Aldıkları para çok azdı. Benimki de. Başkaları için iğrenç olan şey bizim için tılsımlıydı.

İlk önceleri yalnızca para düşünüyordum. Ama satacağım fantezi mallarla özel bir sınıftaydım. Talep ediliyordum. Poirier'in yan iş olarak neler yaptığını bilemiyorum. Belki de aynı şeyi yapıyordu, ama sonunda okkanın altına giden ben oldum.

Her şey Pranzini'yle ortaya çıktı. Başlı sepetin içine düşünce kendisini iki parça halinde aldık. Pranzini ünlü bir kişi, Paris'in gördüğü en büyük katillerden biriydi. Bir pala alıp pahalı bir fahişeyi, hizmetçisini ve hizmetçinin küçük kızını doğramıştı. Geriye yalnızca divanın altına saklanan iki köpek yavrusu olan Dick ve Lili kalmıştı. Basın, binlerce ayrıntı arasında fahişenin dairesinin krokisini de yayınlamış ve sonra komodininin üstünde buldukları bazı seks aletleri konusunda imalı yorumlarda bulunmuşlardı.

Henri Pranzini Mısır kökenli bir İtalyandı. Marie Regnault'yla yatıyordu. Kadına kendi dünyasında, Régine de Montille derlerdi. Hem yüksek hem aşağı tabakadan erkeklerle yatan diğer bütün kadın kitaplarıydı. Mısırlı ve servetiy-

le övünürdü. Pranzini de ona gitmiş, vereceği zevkin bedelini ödemiş, sonra da franklarını, yüzüklerini, bilezik ve saatlerini almak için boğazını kesmişti. Hizmetçi uyanınca onu da öldürmüştü. Çevrede tanık var mı diye bakınırken hizmetçinin uyuyan kızını bulmuş, onun da işini bitirmişti.

Pranzini müthiş güçlüydü. Kendini işi üzerinde nasıl yoğunlaştırdığı cesetlerden belliydi. Öldükten sonra bile kalpleri kan pompalamaya devam etmişti. Her taraf kan içindeydi.

Bertillon morgda kurbanların fotoğraflarını çekmişti. Pranzini'nin üç ölü kadınının resimlerini yakından çekmişti. Esaslı bir çalışmaydı. Marie Regnault'nun kesilmiş boğazını ve parçalanmış omzunu tespit etmişti. Uzun saçları morgun mermer masasından aşağı sarkıyordu. Gözleri açıktı. Dehşeti görebiliyordunuz. Bertillon hizmetçinin kafasının nasıl az daha tamamen kopacak biçimde kesildiğini ve kızın feci durumunu da yakalamıştı. Kızın kafasını boynuna ancak bir deri parçası bağlıyordu. Resimler büroda elden ele dolaşmıştı. Çok esaslıydılar. Herkes birer tane istiyordu.

Polis arşivcileri büyük cinayetlerin sunularını Bertillon'un resimleriyle yaparlardı. Onları Emniyet Müdürlüğü'nde duvarlara asarlardı. Pranzini cinayeti böyle bir gösteri için mükemmel bir adaydı. Kurbanların canlı ve ölü olarak çekilmiş fotoğrafları gayet sanatkârane yerleştirilmiş, ipekli kordelalarla asılmıştır. Süslü yazılarla adları yazılmıştı. Bir çerçeve içinde bütün olayı görmek mümkündü.

Cinayetin pek çok fotoğrafı ortalıkta dolaşıyordu. Morgdakiler ve polis memurları Pranzini'yle kurbanları hakkında her şeyi kapışmaktaydı. Polis, kadının evinde fahişenin saçları pudralı, balo giysili ve at binmek için Amazonlar gibi giyinmiş resimlerini bulmuştu. Onun lütufları için para ödeyen beyefendilere nasıl da küstahça bakıyordu.

Hizmetçisi Annette Gremeret'in bir resmi kadının pek çekingen olduğunu gösteriyordu. Annette, Marie Regnault'nun en yakın dostu olduğu için herkes onun da resmini istiyordu. Fahişenin adını ve hizmetçinin soyadını taşıyan küçük Marie-Louise daha da büyüleyiciydi. Herkes onun fahişenin gayrimeşru çocuğu olduğuna inanıyordu. "Bakın, nasıl da Regnault'ya benziyor. Annette'e hiç benzemiyor." Kız elinde bir bebekle. Gözlerinde yetiştği yerin hanımının parlaklığı var. İlk komünyonunu almak üzereydi. Cesedinin yanında bir dua kitabı bulunmuştu. Marie Regnault'nun vasiyetnamesi hakkında da bilgimiz vardı. Kadının her şeyi kıza kalacaktı. Hem de fahişenin öz anababasından önce! Bu da kuşkularımızı doğruluyordu. Bütün bu esrarlı şeyler resimlere sahip olma arzusunu arttırmaktaydı.

Pranzini cinayetleri işledikten sonra trenle Marsilya'ya kaçmış, orada bir genelevde gösteriş yapıp, çalınan mücevherleri kızlara dağıtmıştı. Fahişeler ölüm kokusunu almışlardı. Kümeslerine tilki girmiş tavuklara dönmüşlerdi. Aldıkları armağanları polise gösterince bunların Marie Regnault'nun resmi listesindeki eşyayla aynı oldukları ortaya çıkmıştı. Pranzini Marsilya'da yakalanmıştı. Yakalanmak istemişti. O kadar kurnaz biri olduğu halde neden çalıntı eşyayı elden çıkarmamış ve her zaman muhbirlik eden fahişelere vermişti ki?

Pranzini'yi Paris'e getirdiklerinde Bertillon katilin her bir parçasını tek tek ölçtü. O bir ödöldü. Sıradan bir katil değildi. Mısır'daki Hıristiyan keşişleri tarafından okutulmuştu. Beş dil konuşuyordu. Bütün ömrü boyunca insanları aldatmıştı. Pullman vagonlarında çalışmış, yolcuların parasını çalmıştı. Dünyanın bütün kumarhanelerinde oynamış, kazanmış

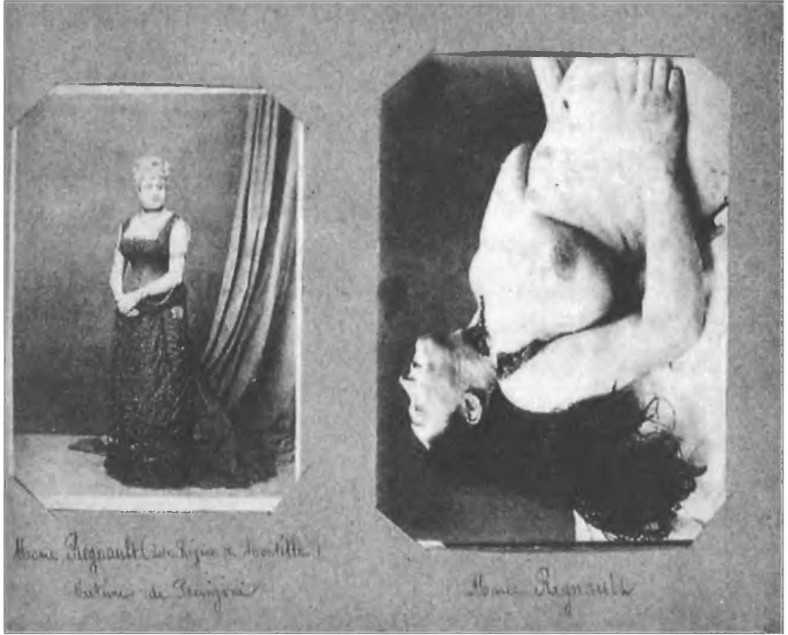
ve kaybetmişti. Kendisinden büyük kadınlardan hoşlanır, onların zayıflıklarından sevecen tabiatıyla kolaylıkla yararlanırdı.

Aynasızlar, Pranzini'nin güçlü kafası ve boğa boynundan pek etkilenmişlerdi. Bacakları ve baldırları zayıftı ama kol ve omuzlarında iri kasları vardı. Sudan savaşlarında bulunmuş, İngilizlere çevirmenlik yapmıştı. Orada pek çok şiddet olayına tanık olduğu için avcılarının geyik ya da yaban domuzu parçalamak için kullandıkları kocaman bıçakla işini yapmasına şaşmış değildik. Onu önden ve yandan resimleyerek nasıl bir vahşi olduğunu gösterdiler. Gösteride kullandıkları fotoğraflardan birinde polisler arasında duruyordu. Polisler gülümsüyorlardı. Birinin elinde kocaman bir bıçak vardı. Ama bu onun kullandığı değildi. Pranzini cinayet silahını atmıştı. Resmi çekmek için başka bir bıçak bulmuşlardı.

Bilimadamları katilin cinsel organlarını ölçmüşler ve olağanüstü büyük bulmuşlardı. Pranzini'yi morga taşıdığımızda tam bir boğa olduğunu gördüm. Cesedi iri, pembe ve sarıydı. Bir domuz kasabına benziyordu.

Ölü Pranzini esaslı bir metaydı. Geleceği benim ellerimdeydi artık. En usta detektiflerden olan Rossignol otopsiyi seyretti. Beni bir kenara çekerek "Patronum Goron bu iri pembe oğlandan bir anı istiyor" dedi. "Pantolonundan bir düğmeye ne dersin?" Pranzini yirmi parçaya ayrılmıştı. Onu toplayıp mezarlığa gönderdim. "Düğme yok" dedim. "Pantolonu ve gömleği depoda. Bir parça deri al, bir para kesesi yaparsın."

Rossignol bu fikrimden hoşlanmıştı. Her şeye hazırды. Başka kimsenin yakalayamadığı insanları o yüzden yakalardı. Pranzini'nin sol göğsünden irice bir parça aldı. Bir gazeteci daha önce bir kulağını, bir diğeri parmağını, bir başkası bir

MARIE REGNAULT (RÉGINE DE MONTILLE)
Pranzini'nin kurbanı

dudağını falan almıştı. Ben ise baldırlarını bir dericiye götürmüştüm.

Rossignol'un işini ben yapacak değildim. O da benim kadar kurnazdı. Deriyi eve götürüp kaynattı, kasları çıkarıp yağı sıyırdı, hayvan doldurucuların yaptığı gibi bir karışım içine sokup kuruttu ve sertleştirdi. "Beyaz ve epey kalın oldu" dedi. Sonra onu bir gün boyunca ovuşturarak tereyağ kadar yumuşattı.

Rossignol, Bottin rehberinde polisle pek içli dışlı olmayan bir deri işçisi bulmuştu. Adama iki kartvizit kutusu yapmasını söyledi. Üç tane istiyordu ama deri yeterli değildi. Derici "Bu beyaz ve kıllı bir et" dedi. "Çok garip. Hangi hayvandan bu?" Rossignol yanıt vermedi. Dericinin diliyle deriyi yoklamasını seyretti.

Kartvizit kutuları kendisine yirmi franga malolmuştu. Kutuların astarı mavi satendi. Rossignol o kadar mutluydu ki, çenesini tutamadı. "Şu anda Pranzini'nin derisini diktin!" dedi. Hatası da bu oldu.

Kutulardan birini Cinayet Masası Şef yardımcısı Goron'a verdi. "Ben yalnızca bir düğme istiyordum!" dedi Goron. Rossignol diğerini de Goron'un patronu Taylor'a verdi. Bir centilmen olan Taylor armağanı geri çevirmeye cesaret edemedi. Goron kutulardan birini kabul ettiği için kimseyi suçlamak istemiyordu. Taylor kendisine verilen kutudan kurtulmaya çalıştı. Onu Emniyet Müdürü'ne vermek istedi. Emniyet Müdürü tiksiniyordu. Kutuları yapan derici olayı *Le Fige-ro*'ya çıtlattı, gazete de skandalı bir yazı dizisiyle açıkladı.

Artık Paris çalkalanıyordu. Bu, Pranzini'nin cinayetlerinden de kötü bir şeydi. Kasap mı arıyorsunuz? Yamyam mı arıyorsunuz? Polise bakın o halde! Emniyet'in içinde kimse

ANNETTE GREMERET (MARIE REGNAULT'NUN HİZMETÇİSİ)

Marie Gremeret (Hizmetçinin kızı)

şaşırmamıştı. Taylor'un selefi Macé'nin kendi özel suçlu müzesi vardı. Cinayet aletleri ve katillerin atkıları koleksiyonunun resimleriyle süslediği bir de kitap yazmıştı. O kadar insanda o kadar çok şey vardı ki, Fransız Emniyeti'nin bütün üyelerinin soruşturulması gerekecekti.

Herkes Pranzini'nin mezarının kutsallığını ihlal ettiği için Rossignol'a saldırıyordu. Ne mezarı? Detektif yalnızca benim morgumda yere atılmış bir parçayı almıştı. Goron, Cumhuriyet Başsavcısı'nca çağırıldı ve her iki kutuyu da şömineye atması emredildi. Alevler deri kutuları sarıp büroyu kokuya boğarken burunlarını tutup seyrettiler.

Bir polis müfettişine dericiye gidip Pranzini'nin baldırlarını alması emredildi. Taylor emekliliğini istemeye zorlandı. Onun yerine Goron geçti. Profesör Poirier suçlanmamıştı ama ben kovulmuştum. Kuzey'e dönerken aileme ne söyleyeceğimi düşünüyordum. Ben artık ünlü bir kişiydim. Rossignol'e, öteki ticaretlerim konusunda ağzını sıkı tuttuğu için kendisine minnettardım. Pranzini'nin baldırları için dericiye gidecek kişi, benim kendime terlik yaptırtmak için gönderdiğim zencinin baldırlarını bulacaktı.

3 ÖNEMSİZ KİŞİLER

14 Ocak 1886'da, IX. Daire, Rue de Caumartin 52 numarada, 28 yaşındaki fahişe Marie-Camille Aguétant, Linska de Castillan Kontu Louis-Charles-Frédéric olarak anılan maceraperest, kumarbaz, gazeteci, kadın tellalı ve hırsız Prado (28) tarafından usturayla öldürülmüştür. Prado, 14 Kasım 1888'de giyotinle ölüme mahkûm edilmiş ve cezası 27 Aralık 1888'de infaz edilmiştir.

Marie-Camille Aguétant üzerine binmek, boşalmak ve sonra yatağında ayıbalıkları gibi horlamak için gecede 500 frank ödeyen erkeklerin sayısı kadar çok hizmetçi değiştirdi. Hizmetçileri ve müşterileri yararlı oldukları sürece kalırlardı evinde. Sonra her ikisini de kapıdışarı ederdi. Kendisini Rue de Caumartin'de küçük bir üçüncü kat dairesinde yaşatan ve Franco-American kumarhanesinde krupiyelik yapan patronu Jules Blés ise bu sistem içindeki yerini öğrenmişti. Marie'ye en büyük katkısı kadının yolu üzerine çıkmamaktı. Jules sonuncu ziyaretçinin de gittiğinden emin olmak için eve sabah üçten sonra gelirdi. Bu onun kadına gösterdiği küçük bir nezaketti. Aralarındaki ilişkide Marie, Jules'e ihtiyaç duyduğu cinsel yakınlığı gösterir ama erkeği sıkıcı biri olarak görürdü. Çok uysal, diye düşünürdü. Onu seviyor olmak sözü bile kendisini güldürürdü.

Marie-Camille Aguétant kimseyi sevmezdi. Ama sevdiği bir şey vardı. O da boynunda buz gibi parıltılar yayan üç sıra elmas gerdanlıktı. Gerdanlığa, soğukluğunun esrarı, sahibi-

nin iradesine inatla direnmesi nedeniyle hayrandı. Gerdanlık kadının müttefiki ve markası olmuştu. Eden Tiyatrosu'nun lobisinde ve Café Américaine'in masaları arasında dolaşırken onu boynundan hiç çıkarmazdı. Elmasları avizelerin altında ve dev aynaların karşısında canlanırken “Madame Camille” olarak tanınan Marie-Camille Aguétant bütün kalabalıklara hâkimdi.

Madame Camille tam bir alt tabaka fahişesinin bedeni-ne sahipti. İdollerini olan İkinci İmparatorluk'un ünlü fahişeleri gibi o da gerçek biçimini saklamak için sürekli bir mücadele içindeydi. Zekâsı ve nüktedanlığı olmadığı için insanlar arasındaki hilesi, süsleriyle gözleri kamaştırmaktı. Yatak odasında solgun etlerini şöminenin ısıltısı ya da mumların parıltısıyla renklendirirdi. Güdük bacakları, yengeç vücudu ve yirmi sekiz yaşından önce sarkmaya başlamış memelerinde mucizeler yaratmak için terzisine güvenirdi.

Bir kuaför seyrilmeye yüz tutmuş saçlarını parıltılı buklelerle donatır ama bu arada ne yazık ki, başının çıplak yerlerini de ortaya çıkarırdı. Pirinç tozuna bulanmış Madame Camille, Eden'e ve Café Américaine'e boyanmış bir melez köpek gibi girer ve şöhrat sahibi bir kadın olarak çıkardı. Ufak tefek ve toplu bedeni kendisine bir ad daha kazandırmıştı. Eden'deki herkes onu “La Crevette” (Karides) diye çağırırdı.

Karides'in başlıca konuşma konusu parasıydı. Sahneye yakışan fısıltılı bir sesle çok parası olduğunu ima ederdi. Tanındıkları onun diğer mücevherleri ve bir servet sahibi olduğu hakkındaki sıkıcı imalarını hatırlıyorlar. Oysa bu ünlü gerdanlık dışındaki bütün serveti mavi mineli bir saat, elmas küpeler ve aynalı dolabında kırmızı keseler içinde saklı 6000

frank nakit paradan ibaretti. Dolapta ayrıca 25.000 frank değerinde hisse senedi ve devlet tahvili de vardı. Görkemli meslek yaşantıları sırasında milyonlar toplayan ve kötü bir gecelerinde bakarada 30.000 frank kaybeden Cora Pearl gibi ünlü fahişelere kıyasla Marie'nin serveti önemsizdi. Ama Lyons'da bir düşkünler evinde yaşayan babanın kızı için bu büyük bir servet olarak görünüyormuş olmalıydı.

Müşterileri arasında Café Américain'e ve Rue Boudreau'daki Hindu pagodası dekoruyla Eden'e tam bir Fransız fahişesiyle yatmak için gelen turistler de vardı. Marie onlara Paris'te bulmayı umdukları zevkleri sağlardı. O kadar iyi giyinirdi ki, kendisini ilk gören biri, en azından gaz lambalarının ışığında, saygın bir kadın olarak görürdü. Ayrıca evi de bu iki yere çok yakındı.

Amerika'daki konferans turundan zaferle dönen Oscar Wilde 1883 başlarında Marie Aguétant'la yatmış ve kadının adını bile yazmıştı. Onu Eden'de görmüş, Rue de Caumartin'e gitmiş ve 500 frankını ödemişti. Sonra, "Ne hayvanlarız ama" diye yazmış ve bir fahişesiyle yatmanın "soğuk et çiğnemekten farksız" olduğunu itiraf etmişti. Arkadaşı Robert Sherard, Oscar'ın bu tür canavarlar tarafından soyulabileceğinden kaygılanınca oyun yazarı, "İnsan onlara ceplerindeki her şeyi verir!" demişti. Marie de zaten bundan başka bir şey düşünüyormuş değildi.

1885 yılı sonlarına doğru Marie Aguétant, Eden'de daha karmaşık bir yabancıyla görüşmeye başladı. Bu yirmi sekiz yaşında bir İspanyol'du ve kusursuz Fransızca'sıyla bir saraylı gibi davranıyordu. Ahu gözlü, iri yapılıydı, gömleği olmadığını saklamak için boğazına kadar siki lenmiş ceketini patlatacaktı

neredeyse. Saçları Oscar Wilde'ın da Paris'te yaptırttığı gibi moda olan Nero stilinde kestirilmişti. Ancak bu yabancının soğuk ve hesapçı suskunluklarıyla pek de gizlenemeyen bir kumar tutkusu ve büyük bir hayalgücü vardı. Gösterişli bir İspanyol'a benziyordu ama gerçek adını ve geçimini neyle sağladığını bilen yoktu. Israr edildiğinde borsacı ya da gazeteci olduğunu ama sürekli işten sıkıldığını söylüyordu. Aslında bir çingenenin kurnazlığına sahip usta bir hayduttu. Başlıca iş konusu hırsızlık ve cinayetti ve bunları ruletteki ününe ün katmak için yapmaktaydı.

Yirmi yaşındayken Antiller'i altüst eden bir eşkıya çetesinin reisliğini yapmıştı. Dominik Cumhuriyeti'nde Puerto Plata'da bir İspanyol gemisine binmişler, kendisi kaptanın beynine bir kurşun sıkarken adamları da yolcuları soymuşlardı. Bazıları saldırının Küba isyanının bir parçası olduğunu ve adamlarının asiler için yiyecek çaldıklarını söylemişti. Adamın Peru Cumhurbaşkanı'nın yasadışı oğlu olduğu da söylendiğinden Eden'de "Amerikalı" diye anılmaya başlamış ve aylarca Karides'in peşine düşmüştü.

"Amerikalı", Marie'ye ceplerindeki her şeyi vermiyordu. Çaldıklarını rulette harcıyordu. Hırsızlık, kırmızı ya da siyah üzerindeki o şeytani sayılar için yalnızca bir para kaynağıydı. "Amerikalı", kadınları kendisine âşık etmekte de çok başarılıydı. Marie'yle tanışma aşamasındayken yanında çalıştırdığı hırsız fahişeler cüzdanını parayla doldurur ama kumarda hepsi cıva gibi akar giderdi. Sesi, müziği andıran bir okşama gibi öylesine büyüleyici, öylesine ikna ediciydi ki, gerçekten yakışıklı olmamasına rağmen kadınlar kendisini karşı konulmaz derecede çekici bulurlardı. Sürüsündeki kadınların her biri onu kendisinin âşığı olarak görürdü.

Aguétant nun katili Prado

Marie Aguétant

Prado, katilisi Marie Aguétant

MARIE AGUÉTANT, PRADO'NUN KURBANI

Marie Aguétant; Marie Aguétant'in katili Prado
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

“Amerikalı”, Marie-Camille Aguétant ile karşılaştığında Eugénie Forestier adında altın gözlü, kıvrıkcık saçlı bir sarışınla yaşıyordu. Kadını, kocasından ayrılıp adi bir fahişe olmaya ikna etmişti. Onu Amerikalı bir işadamlı ile tanıştırmış, sonra da adamdan şantajla para almak için mektuplar yazmaya zorlamıştı. Eugénie’yle birlikteyken adının Haro olduğunu ve bunun annesi Esperanza’nın kızlık soyadı olduğunu söylemişti. İspanyol’un büyüüne kapılan Eugénie de kendisini onun karısı olarak kabul edip Madame Haro olmuştu.

“Amerikalı”nın başka adları da vardı. Kimi zaman Rohoro de Mendoza’ydı. Ya da yarım kan Polonyalı Stanislas. Kimi zaman babasının adını Stanislas Prado, annesinin de Esperanza Ribo olduğunu söylediğinden Stanislas Prado y Ribo olurdu. Ya da Prado Kontu’ydu. Kumarhanelerdekiileri etkilemek için ve metreslerine verdiği fotoğraflarda kullandığı bir ad da Kont Louis-Charles-Frédéric de Linska de Castellön’du. Daha sonraları polis için yalnızca Prado olacaktı.

1879’da Madrid’de evlendiği karısı Dolores Garces y Marcilla’yı zaten terk etmişti. Kadının 170.000 franklık drachomasını tükettikten sonra onu fahişeliğe zorlamış ve zehirlemeye kalkışmıştı. Kadına hamileyken buzlu su içirmiş ve pestilini çıkarıncaya kadar dövmüştü. Kadın daha sonraları Kontes de Linska de Castellön adıyla bir Madrid tavanarasında yoksulluk içinde yaşarken bulunacaktı.

Kendilerini Prado’ya feda eden kadınlar gözönüne alındığında bütün havasına rağmen Marie Aguétant çok zengin görünen geveze bir budalaya benziyordu. İyi bir idareyle yeni bir para kaynağı olabilirdi. Prado 1885’te kadının hayatına girmeye başladı. Ona abartılı iltifatlarla bulunmuyordu. Kadını

fahişeliğe yöneltemezdi. O zaten o konuda tam bir uzmandı.

Marie'yi ayartmak için alçakgönüllü ve itaatkâr göründü. Kadın terzisiyleyken Rue de Caumartin'i ziyaret eder, saatlerce oturur, onun şarap rengi dantelli saten giysilere sosis gibi sokulmasını seyrederdi. Bu ortamda adının "Mösyö Emile" olduğunu söylemişti. Marie'nin hizmetçisi hem bu asalağı aşağılamak hem de üzerindeki açık gri elbiseyle hanımının diğer hayranlarından ayırt edebilmek için ona "Le Petit Gris" (Küçük Gri) derdi.

İşler aksi gittiğinde hemen zalimleşmeye hazır olan Prado aylar boyunca bir sabır örneği olmuştu. Kurnaz fahişede tam bir karşıtını bulmuştu. Bu bir kumardı, ancak talih oyunları onun yaşamıydı ve koz paralı bir kadınsa çok daha heyecanlı olurdu. Prado eve haftada üç dört kere yemek saatinde geldiğinde, sanki yemeğini az önce yemiş gibi ağzında bir kürdan olurdu. Aslında açlıktan midesi kazınırdı. Ayrıca sofrasında düzenli olarak yer almanın kendisi gibi hesapçı ve yalnız bir insan olan evsahibesini yumuşatacağını bilirdi. Kadına Mozambik, Kalküta, Hong Kong, Haiti, Havana, Lisbon, San Francisco ve New York'ta başından geçen olayları anlatırdı. Madrid'de sahip olduğu bir kumarhanede hileli bir rulet masasında bir grup Yunanlı'nın 200.000 frangını almıştı. Alçak sesle "Ama bu gayet yasaldı" demişti. "Hırsızları soyuyordum." Bunu duyan Marie'nin gözleri elmas gibi parıldamıştı.

İspanyol kadına seks için para vermez, hizmetçisinden bahşişi esirgerdi. Bu küstahlığının fahişeyi kurallarını çiğnemek zorunda bırakacağını, ayrıca da kafasını karıştıracağını düşünürdü. İşte kadının parasıyla yaşıyor sayılırdı ve kadın da kendisinden kurtulmak için bir şey yapmıyordu. Marie'nin

kendi kendine kabul etmekten çekindiği şey otoritesinin böyle elinden alınmasını cinsel açıdan uyarıcı, heyecanlı hatta hayranlık duyulacak bir şey olarak görmesiydi. Onun “Amerikalı”sı yakışıklıydı, tam bir soylu, tam bir dünya adamıydı. Marie’nin ona saygısı muhteşem elmaslarına karşı olan duygusundan pek farklı değildi. Giderek kendi kendisine karşı adamın işbirlikçisi olmaya başlamıştı.

Bu ilişkide basit olan bir şey yoktu. Marie erkeğe hakaretler yağdırırdı. Onunla alay etmekten hoşlanır ve böylece de ona teslim olduğu gerçeğini örtmüştü olurdu. Erkeği, kendisinin onun önünde olduğu gibi küçük ve güçsüz düşürmek için onun sahip olmadığı para konusunda kavga ederdi. Bu tartışmalarda Prado’nun bütün kanı yüzüne hücum ederdi. Ama kendini tutar, hizmetçinin “bir Cizvit kafası” dediği başını sallardı. Bir keresinde çok çirkin bulduğu hizmetçiye can sıkıntısından kur yapmaya kalkıştığında, Marie bir kıskançlık sahnesi yaratıp Prado’yu kapı dışarı atmıştı. Aradan çok geçmeden hizmetçi de yanından ayrılmıştı.

Eugénie, 1886 başlarında rehinciden kışlık mantosunu almak için Prado’yla kaldıkları hanın sahibinden yirmi frank borç almak zorunda kaldığında İspanyol, Aguétant’la bu kadar oyunun yettiğine karar verdi. Bu olay çok zaman alıyordu. Ayrıca fahişenin dolabında sakladığını iddia ettiği hazinenin o kadar fazla olduğuna da inanmıyordu. 14 Ocak gecesi dışarda yiyeceğini ve geç döneceğini söyleyerek Eugénie’yi bir arkadaşının evine bıraktı. Sonra Eden’e gitti ve saat on buçukta Karidesle oradan çıktı.

Fahişenin evine gelince doğruca yatak odasına gittiler. Marie soyundu. Yeni hizmetçisi Babette ziyaretçiyi tanıdı.

yordu ama üzerinde gri bir palto olduğunu ve yüzünü son moda bir şapkanın altında sakladığını söyleyecekti. Yatağın çarşafını değiştirirken adamın lambadan uzakta, gölgede durması dikkatini çekmişti. Ayrıca adam ellerini ceplerinden hiç çıkarmamıştı. Babette başka bir şey isteyip istemediklerini sorduktan sonra mutfağa çekildi.

Marie sırtında ince geceliğiyle bidede otururken, “Bu akşam bana kaç para vereceksin, *chéri*” diye alaya başladı. Prado “Hiç!” diye gürledi. Sonra yerinden fırladı. Bir ustura parıltısı görüldü. Kadını saçlarından yakalayıp boğazını kesti. Sonra dolabın kilidini kırıp kırmızı meşin keseleri parçaladı. Paraları, elmas gerdanlığı ve diğer mücevherleri paltosunun ceplerine doldururken “yalnızca 6000 frank, ha?” diye söyleniyordu. Yatak odasının kapısının açılmaması için yatağı önüne çekti, eline yanan bir şamdan alıp başka bir kapıdan çıktı, bir iskemle üzerinde uyuklamakta olan Babette’in yanından geçti. Aşağı inince kapıcının camını tıklattı. Kapıcı Aguetant’ın gece ziyaretçilerine o kadar alışmıştı ki, tek kelime söylemeden kapının ipini çekti ve katili dışarı çıkardı.

Jules Blés, kumarhaneden saat üç sularında döndü. Babette kapının önüne dikildi. “Madam’ın yanında bir bey var!” Blés kapıyı zorlayıp yatağı kenara itti. Krupiye şöminenin ışığında metresini bidede bacakları açık otururken gördü. Taç yaprakları ardına kadar açık, memeleri sarkmış ölü bir çiçek. Elbiseleri yerde yığılıydı. Sonsuzluğa bakan gözleriyle âdeta güzelleşmişti. Blés kadının başını kaldırıncı baş elinden kayıp yere yuvarlandı. Küveti dolduran kan yere taşı. Blés dolaba baktı. Hisse senetlerine el sürülmemişti ama kırmızı meşin keseler Marie’nin boğazı gibi yarılmıştı. Blés titremeye başladı. Ağlayamayacak kadar çok korkuyordu.

Prado da korkuyordu. Bu yeni bir korkuydu. Soğuk, Ocak gecesinde koşarak Eugénie'yle paylaştıkları odaya döndü. Soygunlarında hep Bulldog marka kısa namlulu bir tabanca kullanırdı. Kurbanlarını güvenli bir uzaklıktan vurmayı severdi. Marie'nin evinde gürültü riskini göze alamamıştı. Yarı çıplak bir kadını bir ölüm dansında kucaklamak, korkudan morarmış yüzüne bakmak, soluğunun kesildiğini duymak, kendi usturasının altında kıvrandığını hissetmek mide-sini bulandırmıştı. Bu aşırı derecede yakınlıktı. Kadının nemli eti üzerindeydi sanki.

Eugénie'ye sabaha kadar hep bir fahişenin öldürülmesinden söz etti ve en az on kere “pis kokuyor” dediği ellerini yıkamaya kalktı. Kadın ertesi sabah onun gömleğini ve kolluklarını yaktığını gördü. Sobadan yükselen kötü kokunun yanan ayakkaplarından çıktığı anlaşıldı.

“Neden?” diye sordu kadın.

“Canım öyle istiyor.”

Eugénie erkeğin kendisine verdiği yüz franklık banknotun kesilmiş olduğunu görünce Prado onu alıp bir yenisini verdi. Tıraş olmamasını da “Usturamı bilenmeye verdim” diyerek açıkladı. Sokağa çıkıp döndüğünde üzerinde koyu renkli bir elbise vardı. Gri elbisesini de sokakta birine verdiğini söylemişti.

Prado, gittikleri lokantada Eugénie'ye durmadan, gazete-lerin Paris'in en son sansasyonu olarak sundukları Rue de Caumartin'de öldürülen fahişeden söz ediyordu. Hatta bu konuda şöyle bir espri de yapmıştı: “Bir kadın eksildi böylece. Bana kalsa dünyada bir tane bile bırakmazdım!” Ama metresinin bu sözden alındığını görünce de şöyle demişti: “Boş ver! O önemsiz bir kişi, bir hiçti!”

Marie-Camille Aguétant, 3 Şubat'ta Saint-Ouen mezarlığına gömüldü. Babası cenazeye katılmak için Lyons'daki sefaletini bırakıp gelmiş, sonra da kızının dairesine yerleşip lordlar gibi yaşamaya başlamıştı. Kadının katili Prado, arkasında kendisini cinayetle ilişkilendirecek bir iz bırakmamaya dikkat etmişti. Ancak sürekli fahişe konusunda konuştuğunu, elbiseleri hakkında yalan söylediğini, usturayla kesilen paraları saklamaya çalıştığını farkedince metresine yaptığı şeyi itiraf etti. Bu zayıflık anından pişmanlık duyacaktı. "Hiçbir kadın böylesine bir güce sahip olmamalı. Onu da öldürmek zorunda kalacağım."

Prado arazi satacağını söyleyerek İspanya'ya gitti. Madrid'de Ciudad Rodrigo Sokağı 2 numarada kuyumcu *Plata y Pedre'* n'a'ya Marie'nin mücevherlerini sattı ve kuyumcunun Purita adındaki kızını baştan çıkardı. Aşklarının bir anısı olarak kıza bir fotoğrafını vermişti. Kız, ceketindeki bir armadan onun Kont de Linska de Castillón olduğunu gördü.

Eugénie de bu arada yanına gelmişti -ondan kurtulamayacağını kabul etmişti- ve birlikte Bordeaux'ya yerleştiler. Polis konusunda kaygılanmış olabilirlerdi ama kendilerini rahatsız eden bir kimse yoktu. Prado orada kaldıkları otelin sahibinin on yedi yaşındaki kumral kızı Mauricette Couronneau'yla sevişti. Mauri, son derece tutkulu olduğunu düşündüğü bu birleşmeden hamile kalıp da bir kız doğurunca, Prado, Eugénie'yi terk etmek istedi. Ancak Eugénie üstünü başını parçalayıp polise gidip her şeyi anlatma tehdidini savurdu. Prado onu da ortadan kaldırmaya karar verdi. "O orospuyu öldürdüğün gibi mi?" diye meydan okudu kadın. Prado bir bıçakla kadına saldırdı. Ama Eugénie bıçağı elinden alıp pencereden

aşağı attı. Prado tabancasını çıkardı. Kurşun kadını ıskalayıp duvara saplandı.

Prado daha fazla ısrar etmedi. Eugénie'nin her şeyi biliyor olması artık umurunda bile değildi. Kendisi hakkında bir tek gerçeği paylaşacağı biri olması yalnızca rahatlatıcı değil, aynı zamanda tahrik ediciydi de. Böylece Bordeaux'da Eugénie'yle Mauri arasında gidip gelerek iki yıl geçirdi. Eugénie'yi kendisinde cinsel tutkularını uyandıran "kötülük rüzgârı" olarak görüyordu. Ama Mauri hayatının aşkıydı. Kız bunun üzerine kendine Kontes de Linska de Castellön demeye başladı.

Marie Aguétant'ın katili kumarhanelere para yetiştirmek için yetmiş kişilik bir çete kurdu ve Fransa'nın güneyinde para ve mücevher hırsızlığına başladı. Bordeaux, Royan, Marennes, Arcachon, Bagnères-de-Luchon, Pau, Montpelli-er, Arles, Nimes, Toulon, Toulouse, Agen ve Marsilya polisi bu soygunlar için zanlılar buldu ama kimseyi mahkûm ettirecek kanıt toplayamadı. Bu taşra işlerinden sıkılan Prado iki yıl sonra daha büyük avların peşine düştü. 1887 Kasım'ında Mauricette'i terk etti, Eugénie'yle Paris'e dönüp kendini ru-let masalarının fildişi topuna verdi. Huyundan hiç vazgeçmediği için de gözü hep yeni fırsatlardaydı.

Prado değerli taşlarla ilgilenen İspanyol Antoine Lorenzo'nun Hôtel du Palais'de kaldığını öğrenmişti. Otele Kont de Linska de Castilliön olarak Lorenzo'nun yanındaki odaya yerleşti. Hemşehrisine gayet candan davrandı, hatta adamları ailesine Châtelet Tiyatrosu'nda bir loca ayırttı.

Lorenzolar tiyatrodan Prado komşu odadan dairelerine girdi, Bayan Lorenzo'nun sandığının kilidini kırdı. Ancak

sandıkta bir şey bulamayınca paniğe kapılıp aletleriyle açamadığı daha küçük bir kutuyu aldı. Kutunun içinde ne olduğunu öğrenmek için meraklanıp çatlayacaktı. Kutu elinde olduğu halde bir garsona bir araba çağırmasını söyledi. Garson, “O kutu sizin bagajınızın bir parçası değil” dedi.

Prado bunu duyunca kendini sokağa attı. Birkaç garson adamı Quai de la Conference boyunca kovalamaya başladı. Prado, Pont des Invalides’de değerli kutuyu atıp tabancasını çıkardı. Tam sisler arasında kaybolacaktı ki, Seine kıyısında devriye gezmekte olan bir polise yakalandı. Prado adamın yüzüne ateş ettiyse de, polis onu bırakmadı. Silah sesine koşan diğer memurlar hırsız ve çalıntı kutuyu ele geçirdiler. Yaralı polis o güne kadar silahını ancak kuduz köpekleri öldürmek için kullanmıştı. Daha sonra yalnızca bir hırsız değil, aynı zamanda Avrupa’nın en tehlikeli canilerinden birini yakaladığı için madalyayla ödüllendirildi.

İlk başlarda Paris’te hırsızlık ve cinayet girişimi suçlamasıyla tutuklanan ve iki yıl süreyle 400 başka soygun yapmış olan sözde Kont de Linska de Castillön, Marie Aguétant cinayetiyle ilişkilendirilmemişti. Mücevher tüccarı Lorenzo esrarengiz bir biçimde ortadan yokolmuştu. Kendisini suçlayacak kimse olmadığından Prado salıverilecek gibi görünüyordu.

Ancak polisin sevgilisini yakalamasından kısa bir süre sonra Eugénie de başka kadınlarla giriştiği bir hırsızlık suçlamasıyla tutuklanınca cezasının hafifletilmesi için Prado hakkında bütün bildiklerini anlattı. Prado kendisine ihanetin o kadar adi birinden geleceğini hiç düşünmemişti.

Polisin normal olarak kadına inanmaması gerekirdi. Ancak Prado’nun bilmediği şey Aguétant olayına bakan savcı

Guillot'nun, Marie'ye Eden Tiyatrosu'nda eşlik eden gösterişli yabancı hakkında kanıt toplamakta olduğuydu. Prado'nun metresi, Guillot'nun zaten bildiği her şeyi doğruluyordu.

Savcılık davada elli üç tanık çağırdı. Prado'nun karısı onun zalimliğini tam bir mēlodram olarak sundu. Prado "Bu kadın çıldırmadan önce zaten geri zekâlıydı!" diye kükredi. Güney Fransa'da soyulan onlarca kuyumcu hırsız teşhis etti. Prado hemen öfkeli bir beyefendi rolüne girip yargıcın sorularını sanki bir delinin hezeyanlarıymış gibi karşılamaya başladı.

"Marie Aguétant ile ilişkiniz oldu mu?"

"Olmuş olabilir" diye gülümsedi Prado. "Bir iki saat geçirdiğim bütün kadınları hatırlayamam. Bu onu öldürdüğüm anlamına gelmez. Onunla görüşen tek kişi ben değildim!"

Prado, Madrid'e ve Ciudad Rodrigo'daki kuyumcuya da gitmediğini iddia ediyordu. "Zaman zaman mücevher satmışımdır. Bunların Aguétant'ın olduğunu bilmiyordum. Onları bir trende bulmuştum." Yargıç, Prado'ya, Purita'ya verdiği Kont de Linska de Castillön fotoğrafını gösterdi. Prado bembeyaz kesildi. Fotoğrafta, Prado, Marie'nin gerdanlığını hâlâ elinde bulunduran Madrid'teki kuyumcunun dükkânında görünüyordu.

Prado suçunu itiraf etmedi. Küstahlığına ve "esrarlı davranışlarına kızan jüri 14 Kasım 1888'de kendisini bir fahişeyi öldürmek, bir polis memurunu öldürmeye teşebbüs, hırsızlık ve dolandırıcılıktan suçlu bularak ölüme mahkûm etti.

Katil dava sonuçlandıktan sonra kendisini en çok rahatsız eden şeyi açıkladı: Cesedinin kullanılması. Gazetelerde birkaç ay önce idam edilen Pranzini'nin cesedinin Tıp Fakültesinde ne hale getirildiğini okumuştı. Prado, infaz günü, ye-

ni Cinayet Masası Başkanı Marie-François Goron'a "Beni öğrencilere vermeyin. Bırakın rahat öleyim. Bu benim tek dileğimdir" dedi.

Prado'yla muhafızları cezaevi avlusuna girdiler. Üzerinde ince bir gömlek olan katile kalasın üzerine oturması söylendi. Sonra öne eğilerek başını yarığa yerleştirilmesi istendi. Ülkenin ünlü celladı Deibler, mahkûmun başını gerektiği kadar ileri uzatmadığını farkedince tam kırk saniye onu düzeltmekle uğraştı. Kalabalıktan celladın bu oyalanması üzerine itirazlar yükselmeye başlamıştı. Ve sonra giyotin bir anda indi.

Prado'nun cesedi cellat arabasıyla Ivry Mezarlığı'na götürülürken Goron'un arabası da hemen arkasındaydı. Tıp Fakültesinden bir heyet cesedi almaya gelince Goron gömülmesi için ısrar etti. Heyet itirazda bulundu. İdam edilmiş bir katilin istekleri herhalde gözönüne alınamazdı. Ancak Goron direndi. Prado, mezarlığın güneyine çam ağacından bir tabutla gömüldü. Oraya gömülen ilk mahkûm ve yıllar boyunca, cesedinin akıbeti hakkında karar vermiş olan tek insan oydu.

4 BAŞ

4 Aralık 1891'de, XI. Daire, Boulevard du Temple 42 numarada, Emilie Dellard (75), Fransız ordu'unda asteğmen François-Louis Anastay (25) tarafından bıçaklanarak öldürülmüş, Dellard'ın hizmetçisi Delphine Houbré de bıçaklanmış ancak kurtulmuştur. Anastay, 26 Şubat 1892'de giyotinle ölümüne mahkûm edilmiş, cezası 9 Nisan 1892'de infaz edilmiştir.

Düşüncemi oluşturan her neyse bir anda yok olacak değil. Bir saat kadar yaşayacağımı sanıyorum. Benim idamıma gel, Léon. Başımın sana verilmesi için ısrar et. Ona iyice bak, sevgili kardeşim. Sesinle birlikte gözler sana karşılık verecektir. Doktorların da orada olmalarını sağla. Ona soru sorsunlar. Gözler sağa dönünce "Evet" demektir. "Hayır" için sola döneceklerdir.

Böylece ölümden sonra yaşam sorunu çözümlenecek ve ben de bilime bir katkı sağlamış olacağım. Babamız kadavramın otopsisine katılsın. Beynimin analiz edilmesini isteyecektir.

Alayda yaşam katları laoilir değildi. Zevk peşinde koşmakla ve büyük paralar harcamakla ün salmıştım. Borçlarım ve kumarhanelerde geçirdiğim zaman bir subaya yakışmayan davranışlar olarak görülüyordu. Amirlerim pek zeki olmadıklarından, tartışabileceğimiz bir konu arama zahmetine bile

girmiyordum. Beni askeri konularda pek cahil buluyorlardı. Aslında beni kıskanmaktaydılar. O kadar kadın beni çekici buluyordu ki. Kaldığım pansiyonun sahibi benim eve birbiri ardından iki kadın aldığımı görünce şaşırmış “Ama bayım, *bu da* yapılmaz ki!” demişti.

Neden? Önemli olan tek şey aşktır. Bizi titreten, zevkten kavuran ve hayalgücümüzün patlamasına neden olan o inanılmaz varlıklara kim direnebilir ki? Ben yolumu onların çizmelerine izin verdim. Şu anda dünyanın dört bir yanında kadınlar benim salıverilmem için dua ediyor.

Lyons’da bir İspanyol dansöz metresim vardı: Bellecour Tiyatrosu’ndan Madeleine Gonzales. Aylığım 225 franktı ama ben ona ayda 220 frank veriyordum. Çılgınlık mı? Bence değil. Duygularımızı ön plana aldığımızda böyle fedakârlıklarda bulunuruz. Onbaşım bir dansözle yaşamamanın alayın şerefine leke sürdüğünü söyleyerek beni Madeleine’i terke zorluyordu. Ama bunu yapamıyordum.

Ancak dansözle ilişkim beni Casino de Charbonnières’de Valérie Rey’le vals yapmaktan ve orada ona evlenme teklifinde bulunmaktan alıkoymamıştı. Annesi kızına bunu düşünmemesi bile gerektiğini söyledi. Kızın doğru dürüst bir çeyizi yoktu. Benim aylığım da olduğu gibi dansöze gittiğinden mali açıdan tükenmiş durumdaydım. Val’e benimle Paris’e gelmesini, orada piyano dersleri verebileceğini söyledim. Bana düşecek mirası ima ederek, “Sözde senin olacak o kutsal kâse gelmedi mi daha?” diye yazdı.

Borçlarım Madeleine’le ayrı yaşamamızı gerektirdiği için Valérie’yle birlikte olabiliyordum. Bu arada Joséphine Gaçon’a da âşık olmuştum. Paris’e gidince ilişkimizi sürdürmek için onu aradım ama ailesi bize engel oldu.

Babam bana ihtiyacım olan parayı vermiyordu. O en çok seni sever, Léon! Romanlarda ve gazete haberlerinde önlemlerini titizlikle alan kişilerin cinayet işlediklerini ve yakalanmadıklarını okuyordum. Soğukkanlı bir kararlılıkla bunu başarabileceğimi düşündüm. Barones Dellard yaşlı ve zengindi. Aramızda bir ilişki de vardı. Onun Savaş Bakanlığı'ndaki oğlu benim Saint-Cyr Askeri Akademisi'ne girmemi sağlamıştı.

Babam beni ihmal ediyordu. Oysa Dellardlar bana kendi öz evlatlarıymışım gibi davranmaktaydılar. Barones'in hizmetçisi Madam Caboret bir okul arkadaşımın annesiydi. Bana hanımının evde bir yazı masasında büyük miktarlarda para bulundurduğunu söylemişti. Çarşıdan, biri bıçaklamak diğeri kesmek üzere iki bıçak satın aldım.

Mat ve parlak çizgili lacivert paltomu giydim. Paltoyu rehine bırakmış ama o gün için geri almıştım. Başıma da ipekli bir silindir şapka geçirdim. Ben sıradan bir canı değilim. Eve yakın olmak için Rue Amélot'da Chevret kızlarıyla yemek yedim. Zaten öğleden sonraki programım için dolu bir mideye ihtiyacım olacaktı.

Boulevard de Filles-de-Calvaire'e gittim. Ancak Barones oradan taşınmıştı. Kapıcıdan fazla uzak olmayan yeni adresini aldım. Boulevard du Temple'e koşup ikinci kata çıktım, zili çaldım. Kapıyı Barones Dellard'ın açmasına ne kadar şaşırdığımı tahmin edebilirsiniz.

"Sen misin, Louis? Hangi hayırlı rüzgâr seni buralara attı böyle?"

"Saygılarımı sunmaya geldim."

"Gir içeri, sevgili çocuk. Bana son yolculuğunu anlat. Mesleğin nasıl gidiyor. Çok daha şerefli mevkilere yüксеle-

ceksin.” O öyle sanıyordu. Babası bir general, kardeşi bir subaydı. Yine subay olan merhum kocası, Jean-Pierre Dellard’ın oğluydu. Devrim ve İmparatorluk dönemlerinde ancak romanlarda okuyabileceğiniz türden kahramanlıkları vardı.

“Yalnız mısınız, Madam?”

“Evet. Aslında yalnız sayılmam, hizmetçim dışarı çıktı, az sonra gelecek.”

“Madam Caboret mi?”

“Dostumuz çok yaşlandı. Şimdi genç bir hizmetçim var.”

“Oğlunuzun odasını görebilir miyim? Kendisi bana o kadar iyilik yaptı ki.” Büyük bıçağı paltomun içinden çıkarmıştım. Kadın oğlunun yatağına yaslanıyordu. Duvardaki portredeki asık yüzlü adamı gösterdim. “Bu kocanız mı?”

“Evet.” Kadın başını resme doğru kaldırdı. “Oğlu ona ne kadar benziyor, değil mi?” Boynu neredeyse yüzüme değecekti. Kadını yakaladığım gibi bıçağımı kaldırdım. Yüzündeki o yalvaran bakış korkunç bir şeydi. Olanca gücümle çenesine vurdum. Boğazına indirdiğim ikinci darbe öldürücü oldu.

Kadın yere devrildi. Ortalık kan gölüne dönüşmüştü. Kocası çerçevenin içinden bana bakıyordu. Ondan kaçmak için kadının odasına koşup dolabı açtım. Mücevher kutusunda yalnızca askeri madalyalar vardı. Kadının kızıl gırtlığına döndüm. Yüzündeki ifadenin beni caydırmasına izin vermedim. Eldivenimi çıkarıp eteklerini araştırdım. Anahtarları bir yazı masasını açtı. Ama orada da kâğıtlardan başka bir şey yoktu. Bıçak hâlâ elimde olduğu halde koşup yemek odasındaki dolabı açtım. Hisse senetleri, para ve mücevherler. Onları alacağım anda durakladım. Servis merdiveni tarafından bir kapı açılmıştı.

“Ne yapıyorsun?” Hizmetçinin çirkin bir ağzı vardı.

“Ne mi yapıyorum!..” Fırlayıp “testere gibi kesmeye” başladım. Kadın mahkemede benim “boynunu testere.gibi kestiğimi” söylemişti. Bıçağı bırakıp ötekini almak istedim ama hem kadını tutup hem onu arayamadım. Nasıl bir şiddetle karşı koyduğunu görecektin, Léon. Şapkamı ve şemsiyemi alıp kendimi dışarı attım.

Hava kararmıştı. Avludan geçip ana kapıya yönelirken hizmetçi penceredeydi. Baş fener gibi sallanıyordu. Çılgılları kavurucu alevlerdi sanki. “İmdat! Katili durdurun! Korkak herif! Sevgili hanımımı öldürdü!”

Yılların askeri eğitimi işime yarıyordu. Kendime hâkimdim, görmüş geçirmiş bir insandım, Dellardlar’ın aile dostuydum. Kız aklını kaçırmış olmalıydı. Kapıcıya “Kapıyı kapa” dedim. “Herif hâlâ içerde! Onu sakın bırakma! Eğer evde bir katil varsa polis gelene kadar onu orada tutmalıyız.” Ben çıktım. Acele etmek zorundaydım. Madam Abbée-Delondres ile oğlu Boulevard Beaumarchais’de beni yemeğe bekliyorlardı.

Eldivenimin tekini ve büyük bıçağımı evde unutmuşum. Öylesine iyi bir bir eldiveni kaybettiğime üzgündüm ama bu olayda bana yardımcı olmayan kaderin en azından bir çift daha vereceğine emindim. Küçük bıçağı Rue de Crusol’da kanalizasyona attım. Cirque d’Hiver’de bir genel tuvalete girip kirlenmiş kolluklarımı yenileriyle değiştirdim, paltona ve pantolonuma bulaşan kanları temizledim.

Yemek şahaneydi. *Pâté Twolier*, *Périgord* mantarlı bonfile, ‘78 yılı Bordeaux Rieussec ve Charlotte Russe! Hiç de kaygılı bir görüntü sergilemiyordum. İyi bir Bordeaux şarabı insanı iyimserliğe sevkeder. Abbée-Delondres beni ertesi gün de yemeğe çağırınca yine gittim.

İşlediğim cinayeti Paris’te duymayan kalmamıştı. “Senin

haminin annesi Baroness Dellard'ın öldürüldüğünü duydu mu?" diye sordu Madam Abbée-Delondres.

Ben gayet kusursuz bir kendine güvenle, "Duydum" dedim. "Anlaşıldığı kadarıyla genç bir kız da pencereden uçmuş." Evsahibem yanıtlı rahatsız edici bulmadığı için mali durumu konusunda bir soru sordum.

"Merhum kocamın aylığı hâlâ bağlanmadı. Evde yüz franktan fazla bulundurmam. Ortalık hırsız kaynıyor!" Kadın güldü. Aklımdan geçenleri mi okuyordu yoksa?

Madam Dellard'ın oğlu perişandı. Yerinde olsaydım ben de ondan farksız olurdum ya. Akıllı bir insandı ve kendi başına araştırmaya başlamıştı. Eski hizmetçi Madam Caboret benim adımdan söz ettiğinde kafasında bir kıvılcım çıkmıştı. Belki benim parasal sıkıntılarımı haberi vardı ve bunu polise bildirmişti.

Ben Paris'ten kaçmamıştım. Palais Royal'e bakan bir odam vardı. Kitap okuyor, kentin zevkini çıkarıyor, ayrılma fikrini düşünmek bile istemiyordum. Beni bulmaları üç hafta sürdü. O arada sakal uzatmıştım. Ama Mösyö Bertillon'un fotoğraf makinesi karşısında karakteristik profilimi gösterebilmek için onu tıraş ettim.

Bertillon. O ölü kafalı, Emniyet'te benim fotoğrafı çekerken kırıpdadığım için ikinci bir çekim daha yapmak zorunda kaldı.

"Devlete altı *sou* daha masraf ettirdin" dedi.

"Hah!" dedim ben de. "Sizlerin gizli bir fonunuz her zaman vardır." Bu olay da benim *épatuer* ünümü pekiştirdi. Bertillon gibi can sıkıcı insanların karşısında yarattıkları kasvetli havayı dağıtmak için şaka yapmak dışında ne yapabilirsiniz ki? Onun dosyaları ve rakamlarına sahip ve insanların en aşağı

ğılıklarını kovalayan bir insan benim duyarlılıklarımı nasıl anlayabilir?

Cinayet Masası Başkanı Goron'a suçumu itiraf ederken çok daha neşeli bir dinleyici karşısında olduğumu farkettim. Çok ağladığım için aşırı susamıştım. Şarap istedim ama Goron bana öyle bir nezaketle bir bardak su getirdi ki, itiraz edemedim. Kendimi toparlamam için birkaç bardak içmem gerekti. Goron da eski bir asker. Ona Lebel tüfeği konusunda çok şey anlattım. Ordu bu silahı araştırırsa çok yararlı olur. Goron görüşmemizin ana konusunu anlamamışım gibi baktı yüzüme.

Kurbanımın oğlunun kuzeni olan Mösyö Gévelot sorguda yanımızda bulundu. O da aynı derecede nazık, yumuşak sesliydi ve hiç de öfkeli değildi. Bazı insanlar ne kadar uygar olabiliyorlar. "Evet, evet, suçlu bir sefilim ben" diye bağırdım. "Ah, sizler bir insanı öldürmenin ne demek olduğunu bilemezsiniz." Üniformamı rezil etmekle suçlanmamak için her şeyi inkâr edebilirdim ama Gévelot'a dediğim gibi "Konuşmamız beni çok etkilemişti." Sonra Goron'a apolet konusundaki fikirlerimi söyledim ve Savaş Bakanlığı'nın bu omuz süsünü yalnızca subayların takmasına izin vermekle yanlış bir şey yaptığını anlattım.

Beni, kendi kızının ırzına geçmiş bir adamın yanına koyma cüretini gösterdiler. Bu sapığı, bana klasik argo öğretmesine izin vererek idare ediyorum. Ama çevremde böyle vahşi insanlarla uzun süre yaşayamam. Léon bunu basına bildir de kamuoyuna açıklasınlar.

Bu engele rağmen Corneille'in ve Racine'in oyunlarından bazı pasajlar ezberledim. Gardiyanlar benim bunları okumamdan pek etkileniyorlar. Neden olmasın ki? Bütün gün is-

kambil oynamaktan canları sıkılıyor. Aynı zamanda resim yapıyor ve şiir yazıyorum. Mösyö Goron'a aklımdan çıkaramadığım bir soneyi, bir tür duygular doruğu olan "Düşünceler Dansı"nı verdim. Bunun kendisine takdirimi ifade edeceğini umuyorum. Benim şiirlerimi bildiğin için burada tekrarlamayacağım. Benim kafiyeli mektuplarımdan hoşlanıyor musun? Anılarımin sekseninci sayfasındayım. Biraz karışık olmakla birlikte aslında özellikle Lyons'daki çocukluğuma ait olaylar dizisi. Anılarıma *Bir Cinayetin Başlangıcı* adını verdim. Kahramanım Georges aslında benim ve bunu pek saklamadım. Ama tanınmamak için Georges'u sanırım Alman ordusuna sokmam gerekecek ki, hiç yaşamadığım bir mekânı nasıl anlatacağımı bilemiyorum.

Duruşmamda hikâyemi duymak için gelenlerin çokluğuna sevinmedin mi? Bende ki cesaret kaç kişide vardır ki? Onları asker selamıyla karşıladım. Kimseye kızıyor değilim. Kaderim ölüm cezasını yararsız ve budalaca bulan merhametli bir avukat olan Henri Robert'in ellerinde. Onun savunması sırasında onur kırıcı sözlerle karşılaşacağımı biliyordum.

"Astegmen Anastay gözlerinin bozukluğu nedeniyle geri hizmete alınmıştı. Tabur komutanını selamlamadığı için dört gün hapse mahkûm olmuştur. Bu küstahlığından değildi. Komutanını seçememişti! Askeri tabipler tarafından yapılan göz muayenesinde görme sorunlarının, merkezi sinir sistemini etkilediği ortaya çıkmıştır. İşlediği suç beynindeki hastalığın bir sonucudur. Tutuklanmasından bu yana aylar geçti ama hâlâ bir uzman tarafından muayene edilmedi. Adil bir yargılanma için, kendisini muayene etmiş olan hekimlerin ifadeleri gereklidir."

İşte beni savunan kişi bu. Yargıç bıyıklarını oynatarak bana muayene edilmek isteyip istemediğimi sordu. Gözlerim sağa döndü. “Evet.” Ama her nedense “bıyık”, Robert’in istemini reddetti.

O da kendi uzmanlarını getirdi. “Anastay’da göz sinirinin atrofisi, merkezi sinir sisteminde bir lezyon görülmektedir. Salpêtrière’den Dr. Charcot bunun sinir hastalıklarının başlangıcı olduğunu göstermiştir.” Bir başka doktor da aynı fikirdeydi. “Göz ile beyin arasında çok yakın ilişkiler vardır. Dr. Charcot ile Dr. Lambroso bu görüşleri desteklemektedirler.”

Kendimi çok iyi hissediyordum. Charcot ve Lambroso delilik konusunda iki uzmandı. Sonra savcı Mösyö Cruppy’nin sesi duyuldu. “Anastay çok zekidir.”

Doğrusu bu iltifat pek hoşuma gitmişti.

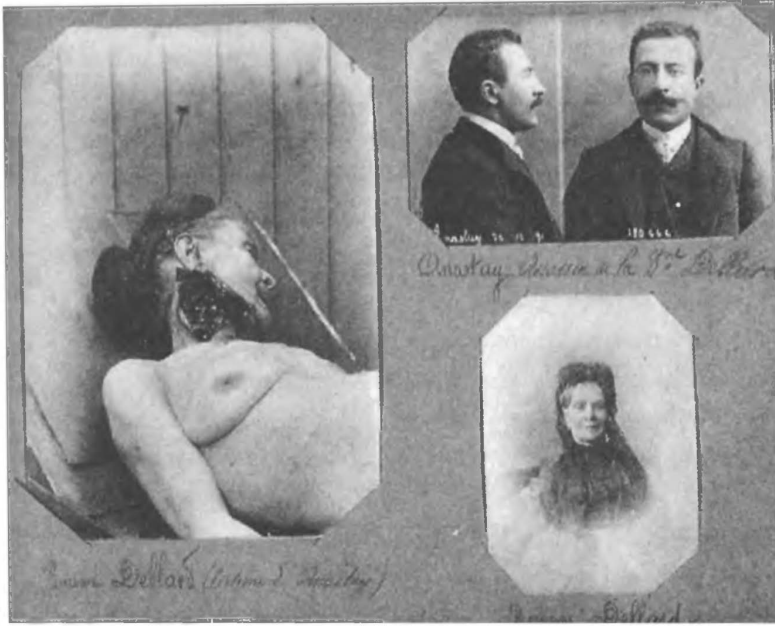
“Kurbanını dikkatle seçmiş ve cinayeti önceden tasarlamıştır.”

Cruppy tehlikeli bir insandı. Benim beynimi benim aleyhimde kullanıyordu. Ayrıca gözlerimdeki hastalık iddiasını da çürütmüştü.

“Barones’in boynunu kesecek yeri çok iyi görmüş ve hizmetçiye de aynı şeyi yapmıştır. Aynı gözleri kimseye görünmeden kaçmak için kullanmıştır. Bu göz hastalıkları sözleriyle, soğukkanlılıkla işlenmiş bir cinayet maskelenmeye çalışılmaktadır. Merkezi sinir sistemi beynin merkezi demek değildir. Bir subay olarak bugüne kadar gösterdiği tek askeri cesaret, yaşlı bir kadını öldürmek olmuştur! Hatta kadından çaldığı serveti nasıl işleteceğini öğrenmek için mali bir dernek tarafından yayınlanan bir gazeteye abone bile olmuştur!”

Bu tehlikeli sözleri başım dimdik dinliyordum.

“Ya yaşadığı sefih hayat!” diye bağırды Cruppy. “Gözleri o

BARONES DELLARD'IN KATİLİ ANASTAY
Barones Dellard (Anastay'ın kurbanı)

bozar işte.” Sonra cinayetten bir hafta sonra Valérie’ye yazdığım veda mektubunu çıkarıp yüksek sesle okudu.

Sevgili Val,

Gittiğim doktor gözlerimin çok ciddi durumda olduğunu söylüyor. Tedavisi çok güç olan retina anemisi varmış. Zevklerimi kısmam tavsiye edildi ki, bunun hiç de hoşuma gitmediğini söyleyebilirim. Elvada, bebeğim. Seni meme’lerinden öperim.

Ernest

Bu sonuncu satır okunurken yüzüm bembeyaz kesildi ama Cruppy zafer kazanmış gibi mutluydu. Ben Valérie’nin kalbini kırmadan kendisinden kurtulmak istemiştım, oysa o zavalı kızı fahişe diye niteliyordu.

“İşte beyler, göz hastalığı ve nedenleri.”

Cinayetten önce yemek yediğim Matmazel Chevret’lerden biri benim tatlı ve zeki bir insan olduğum konusunda tanıklık etti. Başımı ellerim arasına alarak ağlamaya başladım. Gözyaşlarım samimiydi. Daha önce de yazdığım gibi “Aşkın ‘soluğu ile dalgalanırız.”

Hizmetçi Delphine omuzları üzerine yerleştirilmiş bir başın güveniyle karşıma geçti. “Sözlerinize dikkat edin, hanımefendi. Tehlikeye attığınız baş benimdir” dedim. Madeleine, Valérie ya da Joséphine’den ne kadar farklıydı. Onu ortadan kaldırmış olsaydım beni teşhis edecek kimse kalmayacaktı. Her şeyi inkâr eder ve aklanırdım. Mahkemeye “Bu hanım yanılıyor” dedim. “Benim böyle bir şey yapabileceğimi düşünmek Fransız ordusunun bir subayına hakarettir.”

“Çocukluğunda çok tatlıydı. Ama sonra tembel biri olup

çıktı ve hiç çalışmadı.” Ellerimle kulaklarımı tıkadım. Bay ve Bayan Caboret’in o açık ağızları bana ihanet ediyor. Diğer sözde arkadaşlarım da ateşi benzer hakaretlerle körüklediler.

Yargıç bana itirafımı tekrarlattı. “Karşı konulmaz bir güç beni itiyordu. Kadının başı önümdeydi. Elimi kaldırdım ve vurdum. Kendi kanı içine devrildi. O korkunç hırıltıyı hâlâ hatırlıyorum. Kaçışımın sorumluluğunu kabul ediyorum ve idam edilmem gerektiği kanısındayım.” Bu düşünce dansı patlamasından sonra Mösyö Robert ne yapabilirdi ki? İlkelere sadık kalarak ömür boyu hapis cezası verilmesi için uğraştı. Ama jüri kararını vermişti: “Kellesi uçurulacak!”

Hâlâ bir askerim, Léon. Ama şimdi yedekler arasındayım ve çağrıldığımda giyotine hizmete gideceğim. İntihar etmediysen bunun nederi Tanrı’ya olan inancımdır ve Tanrı bize canımıza kıymayı yasaklamıştır. Papazla uzun uzun konuştum. Bu kutsal adamın sözleri beni teselli ediyor. Kimi zaman ilahi bir görkemlilik içinde başbaşa dua ediyoruz. Bir müfettişe şöyle dedi: “Anastay’ın doğruca cennete gideceğinden eminim. O kadar saf bir ruhu var ki. Tanrı’nın onu yanına almak için çok garip ve anlaşılmaz yolları var.” Bu sempatisi gerçek, Léon. Sen de aynı fikirde misin?

Temyiz başvurum reddedilince yemekten içmekten ke-sildim. Kafamın içinde korkunç karabasanlar vardı. En kötüsü de Barones’in o yalvaran bakışıydı. Papaz beni idama hazırlamaya çalıştı. Ama kafamın boşlukta yüzdüğünü hayal etmeye dayanamıyordum.

Léon, hareketsiz bir maddeden bir insan yaratmak mümkün olamaz mı? Bir bitkinin tohumunu en ince ayrıntısına kadar yaratacak derecede usta bir işçi düşünülebilir. Modeli-

nin tıpatıp aynısı olacak bu tohumdan çok üstün bir varlık yetişir ve yaşam ilkesini taşıyabilir. Bu işi sana bırakıyorum. Lütfen bunu araştır. Eğer böyle bir varlık yaratabilirsen onu insandan daha kusursuz yap ve ona metafiziği bizden daha iyi yorumlayabilecek bir ruh ver.

İstediğim deneylerin yapılacağını umuyordum. Ama şimdiye kadar benden yanıt isteyen kimse çıkmadı. Neden, Léon? Neden otopsi yapılmadı? Babam benim ne hastalığına tutulmuş olduğumu öğrenmek istemedi mi? Ivry'de bir mezar hazırlanmıştı. Başım sola dönerek buna itiraz etti. "Hayır!" Ama beni toprakla örttüler.

Ertesi gün benim küçük İspanyol dansözüm Madeleine mezarıma çiçek bıraktı. Polis onun çiçeğini kaldırdı. İdam edilmiş katillerin mezarlarına çiçek koymak yasaktır, hatta bu kişi senin kardeşin François-Louis Anastay kadar olağanüstü bir kişi olsa bile. Seninle babam neden gelmediniz? Beni hâlâ seviyor musun, Léon? Babam beni hâlâ seviyor mu?

POLİS ARŞİVİ, ANASTAY DOSYASI

Paris, 9 Nisan 1892

Sayın Emniyet Müdürü,

Oğlum Louis Anastay'ın Ivry Mezarlığı'na gömülen cesedinin Tıp Fakültesi Sinir Hastalıkları Patolojik Anatomi Laboratuvarında otopsi yapılmak üzere çıkarılmasına ve sonra Père Lachaise Mezarlığı'na gömülmesine izin vermenizi dilerim.

Saygılarımla,

L. Anastay

Passage Saulnier, 25 numara

5 BİR ARKADAŞ TARTIŞMASI

14-15 Mayıs 1895 gecesı, VII. Daire, Rue de Grenelle 151 numarada, arabacılık yapan Benvenuto Balardini (49), askeri malzeme satıcısı Louis-Antoine Mas (27) tarafından dövölmüş, boğulmuş ve bıçaklanmışır. Mas ömür boyu hapse mahkûm olmuştur.

Armand Cochefert 1894'te cinayet masası başına getirildi. Bıyıklarıyla bir fok balığını andıran iriyarı bir adamdı. Düşmanları kendisini iğrenç derecede şişman bulur ve kimi zaman katilleri kovalamak yerine masası başında oturmaktan daha mutlu olduğunu iddia ederlerdi. Gazeteciler onunla cebinde lop yumurta taşıyıp beşini onunu birden yemesiyle alay ederlerdi. Zanlıları itiraf ettirmek için dövme yerine zekâsını kullanan adam, aynı zamanda yetenekli bir amatör sihirbazdı. Zaman zaman yankesicileri el çabukluğuyla şaşırtır, ceplerinden cüzdanlarını ve saatlerini çalar ve bunları önlerinde sallayarak şoka düşürmeye bayılırdı. Ancak 1895'te karşısında yankesiciler yoktu.

Benvenuto Balardini 14 Mayıs gecesı saat on birde nöbetini bitirdi, arabasını şirketin deposuna bıraktı ve evine doğru yola çıktı. Komşuları Bayan Bon, Marpron ve Rollet iki adamın içip konuşarak arabacının üç kat yukarıdaki tavanarası odasına çıktıklarını duymuşlardı. Birden sohbetleri patlamıştı. İtalyan'ın artık alışıkları eğlencelerinden çok daha ürkütücü

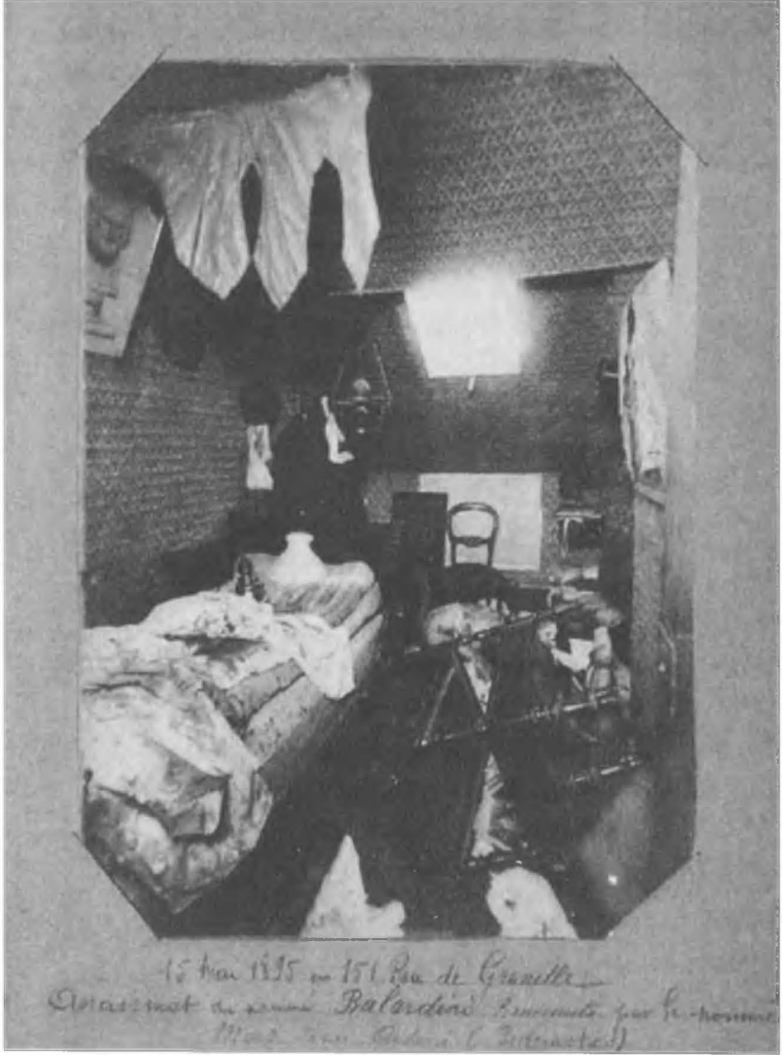
çığıllıklar nedeniyle bir daha tatlı rüyalarına denememişlerdi.

İki adam birbirlerini öldürmekle tehdit ediyor, mobilyaları parçalıyor, yan taraftaki kadınları duvarların yıkılacağından korkutacak kadar şiddetle dövüşüyorlardı. Kasılı dişler arasından boğuk küfürlerle dönüşen sevgi sözcükleri dökülüyordu. Sonra her şey bir anda sessizleşmişti. Komşular bir sonraki patlamayı beklerken yere devrilen bir şeyin gümbrütüsünü duymuşlardı. On beş dakika kadar şiddetle dövülen bir şeyden çıkan gürültüyü duymamak için kulaklarını tıkamışlardı.

Daha sonra arabacının odasından biri çıkmış, iki kibrit yakmış ve duvarlara çarpa çarpa merdivenlerden inmişti. Bon, Marpron ve Rollet gece sabaha kadar bir daha uyumamışlar ve sabah kapıcı mektuplarını getirene kadar birbirlerini teselli için odalarından çıkmaya cesaret edememişlerdi. Sonra hâlâ gecelikleriyle kendilerini koridora atmışlar “Her şeyi duyduk. Balardini ölmüş olmalı!” diye bağırmışlardı.

Kapıcı arabacının kapısını vurmuş ama bir yanıt alamamıştı. Anahtar deliğinden bakınca içerisinin karmakarışık olduğunu görmüş, kapının kilitli olduğunu anlayınca da polis müfettişi Mösyö Pélardy’yi çağırmıştı. Adam tavanarasındaki odaya tırmanmış, bayılmak üzere olan kadınları bir kenara itmiş, kapıyı zorlayarak odaya girmişti. İçerisi kırık mobilyalar, kırık camlarla tam bir savaş alanını andırıyordu, duvarlar kana bulanmıştı. Çıplak olan arabacı pencerenin altında dizleri üstünde duruyordu, kafatası parçalanmıştı. Yüzünde bıçak darbeleri vardı. Boynuna bir ip geçirilip sıkılmıştı.

Cochefert ile yardımcısı Octave Hamard geldiklerinde ilk iş olarak hırsızlık olup olmadığını araştırdılar. Cochefert yata-

15 MAYIS 1895, RUE DE GRENELLE, 151 NUMARA
Benvenuto Balardini'nin Louis-Antoine Mas tarafından öldürülmesi (Oğlancılık)

ğın başucundaki bir çiviye asılı, üzerinde arabacının saç telleri olan, camı kırık bir saat buldu. Kana bulanmış olan saat on iki otuz beşte durmuştu. Cesedin yanında arabacının bıraktığı birkaç yüz frangın durduğu bir sandık vardı. Cinayet nedeni hırsızlık değildi.

Memurlar mahalleyi arayıp Mayıs Invalides panayırlarının oraya çektiği boşstagezerleri sorguya çekerlerken Cochefert'le Hamard morga gittiler. Adli Tıp Doktoru Vibert arabacının yalnızca iple boğulmuş olmasının yanı sıra otuz küsur yerinden bıçaklandığını bildirdi. Sonra cesedin iğrenç cinsel alışkanlık belirtileri gösterdiğini de mırıldandı. Morg kayıt defterine her zamanki titizlikle "Bir arkadaş tartışmasından sonra öldürülmüş" diye yazılmıştı.

Alphonse Bertillon cinayet yerini fotoğraf makinesiyle tespit etti. Cochefert daha sonra çevreye göz atmak için bir daha olay yerine gitti. Balardini'nin odası ne bir sapığın ne de ahır kokan bir arabacının yaşadığı bir yere benziyordu. Balardini aslında oturduğu sokaktaki Compagnie des Petites Voitures için kiralık gelin arabaları sürmekteydi.

Cochefert bu kalabalık odada bir uşağın ya da yoksul düşmüş bir züppenin yaşadığını düşünebilirdi. Bertillon'un fotoğrafında oymalı yatakta, ayaklı yıkanma leğeninde, iki adet oymalı Louis-Philippe stili koltukta eski bir soyluluk göze çarpıyordu. Belki de mobilyalar arabacının değil, evindi. Cochefert bunu merak etmişti. Ayrıca arabacı odada kitap bulunmamasına rağmen bir edebiyat düşkünü havası da vermişti. Aksi takdirde yatağın üstündeki eski bir filozof büstü fotoğrafını nasıl açıklanırdı?

Bazı aşırılık belirtileri de göze çarpıyordu. Tavandan sar-

kan ipekli kumaş parçası bir cenaze kortejinden alınmış bir parçaya benziyordu. Yatağın üzerinde meşin bir şapka kutusu, arka duvardaki raf ve üzerindeki kâğıt dosyası da arabacının odasıyla uyuşacak şeyler değildi. Pencere altındaki bir Avrupa haritası Paris'in ötesindeki bir dünyayı işaret ediyordu. Balardini Kuzey İtalya'da, Ravenna yakınlarında doğmuştu.

Cochefert duvardaki aynada kendi yüzünü gördü. Polis Müdürü'nü şok eden şey yüzündeki yorgun ifade değil, sarkık bıyıklarının çevresindeki dantel parçasıydı. Arabacı aynasını yüzünü danteller arasından görebileceği biçimde süslemişti. Cochefert aynaya bakıp gözleri ovuşturdu.

Cochefert, arabacıyı parçalanmış bir et yığınınına dönüştüren öfkeyi çok şaşırtıcı buluyordu. Bu, erkek fahişelerin rol aldıkları bir cinayet değildi, üstünlük ayrıcalıklarını kullanan soylulardan söz edilemezdi. Detektif sıradan insanların, genel tuvaletlerde ve mezarlıklarda fareler gibi saklanan, tavanalarında çiftleşen ve öfkeye kapılınca öldüren işçi sınıfı eşcinsellerinin tutkularını anlamaya çalıştı. Bu herhangi bir cinayet gibi bir cinayetti. Ancak oyuncuların sırlarının çözülmesi gerekiyordu. Cochefert büyülenmişti.

Rue de Grenelle pansiyonundaki herkes Balardini'nin, odasına sokakta rastladığı erkekleri ve oğlan çocukları nasıl aldığını anlatmak için sıraya girmişti. Merdivenlerden yukarı çıkan o sonu gelmeyen insan zincirini anlattılar. Bon, Marpron ve Rollet, "Sabaha kadar eğlenceler" diye kuşlar gibi cıvıldaştılar. Kadınlar odadan gelen sesleri, kadehlere boşaltılan içki şarılıtısını, evsahibiyle ziyaretçilerin birbirlerine hakaretlerini, duvarlara çarpan vücutları, zevk homurtularını, yatağa yuvarlanmaları duymamak için yorganlarını nasıl başlarından yukarı çektiklerini anlattılar.

Cochefert, Balardini'nin, Rue Surcouf 16 numarada şarap ve meyve satan Bay ve Bayan Lefranc'ın yanında yıllarca yaşadığını ve birkaç sokak öteye, Rue de Grenelle'ye taşındıktan sonra da o eve sık sık yemeğe gittiğini öğrendi. Sofralarının sürekli konuklarından biri de, o sokakta küçük bir odası olan ve Quai d'Orsay'de askeri malzeme satan yirmi yedi yaşındaki Louis-Antoine Mas'tı.

Lefranc'lar detektife, Balardini'yle Mas'ın normal arkadaş sevgisini aşan, bastırılmış duygularını açığa çıkaran oyunlar oynadıklarını, aralarında sevgi ile kıskançlık kavgaları sahneleri yaşandığını anlattılar. İtalyan'ın ve ufak tefek sevgilisinin, ihtiraslarını alevlendirmek, onu daha heyecanlı hatta tehlikeli yapmak için bu dramatik sahneleri bilerek yarattıklarını bilmiyorlardı. Balardini ve Mas yemek yerken ufak tefek tartışmalarla birbirlerini kışkırtırlardı. Başbaşa kaldıklarındaysa sarhoş olarak, çıplak yatarak, birbirlerini okşayarak, ağlayarak ve özürler dileyerek erkekçe öfkenin heyecanını yaşamaktan zevk alırlardı.

Cochefert, Mas'ı sorguya çekti ama dişe dokunur bir şey elde edemedi. Sanığın başında bekleyen memur onun itirafa hazır olduğunu hissetmişti ama belki insanlığından, belki de çekindiğinden Mas'ın sırrını öğrenemedi ve Mas salıverildi.

Mas doğruca Bayan Lefranc'a gitti. Cinayet haberini artık duymayan kalmamıştı. Kadın, "Sefil! Onu sen öldürdün! İtiraf et!" diye bağırdı. Yüzü bembeyaz kesilen Mas çekip gitti. On beş dakika sonra bir garson, kadına Mas'ın bir notunu getirdi: "Sen ve herkes İtalyan'ı benim öldürdüğümünden kuşkulaniyorsunuz. Ben sorularınızı yanıtlayacak kadar güçlü değilim. Tutuklanmaktansa ölmeyi tercih ederim. Beni öteki

BALARDINI VAKASININ POLİS ARŞİVİNDE BULUNAN FOTOĞRAFI
(Albümde boş olan bir sayfadaki görüntü olabilir)

dünyada göreceksiniz, aziz hanımefendi. Bütün varlığımı size bırakıyorum.”

Zarfın içinde on frank vardı. Sefil âşık Porte de Versailles'da kendini gübre dolu bir arabanın altına attı, tekerlekler göğsü üzerinden geçti. Kaburgaları kırılan ve ağzından kanlar gelen Mas öleceğini umuyordu. İyileştirilmek üzere hastaneye kaldırılması kendisini düşkırıklığına uğrattı.

Başdetektif ve yardımcısı, Balardini'nin dolabında kanlı bir gömlek buldular. Gömlek arabacının olamayacak kadar küçüktü. Gömleği mahallenin çamaşırcısına gösterince kadın, Mas'ın onun eşi üç gömleği olduğunu söyledi. Detektifler gülümsediler. Mas'ı hastanede ziyarete gittiler. Onların gölgele-ri demir yataktaki ufak tefek adam için çok fazlaydı. İki polis, iki hafta boyunca her gün hastaneye gidip adamın solgun yüzüne baktı. Sonunda Mas suçunu itiraf edip cinayeti nasıl işlediğini anlattı.

“Balardini'yle her zamanki gibi Bay ve Bayan Lefranc'da yemek yedik. İtalyan beni kızdırmak için bıyıklarını burup kadınla flörte başladı. Aslında kadına ben kur yapıyordum. Ama o arabacıya meyilliydi. Bana bakmıyordu bile. İtalyan'ın da kadının yanaklarını kızartmaktan hoşlanmadığını sanmayın ha!

Arabacının odasında içki içip tartışmaya başladık. O zaman ben küçük sırrımı açıklayarak ona işkence etmeye karar verdim. Kadınla cinsel ilişkide bulunduğumu söyledim. ‘Kocasını nasıl rahatsız ettiğini fark etmedin mi? İkimizi de bir daha evine almayacak’ dedim. Aslında kıskanç olan Balardini'ydi. Kendini bir ilah gibi görürdü.

Ben ondan hep korkmuşumdur. Çok iriyarı ve zalimdi.

Benim odasından sağ çıkmayacağımı söyledi. İşte o zaman şişeyle kafasına vurdum. Kan gözlerimi köreltmmişti. Bir çekiç, iskemle, kırık cam, elime ne geçtiyse ona vurmaya başladım. Kendime engel olamıyordum. Gerçek bir kasaplıktı benimki. Balardini çok ıstırap çekiyordu. O kadar çok inliyordu ki, komşuları uyandıracağımızdan korktum. Onu susturmak için boynuna bir ip geçirip olanca gücümle sıktım. Daha rahat sıkabilmek için ayağımı başına dayamıştım.”

Cochefert otopsiyi yapan doktorun iki adam arasındaki özel ilişkinin kanıtlarını bulduğunu söyledi.

“Aramızda mahremiyet mi? *İğrenç ilişkiler* mi? Asla. Biz arkadaştık. Bir kadın için kavga ediyorduk! Beni kaç kere ölümle tehdit ettiğini bilemezsiniz. Korkuyordum. Ondan nefret ediyordum. Onu bir öfke anında öldürdüm. Şimdi öldüğünü bilerek çok üzgünüm. Onu özlüyorum.” Mas, utançından yüzü kızarak detektife baktı.

Cochefert için Balardini ve Mas'ın birlikte yaşamları katilin itirafındaki bir ayrıntıyla açıklanan bir karmaşalar yumağıydı. Bu itiraf, Bertillon'un çektiği oda fotoğrafında görülebilen bir kanıta uyuyordu.

Detektif yatağın üzerinde bir zincirle asılı gaz lambasını görmüştü. Bertillon lambanın şeffaf abajurunu, cam şişesini ve kanlı yatağın üzerindeki madeni kısmını gayet net bir biçimde çekmişti. Ancak Cochefert, bu parçalara ayrılmış nesnenin sırrını çözememişti. Doktor cesette yanık izi olmadığını söylemişti. Lamba başka bir şey için kullanılmış olmalıydı.

Mas, Cochefert'e arkadaşını öldürdükten sonra kendi kollarında kesikler olduğunu gördüğünü söyledi. Başı üstündeki lambayı farkedince abajurunu ve şişesini çıkarmış fitilin aleviyle yaralarını dağlamış, sonra kanlı izlerin üstüne kabuk

bağlaması için yerdeki toza buladığı sigara kâğıtları yapıştırmıştı. Çocukça bir ifadeyle “Eski yaralarmış gibi görünmeleri için öyle yaptım” dedi.

Mas’ın kendini yakması Cochefert’e eski kendi kendini cezalandırma yöntemlerini hatırlatmıştı. 1870 Prusya savaşında yaralanmış ve tutsak edilmiş bir asker olan detektif eski çağlarda yaralanan savaşçıların, kutsal ateşlerde kor haline getirilen demir çubuklarla yaralarını temizlediklerini hatırlamıştı. Ancak Cochefert birden kendini tuttu. Bu kahramanlarla Mas’ı kıyaslamak saçmaydı. Cochefert’in bir polis olarak sorunu da buydu. Soruşturmalarını hep yasalarla cezalandıracak olayları aşan fikirlere yansıttırdı.

Detektif, Bayan Mod, Marpron ve Rollet’nin duvarlarından sızan gürültüleri nasıl coşkuyla tanımladıklarını düşündü. Onları dinleyen biri esrarengiz komşularının ölümünün kokusunu aldıklarını düşünebilirdi. Ancak yatağın üzerinde oturan ve yanındaki parçalanmış cesedin ya da bir ses duymak için kulaklarını dikmiş kadınların farkında olmadan, çerçevedeki filozofun dikkatli bakışları altında etini dağılayan Mas hakkında hiçbir şey bilemezlerdi. Rue de Grenelle’in tavan arasında yaşayan hanımlar onun çektiği işkenceyi ve melankolisini hiç mi hiç duymamışlardı.

6 PULCULUK

14 Mayıs 1896'da, XVI. Daire, Avenue de Versailles 194 numarada, tuğla yapımcısı ve pul koleksiyoncusu Emile-Julien Delaha  f (22), morfinman, romancı Guillaume-Louis-Joseph Aubert (30) ile suç ortağı eski garson Marg  rite Dubois (26) tarafından öldürülmüş ve soyulmuştur. Aubert   m  r boyu hapse, Dubois   alıntı mal bulundurmaktan ve bir su  -luyu saklamaktan     yıla mahkûm olmuştur.

Aubert, Champs Elys  es'de bir ağaca yaslanmış. Sıcak bir mayıs günü.    eklerden yükselen koku bayıltıcı. Kendini kaybetmemeye çalışıyor. Çimenlerin   zerine uzanmak istiyor ama gözlerinin önünde birbiri i  ine geçen resimlerle çok heyecanlı.

Aubert evden çıkmadan kalçasına on gram morfin iğnesi yapmış. Doz insanı sersemletici ama bugün fazla bir etkisi olmuyor. Neden daha sakin olamadığına kendisi de   a  ıyor.   evresini saran ye  ill  ge bakarken ba  ının bir balon gibi omuzlarından yükseldiğini hissediyor. Yüzünü buruşturarak ona veda edercesine el sallıyor.

Hemen yakınında Carr   Marigny'de pul koleksiyoncuları alçak seslerle konuşuyor, birbirlerine övgüler yağdırıp anlaşmalar yapıyorlar.   ar  ının uğultusu yeryüzünün en ayartıcı sesi. Ama Aubert için tımarhaneden farksız. Kâğıt parçaları-na böylesine değer veren bu insanlardan nefret ediyor. Jestleri, diyaloglarında kullandıkları dil onu i  rendiriyor. Kendisi-

nin neden onlar gibi sevinmediğini, neden onların güvenine, onların dikkatlerine sahip olamadığını merak ediyor. Şeffaf zarfların sesi beynini törpülüyor sanki. Albüm sayfalarının çevrilmesi kafasının içinde fırtınalar koparıyor.

“Bende altmış köpeklik mavi var.”

“1782 Uruguay isteyen var mı?”

“İşte bir Ümit Burnu. Ucuza hem de.”

“Bende 25 santime 1500 pulluk zarflar var.”

Aubert eldivenli elleriyle kulaklarını örtüyor. “Manyaklar. Beni çıldırtacaksınız.”

Aubert bir kayışın ucunda getirdiği Moussette’le biraz rahatlıyor. Bu küçük kara kediye çok bağlı. Kedi güzel ve zarif, metresinden çok daha oynak. Aubert biraz tombulca olan ve bebek gibi peltek konuşan Marguérite’i düşünüyor. Onun yanında Moussette gerçekten çarpıcı kalır. Aubert’e asil bir görünüm veriyor.

Aubert’in üzerinde siyah uzun bir ceket, sarı-beyaz çizgili ipek bir yelek ve boynunda kıvrık yaka var. Sosyete terziliğinin en üst noktası. Moussette bir serçenin peşinden koşmak için kayışını çekiştiriyor. Bir mağaza vitrinine bakan bir kadın gibi dalgın Aubert. Kuş kaçıyor, kedi pantolonun paçalarını okşamak için dönüyor: Kadife patili bir koket.

Aubert boğuluyor. Terlemiş olmayı istiyor ama on iki yıllık morfinmanlıktan sonra vücudu terlemeyi unutmuş. Kulsursuz giyimi kol ve bacaklarının çöp gibi olduklarını saklamıyor. Bacakları arasındaki arzu çoktan sönmüş. Dili zımpara kâğıdından farksız. Aubert on sekiz yaşından beri günde elli gram morfin alıyor.

Bağımlılığı bu derece olunca da kaygıdan kendi kendini yiyip bitiriyor. Yalnızca birkaç yüz frangı kalmış. Annesiyle

kardeşini soyup soğana çevirmiş zaten. Margu rite'e kendi anababasından borç istemesini söylemiş. "Eğer para g ndermezseniz bir eve gireceğim ve ailemizin şerefini beş paralı  edeceğim" diye yazmış kadın. Aubert "şimdi ellerini ceplerine atarlar artık" diye düşünüyor. Kadının sözü gerçeğe çok yakın. Mektubu okuyan anababası kızın "ev"le ne demek istediğini merak ediyorlar.

Birden nöbet geliyor. Aubert uyarıcı kasılmaları hissetmiş olmalıydı ama ağaçlar altında duyduğu öfke kendisini bir an unutturmuştu. Ağzı,  enesi, ensesi kasılıyor, yüzü sırtıktan bir maskeye dönüşüyor. Renksiz delikler olan gözleri kırpış yor. Pani e kapılıyor. "Boğuluyorum Moussette" diyerek kaçışın bulanık ucunu tutuyor.

Aubert  mr  boyunca bu kasılmaları yaşamış. Onun bu durumuna acıyan ailesi evde pek ses  ıkarmıyorlar. Ama okulda o sallantılı yürüyüşü ve robot kafası hep alay konusu olmuş.

"şu a  z rafayı besleyelim. şu titrek buruna bakın. Aksırıkl  kedi. Sarhoş ay . Dengesi bile yok. Ka ık!"

"Yalancılar!" diye bağıran Aubert yumruklarını ısırmış, çocukları tekmeleyip yumruklamış. Eve dönünce hizmetçilere bağırmış, annesini yumruklamış. Babaannesinin kafasına bir taş atıp yarınca onu iplerle ba lamak zorunda kalmışlardı. Bunu düşünmek bile ağlamasını gerektiriyor ama a layam yor.   i kurumuş.

Aubert, kasılmalar geçene kadar bir patikada saklanıyor. Sonra doğruluyor, silindir şapkasını düzeltiyor, kravat iğnesini düzeltiyor. Julien Delaha  f adında bir pul koleksiyoncusuyla buluşacak.

Koleksiyoncu genç, pulculuk dünyasında gayet saygın adlar olan (sanki Aubert bilmiyor bunu) Arthur Maury ve Baron Heinrich von Stephan'ın koleksiyonlarından çıkan iki albümü satmak istiyor.

Aubert, Delaha  f le yüzyüze gelmemeyi doğru bulmuş. Haftalardır onu masaların başında izliyor. G steri  ci biri. Babasının tuğla fabrikasında çalışan kurnaz bir köylü. Lord'mu   gibi davransın bakalım, ben onu soymasını bilirim.

Delaha  f'e bir telgraf gönderiyor: "Pul  ar sında buluşalım. Gaston Darnis." Bu ad Aubert'in mesleğinde kullandığı adlardan biri. Deiaha  f'i düşünerek göge bakıyor ve kendini çok küçük hissediyor.

Moussette'e, "Ben paraya alı kırım" diyor. Ailesinin M doc'ta bağları var. Kendisi ise onları son meteliklerine kadar s m rm   . Babası iki milyon frank değerinde bağ bıraktığında kendi payının üstünden girip altından  kmı  . Annesi borç para vermeyi kesince dolaplarında ne bulduysa götürmüş. Sonra bir gece kadın uyurken evi yanmış ve gidip kardeşinin yanında yaşamaya ba lamı  . Sigorta parasının büyük bir kısmı Aubert'e kalmışsa da,  ırına ve içki onu da tüketmiş.

Aubert  aresiz. Giriştiği hiçbir işte başarılı olamamış. Askerlikten sonra kapıdan kapıya şarap ve rom -kendi markası, *Leon III*- satmış. Bir   ğrenci barı a mı   ama arka odada kafayı çeke çeke stokunu eritmi  . Krediyle  arap alıp bir dolandırıcı çetesine satmış, alacaklıları kapıya dayanınca kaçmış. Bor tan ve polisin peşine d   mesinden başka bir şey elde edememiş. Bir piyano yapımcısını dolandırdığı için iki ay hapis yatmış. "Ne yaparsam boşuna ve kalbim sanki  l  bir şeymiş gibi gömülü" diye adı duyulmadık bir şairden bir dize mırıldanıyor.

Aubert'in başka adları da var. Edebi girişimleri için gözde olanı Castel-Doumerc. *Biarrütz Gazette'te* "Fransız Edebiyatı ve Coğrafya Profesörü Mösyö Louis" diye ilan vermiş. Daha özel ilanlarda "800.000 frangı olan herhangi bir genç kızla" evlenmeye hazır olduğunu bildirmiş. Ya da Hugo'dan yaptığı alıntıları kendisininmiş gibi kullanmış: "Kaprisli genç ve zengin bir kadına koruyucu sevgi" vaadetmiş. Romanı *Bois'de'Boulogne Esrarı* hâlâ bir çekmecede yatıyor. Çeşitli dolandırıcılıklarındaki yazışmaları olan 5000 mektubu biriktirmiş. Aubert ile Marguérite'in altı yılda tam otuz sekiz adresleri olmuş.

"Projelerim hep tutkularımı yansıtır. Edebiyat ve coğrafya beni pul koleksiyonculuğuna yöneltti. Zekiyim. Bu kelebeklerle mutlaka başarılı olacağım" diye düşünüyor. Ama bütün parasını morfine yatırması gerek, ayrıca Marguérite'in terzisi, kendi terzisi ve en iyi bar ve lokantalarda giderek kabaran borçları var.

Pullar Aubert'te büyüklük hayalleri uyandırıyor. Kendisini elinde bir kelebek ağıyla çok nadir pembe, sarı ve siyah zarfları kovalarken görüyor; Brezilya'dan ovaler, Ümit Burnu'ndan üçgenler; 1849'un bir franklık turuncusu; 1856'nın iki sentlik pembe İngiliz Guyanası; Hawaii'nin mavi "Misyoner"!; Afganistan'ın kaplan başı. Son iki Mauritius "Postahanesi"ni Berlin Müzesi'nin almış olmasını kıskanıyor; onlardan dördü Mösyö de La Renotièr'de, üçü British Museum'da, ikisi de Rothschild'da. Kimbilir daha kaç koleksiyoncu böyle servetlere sahiptir? Kimbilir kaç koleksiyoncuda dünyada çıkmış olan bütün pullar vardır?

Aubert bir büyüteçle posta pullarına bakarken coğrafi

seraplar arasında kayboluyor. O hezeyanı içinde yabancı hükümdarlar ve La République'in profilleri Medusa başlarına dönüşüyor. Akropolisler, piramitleri koruyan sfenksler, Çin ejderhaları, Chateaubriand'ın karakterleri gibi Hintliler, Sanskrit dilinde harflerle Keşmir pulları, fil sürüleri, duman salan bir lokomotif, sakın bir denizde bir gemi... Hepsi de bir sinematografin hayalleri gibi beynine üşüşüyor.

Orijinal ve asil ne düşünülmüş ve yaratılmışsa hepsi. Bu hayalleri mektuplarımıza yapıştırıp âdeta bir boşluğu fırlatmamız ne harika bir şey. Aubert kendini, bir mektubun sihirli halısına damgalanmış bir pul olarak hayal ediyor; egzotik diyarlara, bir trendeki ya da gemideki sadık kurye gibi sevgi sözcükleri, diplomatik kodlar, ya da dünyanın en üzücü en korkunç haberini ileten bir mektubun üzerindeki bir pul.

Aubert, Moussette'le konuşarak pulları düşünüyor ve Julien Delahaëf'i bekliyor. Yaşamak! Artık yaşamak! Bu pul işini kıvıramazsa ne yapacağını bilemiyor.

Aubert şapkasını kaldırarak genci selamlıyor. Şaşkın Delahaëf bir espri yapmaya çalışıyor. "Kedinizi de getirdiniz demek? Bu küçük düellomuzda sizin yardımcınız mı olacak yoksa? Neden burada bekliyorsunuz? Kenarda değil, çarşıda buluşalım demiştiniz. Özür dilerim ama bir saattir sizi arıyorum."

Bu dakiklik Aubert'i rahatsız ediyor. "Ya albümler?"

"Ben kardeşim olmadan iş yapmam. Her iki koleksiyon için 4000 frank nakit istiyorum."

Aubert anlayabilmek için başını sallıyor. "Çek almaz mısınız? Ama önce pulları görmem gerek. Bir otele gidip konuşalım mı?"

“Özel bir odaya mı? Hiç gerek yok. Pullar birinci sınıftır. Maury ve von Stephan bu malzeme için yeterli bir kaynak sayılır. Nakit getirmediğinize göre yeni bir randevu yapmalıyız.”

Ertesi gün Hôtel du Rhin’de buluşmayı kararlaştırdılar. Delahaëf le kardeşi orada üç saat bekledikten sonra gittiler. Aubert bankadan bir çek defteri almaya çalışıyordu. Karşılıksız bir çek yazıp malı götürürüz, bu iş de biter diye düşünüyordu.

Bir telgraf daha çekiyor. “Rue du Louvre’da Café des Négociants’da buluşalım. Albümleri de getirin. Darnis.”

Delahaëf kardeşiyle geliyor. Koruması yine yanında. Yemekten sonra üç koleksiyoncu pulları inceliyorlar. Aldığı morfinle sakinleşmiş olan Aubert büyülenmiş. Planını neredeyse unutarak, “bunlar gerçek kelebekler” diye düşünüyor. Daha sonraları Delahaëf kardeşlerle o öğleden sonrasını aya yolculukmuş gibi hatırlayacak.

“Anlaştık” diyor. “İşte çek.”

“Ama Mösyö, nakit konuşmuştuk.” Kardeş de başını sallıyor.

Aubert titriyor. “Evime gelin o zaman. Rue de Versailles. Kardeşiniz zahmet etmesin. Yalnız gelin. Albümleri de getirin. Orada paranızı alırsınız.”

Aubert, Marguërite’e, “Moussette’i al ve kızkardeşini ziyarete git” diyor.

“Neden ama sevgilim? Onunla daha dün görüştüm.” Ama ısrar etmiyor. Ayrıca hava da güzel. Yeni dantelli şemsiyesiyle gösteriş yapabilir.

Aubert perdelerin arasından dışarı bakıyor. Delahaëf meşin bir çantadaki albümlerle geliyor.

“Söz verdiğim gibi” diye gülümsüyor.

Aubert çeki uzatıyor.

“Mösyö Darnis. Buraya siz istediğiniz için geldim. Yalnız ve size güvenerek.”

“Bu güvensizliğinizle bana hakaret ediyorsunuz. Sen bir provokatörsün, Delahaëf.” Aubert yine okul bahçesinde, küçümseniyor, alaylara maruz kalmış.

Julien arkasını dönüyor. Aubert bir çekiç alıyor, gencin sağ şakağını nişanlayıp indiriyor. Düşmesinden çıkacak gü-rültüyü önlemek için hemen altına Bottin pul rehberini sürüyor. Yeri kirletmemek gerek. Marguërite pislikten nefret eder. Delahaëf'in pullarını çekmeceye, romanının yanına koyuyor.

“Sen yokken feci bir kaza oldu, sevgilim. Alacaklılardan bir genç geldi. Arasına pul işi yaptığım biri. Tartıştık. Benden kuşkulanıyordu. Çok kızdım! Ama kendimi tuttum. Elini kaldırdı. Karşılık vermekten başka çarem yoktu. Ona vurdum. Düştü. Öldü.”

Marguërite dudakları aralık bir halde dinliyor. Peltek konuşmasıyla, “Eve dönüp de böyle bir manzarayla karşılaşmak kötü bir şey” diyor. “Ama bu senin işin. Benim bir ilgim yok. Ben yorgunum. Okunacak romanım da var.” Şakaklarına bademyağı sürüyor ve *Louise de la Vallière*'i alıp yatmaya gidiyor.

Aubert bir arabayla borsaya gidip Delahaëf'in babasına iki not gönderiyor: “Beni merak etme. Varenne-Saint-Hilaire'de kalıyorum.” İkinci not da sonradan aklına gelmiş gibi: “Koleksiyonumu 10.000 franga sattım. Chicago'ya gidiyorum.” İkisini de “Julien” diye imzalıyor.

Aubert annesinin yıllar önce verdiği sağlam bir şapka sandı-

ğını çıkartıp Delahaëf'i içine sokmaya çalışıyor. Bacakları, kolları, kafayı çeşitli biçimlerde bükerek uğraşıyor. Ama uzun boylu delikanlı sandığa sığmıyor. Bunun üzerine Bazar de l'Hôtel de Ville'e gidip daha geniş ve derin bir sandık alıyor. Kapıcıya "Nereden talaş bulabilirim?" diye soruyor.

Gencin pantolonunu çıkarmak için çok uğraşıyor. Ceset katılaşmış bile. Kabız morfinman "rahatsız edici boşalmaları önlemeliyiz" diye düşünerek gencin makatına bir paçavra tıkkıyor.

Marguërite ertesi gün Aubert'in odasını sodalı suyla silerken o da Maury albümünü 600 frank gibi az bir paraya satıyor.

"Bu korkunç kazadan sen sorumlu olamazsın, sevgilim."

"Ben bugüne kadar kimseye zarar vermemiştim. Hatta bir kuşa bile." Aubert kadına bir yüzükle bir bilezik armağan ediyor.

Aubert insanüstü bir güce sahip olduğunu farkediyor. Sandığı sırtına yükleyip aşağı indirirken Marguërite de kapalı bir araba buluyor. Kapıcıyla ya da komşularla karşılaşmaları şaşırtıcı bir şey. Böyle bir durum için bir hikâye bile hazırlamışlar. Arabacı sandığı yüklerken "Dikkat et, içinde en iyi tabak takımımız var!" diyorlar.

Delahaëf, Aubert'in evinde bir cesetti. Büyük, kırmızı sandığın içinde kişisel eşya. Gerekli mühürler vurulup pullar yapıştırıldıktan sonra bu yükün gönderilmesi gerek. Ama nereye? Sandığı bir sokağa ya da boş bir arsaya bırakmak aklına gelmiyor. Moussette'i de kastederek "Dört kişilik bir grubuz!" diyor. Arabacıya "Montparnasse garına çek!" diye emrediyor. Bir hamal sandığı emanet odasına götürmelerine yardım edi-

yor. Kaçmak mı? Bu düşünceleri en son şey. Delahaëf'e bağlılar âdeta. Ertesi gün gelip sandığı alıyorlar, bir arabaya koyup Gare de Lyon'a götürüyorlar. Bir gün sonra da oradan alıp Gare Saint-Lazare'a. "Kokmaya başlıyor. Bir yere göndermeliyiz."

Aubert mektupları, kelekleri, yelkenlileri düşünüyor. "Okyanus" diyor dalgın bir tavırla. "Cherbourg'da denize atarız. Kaybolur gider." Ancak Cherbourg, gümrük memurları olan uluslararası bir liman. "Öyleyse onu limandan önceki son istasyon olan Couville'e götürür, biz kıyıyı araştırırken emanete bırakırız."

Julian'ın babası büyük oğlunu günlerdir görmemiş. Polise "Bütün Parisli pul meraklılarının tanıdığı bir koleksiyoncudur" diyor. "Yalvarırım bir soruşturma açın." Ama kimse ilgilenmiyor. Bay Delahaëf gelen iki notu okuyor. Chicago mu? Saçma. Ayrıca bunlar benim oğlumun elyazısıyla yazılmamış. Notları Cochefert'e götürüyor. "Burada bir suç işlenmiş, Mösyö."

"Gençler hep kaybolur." Cochefert, yaşlı adamın kısa kesilmiş favorilerine bakarak tuğla üreticisinin bir kasaba sulh yargıcına benzediğini düşünüyor. Acele etmiyor. Julien Delahaëf'e uzaktan yakından benzeyen bir ceset bulunmuş değil.

Aubert ve Marguërite, Couville'de Delahaëf'i emanete bırakıyorlar. Trenle kıyıya gidip bir arabacıya kendilerini suların derin olduğu bir yere götürmesini söylüyorlar.

Marguërite o peltek bebeksi sesiyle, "Cherbourg'dan geçmeden küçük Becquet iskelesine gitmek mümkün mü?" diye

DUBOIS VE SEVGİLİSİ TARAFINDAN ÖLDÜRÜLEN
DELAHAËF'İN CESEDİ
(Polis Arşivi'nde bulunan, albüme ait bir sayfa)

soruyor. “Bir dostumuz sağığına kavuşmak için bu şahane yolculuğı yaya yapmak istiyor da.”

“Buraları hepten sığıktır.”

Margu rite suyun derinliğini bir iki yerde şemsiyesiyle  l  yor. Sandığımızı buradan denize atmak mümkün değil, diye düşünüyor. Onu ta derine kadar taşımamız gerekecek. Bir sandala koyarsak dikkat  ekeriz. Aubert’e “En iyisi onu alıp yolumuza devam edelim, sevgilim” diyor.

Kuma yığılmış olan Aubert dalgın dalgın sepetinde uyu-
makta olan Moussette’i okşuyor. Ufka sanki duvar k ğıdıymış
gibi bakarken üzerinde gökkuşağının bütün renkleri olan bir
sandıkta Chicago’ya yelken a mış.

Couville’deki İstasyon Müdürü emanet odasındaki kötü ko-
kudan rahatsız olduğu için polisi çağırıyor.

“Sandığı kırıp a alım, içinde dinamit olabilir.” Kapağı
kaldırınca korkuyla geri fırlıyorlar. İple bağlanmış ve iyice
Çürümüş Delaha f’in üzerinde gömleği, yeleği ve ceketi var
ama pantolonu yok. Ceset sanki lastiktenmiş gibi havaya sı -
rıyor. Kana ve talaşa bulanmış, parçalanmış kafası kurtarıcıla-
rını kınarmış gibi sallanıyor. Sonra da ağır  ekimdeymiş gibi
sandığın bir köşesine yığılıyor.

Couville’de trenden inen Aubert’le Margu rite’in  evre-
sini polisler sarıyor. “Yanılıyorsunuz. Adım Georges Castel,
Biarritz’li bir yazarım. Sandık benim değil. Etiketle bu açıkça
belirtilmiş: ‘Mösyö Bernard’dan Couville İstasyonu’nda M s-
y  Castel’e.’ Biz sandığı onun adına Villers-sur-Mer’e götürü-
yoruz.” İstasyon Müdürü, adama, kadına ve kediye bakıyor.
Onları şimdi yakalamazsam Atlantik’in ötesine gidecekler.

Polis Aubert’i kurbanıyla yüzleştiriyor. “Bu korkunç şey-

DELAHAËF, 28. 5. 96

le bizim bir ilgimiz olduğunu kanıtlayamazsınız” diyor Aubert.

Pelte konuşan kadın da “Anababamın külleri üzerine yemin ederim ki bu adamı tanımıyorum” diyor. Polis, Margu rite’in elindeki sepeti alıyor. “Moussette’i alamazsınız. O bizim sevgili yavrumuzdur!”

Çift Paris’e götürülüyor. Cochefert valizlerinde Delaha f’in pantolonunu buluyor. Pantolonda bir tek kan lekesi bile yok. Cochefert  aşıyor. Delikanlı öldürülmeden önce pantolonunu mu çıkarmış acaba? “Hipnotize mi edildiniz? Yem olarak mı kullanıldınız, Matmazel?” Margu rite utancından kıpkırmızı kesiliyor. “Aubert beni kızkarde ime gönderdi” diyor. “Eve dönünce Dumas okudum.” Cochefert kulaklarına inanmıyor.

Aubert’in morfine ihtiya ı var. Sol gözü kapalı, ağzı açık. “ ok ıstırap çekiyorum. Lütfen. Bir iğne yapın. Mazas’ta Cezaevi Müdürü’ne yalvardım. Size de yalvarıyorum Mösyö.” Cochefert bu kadarına dayanamıyor. Kepaze bağımlı, örneğinin en kötüsü diyor kendi kendine.

“Bu i  için sakın Margu rite’i suçlamayın. Ben tek başıma yaptım.”

Margu rite, Saint-Lazare’dan Cochefert’e yazıyor: “Sizinle g r  meliyim. Çok acil.”

Şimdi Delaha f’in pantolonunu neden çıkardığını   renece iz. “Söylemek istediğiniz nedir?”

“Sizden kendi giysilerimin gönderilmesini rica ediyorum. Burada verdiklerini giyemiyorum. Yemekleri de değiştirsinler. Midem rahatsız oluyor.” Kadın bir ara duraklıyor. “Moussette’e süt veriliyor mu?”

“Cherbourg Cezaevi Müdürü’nün kansı kediye bakıyor. Yemek artıkları veriliyor.”

Margu rite ağlıyor.

Hücresindeki Aubert hareketsiz bir kütle, lastik başı sallanıyor, gözler kapalı. Arasına yapılan morfin iğneleriyle sakinle iyorsa da, nöbet geldiğinde dört gardiyan güçlükle zapt ediyor. Hayat hikâyesini avukatı Henri Robert’e anlatıyor. Avukatın tutkulu savunması onu giyotinden kurtarıyor.

Herkes Aubert’i kurtaranın avukatı değil, morfin olduğunda hemfikir. Le Figaro’nun Assizes’deki muhabiri Albert de Bataille, duruşmayı sıkıcı buluyor. Siyahlar içinde muhteşem olan Margu rite, şemsiyesi ve diğer kanıtların yanında Moussette’in sepetini görünce ağlıyor. Çocukluk anıları içinde kaybolmuş olan Aubert gardiyanlarını ısırtıyor. Yetmiş tannık aşik r olana bir şey katmamışlar: Budalaca bir pul hırsızlığı ve tiki olan bir morfin bağımlısının genç bir pul meraklısını  ld rmesi. Bıkkın muhabir “Ne esrar ne ihtiras ne de serüven var” diye yazıyor.

7 ÇOCUK KURBAN

14 Aralık 1896'da, XIII. Daire, Rue Dessous-des-Berges 3 numarada, iki buçuk yaşındaki Pierre-Albert Grégoire, VII. Daire, Rue Vaneau 76 numaralı evin önünde ölmek üzereyken bulunmuş, çocuk 15 Aralık'ta zatürreeden ölmüştür. Boyacı olan babası Albert-Calixte Grégoire (27) çocuğunu ihmal ve işkenceden suçlu bulunarak ömür boyu hapse mahkûm edilmiş, Grégoire'in metresi Françoise Deshayes (37) ve çocuğun babaannesi Dul Bayan Grégoire suça iştirakten beşer yıl hapis cezası almıştır.

1896 yılı, Aralık ayı ortalarında Paris dondurucu bir yağmur altındaydı. Rue Vaneau 76 numaralı pansiyonda oturanlar bazı inleme sesleri duymuşlar ama bunu bir kedi ya da rüzgârın uğultusu sanmışlardı. Bir işçi gece on bir sularında işinden döndü. Kapı önü karanlıktı. Gaz lambası saat onda söndürülmüştü. Ayağı kıpırdayan ve inleyen bir yığına takıldı. Sarhoş bir kadın, diye düşündü. Ayağının çarpmasıyla kadına bir zarar vermiş olmasından korkarak bir kibrit çaktı.

İki yaşında sarışın bir çocuk vardı önünde. Başı kurumuş kanla kaplı. Sağ gözü şişmiş. Bedenindeki yaralardan cerahat akıyor. Ellerin ve ayaklarının derisi yüzülmüş. Adam hemen polis çağırdı. Komşularını uyandırdı. Çocuğun hâlâ yaşıyor olmasına sevindiler. Bir polis memuru çocuğu pelerinine sararak karakola, sonra da hastaneye koşturdu.

Çocuk inliyor, sayıklıyordu. Ağzına bir şey koymuyor, "İç, baba" diye ağlıyordu. Hemşirelerden birinin verdiği şekerli sudan bir iki damla içebildi.

Ertesi sabah ölürken, “Anne... baba...” diye sayıkladı. Bundan da annesi ve babasıyla birlikte yaşadığını anladılar.

Cochefert morga geliyor. Ardından da fotoğraf makinesiyle Bertillon.

Başdetektif, “Onu çıplak çek” diye bağırıyor. “Bütün yaralar ve yanıklar görünsün. Sonra da sokağa atmadan önce giydirdikleri o güzel şeyleri giydir ve öyle çek!” Bertillon resimleri çekiyor, sonra morg hademeleri cesede gömleğini, siyah eteğini giydirene kadar bekliyor.

Bertillon’un görevi bir kimlik yakalamak. Ama bunu yapamıyor. Çocuğun halinden çok etkilenmiş. Gerçekleri düzeltmek isteyerek yanıkların görünmemesi için ellerini çeviriyor. Ayakları örtünün altına saklıyor.

Cochefert fotoğrafları çoğaltıp bütün Paris’e dağıtıyor. Biri çocuğu tanıyacak ve ona işkence edip ölüme terkedenleri ihbar edecek. Ancak bu iş zaman alır ve Cochefert bekleyemez.

Cesedin soğutulmuş bölmeden çıkarılmasını emrediyor. “Onu morg teşhis odasında bir iskemleye oturtun, halk öyle görsün” diyor. Gözleri faltaşı gibi açılmış seyircilerden bir kordonla ayrılmış iğrenç bir gösteri. Siyah örtü yanında et damarlı mermir. Yarı aralık mavi gözler koyulaşmış. Onu tanıyanlar mektuplarını doğrudan doğruya Cochefert’in Quai des Orfèvres 36 numaradaki bürosuna göndermeliler.

Korkunç bir biçimde kurban edilmiş çocuklar kalabalıkların daima ilgisini çekmiştir. Kadınlar ellerindeki işleri bırakıp uzak varoşlardan ağıt yakmaya koşarlar. Kötü hava bile 10.000 kişinin akın etmesini engelleyemedi. Jandarmalar insanların küçük tahtta oturanın önünden geçmesini izliyor.

Yüksek sesle ıgıllıklar yok, yalnızca melankolik fısıltılar ve sürekli akan gözyaşları var.

Ziyaretçilerden biri mektup yazmayı beklemiyor. Adını vermeyi reddederek yalnızca bir hemşire olduğunu söylüyor. Çocuğu tanıyor. Kısa bir süre için ona bakmış. Çocuğun adı Pierre-Albert Grégoire, iki buçuk yaşında, bir badanacı ve ayyaş olan ve XIII. Daire'de Rue Dessous-des-Berges'te fahişe Françoise Deshayes'le yaşayan Calixte Grégoire'in oğlu.

Çocuk kadının değil. Deshayes'in başka birlikteliklerinden üç oğlu var. Grégoire'in karısı Auralie Lecuyer kocasının ihmalinden zayıf düşerek veremden ölünce geriye üç oğlan bebek bıraktı, adam da bunları yeni evine getirdi. Biri kısa zaman sonra menenjitten öldü. Grégoire birini bir yardım kuruluşuna verdi, en büyüğü olan Pierre'i yanında alıyordu. Annesinin kaybına üzülen çocuk hastalanmış ve gece gündüz ağlamaya başlamıştı.

Hemşirenin hikâyesi basına sızıyor. Kadının cesaretine hayran kalan meçhul bir okur kendisine 100 frank ödöl veriyor.

Bu ipucu Cochefert'i heyecanlandırıyor. Rue Dessous-des-Berges'e gidiyor. Mahallede sebze bahçeleri ve çöp dolu arsalar arasında evler dökölmeye yüz tutmuş. Cochefert'in arabası çamura saplanıyor. Arabayı bırakıp yoluna yayan devam ediyor.

Deshayes'in üç oğlu heyecanla polise bakıyorlar. Cochefert içeri giriyor. Ev bir yemek odası, bir yatak odası ve bir de mutfaktan oluşuyor. Altı kişi bu ayakkabı kutusuna nasıl sığıyor, diye merak ediyor. Mahallenin sefilliğine rağmen odalar

aydınlık ve neşeli, çok temiz, hayalgücüne sahip birinin zevkiyle döşenmiş. François Deshayes'in böyle bir işi yok. O, geçimini arasıra kendisini ziyaret eden ve eli epeyce açık, yaşlı bir bey ile Grégoire'dan sağlıyor. Kadın ufak tefek, kırmızı burunlu ve kaba yüzhatları olan biri.

“Pierre bulundu mu?”

“Ölmüş, Madam.”

“Ne?.. Ben yapmadım. Benimle bir ilgisi yok. Çocuk benim değil. Grégoire’la konuşun.” Kadın yüzündeki kızarıklığı silmeye çalışıyor.

Cochefert cinayet mahalline bakıyor. Çiçekli duvar kâğıdı ve pembe kadife perdeler pek işkence dekoru oluşturmuyor. O sırada iri siyah bir köpek içeri giriyor. “Médor!” diye bağıyor çocuklar. “Okşayın onu. Çok akıllıdır.” Cochefert köpeği okşuyor. Hoş olmayan bir şey, bir korku kokusu duyuyor. Köpeğin başını elleri arasına alıyor. Sadık tanıgın gözlerinin içine bakıyor. “Bana anlat, Médor. Ah, bir anlatabilseydin!”

Grégoire eve geliyor. Cochefert gür kumral saçlı, iri bıyıklı, gri paltolu ve melon şapkalı bir adam görüyor karşısında.

“Sizi Pierre hakkında sorguya çekmek üzere karakola götürmeye geldim” diyor.

Quai des Orfèvres’de geceyarısı. Cochefert karısına eve gelmeyeceğini söylemeyi unutmuş. Yemeği ya da uykuyu düşünmüyor bile. Bu çifti konuşturmak istiyor. Yoracağını umarak sabaha kadar sorguya çekiyor. Ama onlar kendilerine gösterilen bu ilgiyle daha da dinçleşmişler gibi. Kötü bir şey yapmadılar. Cochefert kendini, onları sokağa bir kutu konserve atıkları için tutuklamış bir budala gibi hissediyor.

14 Décembre 1896.

Assassinat du jeune Grégoire Pierre
dit le "Petit Pierre" (auteur de l'explosion
Grégoire sur parents)

14 ARALIK 1896

"Petit Pierre" olarak da anılan küçük Pierre Grégoire cinayeti
(Katilleri: Ana-baba Grégoire'lar)

Reste de la rue Grégoire

Cité Vaneau m. Endroit où l'enfant a été trouvé

KÜÇÜK GRÉGOIRE CİNAYETİ
(Çocuğun bulunduğu Cité Vaneau)

*Alors, c'est la rue Vaneau
Cité Vaneau, ou la Cité Vaneau*

KÜÇÜK GRÉGOIRE CİNAYETİ
Cité Vaneau'nın başka bir görüntüsü

“Oğlumu sevmediğimi sanmayın!” Grégoire ceketinin cebine uzanıyor. “İşte cebimde onun beş aylıkken fotoğrafı, ne kadar mutlu ve sağlıklı.” Cochefert gülümseyen bebeğin fotoğrafını morgdaki morarmış cesetle karşılaştırıyor.

“Peki ama neden ona işkence yaptınız?”

“Çocuk altına sıcıyor, yatağın üstüne işiyordu. Pis kokuyordu. Françoise çıldıracaktı neredeyse. Annesi beş ay önce öldü. Bütün evliliğimiz boyunca kan kustu. Sefil kadın. Onun ölmesini bekledim. Bana hastalıklı üç bebek bıraktı. İkisi gitti. Pierre de iğrençti. Françoise temiz bir kadındır. Bizze bir yuva sağladı. Çocuğun o yaptıklarından sonra ikimizi de kapıdışı etmemesine hep şaşmışımdır. Françoise çok dikkatli bir kadın olduğu için ben komşularımdan çok daha iyi yaşarım. Onun yanında kibar olmaya çalışırım.”

Koket fahişe bu iltifata seviniyor. “Bu iğrenç ve durmadan inleyip ağlayan şeyi ne yapacağımızı bilemedik. Eğer doğru dürüst davransaydı onu kendi çocuğummuş gibi büyüttürdüm. Ben çocuklarımı birer efendi olarak yetiştirdim.”

“O bir bebektir!” Cochefert’in tüyleri diken diken olmuştu.

“Siz ne bilirsiniz ki? Onunla yaşamak zorunda olan bildik. Hep ağlardı. Hiç uyuyamazdık. Ben kızınca çılgına dönerim. Onu dövdüm. Kafasına bir iki tane vurdum. Ama o ağlamaya devam etti. Çok inatçıydı! Komşular ağlamasını duymasınlar diye pencerelere kalın perdeler çivilemiştik. Ama hep boşuna, değil mi, Françoise?” Kadının yüzü bembeyaz kesiliyor.

Cochefert bu davranışın arkasını görmeye çalışıyor. Grégoire susmak bilmiyor.

“Ben akıllı köpeklere bayılırım. Pierre’in başına Médor

sıçrayıp alsın diye kesme şeker koyardım. Hep çocuğu devirirdi. Çok komikti. Pierre'in pis kokan örtüsünü yakmıştık. Isınmak için Médor'un yanında yatardı. O iki pis köpek pire dolu bir yastığın üzerinde birbirlerine sarılırlardı.

Pierre canımıza tak etmişti. Ona yemek vermekten vazgeçtik. Bu kere ne yaptı dersiniz? Köpeğin mamasını yedi! Güç bir yaşam, değil mi? Ama kiminki rahat ki? Üç çocukla kaldım ortada. Pierre'e vurduğumda Médor dişlerini gösterirdi. Köpek benden çok o çocuğu severdi!"

Cochefert sakinmiş gibi davranmaya çalışıyor. Soruları onların heyecanlarını arttırmaktan başka işe yaramıyor. Oysa onun onları ağlarken, merhamet için yalvarırken görmeye ihtiyacı var. İkisini alıp evlerine götürüyor.

Adresi gazetelerden öğrenmiş birkaç bin kişilik bir kalabalık arabalara saldırmaya hazır bekliyorlar. Deshayes'i arabadan çıkarıyor, sokak ortasında dövüp eteğini parçalıyorlar. "Hayvanlar! Yakın onları!" Polisler kadını yine arabaya sokuyorlar. Kargaşayı gören Grégoire'ın arabacısı yan sokağa sapıyor. Grégoire arabadan inip eve giriyor. Evsahibi suratına bir tokat indiriyor, "Vahşi herif!" diye, omuz silkiyor duygusuz katil.

Cochefert içeride çeşitli işkence aletlerini göstererek beklediği gözyaşlarını akıtmak istiyor.

"Bu balık oltası sopası ne işe yarıyordu?"

"Yaramazlık yapınca terbiye etmek için."

"Ya bu?" Cochefert bambusu liflere ayrılmış bir bastonu gösteriyor. Demir sapında hâlâ sarı saçlar var.

"Kentte dolaşmak için."

"Ve kurbanını dövmek için. Bu saçlar kimin?"

“Belki de onundur. Kendini tutamayıp *ayağıma* sıçtığı zaman onunla dövmüştüm!”

Cochefert büyük mutfak bıçağını gösteriyor.

“Onunla onu biraz gıdıklamıştım. Ama yalnızca *küçük* bir iğne batırır gibi. Önce soymuştum. Françoise çamaşırların delik deşik olmasından hoşlanmaz.”

Cochefert ikisinin de kafalarını kesmek istiyor. Sobayı gösteriyor.

“Ondan ölmezdi ki. Tamam. Ona bir yumruk attım. Düştü. Soba kızgındı. Yandı. Kafasına vurmak için demir bir çubuğum vardı. Onu ısıtıp kafasını ve tabanlarını yaktım. Ben kolay sinirlenirim! O piç kurusu da beni çok zorladı ama!

Köpeğin yastığına pislemişti. Ona ders olsun diye burnunu bokuna soktum. Ama bir işe yaramadı. Bu kere de ellerini soktum. Sonra ellerini kurutmak için sobanın üstüne koydum.”

“Ellerini orada tuttun. Onları yaktın.”

“Elbette! Kendisi kurutamazdı ki.”

“Neden onu öteki oğlun gibi belediyenin yardım kurumuna vermedin?”

“Çocuğa verdiğim cezaların izini görüp eve polis gönderirlerdi. Polis de benim yaptıklarımda kötü niyet arardı. Gazetelere inanmayın. Bütün yazdıkları yalan! Ona kötü davrandığımı yazıyorlar. Onu kurban etmişim. Öldü o. Doğal nedenlerle öldü. Anababalar çocuklarına terbiye veremezlerse ne günlere kalırsınız?”

“Onu öldürmek istedin!” diye bağırdı Cochefert. “Babanın vasiyetnamesini gördük. Saygın bir insandı. Sen ayyaş tın. Yerde yatardın. Senin bir işe yaramayacağını görüp parasını senin çocuklarına bıraktı. Sen de onları birer birer öldürdün.”

“Onları severdim! *Pierre’i* severdim!”

Cochefert çocuğun kafatasını yarmak için kullanılan çeki gösteriyor. Grégoire homurdanarak mutfğa kaçıyor.

“Bunlara bakın!” Kirli çamaşırları gösteriyor. “Kana bulanmış. Bu da çocuğun domuz olduğunun kanıtı işte.”

Metresi de söze karışıyor. “O kadar kirliydiler ki, önce sodalı suda yatırdım. Bir kerede yıkayamadım. Bakın! Pis giysilerini çıkardık. Onu vermeden önce temiz şeyler giydirdik!”

Grégoire kadına elini sallayarak susmasını işaret ediyor. Kadın başını öne eğiyor. Deshayes’in çocukları detektife kadının vücudunda morluklar olduğunu söylemişti. Kadın bu “cezaları” polise göstermiyor.

“Ondan kurtulmaya karar verdiğimiz gün biraz sert vurmuş olmalıyım. Gözleri bembeyaz kesildi. Françoise hiç karışmadı. Çocuk onun değildi! Çocuğun ölmek üzere olduğunu görünce kentin öteki yanına götürdüm. O sırada annem de bizimleydi. Ona temiz bir gömlek giydirip kendi eteğine sarmak onun fikriydi. Artık ne gürültü ne de bizim ardımıza düşecek yardım dernekleri olacağını söyledi. ‘Onu al götür, sükûnet geri gelecek’ dedi.

Onu Seine Nehri’ne atmak istiyordum ama iyi bir anne olan Françoise onu bir evin yakınlarına bırakmamı söyledi. Biri bulup alırdı. Yağmur altında bir saat, badana yaptığım VII. Daire’ye kadar yürüdük. Rue Vaneau’da onu iki tarafında demir kapılar olan üstü kapalı bir sokakta bıraktım. Yağmurda ıslanmaması için!

Françoise hemen eve dönmek istedi ama ben o kadar yürüdükten sonra bir içki istiyordum. Boulevard Montparnasse’da bir bara girip bir iki bira içtik. Eve dönünce oturup birer sigara yaktık. Mutlu sessizlik! ‘Şimdi huzur içinde yaşayacağız

artık' dedim. François da, 'Artık hiç kaygılanmayacağım, halılarım hep temiz kalacak' dedi."

Cochefert irkiliyor. Bu burjuva erdeminin sapıklığına inanması mı bekleniyor? Hayal görüp görmediğini düşünüyor.

"Sonra?"

"O pis kokulu köpeğin kutusunu kırıp sobada yaktım. Françoise hamilerinden birini bekliyordu. Adamın parasını kaybetmek istemedik. Her şeyin düzenli görünmesi gerekirdi."

Cochefert, çifti cesedin başına götürüp her bir yarayı, yanık ayak ve elleri, kanlı başı tek tek anlattırıyor. Pierre'den sanki hâlâ yaşıyormuş gibi, rahat yaşamlarında bir lekeymiş gibi söz ediyorlar. Cochefert, Grégoire'ın annesini içeri alıyor. Kadın uzun boylu, sert bakışlı ve kendine çok benzeyen oğlu gibi iyi giyimli.

"Ben bu işe hiç karışmadım. Oradaki uygunsuzluklar nedeniyle oğlumun evine pek seyrek giderdim. Kızımın onun metresi gibi bir insanla bir arada olmasını istemezdim. Bir süre onlarla oturdum. Sonra saygın bir terzi olan kızımın yanına taşındım."

"Bu seyrek ziyaretlerinizde çocuğun nasıl bir ıstırap içinde olduğunu görmediniz mi?"

"Onu pek tanımazdım. Başını görünce sobada yanmış da iyileşmek üzere olduğunu sandım. Polise gidemezdim. Oğlum nasıl suçlayabilirdim ki?" Kadın buruşuk elini çocuğun cesedi üzerine koyuyor. Detektif bu duygu gösterisi karşısında birden dikkat kesiliyor, bunun bir vicdan azabı uyandırıp uyandırmayacağını merak ediyor.

"Onu sarmaları için eteğimi verdim. Bunu yapan benim

oğlum. Beni neden suçluyorsunuz ki? Ben bu sıkıntılı şeylerle karşılaşmak için taşradan kalkıp buraya geldim! Polisle başımın derde girmesini istemem. Haydi, oğlumu giyotinin altına sokun! Ben bir şey yapmadım!”

“Siz bir kadınsınız, bir annesiniz. Neden müdahale etmediniz?”

“Nedenini söyleyeyim mi? Bu pis çocuk beni selamlamayacak kadar terbiyesizdi! Bir kere bile, ‘Günaydın, babaanne!’ demedi. O *benim* oğlum değildi, bayım.”

“Bu çocuk sizin torununuz değil mi?”

“Onu tanımıyorum. Bu Pierre değil.”

“Pierre nerede peki?”

“Bilmem. Babasına sorun.”

Fahişenin en büyük oğlu Eugène Deshayes evde olup bitenlerden korkarak evden kaçmıştı. Yanında çalıştığı çiçekçi, oğlanı yetiştirmek üzere ailesinden izin almıştı. Hiç olmazsa bu kurtulacak, diye düşündü Cochefert. Diğer ikisini yardım kurumlarının biraz kuşkulu olan güvenliğine gönderirken içi hiç de rahat değildi. Çocuklar gitmeden önce onları bir kenara çekiyor.

“Eğer isterseniz bir daha annenizle ve üvey babanızla görüşmeyebilirsiniz.” Bu söz aylardır küçük çocuğun yakılmasını ve dayak yemesini seyreden ve sıranın kendilerine geleceğinden korkan çocukların kendilerini örttükleri hüznün perdesinden sıyrılmalarını sağlıyor. İçleri rahatlamış gibi gülümsüyorlar.

Savcı Atthalin davaya hazırlanıyor. Savunma avukatlarından hiçbirisi Grégoire’ı savunarak ününü riske atmak istemiyor. Mahkeme, anarşist Ravachol’u savunarak ün yapmış

olan Mösyö Lagasse'ı atıyor. Atthalin, Bertillon'un siyah-be-yaz fotoğraflarının jüriyi çiftin yarattığı dehşeti yeterince ik-na edecek kadar ayrıntılı olduğuna inanmıyor. Tıp Fakülte-sinde ilüstratör olan Mösyö Davy'ye mahkemede kullanmak üzere çıplak çocuğun sekiz suluboya resmini çizdiriyor. Bu iş haftalar sürecek. Doktor Socquet'in otopsi yapması için Davy'nin işini bitirmesini beklemesi gerekiyor.

Gazeteler anababaları tarafından öldürülen çocukların "kurban hikâyeleri"ni yayınlamaya başlıyorlar. "Sokakta ya-sayan çocuklar bu kurbanlardan daha çok güvenceye sahip-tirler!" diye yazıyorlar. Paris'teki başka çocuk dövenler hak-kında ihbarlar yağıyor. Parisliler kolektif bir öfke gösterisinde bulunmak için yetkilileri cenazenin bir an önce kaldırılması için sıkıştırıyorlar. Ancak Davy'nin resimleri hazırlaması ne-deniyse kesin bir gün belirlenemiyor.

Bu uzun bekleyiş sırasında bütün sabırsızlık morga yönel-tiliyor. Ölülerin korunması için tasarlanmış soğutulmuş böl-meler çiçeklerle dolmaya başlıyor. Noel günü haç şeklinde iki büyük çelenk geliyor. O kadar çok çiçek geliyor ki, basın okurlarına törene kadar beklemeleri için yalvarmak zorunda kalıyor.

Morg memuru Mösyö Giraud'nun bürosuna "Küçük Pi-erre" için paketler geliyor. Bir pakette lüks bir giysi üzerinde şu not var: "Tabutuna bunu giydirip yerleştirin." Gümüş ip-likle ve incilerle işlenmiş beyaz saten bir giysi, beyaz tül den Valencia stili dantelli bir başlık, bir çift küçük mavi çorap. Üzerine örtülmesi için dantel kenarlı bir örtü. Nice'te tatilini geçiren ve deniz kıyısındaki gezintilerinden iğne ve iplik ara-cılığıyla Pierre ile konuşmayı seçen bir Rus prensesinden be-yaz saten bir yastıkla, nakışlı bir örtü geliyor.

Çocuğun anneanesi Madam Lecuyer cenaze günü torununa bu armağanları giydiliyor. Prensesin yastığını başının altına yerleştiriyor. Göğsüne ve ayaklarına sedef haçlar koyuyor. Bebek küçük meşe ağacından tabutunda yumuşak bir yataktaymış gibi yatıyor. Onu Rue André-del-Sarte'ta anneanesinin evinde görmeye gelenler bu melek görüntüsü karşısında rahatlıyorlar. Çocuk sonunda güvenliğe kavuşmuş.

Dondurucu bir Ocak günü yirmi bin kişi tabutun ardından Montmartre'da Saint-Pierre kilisesine yürüyor. Tören için çocuklarını okullarından almış çoğu anne. Hepsi de bu yas ka ezilme tehlikesinde ama korkusuzlar. Daha önce hayatlarında hiç hissetmedikleri bir birlik gösterisinde bir araya gelmişler.

Kilisede bir katafalka konulan tabut çiçeklerle donatılıyor. Yerde beyaz çiçeklerden bir tepe yükseliyor. Rue Dessous-des-Berges komşuları mavi ve beyaz incilerden bir çelenk göndermişler. Grégoire'in evsahipleri ile VII. Daire polislerinin de çelenkleri var. Cochefert'in Quai des Orfèvres'deki mesai arkadaşları da dev bir beyaz leylak çelengi için aralarında para toplamışlar.

Elinde bir buketle gelen bir işçi evdeki ölüm halindeki çocuğunun ve hasta karısının, cenazeye gitmesi için yalvardıklarını söylüyor. Karısı Küçük Pierre'i ziyaretin, ailelerine mutluluk getirip hastalıkları iyi edeceğini söylemiş.

Le Figaro büroları, Küçük Pierre'den kendilerini affetmesini dileyen bağışlarla dolup taşıyor. Oğlu Pierre-Maurice adına "öfkeli bir anneden" iki franklık posta pulu geliyor. "Angers'de bir ailenin annesi" yirmi frank göndermiş. Gazeteden bir bağış kampanyası başlatılmasını isteyen küçük Madeleine

Granger iki frank yollamış. Bu bağışa yalnızca küçük çocuklar katılmalıymış. “Cennette bütün katılanlar için dua edecek küçük kurbana bir anıt dikelim.”

Biri Pierre’e aile mezarlığı yanında bir yer vermek istiyor. Madam Lecuyer, torununu Saint-Ouen mezarlığında yatan kendi annesinin yanına gömmeyi ayarlamış.

Cochefert herkesin sahip olmak istediği Médor’u almak için pek çok başvuru mektubu almış. Köpek sonunda *Le Temps* gazetesinde “Dev” takma adıyla yazan bir gazeteciye gidiyor. Hayvanları Koruma Derneği’nden bir bey Médor’a gösterdiği ilgi nedeniyle gelip detektife teşekkür ediyor. “Bir sonraki toplantımızda kahraman köpeğe özel bir tasma yapılması önerisinde bulunacağım” diyor.

Médor’un, Grégoire, annesi ve Françoise Deshayes’in yargılanmasına geleceği söyleniyor. Ama zeki de olsa bir köpekten nasıl ifade alınacağı pek belirli değil.

Mahkeme salonunun o kadar kalabalık olmasının nedeni Médor değildi. Seyirciler tümüyle kadınlardan oluşuyordu. Kadınların çocuk için giysi sağlamaları ve cenazesine koşmakta gösterdikleri enerji onlara yetmemişti. Grégoire’ı görme ihtiyacındaydılar, Küçük Pierre’in katillerinin kaderlerini öğrenmek için Assizes’e dolmuşlardı.

Kadınlar, savaşmak üzere silahlıydılar. Tüylü atkılar pek çoktu. Dar gelirli olanlar bile çiçekli etek ve bluzlar, limon yeşili eldivenler, saten ceketler giymişlerdi. Daha yüksek sosyete kadınları için terzileri şampanya ya da gümüş rengi ipek-liden, beyaz noktalı son moda elbiseler hazırlamışlardı. Şapkacıları bunlara yeşil ya da mor hasırdan, gökkuşağı renkleri tüllerle kaplı ve kurdelelerle süslü şapkalar yapmışlardı. Günlük giyimde uzun beyaz eldivenler, olmazsa olmaz kabul edil-

diği için bu kadınlar dirseklerine kadar düğmeli beyaz deri eldivenlerini unutmamışlardı.

Kadınlar, sessizliğiyle masumiyetin yokedilişini sağlayan, üç çocuk anası sapık kadını görmek için de meraklanıyorlardı. Sorgulamanın bir noktasında bir polis memuru Davy'nin resimlerini salonda dolaştırdı. Bunlardan ikisinde Pierre'in bedeni iki yandan, babasının bıçağını batırmasıyla morarmış olarak resmedilmişti. Gerçek boyutta bir diğeri baş, el ve ayakları, yanan derinin sobaya yapışmasıyla ortaya çıkan çığ etleri göstermekteydi. Çok temiz çizim ve canlı renkler anatomi ders kitaplarındakinden farksızdı. Onlara kıyasla Bertillon'un fotoğrafları pek soluk kalıyordu.

Çıgliklar resmi sessizliği yırtıyordu. Kadınlar mendillerini yüzlerine kapatıp ağlıyordu. Kendisini o orada parçalayacak kadınların çıglikları karşısında şaşkına dönen ve görsel kanıtlarla midesi bulan Grégoire iskemlesine büzülmüş oturmaktaydı. Yargıca hıçkırıkları arasında, "Bu resimler!.. Beni hiç düşünmeden mahkûm ettirecekler!" diyordu.

Deshayes ve Madam Grégoire'in avukatları da aynı fikirdeydiler: "Kanıtlarla böyle oynandığına ilk kez tanık oluyoruz. Bertillon'un fotoğrafları mekaniktir. Orada yalnızca doğal olan vardı, buradaki gibi ressamın yorumu katılmamıştır."

Savcı, "Ressam sıradan bir sanatçı değil, Tıp Fakültesi'nin üyesi" diyordu. Grégoire başkalarının da aynı fikirde olup olmadığını anlamak için çevresine bakındı. Jüri dinlemiyordu bile. Onlar yalnızca derisi soyulmuş etleri, küçük el ve ayakları düşünüyorlardı.

Deshayes'in avukatı Grégoire'in kendisine ve çocuklarına nasıl kötü davrandığını anlatırken kadınlar bir an için onun tarafını tutup ayağa kalkarak kendisini alkışladılar.

Grégoire'ın "saygın terzi" kızkardeşi altta kalmamak için bir sinir krizi geçirdi ve salondan dışarı taşındı.

Pierre'in ölmüş annesinin kızkardeşi kara peçe içinde tannık yerine çıkınca salonu duygulandırdı. "Grégoire benim kızkardeşimi görmemi engelledi. Onu ihmal ederek ölümüne neden oldu" dedi.

"Öldürün onu!" diye gürledi gökkuşığı.

8 İKİ GARSON

6-7 Şubat 1897'de, XVI. Daire, Villa Michel-Ange 4 numarada, bir garson olan Antoine-Mathurin Pic (17), yine garson olan Antoine Roubertout (20) tarafından bıçaklanarak öldürülmüş ve soyulmuştur. Roubertout ömür boyu hapse mahkûm edilmiştir.

Rohrer'in Auteuil'de bir lokantası var. Garsonları yakınlarıdaki bir tavanarasında yatar. Her garson şöminesi, yatağı, iskemlesi ve küçük bir penceresi olan bölme için kendisine yolda yetmiş frank öder. Bu odalar yaşanacak yerler değildir. On altı saat boyunca tepsi taşıyarak ve müşterilerden bahşiş umarak geçirilen bir günün sonunda içine düşülecek çukurlardır. Yatmaya hazırlanmak için mum yakılır. Su, koridorda tuvaletlerin karşısında bir musluktan alınır. Garsonlar yukarı çıkarken koridor zifiri karanlıktır. Tek ses sahanlıkta fareleri yiyen bir kediden çıkar.

Rohrer kendisini işe aldığı anda, dört numaralı bölmedeki Antoine-Mathurin Pic, on altı yaşında bir köylü çocuğuydu. Paris'te maden suyu taşıyan üvey kardeşi Orluc'la şarap satan uzak bir akrabası madam Châteaux'dan başka bir ailesi yoktur. Kadın zaman zaman Pic'i yemeğe çağırır. Pic bu iyiliğin karşılığını daima ödediği için kadın kendisinden çok hoşlanır. Pic'in kapıcısı da *küçük delikanlıyı* pek sever. Pic terbiyeli ve düzenlidir. Parasını biriktirir. Geceleri hiç çıkmaz, odasından başka yerde de gecelemez.

Mathurin Pic'in bütün dünyası ceplerindedir. Madam

Châteaux'ya yediği yemeğin parasını öderken kadına biriktirdiği paraları gösterir. Kadın bir kere cebinde bir banknotla iki tane yirmi franklık madeni para görmüş. Pic, Rue de Cléry'de bir aşçı olan arkadaşı Alice Delapierre'i ziyaret ettiğinde kıza cankurtaran madalyasını, banknotu ve üç altın parasını göstermiş. Parayı dişleri arasında ısırp, "Saf altın" demiş. Pic, 1900 Evrensel Fuarı'yla heyecanlanıyor. Fuara daha dört yıl var ama o biletini şimdiden almış. Bileti Alice'e gösteriyor. "Gerçek." Pic bir yargıç kadar ciddi. Kız bileti inceliyor, parmağını resmi damga üzerinde gezdiriyor: *Numéro 08.073, série 132*.

1896 Aralık'ında, Brasserie la Fontaine'deki garsonlara pıncıklar içinde yeni biri katıldı. Yirmi yaşlarında, iri çeneli, ufak tefek, geveze Antoine Roubertout. Bıyıklıydı, saçları fırça gibi kesilmişti, asker adımlarıyla yürürdü. Gencin işe başlamak için diğer garsonlardan giyecek ve para ödünç alması gerekti. Angoulême'de bir şarapçının yanında çalıştığı ve Rambouillet'de garsonluk yaptığı için Rohrer onu lokantasındaki bütün işleri yapmak üzere *garçon omnibus* olarak tutmuştu. Çok geçmeden de şefgarson oldu.

Roubertout dolaşmayı seviyordu. Angoulême, Rambouillet, Paris. Hiçbir yerde fazla kalma hevesinde değildi. Herkesten çok çalışır, en üst mevkiye yükselir, sonra da çeker giderdi. Borç almaktan, öteki garsonların odalarını kullanmaktan, daracık yataklarda onlarla yatıp uyumaktan zevk alırdı. Üç numaralı bölmeye yerleşmeden önce haftalarca Pic'le kalmıştı.

Pic ile Roubertout, Correze bölgesinden geliyorlardı. Daha genç olanı için bu, sahip olduğu şeylerle gösteriş yap-

mak için bir fırsattı. Roubertout'ya biriktirdiği paraları, fuar biletini ve çok değerli cankurtaran madalyasını gösterdi. Roubertout da, Pic'in giysilerini büyük bir mutlulukla paylaşıyor, küçük miktarlarda borçlanmayı hiç ihmal etmiyordu.

Roubertout ayda elli frank kazanıyor ve hepsini içkiye ve Montmartre fahişelerine harcıyordu. Hep çakırkeyif dolaşır, lokantada kavga çıkarırdı. Olağanüstü hikâyeler anlatırdı. Mutfakta bir arkadaşına, "Madagaskar'dayken çok kahramanlıklar gösterdim" demişti. Kimse kendisine bunun ayrıntılarını sormamıştı. Bir şefgarson olabilirdi ama diğerleri onun cesaret gerektiren herhangi bir girişimde bulunacağına inanmazlardı. Kendisi bir kahramana benzediğini sanabilirdi ama Ceketine taktığı onca madalya, diğer garsonların yalnızca arkasından gülmelerine neden oluyordu. "Bir gün size bıçağımı göstereceğim. İki ucu keskin bir bıçaktır." Aslında bıçak bir veterinerindi. Doktor lokantada unuttuğunda Roubertout almıştı.

Pic arkadaşıyla alay etmezdi. O askerlik hikâyelerine bayılırdı. Üvey kardeşine Roubertout'nun Hint Okyanusu'ndaki serüvenlerinden söz etmişti. Orluc, "Ona inanırsan aptalın bürisin" dedi. Ama Pic hikâyelerin gerçek olup olmadıklarına aldırımıyordu. Soylu çenesi ve görkemli madalyalarıyla şefgarson, Pic'in yaşamında karşılaştığı en heyecan verici kişiydi.

Roubertout 1897 yılbaşı gecesini lokantayı aniden terk etti. "Burada kendimi kapana kısıtılmış hissediyorum. Yeteri kadar dışarı çıkamıyorum." Luent şefgarson oldu ve tavanarasındaki üç numaraya yerleşti. Pic, "Neden gitti sanki? Roubertout iyi bir insandı" diye üzülmüyordu. Her zaman beş parasız olan bu göçebenin, neden biri sokağın öteki köşesinde, diğeri kentin öte yanında iki odası daha olduğuna bir türlü akıl erdiremiyordu.

“Yemek paranı bile ödeyemiyorsun. Artık burada çalışmayacaksan verdiğim borcu geri istiyorum, ve de elbiselerimi” dedi Brasserie La Fontaine garsonlarından biri.

“Ama uzağa gitmiyorum ki, köşenin öteki yanındayım!” diye Roubertout itiraz etti.

“Ya ortadan yok olmaya karar verirsen?”

“Tamam, paranı alacaksın. En geç 8 Şubat Pazartesi. Ben sözünün eri biriyim.”

Roubertout lokantayı beş parasız terk etmesinden bir ay sonra 6-7 Şubat 1897 gecesi tavanarasına çıkıp Pic’in kapısını yumrukladı. Pazar sabaha karşı, saat üç sularıydı. “Pic! Aç! Odamın anahtarını kaybettim. Bu gece yanında yatayım. Sarhoşum ve çok yorgunum. Bu soğukta sokaklarda dolaşamam!”

Bu gece ziyaretçisi Pic’i güzel bir rüyadan uyandırmıştı. Pic bir maskeli baloda aşçı Alice Delapierre’le dansediyordu. Göğsünde cankurtaran madalyası vardı. Alice mavi ipekliler içinde bir prenesti. Kapıyı açtı ve bir an önce Alice’e ve baloya dönmek için kendini yatağına attı.

Roubertout ayakkaplarını çıkartıp Pic’in yanına uzandı ve delikanlının horlamaya başlamasını bekledi. Bıçağını çıkardı ama bıçak elinden kaydı. Ahşap zemine çarpan demir sesi duyuldu.

“Ne oluyor? Uyumak istiyorum.” Pic, yastığını başının üstüne bastırdı.

Ziyaretçisi şimdi bıçağı eline almıştı. Yataktan fırladı ve rüya görmekte olan arkadaşının üstüne atladı. Pic birden dans salonunda değildi artık. Şimdi Madagaskar’ın balta girmemiş ormanlarında Afrikalı bir isyancıyla ölümüne dövüşü-

yordu. Saldırganın boynuna, ellerine ve dizlerine tırnaklarını geçiriyordu. Ama bıçak Roubertout'nun elindeydi. Bir darbede arkadaşının boğazını kesti. Fıskıran kan Roubertout'nun gömleğine sıçradı, çarşafı boyadı. Pic vurmaya ve tırmalamaya devam ediyordu. Sonunda bölmelerin arasındaki duvarları aşan korkunç bir çığlık attı.

Üç numaradaki Luent, "Kes şu yaygarayı!" diye bağırdı. Roubertout spazmlarla sarsılan Pic'in üstünde oturuyordu.

Katil bir kere yutkunduktan sonra neşeli bir sesle, "Biraz güreşiyoruz" dedi. Ama o kadarla da kalmadı. Bu kere kanıyla yeri ıslatmakta olan ölü arkadaşına döndü.

"Haydi, yeter bu kadar. Luent haklı. Milleti uyandırıyoruz. Yatalım artık." Asker ondan sonra bıçağını kaldırdı ve son bir darbeye delikanlının kafatasını parçaladı.

Yer bir kan gölüne dönmüş, Roubertout'nun çıplak ayaklarında kurumaya başlamıştı. Ayakkaplarını giydi. Pic'in, içinde 150 frank ve Evrensel Fuar giriş bileti olan cüzdanını aldı. Bir kenarda o gün çamaşırcıdan gelen temiz gömlekleri görünce kendisinininkini çıkartıp Pic'in üstüne attı, temizini giydi. Göğsüne de Pic'in cankurtaran madalyasını iğneledi.

Roubertout'nun kapıcısı kendisini geveze bir palavracı olarak nitelemişti ama bugün şişinmesini çok saçma buluyordu. Kadının oğlu taktığı yeni madalyanın ne olduğunu sordu. Garson derin bir soluk aldı. "Bunu çok olağanüstü koşullarda aldım. Yalnızca bir İngiliz kızını kurtarmakla kalmayıp Fransız bayrağını korumak ayrıcalığına da sahip oldum."

Kahraman Pic'in yüz franklık banknotuyla kendisine yeni bir elbiseyle bir çift ayakkabı aldı. Kanlı pantolonuyla çalıştığı gömleği top edip dolabının arkasına sakladı. Pic'in kanı

ikinci bir deri gibiydi, kirli kırmızı ayaklarına yeni ayakkabıları geçirmişti. Ancak kendi yaralarından akan kan yeni giysilerini lekelemişti.

Onu merdivende gören başka bir pansiyoner, “Böyle dükler gibi giyinmiş nereye gidiyorsun?” diye sordu.

Yalanı her zaman hazır olan Roubertout, “Rue Réaumur’un yeni yapılan kısmının açılışına gidiyorum” dedi Roubertout. “Cumhurbaşkanı kurdeleyi kesecek. Onu mutlaka göreceğim.” Roubertout herhangi bir törene falan gidiyor değildi. Doğruca haftalar önce inci bir yüzük bıraktığı rehinci Madam Claudius’un dükkânına gitti. Yüzüğün karşılığında kadına Evrensel Fuar biletini verdi.

Üç numaradaki Luent, Pazar uykusunu berbat eden güreşe çok kızmıştı. İçinden Pic’in suratına bir yumruk indirmek geliyordu. Komşusunun kapısını açık bulup da başını içeri uzatınca kalbi duracak gibi oldu. “Pic!” Hemen koşup Rohrer’e haber verdi, o da polisi çağırdı.

Basın varoşlarda bir tavanarasında önemsiz bir garsonun öldürülmesine pek önem vermedi. *Le Matin*’deki haber bu düş kırıklığını gösteriyordu. “Bu sakın günlerde uzmanlar için gerçek bir talih olan bir cinayet. Katilin kanlı eli mucizevi bir biçimde gökten inmedi. Polis katilin adını yakında saptayacaktır. Ancak bu Pazar olayı o kadar da önemli değildir. Kurban katilden daha ilginç biri değildir.”

Başdetektif Cochefert, Rohrer’le garsonlarını sorguya çekmeye başladı. Çevrede dolaşmakta olan bir genci görüp onun hakkında sorular sorunca eski bir garson olan Roubertout olduğunu öğrendi. Gencin göğsünde bir kurtarıcı arması varsa da, böyle bir madalyanın gerektirdiği erdemlilik çocuğun zayıf yüzüne hiç uymuyordu.

Cochefert burundan takma gözlüğünü düzelterek, “O senin mi? Şunu ver de bir bakalım” dedi. Detektifin bakışlarından donakalan Roubertout madalyayı saklamak için ellerini kaldırıncı Cochefert kanlı gömlek yenlerini sordu.

“Cuma günü burnum kanadı da ondan” dedi genç.

Cochefert, Roubertout’nun boğazındaki ve ellerindeki çiziklere bakıyordu.

“Senin bize vereceğin bilgiler olmalı” dedi. “Yattığın yeri görebilir miyiz?” Roubertout detektifle bir memuru merkez pazarı civarında bir odaya götürdü. Cochefert, gence soyunmasını söyledi.

“Kavga mı ettin? Bu yaralar daha taze. Ya baldırlarındaki bu kan ne?” Cochefert’in yardımcısı detektifi bir kenara çekti. Cochefert’in cinayet yerindeki bütün giyeceklerde gördüğü çamaşırcı etiketli bir gömlek bulmuştu. Olay yerinde yalnızca cesedin üzerine atılmış olan kanlı kareli gömlekte başka bir etiket vardı. Cochefert adamını Roubertout’nun çamaşırlarını yıkayan kadını bulmaya gönderdi.

“Ben onun gömleklerini giyerdim, o da benimkileri. Biz arkadaşlık, hep birbirimizden giyecek bir şey ödünç alırdık. O gece Montmartre Tiyatrosu’nda çalışıyordum. Daha sonra Proserpine adında bir fahişe beni evine götürdü. Adresini unuttum.” Roubertout’nun cinayet gecesi yaptıklarını araştıran polis memuru Midol, Montmartre Tiyatrosu’nda kimse-
nin ne eski garsonun adını ne de Prosperine adında bir fahişeyi duymadığını saptadı.

Cochefert, Roubertout’nun kol ve bacaklarındaki yaraları bir doktora muayene ettirdi. “Tırnak izleri” dedi doktor. Detektif gence sümkürmesini söyledi. Mendilinde kan izi yoktu. Doktor, Roubertout’nun kurumuş kanla rengi karar-

muş ayaklarının Pic'in odasındaki ayakizlerine tam olarak uyduğunu da tespit etti.

Mathurin Pic'in tavanarası odası, Bertillon'un girip de fotoğraf makinesini cinayet yerinden yeterli uzağa yerleştiremeyeceği kadar küçüktü. Böylesi daha iyi diye düşündü, savaş alanı oda değil, yatak. Koridordan çekmek zorunda kalınca yatağı tam olarak alabilmek için duvarın kenarından odanın içine doğru çekmek zorunda kaldı. Kapıya daha yakın getirmek isterdi ama şömine rafı buna engel oluyordu. Yatağın belirli bir açıdan çekilmesiyle tatmin olmalıydı.

Bertillon, kanlı çarşaf ve battaniyelere sarılmış parçalanmış vücudu fotoğrafa yansıtabildi. İri ayaklarından biri yatağın demirini itiyor gibiydi. Yarı açık ve yana doğru çekilmiş bir göz esmer yüze egzotik bir görünüm veriyordu. Aralık duvaklarıyla çarşaflardan dalgalar arasında yüzen bir balık gibiydi.

Oda çok pis kokuyordu. Bertillon küçük pencereyi açtı. Güneş, magnezyum flaşının ışığına karıştı. Soğuk bir Şubat rüzgârı burun deliklerini yakıyor, ısırap ve ölüm kokusunu alıp götürüyordu. Fotoğrafçının resminden, garsonun derisi altına girmesini, rüyalarının içeriğini delmesini istiyor gibi bir izlenim var.

Fotoğraf dava için gerekliydi. Kanları, karmakarışık o hücreyi, zavallı gencin parçalanıp bir cesede dönüştürüldüğünü görmedikleri takdirde bu tüccarlar, bu armutlar, bu peynirler, gerçek hayat hakkında hiçbir şey bilmeyen bu insanlar Paris'te başını almış giden kötülüğü nasıl anlayabilirlerdi?

Bertillon yıllar önce adli fotoğraflar konusunda yazdığı bir kitapta bu tür resimlerden söz etmişti. Katillerin ölçümle-

6 ŞUBAT 1897, VILLA MICHEL-ANGE 4 NUMARA

Garson Mathurin Pic'in, (17) garson Antoine Roubertout (20) tarafından öldürülmesi

ri ve portreleri gibi bu dahili fotoğraflar da onun icadıydı. Bunlar bir cinayet ortamını, kurbanın yaşamının durumunu bilimsel olarak tanımlıyorlardı. İç mekânları, jüriyi intikam almak için heveslendirmek üzere kullanıyordu. İntikamın sonunun giyotin olması umurunda değildi. Pic'in nasıl öldürüldüğünü görünce “göze göz” diye düşünmüştü. Toplum *Lex talionis*, yani “Linç yasası”yla adaletin yerine getirilmesini isteyecekti.

Bertillon duvardaki kanlı el izlerini de almak istemişti. Ancak cesede yeterli ışık verince bunlar kaçınılmaz olarak gölgede kalıyordu. Resimdeki başka şeyler de Bertillon'un anlatmak istediği hikâyeyi tesadüfen dramatize etmişti. Kanlı çarşaflar arasında bir iki de gömlek vardı. Fotoğrafçı ortadaki karelinin Roubertout'nun üstünden çıkartıp kaçarken cesede doğru fırlattığı kendi gömleği olduğunu bilmiyordu.

Kurbanın başına doğrultulmuş flaş, yatağın ucuna asılı bir başka gömleği de yakalamıştı. Gömleğin o temiz beyazlığı, kusursuz görünen markası, odadaki herşeyle tam bir çelişki halindeydi. Önü ve yakası kolalıydı, yine kolalı kol yenleri hafif buruşuk kolları aşağı çekiyordu. Belki de Pic'in çamaşırcısı ceket altında kalacağını bilerek kollara gereken önemi vermemişti. Belki de Pic gömleği bir kere giymiş ve tekrar giymeyi umarak onu özel olarak öyle yerleştirmişti.

Pic'in mucizevi bir biçimde hiç kirlenmemiş beyaz gömleği Bertillon'un fotoğrafında bir teslim bayrağı, gencin ölüm gemisine yön veren bir yelkeni akla getirmektedir. Onun o sakın güzelliği, askeri şerefe ve prenses olan aşçı kadınlara inanan sahibinin ruhunu yansıtmaktadır. Buna kıyasla Roubertout'nun kareli gömleğiye ahlaksızlığın buruşmasıdır. Bertillon olay hakkında gömleklere bir anlam verecek kadar

çok şey bilmemesine rağmen fotoğraflarıyla böyle şeyleri konuşturacağına inanıyordu. Bu karedeki gömlekler, iki zıt imge olarak, âdeta trajediye odaklanan göz gibiler.

Cochefert, katiliyle kurbanını yüzleştirmekten hoşlanırdı. Bu teknik, genelde bir itirafa götürürdü ki, bu katili, polisin zaten bildiği bir şeyi doğrulaması için hırpalamaktan daha kolay bir yöntemdi. Pic'in cesedi karşısındaki Roubertout cinayette bir rolü olduğunu şiddetle inkâr etti. Cinayeti gizlemekteki böylesine ustalık âdeta bir meslek belirtisiydi, ancak Pic, Roubertout'nun ilk kurbanıydı.

Bertillon ayrıntıları araştırmaktan zevk alan bir insandı. Roubertout'nun Bordeaux'daki evli ablasıyla dört ağabeyini arayıp buldu. Onlar gencin bir iki frank için neden cinayet işlediğini açıklayabilirlerdi. Ancak Emniyet'te kimse bu konunun üzerinde daha fazla durmak istemiyordu.

Roubertout duruşmadan önce kendisini cezaevinde asmak istedi. Bu bir suç itirafı sayılırdı. "Beni haksız yere cezalandırıyorlar! Beni zindana attılar!" Sonunda sıcak bir Hazi-
ran günü yargılanması başladı. Sanık uzun ve siyah bir hacı cüppesi giymişti. Bu giyimi içinde bulunduğu tecrit edilmişliği dramatize ediyor, pişmanlığını akla getiriyordu. Cüppenin kendisini ölüm cezasından koruyacağını umuyordu.

"Para için öldürmek zorunda değildim. O kadar parayı ödünç de alabilirdim." Roubertout, sözlerini seyircilerin oturduğu salonun arkasına yöneltiyordu. Ama orada sempati araması boşunaydı. Mahkemeye hemen hemen hiç gelen olmamıştı.

Yargıç jüriye garsonlar yatakhanesinin bir planını gösterdi. Pic'in odasındaki eşyalara yakından bakmalarını istedi.

Üyeler kanlı yığına baktılar ama yaklaşmadılar. Yargıcın gösterdiği Bertillon'un fotoğraflarına da şöyle bir bakmakla yetindiler. Duydukları tiksinti açıkça belli oluyordu.

Pic cinayeti, Roubertout'nun ilk suçuymdu. Cezası onu bir ceza sömürgesine götürdü ki, bu, egzotik ülkelere ilk ve son yolculuğu oldu.

9 EDEBİYAT

28 Kasım 1897 gecesi, VIII. Daire, Rue Pierre-le-Grand 3 numarada, bir fahişe olan Marie-Joséphine Bigot (37), başından vurularak öldürülmüş olarak bulunmuştur. Eski bir polis memuru olan Pierre-Marie Rodot (42), zanlı olarak tutuklanmış, ancak delil yetersizliğinden salıverilmiştir.

Sayın Beyefendi,

Nazik ilginiz için çok teşekkür ederim. Öncelikle kaygılarınızı gidermek isterim. Ben Rus kilisesi yakınında dar bir sokakta oturuyorum. Güzel binamda Siyam Konsolosluğu bulunmaktadır. Bunu mahallenin kalitesini belirtmek için yazıyorum. Ancak bu yerin seçkinliğinin sizin kişiliğinize dikkat çekeceğini sanmanızı istemem. Benim için ağzısıklık her şeyden önemlidir. Dairem zemin katta, uzun bir koridorun sonundadır. Kapıcı benim kartımı gösteren ziyaretçileri herhangi bir soru sormadan ve yorumda bulunmadan içeri alır.

Dile getirdiğiniz diğer konulara da değineyim: Ben bir Breton'un sıcak yüreğine sahip duygulu bir kadını. Sıkıntılarınızı anlayışla karşılıyorum! İş yapmak, bir evi geçindirmek, çocuk okutmak çok büyük bir yüküdür. Çağdaş yaşamımızın vebası da budur işte. Bu sorumlulukların bir aile erkeğine neler yüklediğini kimse aklıma bile getirmez-

Böyle bir insan kimi zaman bu tekdüzelikten kurtulup kendisini bir dakikalığma fantezilerine bırakmak ister.

Hepimiz zaman zaman teslim olmak ve hatta biraz yaramazlık yapmak isteriz, özellikle de böyle zevkler tam bir güvenli mahremiyet içinde bir dost tarafından sunuluyor'sa. Benim uzmanlık alanlarım rahat ettirmek ve yenilikler icat etmektir. Deneyimlerimin getirdiği zarafetten büyük zevk alacağımızdan eminim.

Saygılarımla,
Madam Bigot

Mektup, "Auvergne'deki Utangaç" adresine bir yanıtı. Mektubu yazan kadın, sabah kahvesini yudumlarken zarfın üzerine bir poste restante adresi yazdı.

Joséphine Bigot, Paris'e on yedi yaşında elinde öğretmenlik diplomasıyla geldi. Bir aile yanında dadılığa başladıysa da çok geçmeden işverenin "fazla bağımsız bir ruha sahip" suçlamasıyla kovuldu. Bir süre hizmetçilik yaptı ama burada da hakaretlere, hırsızlık iftiralarına, yemek için verilen kalıntılara dayanamadı. Bir iki romantik serüvenden sonra daha hoşuna giden bir dünyaya ayak attı:

Zarif güdülere sahip beyefendiler, sizlere göstereceğim ilginç şeyler var. İlgileniyorsanız bana yazın. Madam Bigot.

Bu ilan, satır aralarını okumayı bilenler için gayet açıktı. Joséphine dansingleri, tiyatroları, Montmartre ve Point d'Elysée'deki barları dolaşıp aynı mesajla birlikte adını ve adresini yazdığı kartpostalları da dağıttı.

Bunlara günde en az on on beş yanıt geliyordu. Joséphine

ne hepsine kadınsı elyazısıyla yanıt verip Manastır Okulu'ndan öğrendiği mutluluk ifadelerini kullanmaktaydı.

Yazarlardan hiçbiri gerçek adını vermiyordu. Hepsi de kod adı kullanmaktaydı: "Bay 777", "Bay 69", "Bir Beyefendi" ya da "Utangaç." Joséphine hepsinin elyazısını uzman gözüyle inceliyordu. İçeriklerini bir yana bırakıp kâğıtları başaşağı çevirip yazının akışına bakıyordu. Harflerin oluşumunu, duraksamaları, kelimeler içindeki kopuklukları büyüteçle tek tek inceliyordu. Yazım hataları, noktalama eksiklikleri gibi şeyler bir uyarıydı. Kendi içgüdüleriyle yazarın bir elçi mi, bir bakkal ya da bir sadist mi olduğunu belirliyordu. Mektup yazımında başarısız olanlar doğruca ateşi boyluyorlardı.

Joséphine Bigot kurnazlığına, satır aralarını okuma yeteneğine güveniyordu. Harflerin birleştirilmesinde şehvi bir akış bulduğu takdirde daha cesaretlendirici bir yanıt veriyordu:

Sayın Bay,

Beni kandıramazsınız- Yazınızda şehvete düşkün biri'nin ateşini seziyorum. Sizinle tanışmak için heyecanlanıyorum. Anladığım kadarıyla siz de benim gibi, hayatın sunduğu en iyi şeylerden zevk alan birisiniz. Paris'e bir öğleden sonra şarap içmek ve zevk dolu bir konuşma yapmak için gelmeniz çok iyi olur. Birbirimizde nasıl benzerlikler keşfedeceğimizi kim bilebilir ki? Gövde ve ruh çok daha büyük ateşleri özleyen alevlere benzer. Ben müziğe yatkın yaratılmışım. Vücudum ihtirasın her türlü inceliğine karşılık vermeye hazır iyi akort edilmiş bir müzik aletidir. Paylaşacak çok şeyimiz var.

Saygılarımla,

Joséphine Bigot

Kadın mum ışığında ya da şöminesinin ateşinin parıltısında

“pembe dili ve küçük beyaz dişleriyle aşk ısırıkları” vaat ediyordu. Mektuplarındaki güven verici ya da hafif ayartıcı her şey bir gizem perdesi altındaydı. Kapıcısı müşterilerin arasında gençlerin çok seyrek olduğuna dikkat etmişti. Çoğu gayet şık giyimli yaşlı beyefendilerdi. Bazılarının madalyaları vardı.

Joséphine Bigot’dan bir iki sokak ileride Rue de l’Arc-de-Triomphe’da zarif bir biçimde döşenmiş bir dairede Pierre Rodot masası başında mektup yazıyor:

Varlıklı kırk yaşında bir bey, zengin ve herhangi bir bağı olmayan bir kadınla ilişki kırmak istiyor. Yaş önemli de’ğildir. Başvurular... “R.”

Rodot, Marmoury d’Eclot Markizi’nin vekilharcı. Yetmiş iki yaşında zengin bir kadın olan Markiz, aynı zamanda yazar ve bir süre *Le Succès* gazetesinde yazmış. Rodot’nun bir odasında oturduğu dairenin de sahibi. Sırdaşına tam olarak güveni var, ondan hep “yeğenim” diye söz ediyor. Rodot her gün aldığı mektupları kendisinin yönettiği bir çöpçatanlık kurumunun gerekli yazışmaları olarak açıklıyor.

Kimi zaman ilanlarının metnini değiştirerek “o anlık sıkıntıda olan herhangi genç bir kadına yardıma hazır” olduğunu bildiriyor. Gelen yanıtlar boğulmak üzere olan kadınların bitmek tükenmek bilmeyen portreleri:

Bay R., Paris’e geldiğimden beri o kadar yalnızım ki. Tam zamanında karşıma çıktınız- Siz bir iyilik meleğisiniz’.

Sayın R., Kocamın zamansız ölümünden bu yana bir can dostu özlemiyle acılar içine gömülmüş durumdayım. Sizin ilanınızı görene kadar yaşayıp yaşamadığıma kimsenin al-dırmadığına inanıyordum.

Rodot'nun ilanları büyük karşılık alıyor. Günün çoğunu yazı-şarak geçiriyor. Mektupları, kilitli tuttuğu karton kutulardan bir arşivde saklıyor. Bu istekli hanımların çoğundan para sız-dırmanın yolunu bulmakta. Ya da mücevherlerinden bir iki-sini satmak için alıp yardımlarına koşuyor ama paraları kendi hesabına yatırıyor. Paralarını isteyen öfkeli kadınlardan da pek çok mektup geliyor: "Benimle evlenmeye söz vermiştiniz, Mösyö!" Bu entrikaların birkaçı için tutuklanmış ve Bertil-lon'un arşivlerine girmiş bile.

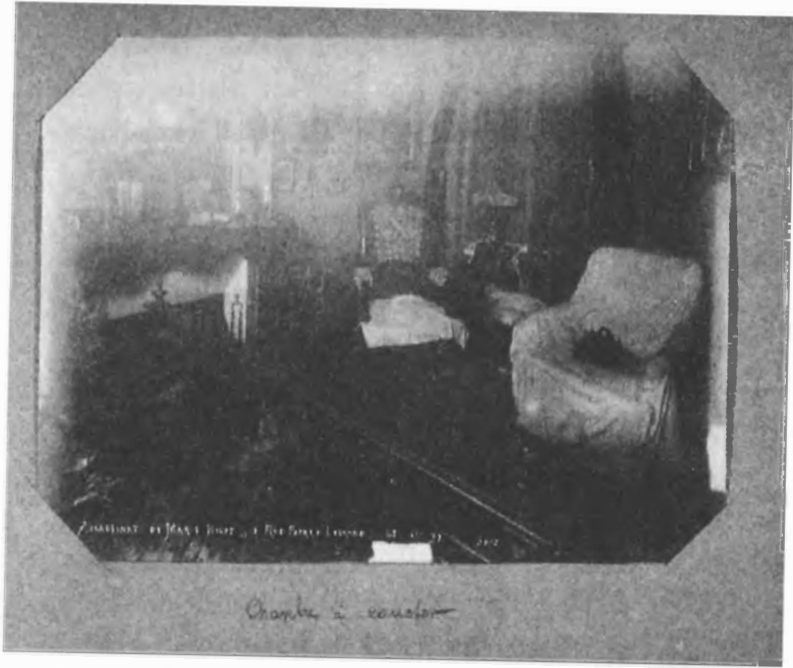
Polisin Rodot'yla ilgilenmesi yalnızca küçük çaplı bir do-landırıcı olmasından değil. On dört yıl önce, Gustave Macé cinayet masası şefiyken Rodot, Cumhurbaşkanı korumak için Elysée Sarayı'na verilen özel detektif ekibi içindeydi. 1883'te fahişe Marie Jouin öldürüldüğünde Rodot, Macé'nin sonuçsuz soruşturmasını merakla izlemişti. Arkadaşı Fran-ger'yle bir oyun düzenleyip Macé'ye imzasız bir mektup yazıp cinayetin ayrıntılarını açıklamışlardı: "Kadın bir çekiçle de-ğil, bir malayla öldürülmüştür." Rodot gözlemlerine inanılır-lık katmak için adını vermeden cinayeti kendisinin işlediğini de itiraf etmişti. Bu kendini beğenmiş kişinin böbürlenme saçmalıklarından kuşkulanan Macé mektupları bir dosyaya atıp unutmuştu.

Şimdi yaşlı Markiz için artık vazgeçilmez kişi olan Rodot kadının mirasına konmak için beklerken böylece gönül eğ-

lendirmektedir. Yazışmalarını saklayıp arşivlemenin yanı sıra başka kayıtlar da tutuyordu. On on beş fahişenin çözümlenmemiş cinayete kurban gitmeleri kendisini çok ilgilendiriyor. Bu kurbanların adları polisi aşağılamak için sık sık basında yer almakta. Rodot, katillerinin başıboş dolaştığı iddia edilen bu kadınların her biri için gazete kupürlerinden birer dosya hazırlamış. Yazıların bazı satırlarının altı kırmızı kalemle çizili. Ayrıca daha varlıklı çevrelerde dolaşan fahişelerin ad ve adreslerinin yazıldığı bir de defteri var. Bu kadınların hizmetlerinden yararlanmış. Defterlerinde onların dairelerinin krokileri, odalarının ve kapıcılarının yerleri işaretli.

Joséphine Bigot, fahişeliği iyi bir iş olarak görüyor. Holü, mutfığı, yemek ve yatak odaları ve geniş banyosuyla daire-sinde eski ya da bohem bir hava yok. Tümüyle burjuva olan odaları hem gelen beylere güven veriyor hem de kendi özsaygısı ve huzuru için gerekli. Bir ara bir kaprise kapılıp *art nouveau* stilinde birkaç modern sandalye almış ama mobilyanın geri kalanı gelenekselliğin tam bir örneği. Maun yatağın üzerinde koyu kırmızı bir örtü var. Duvarlar on sekizinci yüzyıl taşbasmalarıyla süslü. Çin yelpazeleri şömine üzerindeki rafa bir fantezi havası veriyor. Tıpkı mektuplarında vaat edilen zevkleri ima eder gibi duran siyah çoraplı çıplak kadınların fotoğrafları gibi. Ancak ne bu resimlerde ne de yerleştiriliş biçimlerinde mutlak bir dengelik havasını bozacak bir şey yok.

Joséphine randevularını ve aldığı paraları bir deftere not ediyor. Yirmi yıllık özenli bir idare kendisine belirli bir parasal rahatlık sağlamış. Mücevherleri, hisse senetleri ve taşrada mülkleri var. Risk almayı seven bir kadın olarak talih oynula-

MARIE BIGOT CİNAYETİ, RUE PIERRE-LE-GRAND 3 NUMARA, 28. 11. 97 . 9°
Yatak odası

rına da meraklı. At yarışlarında oynuyor ve kazançlarını hep daha dayanıklı mallara çeviriyor.

Eğitimini yansıtmamasının kişisel bir yolu olan mektupları aynı zamanda çok büyük bir yalnızlığı da sergiliyor. Tıpkı Rodot'ya yazan o kadınlar gibi Joséphine Bigot da insani bir ilişki özlemi içinde. Sonunda karşı karşıya gelmeden önceki saygılı bir mesafe ve zevkli bir beklentiyle yazışma, mahremiyet duygusunu tatmin ediyor. Odalarındaki çıplak erkekler gerekli, hatta kaba birer düşkünlüğü. Bu ziyaretçilerden çoğunu unuttmuş ama mektuplarını mönüler, eldivenler, kurdele parçaları gibi diğer anı eşyalarıyla birlikte iki valizde saklıyor.

Yazma pratik bir sorunu da çözümlüyor. Joséphine Bigot fahişliği meslek edinmeye karar verdiğinde gür kumral saçlarını açmış, ayna karşısına geçerek satmak üzere olduğu malı değerlendirmek için soyunmuş. Karşısında iri bir gövde, sarkmış bir karın, kalın kollar, dolgun yanaklar ve kaba bir ağız görmüş. Aynadaki görüntüsünü kadından çok erkeğe benzetmiş.

Beyler gelip de onun, mektuplarından hayal ettikleri baştan çıkarıcı kadın olmadığını görünce meraklarından kalacaklarını ummuş. Sirklerdeki sakallı kadınlar gibi aşıkâr olanı çelişkiler sanatıyla gözler önüne sermiş, geniş omuzlarına kırmızı şifon bir sabahlık atmış, siyah dantel külot, siyah çorap, kırmızı terlik giymiş. Bu garip bir çekicilik yaratmış. Ziyaretçileri kadının ilan ettiği "ilginç" şeylerin kendisinin göz batan gerçeklerinden başka bir şey olmadığını farketmişler. Joséphine müşterilerini canlı bir seksle kendilerinden geçirmiş. Onun kıllı bedenini kucaklarken kendilerini Fransa'nın tümüyle sevişirmiş gibi hissetmişler. Joséphine, devamlı müşterilerini tek tek defterine geçirmiş.

Müşterilerin tekrar tekrar gelmeleri yalnızca ondaki bir gariplik değildi. Kadının iyilikseverliğinden, bir şarkıcıyı andıran kahkahalarından çok etkileniyorlardı. Müşteriler gittikten sonra kadın banyosundaki piyanosunun üzerindeki örtüyü çıkarır ve gerçek bir salondaymış gibi bütün akşam boyunca çalardı.

Joséphine, beyefendileriyle buluşmak için başka kentlere de gittiği için kapıcı Madam Boron onu günlerce görmemeye alışkındı. Bu müşterilerden biri de Argent'da mühendis olan Mösyö Tremplier'ydı. Adam-sekiz yıl önce ilk kez gelmişti. Hâlâ ayda iki üç kere gelirdi. Yakınlıkları yalnızca cinsellikle sınırlı değildi. Adam kadının kaç parası olduğunu son kuruşuna kadar bilirdi. Kısa bir süre önce mücevherlerinin çoğunu sattığını söylemişti.

Joséphine, Tremplier'ye, günde en az bir kere yazardı. 1897 Kasım'ında mektupları aniden kesildi. Adam yazdığı mektuplara da yanıt alamıyordu. Telgraf gönderdi. Yine yanıt gelmedi. Bunun üzerine kapıcısına bir not yazdı: "Onu görmediysen kapısını zorla aç. Başına bir şey gelmiş olabilir."

Bayan Boron, Joséphine'i en son 19 Kasım'da, yolculuklarından birinden dönüşünde gördüğünü hatırlıyor. "Yemekten sonra yeğenini yolla" demişti. "Kırmızı sabahlığımı dikmesini istiyorum. Bugün ihtiyacım olacak. Ben şimdi banyoya giriyorum. Daha sonra bir müşteri gelecek." Kadının yeğeni, saat üçte kapıyı vurmuş ama açan olmayınca gitmişti. Fahişenin kapısı önünde on günlük posta birikmişti, ancak kapıcı bu habersiz gidişlere alışkındı.

Tremplier'in mektubu acil bir durum olduğunu akla getiriyordu. Bayan Boron mektubu polise gösterdi. Polis, fahişenin kapısını kırarak içeri girdi ve kokuyu izleyerek cesedi bul-

du. Joséphine yatak odasının zemininde yatıyordu, sabahlığı belinden yukarı kaldırılmıştı. Mücadele izi yoktu. Kadının başında bir kurşun deliği ve dudaklarında kanlı köpükler vardı yalnızca.

Daha sonra başdetektif Cochefert olay yerine geldi. Kadının mektuplarını inceleyerek bir hafta önce öldürülmüş olduğunu söyledi. En eski mektup olan 19 Kasım tarihli dördüncü sevkıyatta gelmişti ki, sevkıyat saat yarım ile iki buçuk arasında yapıldığından cinayetin saati de tespit edilmiş oluyordu.

1897 Kasım'ının sonları epey soğuk geçiyordu. Yoğun ve ısrarlı bir sis Parisliler'e Londra'yı hatırlatmaktaydı. Mağazalarda sabah iş yapabilmek için gaz lambaları yakılmıştı. Seine Nehri'ndeki tekneler yolcularını en yakın iskelede indirip sisin kalkmasını bekliyorlardı. Joséphine Bigot'nun bulunduğu ertesi günü Rodot dairesinde oturmuş mum ışığında gazetesini okumaktaydı.

Le Figaro'nun birinci sayfasında Dreyfus davası konusunda iki mektubun tıpkıbasımları vardı. Esterhazy'nin elyazısı, sözde Yüzbaşı Dreyfus tarafından yazılan ihanet mektubundaki yazıyla karşılaştırılıyordu. Uzmanın analizine göre her iki mektup da aynı elden çıkmıştı. Paris'ten bunun sonucunu çıkarması isteniyordu. Hain o anda Şeytan Adası'nda çürümekte olan Dreyfus değil, açıkça Esterhazy idi. Bu durumda normalde otuz altı milyon Fransız yurttaşına vakit geçirecek olan Joséphine Bigot'nun öldürülmesi, kriminologlardan başka kimseyi ilgilendirmemişti. Rodot, fahişe hakkındaki yazıyı kesti ve bazı yerlerini kırmızı kalemle işaretledi.

Bertillon, ertesi sabah fotoğraf çekmeye geldi. Daire karanlıktı. Sis gündüzü geceye çevirmişti. Bir mum yakınca etleri yeşile dönüşmüş, kırmızı giysili erkeksi bir kadının cesediyle karşılaştı. Konsolun üzerindeki gaz lambasını yaktı, yanına bir mum yerleştirdi, resmi çekerken de aralıklarla flaşını patlattı. Flaş hep insafsızdı. Kurbanın yaşadığı çevreyi bütün çıplaklığıyla, bakımsızlığı ve kirleriyle gözler önüne sererdi. Onun zalim gerçeği, öldürülmüş bir fahişenin kaderini hak ettiğini düşündürürdü. Bertillon'un resmi Joséphine'i şişmiş ve terk edilmiş gösteriyor. Flaşına rağmen odaları tertemiz.

Joséphine sağ olarak son görüldüğünde kapıcıya banyo yapacağını söylemiş olduğu için, fotoğrafçı banyo odasının da resmini çekmişti. Bertillon çerçevenin ortasına bideyi oturtacak biçimde kamerasını yerleştirmiş, piyanoyu da kareye almıştı. Daha sonra filmi banyo ederken yardımcısı yanlışlıkla içeri girip karanlık odayı birden ışığa boğmuştu. Bertillon resmi bozulmuş kabul etmişti ama yine de dosyaya konulmuştu.

Cinayet nedeni soygun değildi. Kadının mücevherlerinin yakın bir geçmişte satılmış olduğu iddiasına rağmen Cochefert bir altın ve turkuvaz gerdanlık, yüzükler, saatler, gümüş kaşıklar ve bir de gümüş haç-bulmuştu. Hisse senetlerine de dokunulmamıştı. Katil herhalde kendisinininkileri almak için kadının mektuplarını karıştırmıştı. Cochefert'in dikkatini Joséphine'e yazılmış masa üstündeki kart çekmişti: Katil eve böyle girmiş olmalı, diye düşünüyor.

Cochefert ortalıkta kaç fahişe katilinin serbest dolaştığını merak ediyor. Kendisiyle yatmak için yazan erkeklerin mektuplarını kurdelelerle bağlayan erkeksi fahişe Joséphine Bigot'yu düşünüyor. Mektupların hepsini inceliyor. Çoğu izlenmesi mümkün olmayan kod ya da harflerle imzalanmış. "Rodot" imzalı olan da önemsemedikleri arasında.

1898 Ocak ayı sonlarında elinde hâlâ bir zanlı olmayan Cochefert'e eski bir otobüs kondüktörü olan Franger ziyarete geliyor. "Joséphine Bigot'yu öldüren her kimse bunu tesadüfen yapmamıştır. Yıllar önce arkadaşım Rodot, polise adını vermeden mektuplar yazıp Rue Condorcet'de güzel sarışın Marie Jouin'i öldürdüğünü bildirmişti. Onun Bigot'yla bir ilgisi olduğunu duysam şaşmazdım."

"Bunu neden şimdi açıklıyorsun?"

"Bu kadınlardan ölenler çoğaldı da onun için."

Jouin cinayeti on dört yıl önce işlenmişti. On yıllık zamanasını yasası Cochefert'in, Franger'in bu "arkadaşı"nı yasal olarak tutuklamasını imkânsızlaştırıyordu. Ama yine de Rue de l'Arc-de-Triomphe'e gidip adamı tutukluyor. *Le Petit Journal*, baş sayfasında Rodot'nun Bertillon'un "konuşan" portrelerinden alınma bir karakalem resmini yayınlıyor. Basın cinayetle suçlanan eski detektiflere bayılır: "Polis-Katil tutuklandı!"

Rodot keyifli. On dört yıl önce işlenen bir cinayetten sorumlu tutulamayacağını biliyor. Bigot'ya gelince: "Onu tanı mıyordum."

Cochefert zanlının odasında varlıklı kadınlara ve dullara koruma hizmeti öneren ilanlarına gelen kutu kutu mektup buluyor. Fahişelerden gelen binden fazla mektup var. Joséphine'in dostu Tremplier'e mektupları inceletiyor. Mühendis, kadının elyazısına benzer bir şey bulamıyor.

Cochefert selefi Macé'nin kâğıtlarını karıştırıp Rodot'nun fahişe Jouin hakkındaki adsız mektubunu buluyor. Elyazısı Joséphine'in bavullarından bulunan "Rodot" imzalı bir mektubun eşi. Zanlıyı saatlerce sorguya çekiyor. "Bir detektif meslektaşına saygım vardır ama bu saçmalığın ta ken-

MARIE BIGOT CİNAYETİ, RUE PIERRE-LE-GRAND 3 NUMARA, 28. 11. 97

Yatak odası

disi! Benim tarafımdan yazılmış bir mektup onu öldürdüğümü kanıtlamaz! Bana gerçek kanıt gösterirsen konuşabiliriz.”

Cochefert, Rodot'nun yalnızca Jouin ve Bigot'yu değil, diğerlerinin de çoğunu öldürdüğüne inanıyor. Ama adamı suçlayacak hiçbir şey yok elinde.

Rodot'nun hamisi yaşlı Markiz, kendine olan güvenini kaybetmeye başlamış. Cochefert'e bilgi vermeye başlıyor. “Evde bir tabancası vardı, onu buradan götürmesi için ısrar ettim. Brüksel'de bir arkadaşına gönderdiğini söyledi. Size adını verebilirim.” Cochefert tabancayı buluyor. Joséphine'in kafatasından çıkarılan cinsten kurşun atan bir tabanca. “Gülünçsün!” diyor Rodot. Cochefert, Rodot'yu kapıcı kadınla yüzleştiriyor. Bronşiti nedeniyle hastanede yatan yeğene götürüyor. Her iki kadın da adamı teşhis edemiyorlar.

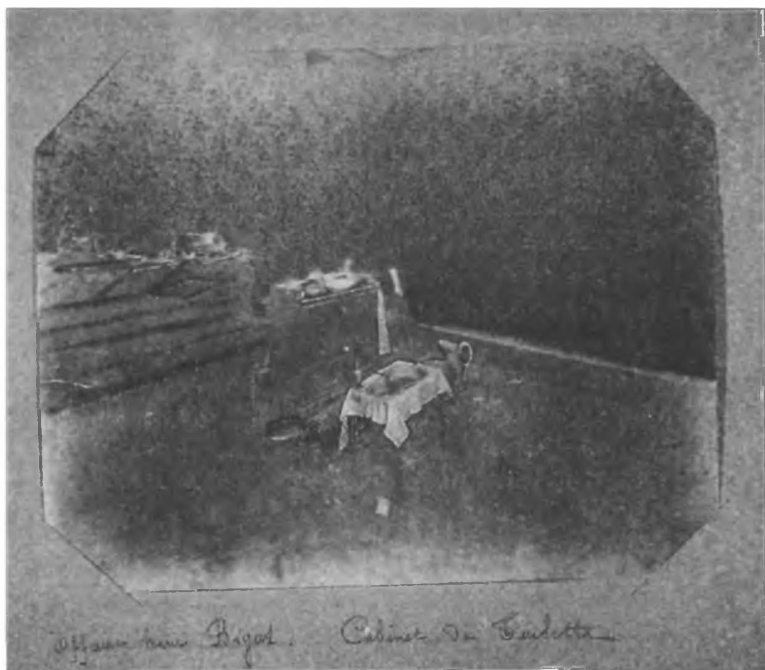
Cochefert, Rodot'nun kırmızıyla çizdiği gazete haberlerini gösteriyor: “Bizler kovalamacayı seven detektifleriz. Esra-rengiz cinayetlerin tümüyle nasıl ilgilenmem? Pek çok insan aynı şeyi yapar. Bu hepimizin suçlu olduğu mu demektir?” diyor Rodot.

Markiz, “Bigot hakkındaki yazıları kilitlemişti” diyor. “Öteki şeylerini kilitlememiştir.”

“Çılgınlık bu. Benim suçlu olduğumu kanıtlasın bakalım!”

Ocak ortalarında sarhoşları soymakla ün salmış kırk beş yaşındaki fahişe Léontine Caluras, Rue Royer-Collard 8 numaradaki mobilyalı odasında öldürülmüş bulunuyor. Cochefert'in bu cinayette de elinde herhangi bir ipucu yok.

Joséphine'in dairesinin mühürleri sökülüyor. Brötan-ya'daki ailesi yargıcın yazdığı mektupların hiçbirine yanıt vermedikleri için bütün eşyası açık arttırmayla satılıyor.

MARIE BIGOT OLAYI
Tuvalet

Cochefert gazetecilere, “Ona bir şey yapamayız” diyor. Ama yine de Rodot gözaltında kaldığı iki ay içinde büyük bir dava için sürekli notlar alıp hazırlanmış. Sonunda 1 Nisan’da salıveriliyor; solgun yüzlü ama gayet şık.

“Özgürüm artık, gerçekten özgürüm” diyor gazetecilere.

“Marie Jouin’i sen mi öldürdün?”

“İnsanın hakkında o kadar çok şey söyleniyor ki” diye gülümsüyor. “On yıl bekleyin, Bigot’yu öldürüp öldürmediğimi söylerim size. O zamana kadar Markizle ev değiştiriyoruz. Mahallemizdeki dedikoducuların dilleri çok uzadı.”

10 YAĞ VE KUL

Paris'in güneyinde Kremlin-Bicêtre kasabası, Rue Etienne Dolet 7 numarada, mantar yetiştiricisi Xavier-Ange Carrara (55), emekli demiryolu işçisi ve Comptoir National d'Escompte bankasının kuryesi Augustin-Frédéric Lamarre'ı (65), başına bir araba anahtarıyla vurarak öldürmüş ve cesedini yakmıştır. Carrara, 25 Mayıs 1898'de giyotinle ölüme mahkûm edilmiş ve cezası 25 Haziran 1898'de infaz edilmiştir. Karısı ve suç ortağı Louise-Julie Roëlandt Carrara (24), ömür boyu hapse mahkûm olmuştur.

Adam çürümekte olan gübreye mantar ekıyor, eski taş ocağının her köşesini çeşitli mantar türleriyle dolduruyor. Toprak kaymalarını önlemek için setler yapıyor, lağımaları boşaltıyor, sidik, talaş ve at pisliği içinde tepeden tırnağa kadar. Kokular kendi kokusu olmuş artık. Bu koku kendisine huzur ve umut veriyor. Çömeli topraktan fışkıran mantarların kokusunu içine çekiyor. Taş labirent boyunca kokunun yayıldığını duyuyor. İlk mantar görünüyor: Aysız bir gecede bir yıldız. Sonra meşalesinin alevi üzerinde gökyüzündeki küçük ışıklar gibi binlerce başgösteriyor. Mantarlar ezeli, evrenden bile yaşlı. Kendi varlığı onların oyunlarına karşı kendini kanıtlamak için şiddetli bir mücadele. Yataklar bir bezelye tanesi boyunca başlıklar gösterip sonra kuruyunca bir ses onlara büyü yapıldığını söylüyor. Fareleri kovalayıp öldürüyor, tahta kurtlarını ve diğer haşaratı haşlar suyla yakıyor. Mağaralardaki zehirli gazları -fare pisliği buharı, kendi giysi ve ayakkabıla-

ıyla giren pislikler- temizleyen, evinin hemen dışındaki bacalardan çıkan hava kanallarını denetliyor. Demir konusunda çok kaygılı. En küçük bir demir zerresi bile mantarların büyümesini engeller. Biri kendisini mahvetmek istese, içeri girip mantar yataklarına birkaç avuç paslı çivi atması yeter.

Toprağın gizlerine dalınca adları ve anlamları unutuyor. Kendi kökenini, İtalya'daki annesini, hepsi de Albano'lu taşçılar ve mantar yetiştiricilerle meskûn, Neuilly-Plaisance komününü unutuyor. Ağabeyleri kendisine *Agaricus campestris*'i, beyaz düğme mantarını yetiştirmeyi öğretirken, "Parisliler bunları peynir ekmek gibi yerler" demişlerdi. Şimdi New York'ta mantar yetiştiren ağabeylerinin de izini kaybetmiş. Bir Körler Derneği'ne katılmış. Yeryüzüne çıktığında yerinden atılmış bir köstebek kadar kaçık.

Mantar yetiştiricisi Xavier Carrara, Paris'in güneyindeki Kremlin-Bicêtre köyündeki mağaralarının üstündeki evde karısı, üç çocuğu ve kayınpederiyle yaşıyor. Bièvre Nehri kıyısındaki bölge, koyun ve tavşan derilerinin etini sıyrıp işleyen ve bunları eldivencilere satan debbağlarla ve deri işleyicilerle dolu. Carrara'nın komşuları at ve hayvan yetiştiriyor. Kestikleri hayvanların yağlarını mum ve sabun yapımcılarına satıyorlar. Değişim havası Porte d'Italie ile Fontainebleau kenti arasındaki bütün nüfusun çoğalmasını önlemiş. Burada herkes toz ve kurumla yaşıyor, köpeklerin ağzından kaptıkları ya da bulabildikleri hayvan parçalarıyla besleniyorlar. Bir mantar ürünü çürüyünce Carrara karısına, "Biraz para bulamazsam biz de buradaki her şey gibi çürüyeceğiz" diyor.

Başarısızlıkları birbiri ardından geldikçe büyük hayaller kurmaya başlıyor. Yangın hayalleri kendisini yüreklendiriyor.

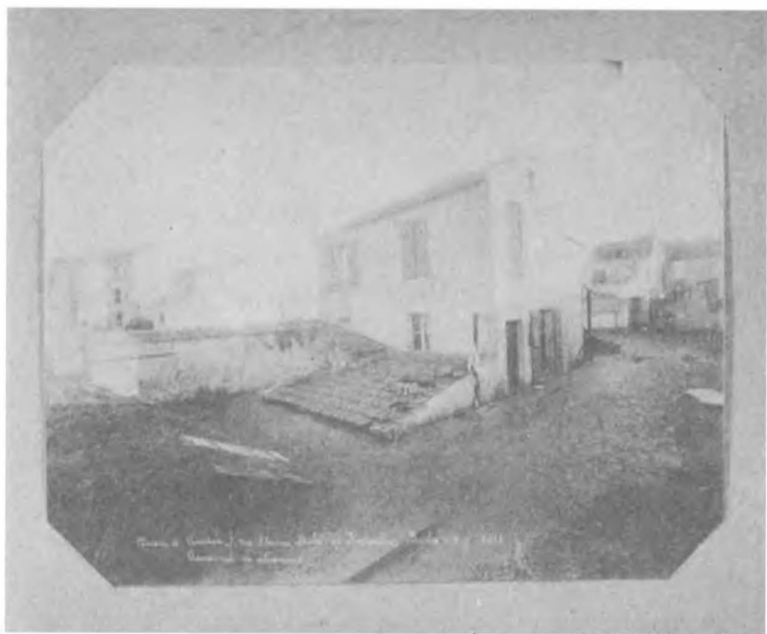
CARRARA

Arabasını iki kere kundaklayıp sigortadan 700 frank alıyor. İyi atını avluya çıkarıp kör olanı içeride bırakarak ahırını yakmayı düşünüyor. “Hayvan yaşlı ve hasta, yerine yenisini almak gerek” diyor.

Carrara arabacısıyla iyi atını arabaya koşup mantarları satmak üzere Villejuif'e gidince karısı samanların üzerine gaz döküp kibriti çakıyor. Dumandan boğulmak üzere olan atın kişnemesini duymamak için kulaklarını tıkıyor, çıldıracağını sanıyor, bina yanarken oradan kaçmak istiyor. Komşular daha sonra perdelerinin arkasından Carrara'yla karısının yanmış atı yıkıntılar arasından dışarı çıkarmalarını seyrediyorlar. Çifti, burnunu mendiliyle tıkamış Aigle Sigorta Şirketi ekspriyle konuşurken görüyorlar. Carraralar sigortadan 2300 frank alıyorlar.

Daha başka karanlık işler de var. Carrara'yla bazı mantar yetiştiricileri, Paris'e mal teslimine gitmek için mağaralarını bırakmak istemiyorlar. Sonunda hepsinin sepetlerini götürecek birini seçiyorlar. Bu kişi bir Paris dönüşünde bir hana uğrayıp içmiş ve bütün mantarcıların parasını koyduğu çantayı sarhoş kafasıyla bulamadığı bir arabada bırakmıştı. Bu kötü haberi alan Carrara geceyarısı kalkmış, bisikletine atladığı gibi o hana gitmiş, park edilmiş bütün arabaları araştırıp çantayı bulmuştu. Çantada 700 frank vardı. Carrara sonra yine bisikletle eve dönüp yatmıştı. Ertesi gün parayı taşıyan mantar yetiştiricisinin özürleriyle birlikte payına düşen parayı kabul etmiş ve bunu da dolabında saklı duran çalıntı çantanın içindekilere katmıştı.

Julie Carrara, ahırı yaktığında kendini mutlu sonu olan bir hikâyenin kahramanı gibi hissetmişti. Hikayelerdeki insanla-

CARRARA OLAYI

Carrara'nın Evi, Kremlin-Bicêtre'de, Rue Etienne Dolet 7 numara, 11. 12. 97

Lamarre cinayeti.

rın davranışlarına bayılıyor. Kocasına gazetedeki dizileri okuyor. *La Fille sans dot* (Drahomasız Kız) romanında bir kız parasını çalmak için kendisine talip olan adama uyku ilacı veriyor. Carrara, iz bırakmadan suç işlemek ne kadar kolay, diye düşünüyor. Bazı zehirler nasıl da mantarlara benziyor. Kiminin tadı yok. Bardakta tortu bırakmaz ve içkinin rengini değiştirmezler. Bir plan kurunca yine kendisine güvenmeye başlıyor. Kâğıt oynarlarken kayınpederine, “40.000 frangı olan biri gelirse buradan sağ çıkamaz” diyor. “Bir işi iyi yaparsan kaygılanacak bir şey yoktur.”

Carrara ufak tefek ve esmer. Çok daha genç olan Julie şişman, soluk domuz gözlü ve pembe tenli. Yüzünde sarı tüyler var. Kocasından pek hoşlanmıyor ama entrikalı işlere bayılıyor. Eskiden çamaşır yıkayıp evlere temizliğe giderdi ama kendisine para harcamaları için müşterilerle flört ettiği dans salonlarına gitmeyi tercih ediyor. Kendisini “Mantar Kız” ya da bütün fahişelere verilen “Mignon” adından galat “Cham-pignonne” (Mantarcık) diye çağırıyorlar. Carrara evlendiği zaman da bu ünü bir sır değildi.

Her iştah kendi dünyasını yaratır. Julie, Carrara’nın öfkesinden korkuyor ama planlarıyla da heyecanlanıyor. Kocasının onun arabacılarıyla yattığından kuşkuluyor ama onun bu alışkanlıklarını kâra dönüştürmek için kıskançlığını bastırıyor. Karısını müşterilerle tanışması için Villejuif çevresindeki dans salonlarına götürüyor.

Carraralar suç işleme hayalleriyle heyecan duyuyorlar. Crédit Lyonnaise’e 178 frank borçları var. Bankanın memuru parayı istemeye gelince onu tabancayla öldürüp parasını almayı planlıyorlar. Para toplamaya Gentilly’den başlayacak olan memurun çantası onlara geldiğinde pek yüklü olmaya-

YEMEK ODASI

Lamarre Cinayeti, Kremlin-Bicêtre'de, Rue Etienne Dolet 7 numara, 11. 12. 97

çağından bu planlarından vazgeçiyorlar. Comptoir National d'Escompte'a da yetmiş beş frank borçlular. Daha çok para taşımaya ihtimali olan onun memurunu öldürebilirler. Julie, "Erkekliğini kanıtlamak için onu öldürmelisin" diyor. Kendi kendine de, onda bu işi yapacak yürek yok, diyor. Carrara karısına yalnızca göz kırıyor.

Carraraların evinin çevresinde kilometrelerce taş ve kil ocakları var. Evin içi de bu rutubetli yeraltı dünyasından farksız. Yemek odasından bir sansar yeri delip çıkabilir. Camlar pis ve kırık. Kurumdan kararmış olan duvarların sıvası dökmüş. Masanın çevresindeki yer koçmuş yemek kalıntılarıyla kaplı. Tavandan abajurlu ve mum yuvalı pirinç bir lamba sarkıyor. Lambanın isinden tavan kapkara kesilmiş.

Comptoir National d'Escompte'un memuru içeri girerken duraksıyor. Evin her şeyi kendisini rahatsız ediyor. Kokuyu duyunca öğürüyor. Yer yer soyulmuş ve sarkmış olan duvar kâğıdına, kirli sofra örtüsüne, yağlı kırıntı fırçasına bakmamaya çalışıyor. "Tahsilatını yap, teşekkür et ve çık git" diye mırıldanıyor kendi kendine.

Bankanın memuru Augustin-Frédéric Lamarre altmış beş yaşında. Batı Şimendifer Şirketi'nde kırk yıl çalıştıktan sonra emekli olmuş. Annesinden kalan mirasa haftada iki gün banka tahsildarlığı yaparak katkıda bulunuyor. Kocaman beyaz bıyığı, taklit kuzu derisi kalpağı, sırtında polislerin giydiğini andıran pelerini var. İri yarı, uzun boylu ve güçlü ama şişman değil. Annesinin nikâh yüzüğünü ipekli bir kordon ucunda boynunda taşıyor.

Carraralar tabancanın fazla gürültü çıkaracağına karar vermişler. Yemek odası kapısının arkasında araba tekerleklerle-

rinin somunlarını sıkıştırmak için kullanılan büyük demir anahtar var. Lamarre çantasında evrakını ararken Julie izin isteyip odadan çıkıyor. Yatakodasına çıkan merdivenin başında bekleyen kocasına işareti veriyor. Carrara anahtarı iki eliyle tutup sessizce Lamarre'a arkadan yaklaşıyor ve başına vuruyor.

Adamı çantasının kayışıyla bağlıyor, cesedi mutfığa çekiyor ve üzerine bir branda örtüyorlar. Carrara daha sonra cesedi kömürlüğe taşıırken Julie de paraları masanın üzerine yayıyor: 22.734 frank ve beş santim. Carrara, "Ömrümde bu kadar para görmemiştim" diyor. Kuşku çekmemek için başka bir bankaya borcu olduğunu söyleyerek bir komşusundan 150 frank ödünç alıyor.

Çocukları okuldan dönüyorlar. Julie, Lamarre'ın kanını yerden silerken çocukları oynamaları için yemek odasına gönderiyor. Carrara cesedi taş ocağının havalandırma bacasına sürüklüyor, bir gübre fıçısına bağlıyor ve bacayla üzerindeki ahşap kapağın arasına saklıyor. Julie çocuklara acele akşam yemeği verip yataklarına gönderiyor.

Carrara yukarıdan kayınpederine, "Çıkmadan önce mangalı yak, baba!" diye bağırıyor. Bu normal bir istek. Mantar yetiştiriciler galerilerini büyük ateşlerle havalandırırlar. Yaşlı adam ve bir işçi yeraltından çıktıktan sonra bir meyhaneye gidiyorlar. Carrara'yla Julie cesedi bir ipin ucunda havalandırma bacasına sallandırıp yemeğe oturuyorlar. Carrara herkes yattıktan sonra bir merdivenle mağaraya iniyor ve banka memurunu kor halinde yanan mangalın üzerine indiriyor.

Carrara o güne kadar bilinen her maddeyi yakmış ama bu ilk insan yakışı. Korkmuyor. Aksine sevinçli ve heyecanlı.

Et önce cazırdıyor, sonra kafatası patlıyor, üstübaşına ve yüzüne beyin parçaları sığıyor. Yağ ile parıldayan adam kendini işine veriyor, yeni kömür getiriyor, kafatasını kürekle parçalayarak küle dönüştürüyor. Sonra cesedi biraz daha sarkıtıp bu kere gövdesini yakmaya başlıyor, tutuşan etin patlamasından kaçınmaya dikkat ediyor. Ateşi karıştırıyor, yeni kömür getiriyor, cesedi biraz daha indiriyor. Banka memurunun parçaları dört bir yana uçuşuyor. Carrara kemik, et ve yağ parçalarını yerden, mağaranın duvarlarından toplayıp yine ateşe atıyor.

Ter içinde oradan oraya koşarken Lamarre'ı küle dönüştürme işinde kendini kaybetmiş. Bütün ömrünce çalışmış ama bu geceki kadar çalıştığını hatırlamıyor. Alevlerin karşısında kendinden geçmiş, hezeyan içinde. Kahkahalarla gülmekten kendini alamıyor. Susamış. Birkaç kere yukarı çıkıp mutfağa gidiyor, bir kadeh şarap içiyor. Alkolle sakinleşince yine ateşin başına dönüyor.

İş tam sekiz saat sürüyor. Zamanın onun için hiçbir anlamı yok. Korları karıştırırken yanmayan şeyler buluyor: Lamarre'in kasık bağı, saatinin altını, kemerinin ve ayakkabılarının tokaları, bakır bir kibrit kutusu, çantanın madeni kilidi. Bunları mağaranın çeşitli yerlerine gömüyor. Sonra Lamarre'in küllerini alıp bir köylünün hiçbir şeyi ziyan etmeme güdüsüyle mantar yataklarına serpiyor.

Karısına döndüğünde sarhoş ve gözleri sevinçle parlıyor. Saçları ve giysileri baştan aşağı yağa bulanmış. "Bir debbağ gibi kokuyorsun!" diye kadın, sırtını çevirip uyumaya devam ediyor.

Birkaç gün hiçbir şey olmamış gibi yaşamaya devam ediyorlar. Crédit Lyonnaise'den bir memur geliyor. Adama borçla-

HAVALANDIRMA BACASI

Lamarre cinayeti, Kremlin-Bicêtre'de, Rue Erienne Dolet 7 numara, 11. 12. 97

ödüyorlar. Carrara marangozuyla şakalaşıyor. “Ensene bir tane indirirsem seni gebertebilirim.” Karıkoca Tête Noire müzik-holüne gidip hem dansediyor hem Julie’ye müşteri arıyorlar.

Gazetelerde Lamarre adında bir banka tahsildarının kaybolduğu hakkında haberler çıkıyor. Karısı, kocasının giysilerini ve alışkanlıklarını tarif ediyor. Polis adamın listesindeki müşterileri sorguya çeke çeke Carraralar’ın kapısına geliyor.

Cinayet Masası Şefi Cochefert geliyor sonra. Çifti saatlerce soru yağmuruna tutmaya hazır. Karıkoca önceleri pek konuşmuyorlar. Kimseyi görmemişler. Ama o sırada dört yaındaki kızları Hêlênc araya giriyor. “Evimizde bir adam hastalandı, hiç kıpırdamıyordu.” Cochefert çocuğa teşekkür ediyor. Julie paniğe kapılıp çocuğu odadan çıkarırken, “Bana bakma! O yaptı!” diye bağıyor.

Carrara aksırıyor, gözleri yaşlı. “Beni o zorladıl Yukarıdan işaret verdi. Kanları o temizledi. Cesedi hava bacasına çekmeme yardım etti!” İtiraf bir aile kavgasına dönüşüyor.

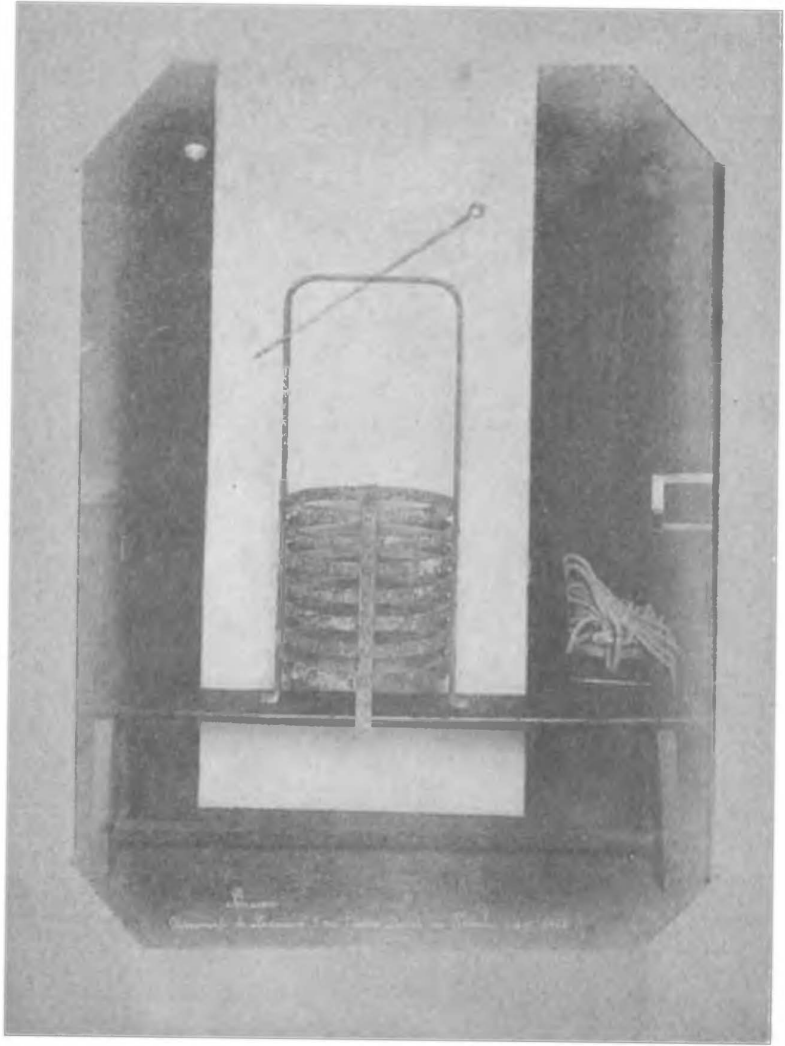
Cochefert, cinayeti baştan sona kadar anlatmasını istiyor. Carrara’nın çok rahatlıkla konuşmasına, jestlerine, soruları beklemeden yanıtlamasına dikkat ediyor. Ama adam birden susuyor. Cochefert onun intihar edeceğinden korkuyor. Polisler hikâyesini tamamlaması için adamı bir iskemleye bağlayıp bir paket gibi mağaraya indiriyorlar. “Ben işimi çok esaslı yaptım!” diye, Carrara daha havadayken bağıyor. “Size söyledim. Öyle bir yandı ki, geriye hiçbir şey kalmadı. Taşocağımın altını üstüne getirebilirsiniz. Bir tek iz bile bulamayacaksınız. Haydi, katili çekin yukarı!” Ve polisler Carrara’yı yeryüzüne çıkarıyorlar.

Savcı cesedin olmadığı ya da ölçüp biçeceği bir mekânın ol-

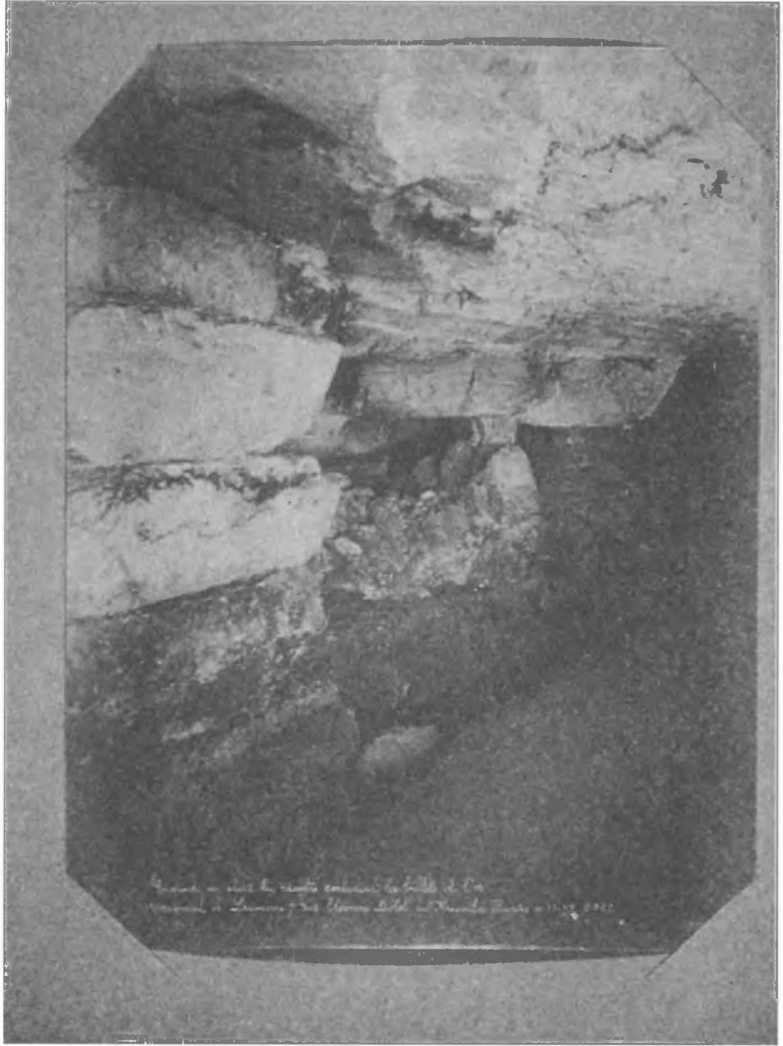
HAVALANDIRMA BACASI

Lamarre cinayeti, Kremlin-Bicêtre'de, Rue Etienne Dolet 7 numara, 11. 12. 97

MANGAL

Lamarre cinayeti, Kremlin-Bicêtre'de, Rue Etienne Dolet 7 numara, 11. 12. 97

BANKNOT VE ALTIN KUTUSUNUN BULUNDUĞU YER

Lamarre cinayeti, Kremlin-Bicêtre'de, Rue Etienne Dolet 7 numara, 11. 12. 97

ÇANTANIN METAL PARÇALARININ BULUNDUĞU YER

Lamarre cinayeti, Kremlin-Bicêtre'de, Rue Etienne Dolet 7 numara, 11. 12. 97

madığı bir cinayeti kabul edemiyor. Carrara bir İtalyan, bu da eli kılıklı anarşistler ve çılgın bir ırk demek. Üç yıl önce Santo Cesario, Cumhurbaşkanını öldürmüştü. Ama adi bir mantar yetiştiricisi bir insanı ortadan yok edecek kadar akıllı olamaz.

Savcı, bir maden mühendisi, bir mantar uzmanı, bir zehir uzmanı ve yeraltı kazılarında uzman işçiler getirtiyor. Carrara'nın bölgesindeki mantar yetiştiricilerini de alıyor. Polisler ellerinde lambaları Kremlin-Bicêtre cücelerine katılıyorlar, mağaralar içinde sürünerek dolaşıyorlar, kazmalarıyla kemik ve giysi parçaları arıyorlar.

Lamarre'in çantasının demir kilidini bir yarık içinde buluyorlar. Bir başkasından kasık bağı ve saatinin parçası çıkıyor. Üzerinde "15" yazan bir taşın arkasında bir kutu dolusu para buluyorlar. Kurbanın derin bir bacanın dibinde ya da bir lağım çukuru içinde olduğuna inanıyorlar. Kazıcılar bütün çiftliği delik deşik ediyorlar ama bir tek kemik bile bulamıyorlar. Carrara'nın başarısını "eşsiz" diye nitelemekten başka çareleri kalmıyor, neredeyse "akıllmaz sabrını" övecek durumdalar.

Paris'te bir muzip Cochefert'in bürosu önüne bir sepet mantar ve canlı kurbağalar bırakıyor. Notun üstündeki yazı çok kısa: "Lamarre'ı bul." Cochefert bunu Parisliler'in bir mesajı olarak algılıyor. Ama Lamarre'ı bulamıyor. Başdetektif bir hiçten başlayıp cinayetler çözmekle ün salmış. Ama Carrara'da bir kurnazlık ustasına rastlamış. Saatlerce yeraltında kaldıktan sonra üstbaşını silkelerken yalnızca Lamarre'ı silkeleyip atmakla kalmıyor, ayakkabıları üzerinde onu evine de taşıyor.

Bertillon'un Antropometrik Servis'teki yardımcılarında biri gelip gerekli fotoğrafları çekiyor. Adam taşocağına girip araş-

tıranların yanmamış kalıntıları buldukları yerlerin de fotoğraflarını çekiyor. Bu çok güç mekânda magnezyum patlatırken, ayrıntıları daha iyi yakalamak için yer yer gaz lambaları da yerleştiriyor. Uzun poz verdiği zamanlarda bu lambaların yerini oynattığı için fotoğraflarda kuyruklu yıldızlara benziyorlar.

Fotoğrafçı ateşin yakıldığı mangalın yanına bir de kürek ve bir parça ip koymuş. Ocak yanan bir insanın içine giremeyeceği kadar küçük. Resim cinayetin vahşiliği hakkında bir fikir vermiyor. Anlamı ancak hikâyeye bağlı.

Cinayet yeri fotoğrafında en önemli şeyler eksik: Alevler, ipin ucunda sallanan ceset, Şeytan'ın ajanı olan Carrara. Resimler jüriye yalnızca akıllara sığmayacak bir şeyi hatırlatmaya yarıyor. Avukatlar gübre haline getirilmiş Lamarre'in bir mil boyunca mağara ve tünellere serpiştirilmiş olduğunu anlatacaklar. *Le Petit Journal* ressamlarıysa, Carrara'nın eylemlerini renkli ilavelerde veriyorlar. Mantar yetiştiricisiyle karısını evlerinde gösteriyorlar. Dramın her aşaması için bir sahne yaratıyorlar, en sonuncusunda İtalyan katille asılı olan kurbanı ocağın önündeler.

Bu resimlerden heyecanlanan Parisliler, Kremlin-Bicêtre'i ziyaret için arabalar tutuyorlar. Bu pis kokulu yerlere gelmek için başka bir neden yok. Ziyaretçiler evin yakınında bir sokak şarkıcısının cinayeti anlatan şarkılar okuduğunu görüyorlar. Adam onlara anı eşyası olarak broşürler satıyor.

Yetkililer kendi kuramlarında ısrar ediyor. Ceset bir yere gömülmüş olmalı. Ne yakıldı ne de ortadan kayboldu. Bunun fiziksel olarak mümkün olmadığını kanıtlayacaklar. Bilim, Carrara'nın insanüstü güçlere sahip olduğu iddialarını paramparça edecek. Onu gerçekten olduğu gibi, açgözlülüğün

gözlerini döndürdüğü bir canavar olarak gösterecek. Zehir uzmanı bunu kanıtlamak için bir keçi yakıyor:

“Üç saat sonra hayvan yalnızca kızardı. Yanıp kül olma başlamadı bile. Ceset yakmanın birkaç aşaması vardır: Sıvılar ve kan buharlaşır, gövde kurur, yağ ve doku bağları birleşir, kaslar kireçleşir ve tam olarak yanmaz. Omuz kemikleri gibi düz, kol ve bacak kemikleri gibi uzun kemikler cam haline dönüşür. İtalyan yirmi beş otuz metrelik bir havalandırma bacasında gereken ısıyı sağlayabilirdi ama sekiz saatte cesedi anlattığı gibi yakamazdı.”

Uzman, Carrara'nın mangalındaki küllerde organik madde izine de rastlamamış. Maden mühendisi çevredeki toprakta yağ bulamamış. Cochefert bu kanıt eksikliğine şaşıyor. Bu profesyonel kuşkucular Carrara'nın gösterisinin seyircisi olmuşlar. Onların savları ve çaresizlikleri hayalin zaferini daha da büyütüyor.

Mazas cezaevinde yargılanmayı bekleyen Carrara gazetelerin halkın talebi üzerine bastıkları mektuplar yazıyor. “Sevgili kuzenim. Bisikletimi al. Benim ona ihtiyacım kalmadı. Bana şarap, iki kiloluk bir ekmek, Gravyer peyniri, biraz meyve ve elli santimlik bir kutu tütün getir.” Carrara'ya yalnızca ekmek ve soğan geliyor. “Benimle alay ediyor. Ben burada açlıktan ölürken o benim mahzenimde şarabımla biramı içiyor.” Lamarre'ı ızgara yapan adamın yemekle ilgili kaygılanmasının ironisi kimsenin dikkatinden kaçmıyor.

Mantar yetiştiricisi-katil kendi çevresinden çıkarılınca adalet salonlarında bütün parıltısını kaybediyor. Gazeteciler üstündeki mavi kadife elbiseyi bir av korucusununkine benzetiyorlar. İskemlesinde öyle büzülüp oturmuş ki, parmak-

lıkların üstünden görünmüyor. Siyahlar içindeki Julie sarı saçlarını bir şalla örtmüş. Babası tanıklık ederken çılgınları hiç kesilmemiş. Bir doktor, kadına sakinleştirici ilaç ve eter veriyor.

Dışarıda sürekli bahar fırtınaları var. Gün ortasında salon kararınca Assizes'e kurulan elektrik santrali ilk kez çalıştırılıyor. Küçük lambalar birbiri ardından yanıp ortalığı aydınlatınca salondakilerden sevinç sesleri yükseliyor. Şaşkın şaşkın tavana bakan Carrara mantarları düşünüyor.

Karıkoca hüküm giydikten sonra Julie'nin babası iki büyük çocuk olan Xavier'yi ve Hélène'i yetiştirmeyi üzerine alıyor. Carrara'nın kardeşlerinden biri de bebek Georges'u alıyor.

Carrara kararın temyiz edileceğini umuyordu. Büyük dindarlık gösterilerinde bulunmuş, yemeklerini iştahla yemiş, gardiyanlarıyla şakalaşıp iskambil oynamış, İtalyanca kitaplarının sayfalarını çevirip durmuştu. Tek öfkelendiği kişi en son ana kadar kendisini "sattığını" iddia ettiği karısıydı. "Eğer bağışlanır da Yeni Kaledonya'ya gidersem onu boşayacağım ve çocuklarımı alıp kendim yetiştireceğim."

İnfaz günü insanların çoğu yağmurdan dışarı çıkamamıştı. Yüz elli asker ve elli atlı gardiyan en büyük grubu oluşturuyordu.

Cesedi isteyen çıkmadı. Ivry Mezarlığı'nın idam edilen katillerin gömüldüğü bölümünde bir mezar kazılmıştı. Ancak mantar yetiştiricisini toprağa geri vermek için o kadar acele edilmeyecekti. Bir iki duadan sonra Tıp Fakültesi'nden gelen bir grup cesedi teşrih edilmek üzere götürdü. Burası Carrara'nın debbağlarla ve sabuncularla dolu mahallesini andıran bir yerdi. Bièvre Nehri boyunca olduğu gibi orada da herhalde birileri kendisini devlet tarafından gömülmeden önce satılacak parçalara bölünebilecek bir malzeme olarak görecekti.

11 SOLUK

20-21 Ocak 1898 gecesi, XIX. Daire, Rue Curia! 234 numarada, La Villette Havagazı Fabrikası'nda gece bekçisi olan Théophile Cadet-Liévin (67) soyulmuş, dövülmüş ve bıçaklanarak öldürülmüştür. Pek çok şirket işçisi tutuklanıp sorgulanmış ama kanıt yetersizliğinden salıverilmiştir.

La Villette Havagazı Fabrikası, Paris'in kuzey varoşlarında pis kokulu bir yerdir. Burada kömür yanarak gazı dönüştürülür ve gaz da bir boru ağıyla kente verilir. Bir musluğu çevirince sokaklarda, evlerde gaz ışığı alevleri fışkırır.

La Villette bir ölümler dünyasıdır. Zehirli buhardan güdük kalmış işçiler yürüyen gölgelerdir sanki. Soyu çoktan tükenmiş bir ırkın kalıntıları olarak geniş alanlarda dolaşırlar, hangarlara girerler, silindir biçimindeki dev gazometrelerin merdivenlerine tırmanır, kömürü nakleden vagonlara binerler.

Théophile Cadet-Liévin kırk yıl boyunca fabrikadaki işine bisikletle gitmişti. İnsandan bir gölgeye dönüşünü giderek farketmişti. Duman gözlerini hep yanan daracık aralıklara dönüştürmüştü. Rue de l'Evangile'deki haçın önünden geçip işe giderken diğer robotlara çarpmamak için gözlerinden akan yaşları silerdi. Boğazının gerisindeki balgam bir asfalt çorbasına dönüşmüştü. Ağzında hep bir zift tadı vardı ve eğer içi dışına çevrilebilse çevresini saran pislikten farklı olmayacağını hep korkuyla düşünürdü.

Bazı eğlenceler havagazı fabrikasını tarihi zamanlarına geri götürürdü. Bir balonu hidrojenle daha hızlı dolduran havagazının, kolay elde edilmesi nedeniyle bu olaylar havacılığa ilişkindi. Aynı zamanda balondan kaçması da daha ağırdı. Théophile Cadet-Liévin bu pratik konularla pek ilgilenmezdi. La Villette'den yapılan uçuşlar kendisinde bir hafif olma özlemi yaratırdı. Fabrikanın o insanın içini daraltan çatısından geçip ucsuz bucaksız mavilikte uçtuğunu hayal ederdi. İlk Fransız aristokrat havacıları gibi balonla uçmayı bir spordan çok bir kurtuluş biçimi olarak görürdü. "Ölümden nasıl kaçınabileceklerini öğrenecekler" diye düşünürdü.

Bu inancı çocukluğunda gördüğü bir rüyadan kaynaklanıyordu. Rüyasında sokakta giderken bir arabanın bir balondan sarkan bir ipin ucunda sallandığını görmüştü. Halatın ucunda dev bir yırtıcı hayvan gibi sokağı süpüren büyük bir çengel vardı. Kendisi kaçmaya çalışmış, çengel sol dizinden girip sağ baldırından çıkmıştı. Şişe geçirilmiş gibiydi ama hiç acı hissetmiyordu. Baş da dönmüş değildi. Balon beş yüz metre yükselmişti. Komşuları karıncalara dönüşmüştü. Çayır-lar, saman yığınları, ırmaklar altında nakışlar gibi uzanıyordu. Dua etmiş, imdat çılgınlıkları atmıştı. Böyle saatlerce uçtuktan sonra balon alçalmaya başlamıştı. O da aşağıdaki insanlar da dönüyorlardı.

"Dostlarım bana yardım edin yoksa kaybolup gideceğim!" diye bağırmıştı.

"Korkma. Seni kurtaracağız!" diye seslenmişlerdi onlar da. Sonra bir saman yığını üzerine düşmüş, çiftçiler onu oradan indirip annesinin kucağına teslim etmişlerdi.

Cadet bu rüyadan hiç söz etmezdi ama fikirlerini belirleyen şey o olmuştu. *Le Géant*, Champs de Mars üzerinde hava-

lanırken seyirciler arasında öfkelenenlerden biri de oydu. Balonun sepeti bir ev boyundaydı. Züppe yolcuları aşağıdaki kalabalığın üzerine boş şampanya şişeleri ve kadehler fırlatmışlardı. Cadet büyük fotoğrafçı-havacı Nadar'ın gösterisinin ardında dünyanın sıkıntılarından kurtulma ihtiyacı olup olmadığını bilemiyordu. Kendisi için balonla uçuş rüzgâra güvenin sessiz yolculuğuydu. Hareket eden balon değil, havaydı. Bir gün bir balon da kendisini havagazı fabrikasından alıp Tanrının Krallığı'na götürecekti.

1870 Paris kuşatmasında Prusya ordusu, kentin dışarıyla iletişimini kesmişti. Cadet dış dünyayla ilişki kurmak için balonların altmış aşan uçuşlarını izlemişti. Tılsımlı bir cesarete sahip insanlar pilotluk yapıyorlardı: Eski gemiciler, tüccarlar, mühendisler, kimyagerler, yazarlar ve jimnastikçiler. Onlar bir yolculukta yüz binlerce mektubu, sevdiklerinden ayrı klanlara ulaştırma soylu amacı için canlarını hiçe sayan insanlardı. Bir sepete binip Tuileries bahçelerinin, Boulevard d'Italie'nin, Montmartre'in üzerinden geçmek, ağaçların üstünde uçarken aşağıya mendil sallayan güler yüzlü havacıların neşesini paylaşmak isterdi.

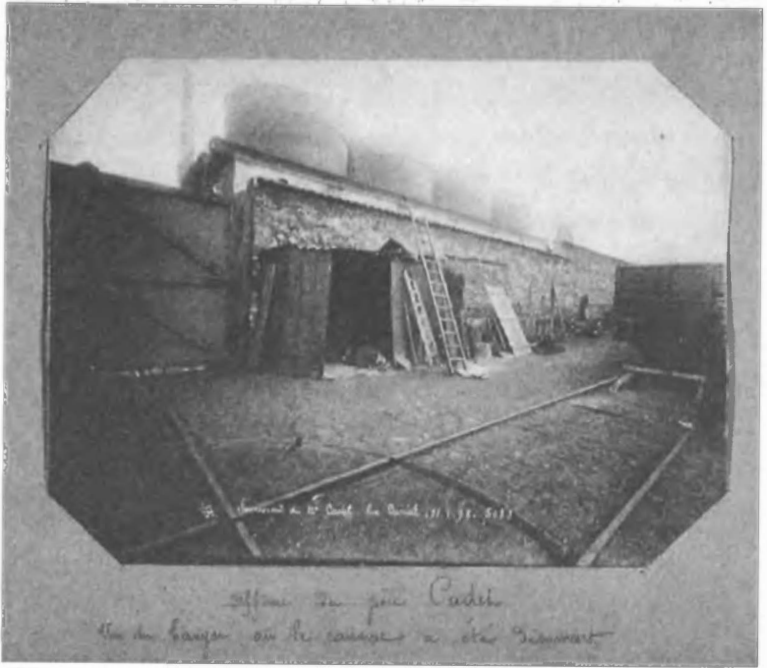
Kuşatma balonlarının ikisi La Villette'ten havalanmıştı. Cadet kalabalığın en önüne geçmiş, sepete ve binlerce metre kumaştan yapılan balona dokunmuştu. *Les Etats-Unis*, Nadar'ın yardımcısı eski havacı Louis Godard'la elli sekiz kilo mektubu Mantes'a götürmüştü. Réne Cuzon, Verdun'a üç saatlik uçuş için *La Bretagne*'la havalanmış ama Prusyalılar'ın eline geçmişti. Bunlar umut balonlarıydı. Gök gemilerinin geriye mesaj getiren posta güvercinleri olması Cadet'i tarif edilemez heyecanlara boğuyordu. Kuşatma balonlarının seki-

zi dışında hepsinin hedeflerine eriştiğini duyunca yemek yemeyi unutmuş, tavanarası penceresi önünde ağlamıştı.

Fransız-Prusya savaşından sonra *Zénith*'in, havagazı fabrikasından güneşe doğru yükselmesini izlemişti. Uçuşun amacı insan ciğerinin yüksek irtifalardaki dayanıklılığını ölçmekti. Havacılar Sivel, Crocé-Spinelli ve Tissandier soluk almak için oksijen makineleri kullanmışlardı. 9000 metreye kadar çıkmışlardı. Sıfırın altında on derecede Sivel ile Crocé-Spinelli'nin yüzleri kararmış, kan kusarak felç olmuşlardı. Balon Arcachon yakınlarına inmişti. Köylüler ikisini de devrilmiş sepetin yanında ölü bulmuşlardı. Sağ kalan Tissandier arkadaşlarının boğularak ölümlerini anlatmış, Cadet gazetelerde olayın resimli hikâyesini heyecanla okumuştı.

Kendisine "Gladyatör" adını veren bir cambazın iki balondan oluşan *Aérocycle* arasına gerdiği iptе dans etmesini, bisiklete binmesini de büyülenmiş gibi seyretmişti. Théophile kendi bisikletiyle *Aérocyc*'in gölgesini La Villette'ten kendi mahallesine kadar izlemiş, balonun dev bir ciğer gibi soluk verdiğini ve çatılar üzerinde bir an durakladıktan sonra kendisinin oturduğu Rue de Poissonniers'e açılan Rue Marcadet'e düşüşünü görmüştü. Gladyatör havaya fırlamıştı. Cadet adamı kurtarmak için çatıya tırmananlar arasındaydı. Yukarıdan kalabalığın arasında işlerini görmekte olan yankesicileri seyretmişti.

Gölgeli dünyalarda avantajlı bir yerden bakılamadığı için gözlenemeyen bazı cinayetler işlenir. La Villette'in yoğun havası ve boş arazileri bir ceza sömürgesinde olduğu gibi işçiler arasında saklanmaya gerek duyulmayan nefretler yaratırdı. Ufak tefek olan Cadet gençliğinde hep seçilen kurban olur-

CADET CİNAYETİ, RUE CURIAL, 21. 1. 98

Cadet "Baba" Olayı

Cesedin bulunduğu yerin görünüşü

du. Kendisini döverler, parasını ya da bisikletini alırlar, onun kaybettiğini sandığı bir eşyasını ararken yaşadığı çaresizliği seyredерlerdi. Sonra gülerek eşyasını iade ederlerdi. Bu insan hayaletler gaz fabrikasında daha kötü entrikalar kurarlardı, zira orası bir yer değil suçluların buhar olup içine karışabilecekleri bir buluttu.

Cadet normal işini yapamayacak kadar yaşlanınca kendisini gece bekçiliğine getirdiler. O zamana kadar arkadaşlarının şakaları da sona ermişti. Nöbetçi kulübesini bir balonun sepeti olarak hayal ederdi. Orada tek başına oturmak için para alır, neyi koruduğunu bilemeyerek havalara bakardı.

Ocak ayı sonlarında hava dört buçukta karanlık oluyordu. Cadet o Aziz Agnes gecesinde Merkür'ün çıkmasını bekliyor, yıldızların giderek görünmelerini, dünyalar ötesinde dünyaların küçücük hareketleriyle yanıp sönmelerini büyülenmiş gibi seyreliyordu. Önünde uzun bir gece vardı. Hava sakın ve soğuktu. İki pantolon üstüste giymiş, piposunu yakmıştı. Her Perşembe ödenen altmış beş frankı cebindeydi.

Karanlıkta fısıltılar. Karşıdaki nöbetçi kulübesinden bir ses. Ama oradaki bekçi çoktan gitmişti. Cadet kalkıp yalnızlığını bölen seslere bir daha kulak verdi. Başına inen bir darbeye yere devrildi. Gölgeler boğazını kesti, pantolonlarının ikisinin de düğmelerini açıp parasını, yeleğindeki saatini aldı, ceketini bir çukura attı.

Ertesi sabah Cadet'in yerini alacak bekçi geldiğinde nöbetçi kulübesinin kapısında birinin uyuduğunu görünce fenerini kaldırıp baktı ve yaşlı işçiyi tanıdı. Yüzünde kurumuş kan izleri vardı. Uzun atkısının altında saklı bir yaradan kanı yattığı yerde göllenmişti. *Zénith'in* düşen havacılarının oksijensiz-

CADET CİNAYETİ, RUE CURIAL, 21. 1. 98
20 Ocak 1898, Rue Curial, La Villette Havagazı Fabrikası,
gece bekçisi Cadet "Baha" cinayeti.

likten kapkara kesilen yüzlerindeki gibi Cadet'in yüzünde de bir şaşkınlık ifadesi vardı.

Bertillon fotoğraf makinesiyle gelip cesedin ve kulübenin resimlerini çekti. Avlunun geniş açıdan görüntüsünü alarak mekâna geometrik bir mantık verip orada yeralan olayların olasılıklarını ortaya çıkarmaya çalışmıştı. Aynı sistemi cinayet işlenmiş kapalı mekânlarda da uygulardı. Resimleri, mobilyalar arasındaki mesafeleri tam olarak ortaya koyduğu takdirde araştırmalara yardımcı olacağına inanırdı. Fikir etkileyiciydi ve Bertillon'un kendini beğenmişliğinin başka bir örneği idi. Ancak bu kimsenin yorumlayamadığı yapmacık bir hassasiyetti. Polis memurları fotoğraflara aylar boyunca baktılar ama La Villette bilinmeyendi, daimi alacakaranlıktı.

Cinayet Masası şefi Cochefert, Havagazı Fabrikası'na muhbirler ve işçi kılığında memurlar soktu. Bunlar hemen üç zanlıyı tutukladılar. Ancak onların cinayeti işlediklerini gösteren bir kanıt yoktu. La Villette'in kendisi gibi her şey söylenti idi. Cochefert adamları merkeze götürdü, çırlıçıplak soydu ve yirmi dört saat aralıksız sorguya çekti. Gazeteler bu sorgulamada olanları yazmadılar. Onlar ilginç ayrıntılardan, bir polis memurunun bir itiraf elde ettiğinde aldığı ünlü "tütün ikramiyesi" gibi şeylerden hoşlanırlardı, bunu sağlayan dayak haberlerinden değil. Bu yöntemin La Villette işçileri üzerinde yararsız olduğunu da bildirmedi.

1898 Ocak ayı sonunda bir gece bekçisinin ölümüyle kimse ilgilenmiyordu. Zola, "İtham Ediyorum"la basına egemendi, anarşist Georges Etiévant, Rue Berzélius'ta iki polis memurunu bombalamıştı ve yeni doğan çocuklarını kısa bir süre önce gömen bir karıkoca sobadan çıkan karbonmonoksitten boğulmuş olarak bulunmuşlardı.

Cadet'in ruhu, küçük bir balonla havalandı. Sepet, Havagazı Fabrikası'nın kurşunlaşmış tavanına yükselirken uzun atkısını çıkarıp, "Ben dünyadan habersizmişim" dedi. Saint-Denis kanalı üzerinden, mezbahanın kenarından geçerek Ourcq Kanalı'nı doğuya doğru izlerken kendisine, gölgeler üzerini kapladığı gece gözüken tek yıldız olan Merkür rehberlik ediyordu.

12 YELKENLİ

9 Mayıs 1898'de, II. Daire, Rue Poissonière 37 numarada, dış hekimi Louis-Joseph Banderly (26), bir dış teknisyeni olan Albert-Hilaire Martin (17) tarafından öldürülmüş ve soyulmuştur. Teknisyen, kasiyer Madam Campredon'u (27) da bir İngiliz anahtarıyla öldürme girişiminde bulunmuştur. Katil ömür boyu hapse mahkûm olmuştur.

Albert Martin pazar günleri kıyı boyunca bisiklete bindiğinde, hep Tuileries'ye gidip kukla tiyatrosu çevresindeki fotoğraf çekenleri seyredirdi. Orada gördüğü her şey modern zarafetin göstergesiydi. Son modaya uygun giyinmiş hanımlar güneş altında dolaşır, ellerindeki küçük kara kutularla birbirlerinin resimlerini çekerlerdi. Beyler daha ciddiydiler. Onların üçayaklı sehpaları ve makinelerin üzerlerine örtmek için siyah kumaşları vardı. Bunlar Albert Martin'in kahramanları, taklit etmek istediği insanlardı.

"Hayır! Yapma!" Gaga burunlu kukla, karısının müthiş darbelerinden kaçınmaya çalışıyor.

"Evet! Bir daha vur!" Cadı kocasının kamburuna sopasıyla vururken kalabalık kahkahadan kırılıyor. Fotoğrafçılar hazır. Objektiflerinin kapaklarını çıkarıyorlar.

Albert bisikletiyle geçerken kestane ağaçları arasında, örtüsünün altında ailesinin resmini çekmek için bir köpeğin geçmesini ya da bir şemsiyenin kapanmasını bekleyen başka bir fotoğrafçının yanından geçiyor.

Delikanlı, Rue de Navarin'deki anababasıyla kızkardeşi-
ni düşünüyor. Annesi binanın kapıcısı. Babası Pazar günleri
koridorları cilalar. Paralarını biriktirir, oturup ciddi ciddi ga-
zetelerini okur ya da komşuları hakkında dedikodu yaparlar.
Albert'in bir fotoğraf makinesi olsa onları temiz havada ge-
zintiye çağırarak, parkların gül kokuları arasında onlara da
diğer aileler gibi poz verdirip resimlerini çekecek.

Sarışın ve ufak tefek Albert Martin on yedi yaşından
genç gösteriyor. Ailesiyle birlikte oturuyor ve her gece gaz
lambası altında çorbasını içmeye eve geliyor. Kimi zaman kü-
tüphaneye gidiyor, resimli dergileri karıştırıyor, *Le Petit Jour-
nal*'in başlıklarına bakıyor. İki aydır, mantar yetiştiricisi Car-
rara'nın bir banka memurunu öldürüp bir havalandırma
bacasında yakışının hikâyesini merakla izliyor.

Albert çocukluğunda hayaller görürdü. Bu nedenle dü-
zenli bir öğrenim görmemiş ama birkaç dişçinin yanında çı-
raklık yapıp teknisyen olabilmişti. İyi bir işçi olması hastalık-
lı çocukları için gizli gizli kaygı duyan anababasını mutlu
ediyordu. Albert bütün parasını onlara veriyor. Her hafta an-
nesinin peçetesinin altına koyduğu parayı bulduklarında yüz-
lerinde beliren şaşkın ifadenin fotoğrafını çekmek isterdi.

Rue de l'Arbre-Sec'te dişçilik yapan Dr. Hutin'in yanın-
da çalışan Albert, adamın çekmecesinden elli frank çalmıştı.
Daha önce hiç suç işlemediği için Hutin ne polise haber ver-
miş ne de parayı geri istemişti. Albert'i işten kovmuştu yal-
nızca.

Albert parayla bir fotoğraf makinesi, siyah kumaş, sehpa
ve fotoğraf levhaları aldı. Arkadaşlarının ve kendisinin bisik-
letin yanında resimlerini çekti. Rüzgârda sallanan ağaçları,
bir limonataçıyı, çember çeviren ya da geniş havuzlarda mo-

12 mai 1898. Découverte du cadavre de Banderly dans l'atelier de Hilaire Martin.
Le cadavre a été découvert par le gendarme Lestave dans l'atelier.

BANDERLY CİNAYETİ, BOULEVARD POISSONNIÈRE, 10. 5. 98
Dişçi Banderly'nin, yardımcısı Hilaire Martin tarafından öldürülmesi,
9 Mayıs 1898. Atölyede cesedin bulunması.

del yatlar yüzdüren çocukları çekti. Bir keresinde bu teknelerden birini suya vuran aksiyle çekince resmi ters çevirip astı. Dalgalı şekli düzgün biçimine tercih etmişti.

Arkadaşı Jean Balloche, “Saçmalık bu, şunu çevirsene” dedi.

“Böylesi daha güzel. Bu sıradan bir tekne değil. Gölgesinin bulanıklığı sanki uzak diyarlara gidiyormuş havasını veriyor.” Albert bu hayalinin büyüüne kapılmıştı.

“Tekne teknedir” diye ısrar etti Balloche.

“Su üzerinde değil. Yansıması onu değiştirir.” Balloche omuzlarını silkti. Albert’in neden sözettiğini bilemiyordu.

Albert, Hutin’den sonra başka bir dişçinin yanında iş buldu ama doktorun “densizlik” dediği gerekçeyle oradan da ayrıldı. Laboratuvarda çok becerikli olduğundan çok geçmeden Rue Poissonière’de, bir Dişçilik Enstitüsü Müdürü Dr, Louis-Joseph Banderly tarafından işe alındı. Banderly daha yirmi altı yaşındaydı. Kutsal Topraklar’da Saint-Jean d’Acre yakınlarında bir yerden gelmişti. Görünüşü Albert’i çok etkilemişti. Banderly garip kokulu sigaralar içiyordu ve üstüne iyi oturan kuyruklu ceketiyle çok yakışıklıydı.

Delikanlıya, “Senin yaşında bir kardeşim var” diyordu. “İyi bir öğrenim göreceksin. Onu Auteuil’deki Ecole Orientale’e gönderiyorum.” Albert orada ne öğrettiklerini ve doğuda bir yere bir tekneyle gidilip gidilmeyeceğini merak ediyor.

Banderly’nin enstitüsü ikinci katta muayene odaları ve ameliyathaneye dönüştürülmüş bir daire. Bir de kasiyer Madam Campredon’un bir odası var. Dişçi yeni adamını beşinci kattaki laboratuvara yerleştiriyor. İki kat arasında telefon bağlantısı var. Aynı zamanda on dört yaşındaki Paul Cheney’i de işe alıyor. “Bütün bu dişleri ve köprüleri yaparken sana yardım edecek birine ihtiyacın olacak” diyor.

Banderly, Albert'i haftada on frankla işe başlatıyor.

Anababası, "Ama bu az" diyorlar.

Delikanlı ayıbını örtmek için, "Doğulu, pintinin biri" diyor.

Banderly birkaç ay sonra ücreti on beş franka çıkarıyor.

"Paramı iki katma çıkardı, şimdi artık yirmi frank veriyor" diyor Albert yüzünde büyük bir gülümsemeyle. Anababası da oğulları kadar seviniyorlar.

Bunu söylediğinden beri Albert Martin'in yüzünde kaygılı bir maske var. Banderly haftada on beş frank veriyor ama anababası yirmi frank bekliyorlar.

"Bana beş frank ödünç verebilir misiniz?" diyor. Dışçı, laboratuvarı kontrole gelmiş. Telefon hattı kesilmiş.

"Neden olmasın?" diyor Banderly. "Fotoğrafçılıktan başka bir uğraş daha mı buldun yoksa?" Delikanlı sessiz. Dışçı hattı kontrol ederken tezgâhın üzerinde bir makas görüyor. Sigarasından bir nefes çekiyor, dumanı halka biçiminde üfleterek başka bir şey söylememek için kendini tutuyor. Beni buraya getirmek için teli kesti, sonra da para istedi. Neden? Banderly konunun üzerinde durmuyor. Albert rahatlıyor.

Bir hafta sonra. "Yine beş franka ihtiyacım var, Mösyö."

Banderly duraksıyor. "Pekâlâ." Çocuklar ve sırları. Kasiyerine, "Eğer borcunu ödemezse ücretinden keserim" diyor.

7 Mayıs günü Madam Campredon'un verdiği zarfta yalnızca beş frank var. "Namussuz! Sahtekâr! O pis..." Albert densizliğinin kendisine önceki işini kaybettirdiğini hatırlıyor.

Hemen eve koşuyor. "Banderly bu hafta yalnızca beş frank verdi. Cepleri altın dolu. Bu yabancılar çok kurnaz. İyi işin değerini bilmiyorlar. Bize Çinli'ymişiz gibi ücret veriyorlar!"

“Ben şu dişçiyle bir konuşayım!” Albert’in babası tabağındaki armudu unutup ayağa fırlıyor. “Gidip paranı isteyeceğim.”

“Hayır, baba!” Babası giderse Banderly’den gerçeği öğrenecek!

Albert Martin, Rue de Montmartre’da bisikletini sürüyor. “Pis herif. O kasiyer yaptırdı bunu. İnsana iyi davranıyormuş gibi numara yapıyorlar. Bunların amacı beni mahvetmek. Carrara’nın paraya ihtiyacı olunca banka memurunun kafasını bir araba anahtarıyla yarmıştı!”

Madam Campredon genç bir dul. İşlerin hafif olduğu zamanlar kendini Banderly müessesesinin hanımı hayal ederek pencere önünde oturup dikiş dikiyor. Genç doktorla her pazar günü Bois de Boulogne’da birlikte bisiklet gezintisi yapıyorlar. Yanyana pedal çevirirlerken bir çift olduklarını düşünüyor. Daha sonra küçük emekli aylığıyla Neuilly’de yaşayan emekli lejyonier olan babası Mösyö Hardy’ye yemeğe gidiyorlar. Mösyö Hardy, Dr. Banderly’nin kusursuz tavırlarından ve özellikle de iyi gelirinden pek hoşnut. Dul kızına, “Yakında mutlu bir evlilik yapacaksın” diyor.

Albert’e beş frank ödemesinden iki gün sonra kadın laboratuvarındaki gençlerin gitmediklerini fark ediyor. Telefonu açıp, “Geç oldu, işinizi bitirin artık” diyor.

“Paul, sen git. Benim daha işim var.” Albert yalnız kalınca havagazı borusunu kesiyor.

Madam Campredon, “O ikisi hep birlikte inerlerdi” diye düşünerek yine telefonu açıyor. “Eve gitme zamanı geldi, ufaklık.”

“Dr. Banderly’yi yukarı gönderin. Burası gaz kokuyor.”

9 mai 1898. 51 Rue Poissonnière. Assassinat de M. Banderly par son
employé M. Martin au 1er Bureau du Martini et Martini d'assassinat la Couronne.

BANDERLY CİNAYETİ, BOULVARD POISSONNIÈRE, 10. 5. 98

Dişçi Banderly'nin yardımcısı Martin tarafından öldürülmesi,
9 Mayıs 1898. Martin'in, kasiyeri öldürmeyi denediği büronun görünüşü.

Banderly hastasını bırakıp yukarı çıkıyor. Önce şaka olsun diye telefon telini kesti. Şimdi de beni havaya uçuracak. Doktor bir huzursuzluk hissederek gazı kapıyor. “Yarın birini çağırıp tamir ettiririz.” Albert yere bakıyor.

“Bu güzel akşamı nasıl geçireceksin bakalım?” Dişçi havadan sudan söz etmeyi tercih ediyor. Bir sigara sarıyor. Sırtı Albert’e dönük. Delikanlı ağır bir çekiş alıp dişçinin kafasına indiriyor, ceketinden tutup yere yatırıyor, sonra yüzüne ve göğsüne vurmaya devam ediyor. Dişçi kendi kanı içinde boğulmak üzere. Delikanlı o yana bakamıyor. Dişçinin ceplerini karıştırıyor. “Otuz iki frank! Ben de zengin sanıyordum!” Banderly başını kımıldatıyor. Albert adamın pantolon cebinden katlanmış bir mendil alıp burnuna ve ağzına bastırıyor. Banderly’nin kalp atışları yavaşlarken kendi gümbürdeyen kalbini dinleyerek pencereden dışarı bakıyor.

“Para suç ortağında olmalı!” Albert bir ingiliz anahtarı alıp parmaklarının ucuna basarak ikinci kata iniyor. Madam Campredon koltuğunda oturmuş Banderly’nin gömleğinin düğmesini dikeyor.

“Güzel. İndin demek.”

Albert soluk soluğa, “Şey... biraz... iplik... verebilir misiniz?”

“Elbette, *yavrum*.” Kadın sepetinden bir makara çıkarırken Albert elindeki anahtarı başına indiriyor. Kadın dizleri üstüne düşüyor, kalkıyor, sendeleyerek kliniğe dalıyor. Albert arkasından koşup anahtarı yüzüne ve çenesine indiriyor. Kadın pencerede. “Cinayet!.. İmdat!... Yardım edin!” Yoldan geçenler başlarını kaldırıncı kanlar içinde bir kadın görüyorlar.

“Kaçmalıyım!” Albert fırlıyor.

Sokaktakiler binadan koşarak çıkan çocuğu görmüyorlar. Onlar penceredeki kadını kurtarmak istiyorlar. Soluk soluğa yukarı çıktıklarında kanlar içindeki kadın kendilerini sahanlıkta karşılıyor. “Beşinci kata. Doktora bir şey oldu!” Burnu kırılmış. Konuşurken ağzından dişleri dökülüyor.

Hemen yukarı koşup laboratuvar kapısını zorlayarak açıyorlar. Banderly kanlar içinde yatıyor. Pantolon cepleri ters yüz edilmiş. Başının yanında iki buçuk kiloluk bir çekiç ve bir bisikletli kasketi var. Bunları Madam Campredon’a götürüyorlar. “Albert’in o!”

Kasiyerin yüzü mosmor. İç kanaması var. “Çocuk beni bulur! Beni babama götürün!” Ancak Mösyö Hardy’nin daireesi kadını alamayacak kadar küçük. Diş Enstitüsü’nde bir odaya yerleştiriliyor. Pencereleeri örten kalın perdeler gözlerini koruduğu gibi dışarının trafik gürültüsünü de boğuyor. Kadının sargılar içinde, üzerinde çarşaf serilmiş bir divanda yatmış ağlıyor. Gündüzleri babası hep yanında, onu sevdiğini söyleyip, komposto yediriyor. Geceleri da yanında bir rahibe oturup dua ediyor.

Bertillon ertesi sabah gelip doğruca cesedin yanına gidiyor. Dar yerde fotoğraf çekmek güç. Laboratuvara dolan güneş ayrıntıların öne çıkmasını önlüyor. Pencereyi fotoğrafçının siyah kumaşıyla örtüyor, flaşını yakarak özellikleri kâğıda geçirmeye çalışıyor. Sonunda bir jüriyi iğrendirecek kadar yakalıyor ölüm hücrecini.

Bertillon, kasiyerin odasının resmini de çekecek ama kendini işine vermekte güçlük çekiyor. Yan odadaki Madam Campredon sürekli inliyor. Belki de yanına gidip geçmiş olsun falan demesi gerek. Fotoğraf makinesini kadının yattığı loş odaya taşıyor. İçerisi eter kokuyor. Perdeler arasından gi-

ren ışık divanın üzerindeki beyaz mumyayı aydınlatıyor. Bertillon sehпасını kuruyor, kadını buzlu camında inceliyor. Ama bu resmi çekemeyecek.

Döşemeyi gacırdatmamaya çalışarak kadına yaklaşıyor. Uygunsuz bir şey söylemeyeceğini umuyor. Kadınla yüzyüze gelince bakamadığını fark ediyor.

“Bana., yardım edebilir misiniz?”

“Ama nasıl, Madam? Ben bir fotoğrafçıyım!” Bertillon malzemelerini toplayıp odadan kaçıyor.

Albert Martin, Paris sokaklarında dolaşıyor. Üstüne bulaştırdığı çamurlar Banderly'nin kanını gözlerden saklıyor. Yeni bir kasket almış. İşlediği cinayetin ayrıntılarını *Le Petit Journal*'den okuyor. Baş sayfada kendisinin elleri ceplerinde, gülümseyen bir resmi var. “O resmi ben çektim! Annem beni kendi fotoğraflarımdan biriyle satmış!”

Yüzünü saklamak için bir atkı satın alıyor. Tren istasyonları detektiflerle dolu. Bir tramvaya binip Buttes Chaumont'a, Noisy-le-Sec'e ve Bondy'ye gidiyor. Banderly'nin parasını tüketmemek için günde bir öğün yiyor. “Benoit” ve “Durand” adlarıyla pansiyonlarda kalıyor.

“Doktoru üzerinde fazla para taşıdığı için uyarırdım. Yeleşinin cebinde altın taşırdı! Gururluydu. Kendi kliniğine sahip olmak için çok çalışmıştı.” Madame Campredon'un sayıklamaları sargıların altında boğuk. Cochefert kadının bürosunda çekmeceleri karıştırıyor. “Kenti karış karış arıyoruz. Bütün tren istasyonlarında memurlarımız var. Çocuğu tutuklayacaklar. Bunu neden yaptığını öğreneceğiz. Onu size getiririz, siz kendiniz sorarsınız.”

Madam Campredon'un doktoru bunu duyunca detektifi

bir kenara çekiyor. "Lütfen, bayım. Çocuğu görmek onu öldürür." Cochefert, Albert'in arkadaşlarını aramak için klinikten çıkıyor.

Balloche, "Amerika'ya gitmek isterdi" diyor. "Limanları araştırın. Oradadır. Kadın satın alıyor ve lüks lokantalarda ıstakoz yiyordur." Cochefert oğlanın bu hayali karşısında gülmek için kendini güç tutuyor.

Albert, Neuilly-sur-Seine'den kızkardeşine yazmış. Kız mektubu Cochefert'e veriyor. "Banderly telefon teliyle gaz borusunu benim kestiğimi söyledi. Doğru değil bu. Beni tehdit etti. Kulağımı yumrukladı. Gözlerim karardı." Cochefert içini çekiyor. "Sen bu mektubu aldığında ben boğulmuş olacağım."

"Kendini öldürmeyecektir" diye düşünüyor Cochefert. Bu çocuklar için ölüm bir peri masalıdır.

Albert Martin'in parası bitmiş ve aç. Rue de Navarin'e dönüyor. Rue Breda'da bir kasap, kasketini gözlerine kadar indirmiş olan çocuğu tanıyor. "Kaç hemen! Resmin gazetelerde. Detektifler seni anababanın evinde bekliyorlar." Albert adama kulak asmayıp kendi sokağında çilingirlik yapan Balloche'a gidiyor. "Oğlu beni evine alır. Biz onunla can dostuyuz."

Genç Balloche kaçak katili görünce bayılacak gibi oluyor. "Buraya gelmekle çılgınlık ettin" diyor. "Seni bekliyorlar."

"Ben kendimi nehre atacağım. Anneme veda etmeye geldim. Beni içeri al ve onu çağır."

"Seni eve alamayız. Bizi de tutuklarlar!"

"Korkak! Ben de boyacıya giderim! O annemi bulur. Ona Seine'e gideceğimi söylerse gelir." Boyacı da başını sallı-

yor. Albert sokaktaki bütün dükkâncıların kapısını çalıyor. Ama hiçbirisi kendisine yardım etmiyor.

“Eve giderim ben de!” Cochefert’in adamlarıyla dolu binaya giriyor. Sürünerek bodrum kapısına doğru giderken bir komşu kendisini görüyor. “Madam Martin! Oğlun bodrumda!” Polisler aşağı koşuyorlar ama Martin başka bir merdivenden beşinci kata çıkıyor.

Başka bir kapıyı vuruyor.

“Git buradan, Albert. Seni içeri alamayız.”

“Damdan atlayacağım.”

“Aşağı gel oğlum.” Annesi holde. Tavanarasında kapıların vurulduğunu duyuyor. Polisler kadını dairesine sokuyorlar. “Yardım edin, lütfen! Kendini aşağı atacak!”

Polisler yukarı koşuyorlar.

“Şefe haber verin. Yakaladık sayılır.”

Kapalı kapının arkasında oturmaları emredilen Martin ailesi sessizce oğullarının zincirlenip aşağı indirilmesini dinliyorlar. Madam Martin aniden kapıyı açıyor. Albert sahanlıkta, sapsarı ve küçülmüş.

“Sefil çocuk! Sefil çocuk!” Kadın kendini oğlunun kolları arasına atıyor.

“Anne! Neden bana aşağı inmemi söyledin?”

“Atlayacağından korktum.”

“Beni sen yakalattın, anne.!”

Cochefert, Albert gibi çocukları çok görmüş. Sıradan zevklerle sahip olmak isteyen yoksul ve hastalıklı bir çocuk, anababasını incelemiş, kendi kazancıyla onları hayalinde yarattığı bir sıkıntıdan kurtaracağına inanmış. Bir yalanın ortaya çıkmasını önlemeye çalışmaktan başka ne yapmış ki? Ciddi

gençlik suçlarının kaç tanesi buna benzer ıstıraplar sonucunda işlenir?

Cochefert, katillerin her türünü iyi bilir. Hiçbiri kötü doğmuş değildir. Kötü eğitim ve kötü örneklerle yollarından saptırılıyorlar. Albert'in iş arkadaşı küçük Paul Cheney, Cochefert'e Albert'in birlikte dış yaparlarken hep Carrara'dan söz ettiğini anlatıyor. Cochefert mahkemede, cinayetlerin de bulaşıcı olduğunun dile getirilmemesine şaşıyor.

Albert Martin'in yargılanmasından sonra Cochefert ölüm cezası hakkında bir kitap yazmakta olan Henri Massonneau'ya katil çocuklar hakkında ne düşündüğünü anlatıyor: "Eğer geleceklerini tayin gücüm olsaydı onları ne idam ederdim ne de ömür boyu hapse mahkûm ederdim. Taşrada bahçeler ve ağaçlar arasında büyük sığınma evleri inşa ederdim. Yumuşak hava ve gül bahçelerinin kokuları bu çocukları sakinleştirecektir. Oyun odaları inşa ederdim. İskambil, bilardo, satranç, tenis ve boks onlara namuslu olmayı öğretir.

Zamanım olsaydı her birini tek tek alır ve eğitirdim. Onları, neler sevdikleri hakkında konuştururdum. Sihirbazlık yapıp onları güldürürdüm. Arkadaşlarının, gardiyanlarının, çevrelerinin, dikkatlerini çeken her şeyin resimlerini çekmeleri için onlara fotoğraf makineleri verirdim. Bizim sistemimizde fotoğraf makinesinin gözü onları mahkûm ettiriyor. Bense, onu bu zavallı çocukların çılgınlıklarını tedavi için kullanırdım."

"Bir bölüm de size ayırıp bu çok güzel ütopyayı yazmamda bir sakınca var mı?"

"Beni yanlış anlayacaklardır."

"Siz yasanın kolusunuz ama aynı zamanda merhametli

bir insan, çocukları seven ve onların masumiyetlerini iade için elinizden geleni yapmaya hazır bir babasınız.”

“Benim idealizmim imkânsızdır. Jüri fotoğraflara, cesede, kana, o korkunç odaya bir bakar ve...”

13 YAPMA ÇİÇEKLER

2 Haziran 1898'de, 1. Daire'de, Rue Saint-Denis 119 numarada, yapay çiçek yapımcısı ve toptancısı Marie-Oliva Leprince (50), kendi dağıtıcısı Xavier Schneider (21) tarafından boğularak öldürülmüştür. İdam cezası, ömür boyu hapse çevrilmiştir.

O korselere sokulmaktan hiç hoşlanmazdı. Bazı ingiliz hanımları gibi bol giysiler giyerdi. Paris'te bu modayı egzotik eşyalar, palmiye ağaçları, kaplan postları ve bunun gibi şeyler toplayan kadınlarda görmüşümdür. Ama onun bunlara ihtiyacı yoktu. Kendi zarafeti yeterliydi.

Ayrıca, çok da tatlı huylu bir kadındı. Onunla evli olduğum için şükretmediğim bir tek günüm geçmemiştir. İyi de bir anneydi. Sağlığı bozuk olduğundan, yalnızca bir çocuğumuz oldu. Oğlumuz Douai'de topçudur, sağduyuludur ve bana benzer. Oliva, güzelliği bir külte dönüştürmüştü. O bizim meleşimizdi.

Geçimimizi ipekler ve tüylerden yaptığımız yapma çiçeklerle sağlardık. O kendini, ben geceleri uyurken gerçek çiçekleri kurutarak ve botanik kitaplarından çiçek resimleri kopya ederek eğitmişti. Tüyleri de çok iyi bilirdi. Şapkacıların günün modasına göre kullandıkları en parlak renkli tavuskuşu tüylerini ve çok nadir bulunan beyaz balıkçıl tüylerini seçerdi. Karımın sağladığı tüyler olmasa şapkaları çirkin kumaş yığınlarına benzerdi.

Masraflarımızı çok kısıtığımız için geçimimiz iyiydi. Yeri-

miz insana sıkıntı veren bir depoyu ama karım orasını da rahat bir yuvaya dönüştürmesini bilmişti. Duvarlara kâğıt geçirmiş, çerçevesiz tablolar asmıştı. Semtimizdeki insanların bir türlü vazgeçemedikleri karmaşık ve abartılı modalardan hiç hoşlanmazdı. “Daha iyisini bilmedikleri için eskiden kopamıyorlar” derdi.

Karım gücümüzün dışında olan modern stilden hoşlandığından, sade çizgili eski parçalar bulup bunları cilalardı. Bu tozlu binada bizim evimiz limon kokardı. Bu kadınlık erdeminin kokusuydu. Yatak odamızdaki saatin üstüne cam bir fanus geçirmiş, duvarlara aynalar asmıştı. Yerleri cilalar ve üzerlerine bir şey sermezdi. Sevgili karım öldü artık. Onun yokluğunda ben de ölü sayılırım

Hangi tutuklanmamda olduğunu hatırlamıyorum ama o zaman saçlarımı bir oğlan çocuğu gibi kestirirdim. Ekşi suratlı biri olan Bertillon beni ölçüp biçmiş ve kartıma aşırı uzun boylu olduğumu yazmıştı. Bunun için ölçmeye ne gerek vardı ki? Sonra beni fotoğraf makinesi önüne oturtmuştu. Dosya açılmıştı benim için. Sakalım ya da bryığım yoktu. Yaşlı beyefendi bir ortaçağ prensinin resmini çekmişti.

İşimizi o kadar iyi yönetirdik ki, sürekli bir hizmetçimiz bile yoktu. Geçen şubat teslimatları yapmak üzere bir oğlan tuttuğumuzda bu geçici bir şeydi. İş mevsimiydi. Terziler ve şapkacılar bahar modalarını hazırlıyorlardı ve bizim ürünlerimize büyük talep vardı. Biz de bir yardımcı arıyorduk. Delikanlı adının Albert Protat ve yaşının da yirmibeş olduğunu söyledi. Günde ancak üç frank verebileceğimiz için daha genç birini bulmuş olmayı isterdim.

MADAM LEPRINCE CİNAYETİ, RUE SAINT-DENIS 119 NUMARA, 3. 6. 98

Madam Leprince cinayeti: Yatakodasından bir görüntü

Gerçek adım Xavier Schneider'dir ve yirmi bir yaşındayım. Bu insanlara oda arkadaşım olan bir arabacıdan çaldığım kâğıtlardaki adı ve yaşı verdim. Gerçek Albert Protat'ın oğluydu. Bir haftasonu taşraya gitmişti. Sandığını açtım. Kilitli bir sandık beni aç diye yalvarır insana. Bir iş bulmak zorundaydım. Poliste sabıka kaydım vardı. Gerçek kimliğimi veremezdim. Gerçek Protat buna aldırmazdı. Onun zaten işi vardı. Kendisini bir daha hiç görmeyeceğimi biliyordum. Onun kimliğini çaldım. Bu geçici bir şey, uzun bir yolculukta kısa bir molaydı.

Delikanlı zayıf ve açtı. Kaç paraya olursa olsun çalışacağını anladım. Ben ve budalaca cimriliğim. Onu ilk gördüğümde bir aksilik olduğunu anlamalıydım. Açlıktan ölmek üzereydi ve mezarından çıkmış Lazarus gibi bana tepeden bakıyordu.

Omurgasında bir sakatlık vardı. Kalçaları çıkıktı. Yürüdüğü zaman bacakları iskelet bacakları gibi sallanıyordu. Bunun, onun tehlikeli olduğu anlamına geldiğini düşünmedim. Ama her yanından kötülük akıyordu ve ben bu işaretleri anlayamadım. Her şeyi görünüşüyle yargılayan karım da bir şey söylememişti. Ben ürkütücü de olsa kimsenin görünüşünün beni etkilemesine izin vermem. Belki de bir hastalığı vardı. Ama ne olduğunu bilmiyorum. Sakatlıklarını göstererek onu sıkıntılı bir duruma düşürecek değildim.

İnsanın görünüşünün kaderi olduğunu söylerler. Ben görünüşümle insanları korkuturum. Bundan utanıyor değilim. Bu benim geçmişimin, soyumun bir parçasıdır. Ailemde herkes böyledir. Anneannem deli sayılır, babamın

tarafında Alsace'da "deli" Schneiderler dediğimiz bazı akrabalarımız vardır. Çalışmaktan nefret ettiğim için hırsızlık yaparım. Yaşamak için bunu yapmak zorundayım ama gerektiği zaman çalışmışımdır da. Hem de bir sürü işte. Bir berberin yanında çalıştım, halde hamallık yaptım, bir yük arabası sürücülüğü yaptım. Hatta sokakta ayakkabı boyası bile satmışımdır. En sevdiğim iş Châtelet Tiyatrosu'nda figüranlık olmuştur.

Elleri uzundu ve örümceği andırırdı. Çiçekleri kutulara yerleştirmesi için kendisine yardım ederken karım gözlerini ellerinden ayıramazdı. "Çok canlı, çok ifadeli, âdeta dans ediyorlar" demişti. Parmaklarının hepsinin aynı boy olduğuna ve sağ elinin baş parmağının işaret parmağına kadar geldiğine dikkat etmişti. İnsanın eli karakterinin ipucu değil midir? Eğer bu doğruysa, o zaman o çocuğun ellerinin ne anlama geldiğini, nasıl bir gücü gizlediklerini anlayamamışım. Oliva acaba onların ne ifade ettiğini düşünürdü? Düşüncesizce hareket etmek mi? Huzursuz bir ruh mu? Kurnazlık mı? Ahlak yoksunluğu mu? O ellerin sevdiğim her şeyi yok edeceğini anlamış olmalıydım.

Çoğunlukla ne yaptığımı bilmediğim için ben bile kendim'den korkarım. Annem bana ailenin laneti derdi. Ondan yıllar boyunca o kadar para çaldım ki, beni deli sandığı için kendisini suçlayamam. Benim davranışlarım onu mahvediyor ama suçlarımdan çoğunu gizlediği için ona teşekkür borçluyum. Belki de benim böyle olmamın nedeni odur. Babam öldüğünden beri her türlü ihtiyacıma kendim karşılarım. Oldum olası içkiden hoşlandığımdan bu beni

olduğumdan da çirkin yapar. Cesaret için şarap içerim ama modern bir içki olan absinthe yaratıcılığımı harekete geçirir. Ama ne yazık ki beni sık sık da nöbete sokuyor. On beş yaşındayken bir nöbet sırasında çıldırdım ve Boulevard Saint-Martin'e kurşun yağdırmaya başladım. Dertlerimi unutmak için içerim. O kadar bunalım içindeyim ki, hep intihar etmeyi düşünürüm. Şimdiye kadar bu bir hayalden öteye geçmedi.

Her sabah saat yedi buçukta gelirdi. İstedığımız işleri yaptığı için ondan memnunduk. Öğle yemeklerini bizimle yerdi. Onun dört kap yediğini, sonra da bütün tabaklarını sıyırdığını görmek üzücü bir şeydi. Onca yemeğe rağmen hep zayıftı.

En büyük korkum yeterli yiyecek bulamamaktır. Suç hayatıma yiyecek çalarak başladım. Bu, babam ölmeden önceydi. On üç yaşındayken polis beni bir şişe süt çaldığımı için yakaladı. Çalmak anababamdan istemekten kolaydı. Reddedilmekten korkardım. Leprince'lerin sofrasında tıkabasa yedim. Hiç aldırıyor görünürlerdi.

Patronumun karısı tam bir prensesti. Birlikte çalışırken hep şakalaşırdık. Birbirimize benzerdik. O da hayalperest ve meraklıydı. Moda onun her şeyiydi. Çok zarıftı ve dünyaya hayrandı. Hepsini kitaplardan öğrenmişti. Kocasını hiçbir yere götürmezdi. Stüdyoda kocasının kölesiydi. Benim kendimi avıttığım tiyatro ve bir iki kadeh absinthe'ten sonra beynimde dolanıp duran esrarengiz düşlerim var.

Karım hobi olarak kelebek koleksiyonu yapar ve bunları bü-

yük çerçevelere daireler şeklinde yerleştirirdi. Bunlardan biri çalışma masasının olduğu duvardadır. Gökkuşağının bütün renklerini taşıyan kelebekleri oraya yerleştirmenin renk ayrımı duygusunu geliştirdiğini iddia ederdi. Bence bu ilginç şeylerle hayal kurmayı, onların garip biçimleri içinde kaybolup gitmeyi severdi.

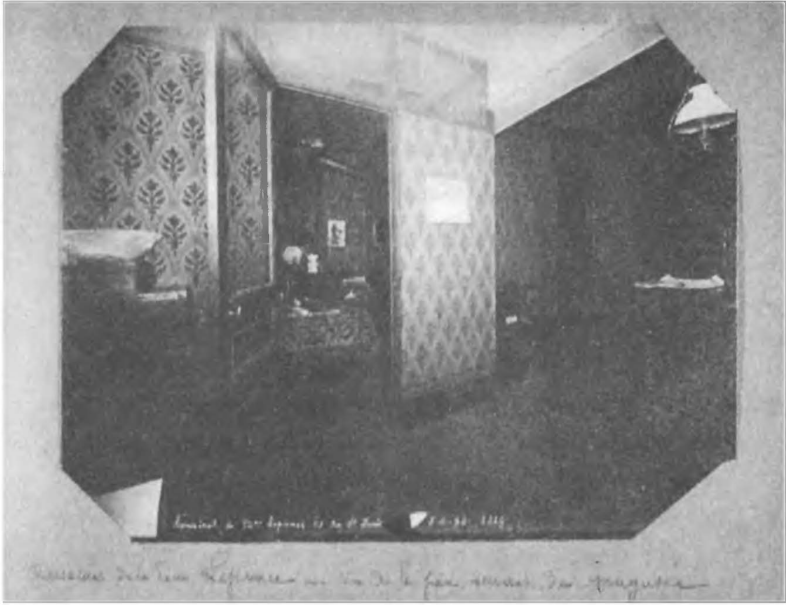
Onunla oğlanın neşeli konuşmalarını duyardım. Karım bana oğlanın kulağının, kumsalda bulabileceği bir kabuğa benzediğini söylemişti. Oğlan maymun elleri ve çarpık omurgasıyla onun egzotik örneklerinden biri olmuştu sanırım. “Yeni yardımcımız ayva rengine!” diye gülerdi. Bir sanatçı gözüne sahipti. Çocuk onun zarif çekiciliği ve güzellik aşkıyla öyle bir çelişiyordu ki, bizim yanımızda çalıştığı kısa süre içinde iyi yürekli canavarımız olmuştu.

Kadının tüyleri, böcekleri ve çiçekleri vardı ama ben de çok dolaşmıştım. Bana hâlâ mektup yazarı İngiliz kızlarını iğfal etmiştim. Kadına onlardan, seyahatlerimde öğrendiğim şeylerden söz etmek isterdim. Annemin doğru yola döndürmek için beni Kuzey Afrika’da bir ıslahevine gönderdiğini, orada bütün gücümü alıp götürən hastalıklar kapmışımı anlatmak isterdim. Ona Tunus’ta bir cezaevinde o kadar kötü koşullar altında kaldığımı ve karbon monoksitle kendimi boğmaya çalışığımı anlatmak isterdim. Bu girişimden kalan kolumdaki hafif felci fark etmiş miydi? Onu çocukluğumda çok hastalık geçirip çalışamayacak kadar zayıf kaldığımı, ben on beş yaşındayken babamın göğsündeki bir rahatsızlıktan öldüğünü, nasıl bunalımlara girip sarhoş olduğumu ve kendimi öldürmek istediğimi anlatmak isterdim. Bir süre daha geçse bunları anlatabilir-

dim de. Ama gidecek yerlerim vardı. Sırlarımı açıklamak için artık çok geçti.

Biz Fransa'dan dışarı çıkmamıştık ama yardımcımız Arapça ve İtalyanca konuşuyordu. Hatta derdini anlatacak kadar İngilizce de biliyordu. Fransızca'sı garip bir biçimde gösterişliydi. Kelimelerin anlamlarını öyle bir çarpıttı ki, krallar ve kraliçeler hakkında bir roman okuduğunuzu sanırdınız. Evimizde rahat ettiğini belirtmek için, "Ocağınızın başında bana böyle önemli bir yer verdiğiniz için sizlere canı gönülden teşekkür ederim" dedi. Aldığı paradan şikâyet ederken, "Benim de koruyacak bir görüntüm var" derdi. Olivia'ya tiyatrodan oynadığını söylemişti ki, bu da araştırma gereğini duymadığımız diğer bir esrarengiz yanıydı.

Benim görünüşümle, kaderimin sahnede olacağına inanırdım. Benim bütün zamanların en büyük virtüözü Paganini'yle ortak bir yanımdır. Onun da parmaklarında müthiş bir yetenek vardı. O bir kemancıdan öte bir insandı. Karizmatik bir iskeletti. Rıhtımdaki kitapçılarda fotoğrafını görmeseydim onun hakkında bir şey bilmeyecektim. Resmine bakarken kendimi görüyorum sandım. Uzun boylu ve esmerdi. Parlak saçları omuzlarına dökülüyordu. Elleri müzik aletini bir su solucanı gibi sarmıştı. Kitapçı söylenmeye başlayana kadar tekrar tekrar gittim oraya. Bir gün bir müşterisiyle uğraşırken Paganini'nin resmini cebe indirdim. Onu kartvizitim gibi taşıyordum. Her ikimiz de buraya başka bir dünyadan gelmiştik. O çaldığı zamanlar şeytanın hakimiyetine girerdi. Eğer müziği olmasaydı, dinleyicilerini çılgına çevirmeseydi, mutla-

MADAM LEPRINCE CİNAYETİ, RUE SAINT-DENIS 119 NUMARA, 3. 6. 98
Madam Leprince cinayeti: Atölye olarak kullanılan odadan bir görüntü

ka katil olurdu. Belki de hastaydı. Genç öldüğünü biliyorum. Benden önce yaşamıştı ama ben onda ruh ikizimi bulduğumu anlamıştım.

Yeni yardımcımız konusunda komşularımız benden daha akıllıydılar. Onu tiksindirici bulmuşlar ve bunu da bana söylemişlerdi. Onu işe almakla onların işyerlerini de kirletmiştim. Onların çıldırdıklarını düşündüm. Bazı insanlar dünyayı öyle açık seçik görürler ki. Genel bir izlenime göre hareket ederler. Onların sağduyularına kulak vermeliydim. Merdivende onunla karşılaşmaktan korkuyorlardı. Kendileriyle konuşacağından korkuyorlardı. Ona ne karşılık vereceklerdi? Ben oğlanı ilginç bulan karımın etkisinde kalmıştım.

Karım oğlana garip bir şekilde bağlanmıştı. O süslü konuşması ve koridorlardaki ürkütücü gölgesiyle şimdi nasıl olduğunu merak ediyorsam da, ben de bağlanmıştım ona. Belki de olağanüstü zeki görünmesinden. Oğlumuzun yaşındaydı. Öğüt vereceğim birinin yokluğunu hissediyordum. Ona, biz kendisini işten çıkardıktan sonra başka bir iş bulacağımı söyledim. Buna memnun olmuş göründü. Beni babasıymış gibi gördüğünü düşünmekten hoşlanırım. Ama artık çok geç. Karımı korumamak suçu, tümüyle benimdir.

Babamın öldüğü yıl annemden 300 frank çaldım. O iş için bir süre cezaevinde yattıktan sonra, anneme pişmanlığımı göstermek için Rue du Cloître Saint-Merrie'de bir tüccarın yanında bir iş buldum. Paralarını sakladıkları yeri görünce yine hırsızlığa başladım. Aldığım 1500 frankla İsviçre'ye ve İtalyanca öğrendiğim İtalya'ya gittim. Ama polis beni bulup hapse attı. Çıkınca annemden

6000 frank daha çaldım. Kendimi suçlu hissetmem gerek sanırım. Annem manavdı ve o parayı kuruş kuruş birik'tirmişti yıllar boyunca. Benimse, atyarışlarında oynamak için o paraya ihtiyacım vardı.

Leprince'ler benim günde üç franka çalışmak istemediğimi biliyorlardı ama orada kalmak için bir nedenim vardı. Yazı masalarında biriktirdikleri parayı istiyordum. Haziran başlarıydı. Onların yanında çalışmamın sonlarına yaklaştığımızı biliyordum.

Her istediğimizi yapardı. Biriktirdiğimiz parayı nerede sakladığımızı bilmesine aldırımıyordum. Masa, stüdyodan görünüyordu. Bir keresinde bir çekmeceye 150 frank koyarken onun beni gözetlediğini gördüm ama pek umursamadım. Onu hiçbir şey için azarlamış ya da kınamış değildik. Ona çok alışmıştık.

Paris dışına teslimatı kendim yaparak masrafları kısmaaya çalışıyordum. Geçen Perşembe, saat dokuzda Meaux'ya gidecektim. Ona benimle Gare de l'Est'e gelip bilet almama ve örnek kutumu bagaja vermeme yardımcı olmasını söyledim. Sonra eve dönecek ve saat on bir ile on iki arasında kentteki bazı çiçekçilerin siparişlerini dağıtacaktı.

Patronumu trene bindirdikten sonra istediği acele bir işi yaptım. Eve dönmeden önce birkaç yaratıcı absinthe içtim. Başım dumanlanmıştı. Ayaklarım yere değmiyor gibiydi. Apartman hemen hemen boştu. Herkes yemeğe gitmişti. Benim elimde kutularımı bağlamakta kullandığım ip vardı. Kadın öğle yemeğini hep saat on bir buçuk sularında yerdi. Yemek odasındaydı. Yemeği masanın üstün-

deydi. Orada olmaması gerekirdi. İşime engel olmuştu. İpimi ilmek yaptım ona arkadan yaklaştım. Boynu bir çocuğunkinden farksızdı. Ellerim sandığımdan daha esasslı silahlarımı. İş tamamladığımdan emin olmak için iyice gerdim ve ucundaki anahtarlık halkasına sardım. Ben bir virtüözüm. Kadının cesedini atölyeye sürükledim. Orada güller yapıyordu. Onu pencerenin altına, çiçeklerinin ve kelebeklerinin yanına bıraktım.

Masadan aldığım makasla çekmeceyi açtım. 700 franklık banknot ve 300 frank bozukluk para aldım. Bulduğum hisse senetlerini de almıştım. Onları ne yapacaktım? Dolabında gayet zarif bir antika saat buldum. Onu da mektuplarını odamda sakladığım İngiliz kızlarından birine vermek için aldım. Kadının evlilik sözleşmesini de aldım. Sözleşmede gençliğinde çekilmiş bir fotoğrafı vardı. Onu da cebime, Paganini'nin yanına koydum.

Çantalarımı taşımama yardım için Gare de l'Est'ta buluşacaktık. Saat dört buçukta istasyona vardığımda orada değildi. Bir süre bekledikten sonra bir arabaya atlayıp eve gittim. Ortalık alışılmadık derecede sessizdi. Seslendim ama bir yanıt alamadım. Karımı atölyede tezgâhın yanında yatarken buldum. Sanki müzik dinliyormuş gibi dalgın bir bakış vardı gözlerinde. Pencereden ışık giriyordu. Zavallı karım ölmüş olmasaydı çok büyüleyici bir görüntü denilebilirdi.

Kalbim yerinden kopacakmış gibi atıyordu. Bağıramayacak ya da ağlayamayacak kadar şok içindeydim. Tek düşünebildiğim onu bizim canavarın öldürdüğüydü. Polise gittim. Bana bizim yardımcımızın daha önceki tutuklanmalarından birinde çekilmiş bir fotoğrafını gösterdiler. Fotoğrafı gazete-

MADAM LEPRINCE CİNAYETİ, RUE SAINT-DENIS 119 NUMARA, 3. 6. 98

2 Haziran 1908, Rue Saint-Denis 119 numara, yapayçiçek yapımcısı

Madam Leprince cinayeti: Cesedin bulunması

lerde bastılar ve tren istasyonlarında devriye gezen detektiflere dağıttılar. Resimlerinde uzun saçlıydı. Bizim yanımızda çalışırken saçları kısıydı. Onu kimse tanımayacaktı.

Daha sonra bir kurt kadar acıktım. Bir lokantada güzel bir yemek yedim, üstümü değiştirdim ve Epemay'e gitmek üzere Gare de l'Est'e gittim. Patronumun da aynı trenle Meaux'dan geleceğini hatırlayınca trenden atlayıp sınırı geçerek Strasbourg' gittim. Orada bir tabanca satın aldım. Cebimde sağlam bir silah içimi daha rahat ettiriyordu. Tabancayla ne yapacağımı bilemiyordum. Her şey olabilirdi. Sonra güneye, Mulhouse'a giden bir trene bindim.

Bir gezici tiyatro trüpu Belediye Tiyatrosunda Madame Sans-Gêne'i oynuyordu. Sardou'nun beni eğlendireceğini düşündüm. I. Napolyon'un generallerinden biriyle evli bir çamaşırcı kadının serüvenleri.

imparator bir aktörü üniformasındaki kordonla boğmaya kalkışınca çok heyecanlandım ve tabancamı çektiğim gibi havaya ateş ettim. Tiyatroda herkes, hatta oyuncular bile asıl seyredilecek dramın benimki olduğunu anlamışlardı. Polisler beni yakalamaya çalıştı. Fuayeye koştum ve tabancamı boşalttım. Kurşunlardan biri bir çavuşa isabet etti. Daha sonra kurşunun yalnızca cebindeki kelepçeleri sıyırdığını öğrendim. Son kurşunu kendime saklamıştım. Namussuzlar çevremi sarmıştı tabancayı şakağıma dayadım. Yüzüm kan içinde kaldı. Kafam öylesine karışmıştı ki, suçumu itiraf ettim.

Karımın o minicik elleriyle yakamı düzeltmesine bayılırdım.

Hep bir şeyleri düzeltmek isterdi. Elinin değdiği her şeye hayran kalırdınız. İpekli kumaştan istediğiniz çiçeği yapardı. Zambakları beyaz ve mumlu olurdu. Laleleri rengârenkti. Açık sarı ve leylak rengi güllerinin kenarları kızılımsıydı. Hiçbiri birbirine benzemezdi. Öteki çiçekçiler onu kıskanırlardı ama terziler ve şapkacılar bayılırlardı. İşinde öyle bir bilgi ve tutku vardı ki. Atölyede pencereden giren ışığın altında öyle sessizce yatarken dişleri arasında dili bir gül tomurcuğunu andırıyordu.

Ben esrarengiz bir imanım. Kimse benim, neden yapıldığı' mı bilemez. Onlar yalnızca bir hilkat garibesi görürler. Başıma sıkıttığım kurşun içime bakmaları için bir nedendi. Benim beynimin içini görebilmek için röntgenimi çektiler. Beni oturttular, bir sürü patlama arasında soluğumu tut' mamı söylediler.

Mahkemede kafatasımın resmini ve hayalgücümü temsil eden gri gölgeyi gördüm. Kurşun sağ kulağımın arkasında küçük bir beyaz oktu. Jüri otuz beş dakikada beni asılarak öldürülmeye mahkûm etti. Avukatım Henri Robert kafamdaki kurşunu, deli olduğumu iddia için kullandı. Böylece darağacından kurtuldum.

4 HAZİRAN 1898, SAINT-MAURICE'TE, GRAND RUE 35 NUMARA
Madam Bertran (45) ile yeğeni küçük Dhaut'un, Peugniez
(Albert-Alfred) tarafından öldürülmesi: Madam Bertrand'ın cesedinin
bulunduğu mutfak köşesi

14 HEPSİ FOTOĞRAFLARDA

4 Haziran 1898'de Paris'in güneydoğusundaki Saint-Maurice'te, Grande Rue 25 numarada, dama Çırağı ve hırsız Albert-Alfred Peugniez (21), çamaşırcı Nicolas-Eugénie Bertrand (45) ve yeğeni öğrenci Octave-Victor Dhaut'yu (7) bir çekiç ve usturayla öldürmüştür. 14 Aralık 1898'de giyotinle ölüme mahkûm edilmiş, 1 Şubat 1899'da idam edilmiştir.

Bertillon büyük ormanın yakınlarında bir köy olan Saint-Maurice'te, Albert Peugniez'nin şarap ve bira içtiği yemek odasının fotoğrafını çekiyor. Kareye doldurulmuş geyik başını, hasır şapkayı ve meşin çantayı, bir çengele asılı pelerini de alıyor. Flaşın ışığında daha berideki mutfak, çorba tabaklarıyla raflar, madeni bir çaydanlık, testiler, bir sabah kahvesi tası, şarap ya da zeytinyağı şişeleri görünüyor: Günlük yaşamın bir laboratuvarı.

Lavabonun altındaki Madam Bertrand'ı göstermek için sehpasını yere indiriyor, daracık mekânı alabilmek için geniş açı objektifini kullanıyor. Objektif garip şeyler yapıyor: Kadının başı daralıyor, önlüğü, ceket ve mutfak bezleri genişleterek kaba bir manzara içinde birleşiyorlar. Sıradan nesneler ağza alınmaması gereken eylemlerin çarpıtılmış amblemleri oluyor. Objektifi on dakika açık tutarken kurbanın başını ve kesik boğazının iyi görünmesi için musluğun arkasındaki duvara sürekli flaş patlatıyor. Açı, kadının profilini, bir tasın kenarının yarattığı bir hale içinde yakalıyor. Bu karenin mer-

kezi Madam Bertrand'ın saldırgana karşı bir şey yapamayan ama ölümden dev bir abartı gibi duran eli.

Mutfakın bir başka pozunda yağ kandilleri, kahve fincanları, şamdanlar, bir kepçe, bir kahve değirmeni, ocak, altında Madam Bertrand'ın güçlkle seçilebildiği lavabo var. Bu sıradan nesneler çok daha önemli şeyler için bir arka plan. Peugniez arkadan sinsice yaklaştığında Madame Bertrand'ın ütölemekte olduğu peçete, hâlâ masaya yerleştirilmiş olan ütü tahtasının üstünde. Temiz bezin üzerinde çekiç ve ustura ameliyat aletlerine benziyorlar. Onları oraya Peugniez mi koydu, yoksa polis Bertillon'un resimlerini çekmesi için mi yerleştirdi? Kurbanın kusursuzca ütülenmiş çarşafları yanında bunlar Peugniez'in üstün otoritesini belirten bir natürmort sanki. Bu düzenleme içinde, atlı bir Roma askerine direnen bir biçimde kollarını kaldırmış, saçları havada uçuşan bir kadının yakalanmasını gösteren o zamanın popüler resimlerinden biri de var.

Bertillon'un seçici objektifinde "görüntülerin" köşeleri gölgeler içinde, sıradan bir mutfak, güçleri nesneler arasındaki ilişkileri çarpıtan bir gezegen mekânına dönüştürüyor. Fotoğrafçı delikanlıyla kurbanı arasında ıstıraplı bir yarışmanın şifresini çözüyor âdeta. Resimler çok garip. Bundan önce çektiklerine hiç benzemiyor.

Yatak odasında başka bir strateji kullanarak mekânı bir tiyatro locası olarak görüyor. Mermer şöminedeki, yerdeki ve oyuncak atın üstündeki kanları gösteriyor. Küçük Octave'ın yatağında başına vurularak öldürüldüğü yandaki bölme iyi bir resim çıkarmanın mümkün olamayacağı kadar küçük ve karanlık. Bertillon yatağı odaya çekiyor, flaşın ışığını yansıtmaması için dolabın önüne açık renkli bir battaniye seriyor, sonra

PEUGNIEZ CİNAYETİ, 5. 6. 98

Peugniez olayı: Yemek odasından bir görüntü

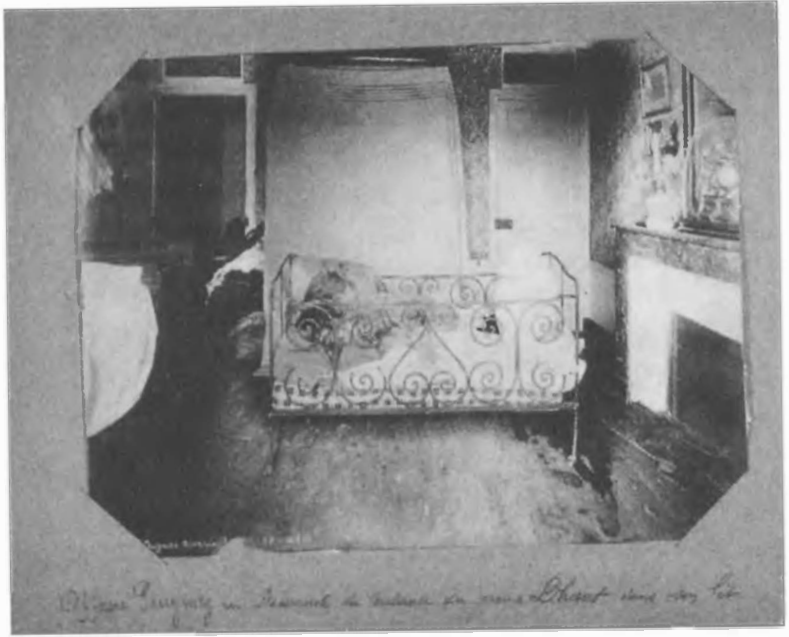

PEUGNIEZ CİNAYETİ, 5. 6. 98

Peugniez Olayı: Madam Bertrand'ın cesedinin bulunması

PEUGNIEZ CİNAYETİ, 5. 6. 98
Peugniez Olayı: Mutfaktan bir görüntü

PEUGNIEZ CİNAYETİ, 5. 6. 98

Peugniez Olayı: Küçük Dhaut'un yatağındaki cesedinin bulunması

PEUGNIEZ CİNAYETİ, 5. 6. 98

Peugniez Olayı: Oyuncak atın üzerinde kan ve yatak odasından
bir görüntü

da Peugniez'in cilalamak ve onarmak için geldiği döşemeyi de gösterebilmek için kamerasını bu tablodan iyice geriye çekiyor.

Bu tablolardan birinde yatak odası kapısı kapalı. Açık olan diğerindeyse Bertillon, Peugniez'in çekiciyle içeri girdiğini hissedebiliyor. Cochefert'le memurları Paris ve varoşlarını arıyorlar ama bir şey bulamıyorlar. Bertillon kapıları, yatakları ve masaları tarayarak katili yakaladığını hayal ediyor.

15 TANRIÇA

14 Nisan 1899'da, Boulogne-sur-Seine'de, Sèvres Köprüsü yakınlarında, Seine Nehri'nden, içinde, 20-30 yaşları arasında olduğu tahmin edilen başsız bir kadın gövdesi bulunan bir valiz çıkarılmıştır. Cinayetin işlendiği koşullar ve katilin kimliği saptanamamıştır.

Ölümde muhteşem görüldüğüne göre kadın hayatta çok güçlü olmalıydı. Tam bir savaşçıydı. Ceset katılaşmamıştı. Kolları ve elleri esnek ve güçlü görünüyordu. Başı olmadığı halde, "Ben kutsal bir dehşetim. Modern bir kurbanım. Beni tanıyın" der gibiydi.

Onun çağrısı Bertillon'u yanına getirmişti. Kadın adamın kamerasının buzlu camında eski zamanların bir zırhı, kursesiz bir mimari parça olmuştu. Bertillon'un uzun süreli bakışı altında, meme uçları, karnı, cinsel organı fotoğrafçıya bakarı, onun şaşkınlığını yansıtan başka bir kamera olmuştu.

Katil taze parçalanmış gövdeyi bavula yerleştirmeden önce, kanın sızıp da iğrenç eyleminin açığa çıkmaması için paçavralara sarmıştı. Cesedi bir köprüden Seine Nehri'ne atmak için akşam saatlerini beklemiş olmalıydı. Nisan ortalarında hava karanlık ve fırtınalıydı.

Su üstünde yüzen valiz nehirde fazla kalmamıştı. Sèvres Köprüsü'nden kırk metre kadar ilerde, bir mavnadaki üç li-man işçisi dalgalar arasında kutuya benzer bir şey görmüşler-

di. Biri daha yakından bakmak için bir sandala atlamıştı. O zaman bunun dolu ve çok ağır bir valiz olduğunu fak etmiş, kayığa alırken saplarından birini koparmıştı.

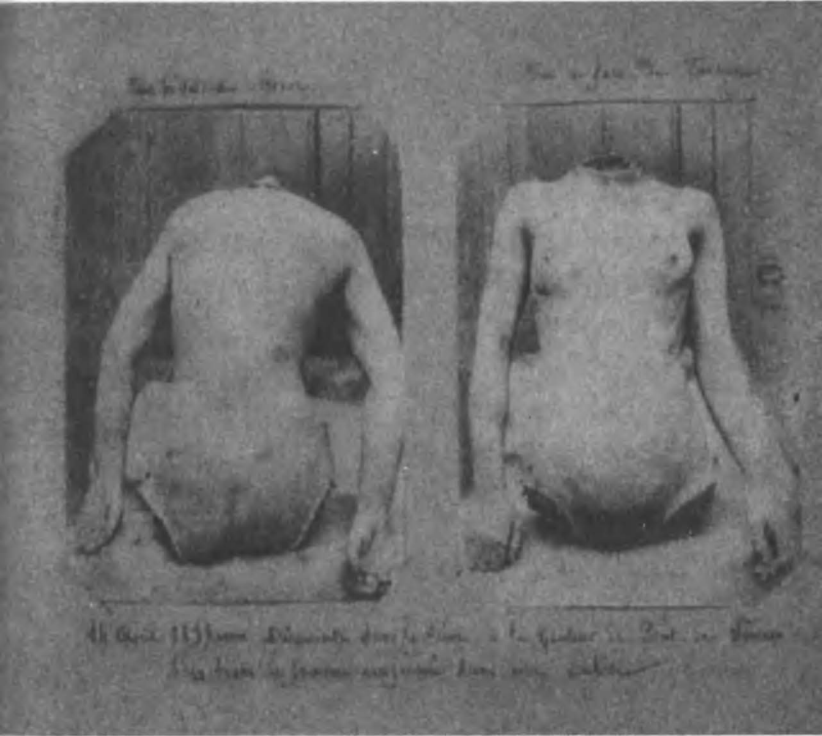
İşçiler buldukları şeyi rıhtıma çıkardılar. Kayışlarını çözdüler ve çığlık çığlığa bağarmaya başladılar. Vahşi bir biçimde öldürülmüş bir kadın. Boynunda ve kasıklarında kan pıhtıları. Çürüme kokusu. Polisi çağırdılar.

Adli tabipler kadına sorular sordu. Hayattayken kimdin sen? Nasıl öldün? Bunu sormaya hakları vardı. Görevleri bu vahşi cinayeti işleyen kişinin kısa zamanda adaletin eline geçeceğini göstermekti. Bertillon gibi onlar da kadının kalıntılarına en büyük yetkiyi tanıldılar. Titiz incelemeleri sonunda bir katil ortaya çıkacaktı ya da onlar öyle sanıyorlardı. Ama bilgileri yetersiz kaldı. Yine de ellerindeki tek şey buydu.

Kadının parçalanmadan iki gün önce öldürüldüğüne karar verdiler. Yaşını saptamak için köprücük kemiğini incelediler. Yirmi beş yaşlarında olmalıydı. Korsesizken bile küçük göğüsleri ve dar beli modaya pek uygundu. Teni pürüzsüz ve beyazdı. Ensesinde kalan birkaç telden anlaşıldığı kadarıyla saçları kumraldı.

Kadın fahişe, alkolik ya da serseri değildi. Sağlam yapısı sağlığının ve iştahının yerinde olduğunu gösteriyordu. Sevişmiş ve çocuk doğurmuştu. İncelemelerden ölümünden birkaç ay önce bir çocuk doğurduğu anlaşıldı.

Kadın bir terziydi. İri elleri dikiş diken sıradan bir insanın elleri değildi. Parmak uçlarındaki derin delikler ayakkabı derisi ya da ona benzer kaba ve dirençli maddeler diktiğini gösteriyordu. Bu izler dışında elleri temiz, nasırsız ve bakımlıydı.

14 NİSAN 1899, PONT DE SÈVRES YAKININDA, SEİNE'DE VALİZ İÇİNDE
BİR KADIN GÖVDESİNİN BULUNMASI
Gövdenin arkadan ve önden görünüşü

Dr. Socquet, başa giren bir kurşunun, boğazı kesilmenin ya da boynuna geçirilen bir iple boğulmanın yaratacağı pıhtı-ları aramak için kalbine ve ciğerlerine otopsi yaptı. Kadını parçalanacak bir duruma getiren neydi?

Ama bunu söyleyemedi. Midesinin araştırılmasından da, öldürülmeden iki saat önce yemek yediğinden başka bir şey tespit edilemedi.

Bacakların kesik yerleri gayet temizdi. Uyluk kemiğinden gayet titizlikle kesilip çıkarılmışlardı. Socquet, uyluğun başını, içinde bulunduğu kasık bölgesinden çıkarmanın çok güç olduğunu söyledi. Tendonun çok hassas bir biçimde kesilmesi gerekirdi. Operasyon gayet kaba bir biçimde yapılmıştı. Aynı şey boyun için de geçerliydi. Katil kimdi? Profesyonel bir kasap olamazdı. Socquet ancak bunu söyleyebilirdi. Kadavranın parçalarını mikroskop altında incelemek için aldı. Belki orada cinayet için bir neden bulurdu. Başkalarının kadına bakarak gördüklerinden başka bir şey bulamadı.

Aynı hassasiyet bavula da gösterilmişti. Bertillon onun da gün ışığında flaşsız olarak resmini çekti. Ahşap çerçeveye bakır puntolarla tutturulmuş kahverengi kumaştan yapılmıştı. İçinde gri mavi çizgili kalın bir astar vardı. İyi durumdaydı ama yeni değildi. Tokaların madeni parçaları kayışlar üzerinde iz bırakmıştı. Gövde çok büyüktü. Valize zorla sokulmuş, katil ne kayışları tam olarak sıkabilmiş, ne de tutamaklar arasındaki küçük kilidi kullanabilmişti. Bu kadar aralık varken valizin su alıp da batmaması şaşırtıcıydı.

Vafliz, Paris yapıymıydı, Rue Abel-Rabaud'da Mösyö Bernheim adlı biri tarafından büyük miktarlarda üretilmişti. Müessesesinin özel modeliydi ve fiyatı da on altı frank elli santimdi. Bernheim, valizlerini Rue de Rivoli'de, bütün ken-

Objet de la Valise en fer
dans la femme

SEINE'DE BİR KADIN GÖVDESİNİN BULUNMASI
Gövdenin içinde bulunduğu valizin görünüşü

te dağıtan bir toptancıya satardı. Toptancı bu seriyi elden çıkarmak isteyerek bu modeli son olarak iki hafta önce satmıştı. Orada ya da perakendecilerde bir satıcı herhangi bir şey hatırlayacak mıydı?

Cesedi saran paçavralar da incelendi. Pazen bir erkek gömleğinin üç parçası. Bir çamaşırcı cebin altına kırmızı iplikle AP harflerini işlemişti. Çamaşırcılar müşterilerin adlarının baş harflerini böyle işlerlerdi. Gömleğe bir kurdele parçası iliştirilmişti. Aynı baş harfli müşteriler olunca, çamaşırcılar bir de bunu eklerlerdi. Gömleğin yakasında maviyle 38 yazılmış ve üstüne bir X konmuştu. Bunlar da gömlek yapımcısının yaka boyunu ve fabrikasyon serisini belirten işaretleriydi. Kollarda porselen kol düğmeleri vardı. Bir de üzerinde herhangi bir işaret olmayan beyaz bir mendil ve bir kadının kenarları işlemeli kombinezonundan bir parça vardı.

Valiz ve paçavralar morgun teşhir odasında sunulmak üzere yıkanıp kurutuldu. Polis memurları Boulogne ve Sèvres bölgesinde 200 çamaşırcıyla konuşup bunlardan müşterilerinin adlarını ve çamaşırlara koydukları işaret örneklerini aldılar. Bu paçavralar pek çok kimse tarafından incelendi. Çamaşırcı kadınlar işaretlerinin cinayeti çözeceğine inanıyorlardı.

Cochefert, balıkçılara ve rıhtım işçilerine çengellerle nehri taramalarını emretti. Boulogne ve çevredeki köylerin halkı bütün gün Sèvres Köprüsü üzerinde çalışmaları seyrettiler.

Polis memurları Ville d'Avray, Chaville, Viroflay, Sèvres ve Versailles çevresindeki mahalleler halklarıyla görüştüler. Tren ve otobüs istasyonlarını, tramvayları ve Sèvres Köprüsü üzerindeki geçiş ücreti kulübelerini araştırdılar. Kahverengi bir valiz taşıyan birini görmüşler miydi?

Nehir kıyıları araştırıldı. Hava yağmurlu yerler çamurluydu. Sèvres'de, Grand-Rue'de Bellevue çıkışında fırtınanın silip götürmediği kan damlaları buldular. Bunlardan bazıları beş franklık para boyundaydı. Kan damlaları Chaville girişinde sona eriyordu. Valizi herhalde bir arabayla taşıyan kişi orada inmiş ve Seine'e yaya gitmişti. Bir ceset taşıyarak millerce yolu nasıl yürümüştü?

Chaville'de, Grand-Rue 12 numarada Madam Renaudin mavi işçi gömlekli birini iki ağır valiz taşıırken gördüğünü iddia ediyordu. Adam her elli metrede durup dinlenmişti. Valizlerden bir çizgiliydi. Diğeri nehirde bulunana benziyordu.

Polisler, Sèvres Köprüsü yakınında, tren istasyonu önünde geniş bir su birikintisi içinde kana rastladılar. Damlalar köprünün sol yanını izliyor, Boulogne tarafında bir gaz lambası altında sona eriyordu. Cinayet gününde köprünün Sèvres tarafı para kulübeleri erken kapandığından lambalar da erken söndürülmüştü. Açık olan Boulogne tarafındaki lambaysa gece sabaha kadar yanardı.

Kan damlaları köprünün ortasında iki katına çıkıyordu. Bu da katilin Boulogne tarafındaki parlak ışığı görünce yükünü suya atmak için karanlık olan Sèvres tarafına döndüğünü gösteriyordu.

Bu insan kanı mıydı? Sokakta kan bulunması normaldi, özellikle de araba trafiğinin çok olduğu yerlerde. Sürücülerin elleri kesilirdi, atları yaralanırdı. Issy yolunda bulunan kanın yaralı bir köpeğe ait olduğu tespit edildi.

Polis memurları çevredeki evlerde, otellerde ve hastanelerde kayıp kadınları soruşturdular. Başdetektif Cochefert'in masası üstünde, kayıp sevdiklerinin tarifleriyle dolu bir dizi mektup vardı. Madam T adında biri kısa bir süre önce kay-

bolmuştu. Uzun boyluydu, kumral saçlıydı, küçük bir çocuğu vardı. Bu da valizdeki kurbana uyuyordu.

İki kadın daha kayıptı: Versailles dışından Blanche Cadot ve bir hizmetçi olan Jeanne Rivière. Ama her ikisi de çok geçmeden ortaya çıktılar. Sèvres'den aylar önce kaybolan dört kadının da yaşadıkları saptandı.

Cesedin bulunmasından bir iki gün önce Mösyö G. adında biri, Paris'te, Rue Saint-Merrie'de kırk-kırk beş yaşlarında bir adam görmüştü. Adamın sağ elinde kahverengi bir valiz vardı. Sol kolu altında bir insan başı boyunda yuvarlak bir paket taşıyordu. Rue Brisemiché'den geçerken paketi kanalizasyona atmıştı.

Sèvres karakolunun karşısındaki bir kahveden yetkililerin gidiş gelişleri gayet rahat izlenir. Valizin bulunduğu gün kahveye pazarlık elbiselerini giymiş bir işçiye benzeyen, orta boylu, hafifçe kambur, otuz-otuz beş yaşlarında bir adam girmişti. "Ah! Ah! Paramparça kesilmiş bir kadın var..." demiş, sonra içkisinden aldığı her yudumun ardından bir kahkaha salmıştı. Orada üç saat kalıp karakolu seyretmişti. Kahve sahibine zaman zaman, "Daha gazete gelmedi mi?" diye sormuştu. Adam telaşlı görünüyor, sokaktaki insanları gözetliyordu. Sonra gitmiş ve bir daha dönmemişti. Çevrede tanınan biri değildi ama çok telaşlı olduğunu herkes görmüştü.

Gelen bilgiler çok, karışık ve çelişkiliydi. Aileleri tarafından kayboldukları bildirilen insanların listelerini tek tek incelemek aylar sürerdi. Cochefert'in bunlarla uğraşmadığını söylemek gereksizdir.

Paçavralar arasında bulunan saman parçaları cinayetin bir çiftlikte işlenmiş olacağı fikrini doğurmuştu. Paris'in merkezinde işlenmiş olamazdı, aksi takdirde batıya, ta Sèvres

Köprüsü'ne kadar neden taşınıyordu? Yalnızca, nehirde çalışan biri bir cesedi nehre atar ve çıkarıldığı takdirde tanınmaması için parçalardı. Ama bir mavnada yaşayan birinin de bir insanı değil kesip biçecek, öldürecek kadar yalnız kalması da pek mümkün değildi. Bu teknelerin iç bölmeleri bir kâğıt kadar inceydi.

Cesedin bulunmasından beş gün sonra henüz bir ipucu elde edilememişti. Cochefert, içine kesilmiş bir koyun koyduğu bir valizi Sèvres Köprüsü'nden suya attı. Kaç saat yüzeceğini görmek istiyordu. Valiz kanlı bir anaför içinde battı. ' Cochefert çevresinde gülüşen gazetecilere cinayet gününden bu yana havanın, rüzgârın değiştiğini söyledi. Ona inanmaktan başka ne yapabilirlerdi ki?

La Nièvre'de, üzerinde AP işareti işlenmiş gömlekli biri intihar etmişti. Bu kendini öldürmeye sürüklenmiş katil miydi? Cochefert o fikirde değildi. Sonra biri kadın bacağı olduğunu iddia ettiği bir şeyler buldu. Cochefert onların koyun bacağı olduğunu kanıtladı. Viroflay'lı bir çilingir olan Mösyö Grosscuvre, dükkânının önünde eski bir valiz buldu. Bir şaka yapıldığından kuşkulananarak açtığında bir şişe bulundu. Şişenin içindeki kâğıtta "Kafa" yazıyordu.

Bu eğlence haftalarca devam ettikten sonra yetkililer sonunda sıkıldılar ve dosya kapandı. Bir gövde parçası olan kadının hayatı ve ölümü bir esrar olarak kaldı. Katilinin kimliği de tespit edilemedi. Herhalde hâlâ sokaklarda dolaşıyor, kirasını ödüyor, tırnaklarını kesiyordur.

16 KUŞ YUVASI

9 Mayıs 1900'de, Paris'in kuzeybatısında, Colombes'dans'les-Champs'da, Rue de Lutèce 4 numarada, eski bir terzi ve fahişe olan Caroline-Céleste Fourmentin (79), yaşadığı barakada ırzına geçilmiş, boğularak öldürülmüş ve bağırsakları deşilmiş olarak bulunmuştur. Katili tespit edilememiştir.

Caroline-Céleste Fourmentin, Paris'in varoşlarında Argenteuil ve Colombes'daki yarış alanlarında kocaman yaşlı bir balıkçıl kuşu gibi dolaşırdı. Bir başbelası olarak Courbevoie ve La Garenne-Bezons'da pek çok pansiyondan kapıdışı edildiği için köprülerin altında, parklarda, inşaat yerlerinin bodrumlarında yaşardı. Ya da Champs de Mars bahçelerinde diğer serserilere karışır, güvenlik için çimenler üzerinde onlarla ayakları ve başları birbirine değecek biçimde yatarı.

Yetmiş yaşında ve artık serserilik edemeyecek kadar yorgundu. Bir gün Colombes dışında bir tarladan geçerken terk edilmiş bir baraka buldu. Pencerelerine paçavralar geçirdi, kapı yerine parçalanmış bir kilim astı, çöplükten bulduğu bir sobayı, kırık bir somyayı ve kapkacağı getirdi. Barakayı ondan önce kullananların bıraktıkları giysileri de soğuktan korunmak için duvarlardaki delikleri tıkamak için kullandı. Savunma silahı bir kürekti. Kimse kendisini oradan atamazdı artık.

Colombes Belediye Başkanı, onun deli olduğuna karar verip bir hastaneye yatırmak istedi. Kadın bunu reddetti. Be-

lediye Başkanı onu oradan çıkarmak için bir adamını gönderdi. Kadın kapının önüne dikilip, kendisini 1848, 1851 ayaklanmalarından ve Fransız-Prusya savaşından o güne taşımış bir öfkeyle, "Beni mi çıkaracaksın?" diye bağırdı. "Önce git de yargıçtan bir kâğıt al bakalım!" Adam çekti gitti. Kadını bundan sonra kimse rahatsız etmedi. Colombes'da on yıl geçirdikten sonra kadın artık tartışılmaz bir gerçek olmuştu.

6 Aralık 1821'de doğmuş olan Caroline-Céleste Fourmentin bir terziydi. Seksenine merdiven dayamış olmasına rağmen on sekiz yaşındaymış gibi davranırdı. Yetkililer arasında "düzensizliklerle" dolu hayatıyla ünlüydü: Yirmi sekiz yaşındayken hırsızlıktan altı ay, elli yedi yaşında izinsiz piyanogo düzenlemekten iki ay ve altmış yaşında aynı suçtan iki hafta hapis yatmıştı. Belki bir ara evlenmişti: Tek mücevheri bakır bir nişan yüzüğüydü. Kurumuş yüzü, darmadağın saçları ve kupkuru uzun vücudunu saran iğrenç giysileriyle bir peri masalından çıkma bir yaratığı andırırdı.

Caroline'in barakası yakınlarında oynayan çocuklar onun rüzgârda sallanan kilimleriyle bir cadı kulübesi olduğunu düşünürlerdi. İlkbaharda çayırlar leylak ve kiraz çiçeklerinin kokusuyla dolunca kulübe büyümlü gibi görünürdü. Rüzgârda ihmal ve yanık yağ kokuları gelirdi. Çocuklar bunun, Caroline "Teyze"nin, küreğiyle öldürüp diri diri pişirerek yediği talihsiz insanların et ve kemiklerinden gelen koku olduğunu düşünür, gece rüyalarında kadının iğrenç soluğunun kokusunu duyarlardı.

Güneşin güvenliğindeyse, "Çık dışarı, moruk cadı!" diye bağırışıp kaçarlarken, bir yandan da, çenesinde kıllar uzamış bu ölümü yaklaşmış cadı hakkında hikâyeler anlatabilmek için onun kendilerini yakalayacağını umarlardı. Kadının evi-

9 MART 1900, COLOMBES-DANS-LES-CHAMPS'DA, RUE DE LUTÈCE
Caroline-Celéste Fourmentin (79) cinayeti
Cesedin bulunduğu barakanın görünüşü

ne yaklaşmaya cesaret ettiklerinde kilimler arasından içeri taş atarlardı. Kadın dışarı uzanır, “Sizi yakalarsam çiğ çiğ yerim, kemiklerinizi rüzgâra tükürürüm!” diye bağıır, onları küreğiyile kovalar, ayakları ıslak çimenlerde kayıp düştüklerinde küreği arkalarından atardı.

Çocukların anababaları yaşlı Caroline’e bir tür onurlu bir yalnızlık niteliği vermek için “Ovanın Annesi” adını takmışlardı. Kadın bu şerefi, hele birkaç frank eşliğinde ise sahte bir alakgönüllükle kabul eder, içinden bu üstün tavırlarını saçma bulurdu.

Caroline’in barakasının mumu geceleri başka ziyaretçileri çekerdi: Hiçbir şeyi olmayan kadından dilenmeye gelenler. Kadın onlara şarap ve ayakkabılarının içine koyacak gazete verirdi. Yabancılar tehlikeli olabilirdi ama kadın arkadaş ihtiyacı eker, onları hikayeleriyle yanında tutmaya çalışırdı. Gidecek yerleri olmayan bu insanlar da kalıp tek mumunun duvarlarda gölge oyunları yarattığı kadını dinlerlerdi.

“Ben eskiden terziydim.” Kadın dirseklerini dizlerine dayayıp öne eğilirdi. “Bize zamanın terzilerinin giydikleri gri önlükler nedeniyle grisetle derlerdi. Genç ve yoksulduk ama çalışmayı iyi bilirdik. Biz ilk gerçek bağımsızlardık. Bize yoksulluk bile yaraşırdı.

Çok masumduk. Şairler bize övgüler yağdırırdı. Ayaklarımız hoş ve zarıftı. Eteklerimiz ve halı arasında ancak bir çizgi vardı. Pamuklu ve içekli basma entarilerimiz müzikle hışırdardı.” Dinleyicileri yaşlı kadını dinlerken onun o zayıf bedenindeki zarafeti hayal etmeye çalışırlardı.

“Kurdelelerle süslü başlıklarımız vardı. Hayranlarımız saçlarımızın en usta kuaförlerin elinden çıktığını sanırdı.” Konukları kadının darma dağılık başına bakarlardı. “Hayatı-

mız bir romandı. Bugünkü kokotların, beyefendileri, kiralarnı ve giyim masraflarını ödetmek için kazıklamaları gibi bir şey yoktu o zaman. Bir iki meteliğe bütün gün dikiş diker, Lammormoor gelininin tuvaletine benzeyen etekler yapardık. Eserlerimizi teslim ederken bulvarlardan gelip geçenlere profillerimizi sunardık. Stilimiz, cesaretimiz vardı. Konuşmalarımız müstehcendi. Bohem sanatçılar ve parlak brokar ceketleriyle züppeler bize bayılırlardı. Köşelerde toplanır, kalabalık içinde bizim hayranlık uyandıran silüetlerimizi dürbünleriyle seçmeye çalışırlardı.” Ve kadın derin bir göğüs geçirirdi.

“Sevgililerimiz bizim yaşımızda delikanlılardı ve bizim özgür olduğumuz gibi onlar da mutluydular. Bize dünyayı vaat ederlerdi. Oysa sundukları tek şey Montmartre değirmenleri arasında dolaşırken kollarıydı. Paris’in tavanarası odalarında ilahlar gibi yaşırdık. Geçici eşler olmaya hiç aldırmazdık. Tabii öğrenciler, anababalarının seçtikleri daha saygın kızlarla evlenmek için bizi kısa zamanda terkederlerdi. Buna üzülürdük ama üzüntümüz de pek uzun sürmezdi.

Hayranlarımdan biri Ortaçağ’a âşık bir şairdi. Bana odasında asılı hançerleri gösterdi ve bir teşrihhanede ya da mezarlıkta bir gece geçirdikten sonra yazdığı satırları okudu:

*Dişlerimin arasında etini çiğnemek,
Ve onun çürümüş kalbini açık göğsünden
koparmak istiyorum.*

Onu çok seviyordum. Şairim bana ben öldükten sonra o güzel kafatasımdan içki içerek beni anacağını söylerdi.” Konukları korkmuş gibi yaparak birbirlerini dürterken kadın karanlıkta gülümserdi.

“Arkadaşlarımın sonu benden kötü oldu. Kimi veremden öldü. Kimi hırsızlık, serserilik ya da fahişelikten Saint-Lazare’a düştüler. Bazıları Salpêtrière Tımarhanesi’nde Dr. Charcot için denek oldular. Pek çoğu gayet iyi evlilikler yaptı ve gençliklerinde büyüledikleri beylerin mal mülkleriyle geçiniyorlar. Ben o zamanlar sevilir ve sayılırdım. Bugünlerde büyük bir mirasa konmayı bekliyorum.” Ne zaman ve kimden? Caroline’ın dinleyicileri sırtırdı. Bekleyecekler ve tekrar geleceklerdi. Duvarlardaki paçavralara bakar, açgözlü yüzlerini gülümsemelerle örterlerdi.

Sabırsızlıkları bu konuklardan bazılarının yaşlı *grisette*’i kucaklamalarına yol açardı. Sarhoşluk numarasıyla orasını burasını okşarlar, saklanmış bir para kesesi ararlardı. Onu bir böcek gibi ezmeyi, şiltesini parçalamayı, “küçük kafatasından” şarap içmeyi düşünürlerdi.

Caroline-Céleste Fourmentin, 1900 yılında belediyeden ayda on frank yardım alıyordu. Bunu fahişelik ve dilencilikle desteklemekteydi. En basit ihtiyaçları için başkalarına bağlı olmak kadını derinden yaralıyordu. Bakkal Madam Pinel, yaşlı kadına hem iyilik etmeye çalışıyor hem de geri zekâlıymış gibi davranıyordu. Dükkânında alışveriş eden ev kadınlarının duyabilecekleri bir sesle, “Günlük artıklarını almaya mı geldin, Caroline Teyze?” derdi. Caroline kadının vereceği bir iki parçayı bekler, “Teşekkür ederim, Madam” derdi. Oradan Mösyö Daligny’nin kahvesine giderdi. “İşte sana bir şişe su ve bir paket çay, Fourmentin Ana.” Kadın da, “Fourmentin Ana teşekkür eder” derdi.

Mayıs’ın güneşli bir günü Madam Pinel ve Mösyö Daligny yaşlı kadının neden gelmediğini merak etmişlerdi. İki

CAROLINE-CÉLESTE FOURMENTIN CİNAYETİ
Cesedin bulunması

yolda karşılaştılar ve kadının kulübesine gitmeye karar verdiler. Seslenmelerine bir karşılık alamayınca kapıdaki kilimi araladılar. İçeride sessizlik vardı. Pencerelerdeki paçavraları çıkardılar. Mide bulandırıcı bir koku. Önlüklerini burunlarına bastırarak içeri baktılar. Oda bir şey göremeyecek kadar karanlıktı. Bir kibrit yaktılar. Gazetelerde facialar okumuşlardı ama böyle bir şeye hazırlıklı değillerdi.

Caroline saman dolu bir şilte üzerinde yatıyordu. Antrasit gibi parlayan bir karaciğer vardı karnının üzerinde. Yatağın yanındaki duvarda bağırsaklarından altı metre asılıydı. “Bu işkembe olmalı!” diye bağırdı Mösyö Daligny. “Ama ... ama bu onun olamaz!” Kadınla erkek arkalarına bakmadan kasabaya koştular.

Yıllık yarışta heyecanlı bir gün geçirmiş olan iki polis memuruna gördüklerini anlattılar. Memurlar kulübeye koştular, içeride kadının kanına basınca ayakları kaydı. Parisli sporseverler de yarıştan bacağı kırılan ve vurulmak zorunda kalan yarış atı Merry Boy’dan söz ederek Pont de la Puce’dan geçerken üniformalı kalabalığı gördüler. Ve kulübede günün gerçek olayıyla karşılaştılar.

“Tecavüz! Cinayet! Deşilen bağırsaklar! Karindeşen Jack geri döndü!” Gazeteciler okurlarını kışkırtıyorlardı. Adli tabip Dr. Socquet cinayeti usta işi olarak niteledi ve yaşlı kadının boğularak öldürüldüğünü söyledi. Katil ondan sonra onun ölmediğinden korkarak karnını yarmış ve karaciğeriyle bağırsaklarını çıkarmış olmalıydı? Neden mi? “Bu bir esrar!” diyordu yalnızca.

Absinthe içip aklını kaybetmiş bir sadist mi? Bir vampir mi? Başdetektif Cochefert bilemiyordu. Gazetecilerin karşı-

sında zaman kazanmaya çalışıyordu. “İğrenç bir cinayet daha gördüm, on on iki yıl önce. O zaman Saint-Ouen’de polis şefiydim. Bir manyak mezardan bir fahişenin mosmor cesedini çıkardı ve aşağılık duygularını tatmin etti.” Basın daha başka şeyler de bulmuştu.

Le Petit Parisien: “Caroline Teyze serserilerden ve boştagezerlerden nefret eder, onları sopayla kovalardı. Yalnızca yiyecek almak için evinden çıkar, aldığı para ve yiyecek karşılığında kasabanın hastalarına bakardı.” *Le Petit Journal*: “Kurbanın bohemce bir konukseverlik duygusu vardı, hoşuna giden iğrenç kişileri evine alırdı.” Polis bir şey bulana kadar bunlar kamuoyunu idare ederdi ama polis asla bir şey bulamadı.

Bertillon’un yardımcısı Mösyö Dugast’ın çektiği fotoğraflarda Caroline’in kulübesinin yağ kandillerinden ve sobadan karmış duvarları görülüyor. Yaşlı terzi ölümde şaşırtıcı derecede zarif. Şimdi yatay olan uzun boyu kulübenin dengesini bozuyor. Belinden yukarı çekilmiş eteği altında ince bacakları yatağın dışına taşmış. Fotoğrafçının flaşında bacaklar mermir kadar beyaz ve serin görünüyor. Göğsüne kaldırılmış bir kolu bir mücadele jesti.

Çevredeki eşyalar yoksulluğun yanı sıra başka bir şeyi de yansıtıyor: *Grisette*’ın o kesin stili. Popüler resimlerde, çalışan bir kızın mütevazı odası son derece çekici gösterilir. Yaşlı kadınınkiyse bir felaket. Bir *grisette*’ın idealize edilmiş yatağıyla alay ediyor pis bir döşek. *Grisette*’ın tavan arası odası çiçekli kurdeleli pembe çizgili kâğıtlarla kaplı olmalıydı, etek, ve önlük parçalarıyla değil. Emaye bir yıkanma köşesinde beyaz çini bir leğen ve ibrik olurdu, pis kokulu kırık kapkacak değil. Duvarda bir tek mum ve güzel bir şapka asılı olurdu, altı met-

re bağırsak değil. Efsanelerdeki *grisette*, mahremiyetini korumak için penceresine çiçekli perde asardı, kötü havaya karşı paçavralar değil. Hoş profilini bıçaklı bir sadiste değil, yakışıklı, sarışın misafirine çevirmiş olurdu.

Caroline'in iç mekânı, güçlkle sağlanan bir geçimin envanteri. Masadaki makas oval tuvalet kutusundan çıkarılmış. Çatlak porselen tabaklar, bir fincan, kahvaltı kâseleri var. Masanın altında toprak testiler, mantarlı şişeler. Grisette'in masallaşmış ayaklarının şimdiki karşıtı bir çift kaba ayakkabı. O terkedilmiş çayır köşesinde son evinden daha fazla bir şey bulmuş: Eski tavanarası odasının anısını. Bakır yüzük dışında tek süsü, bağa bir tarak. Kulübesi kente tepeden bakan korunmalı bir tavanarası değildi. Bu kendisini parçalayan çenelere açık bir kuşun yuvasıydı.

17 ARMAĞAN

4 Aralık 1900 günü, X. Daire, Rue de Faubourg Saint-Denis 205 numarada, 17 ile 25. yaşları arasında bir erkeğin gövdesi ve bacakları kırmızı bir kumaşa, kahverengi köstebek kürküne ve gri ambalaj kâğıdına sarılı olarak bulunmuştur. Aynı gün Rue de Platrieres'de bir at battaniyesine, balmumlu kâğıda ve ambalaj kâğıdına sarılı bir baş, iki kol ve iki ayak bulunmuştur. Zanlılar yetersiz kanıt nedeniyle mahkeme önüne çıkarılmamıştır.

Evrensel Fuar henüz kapanmış ve Paris bu fuarların en büyüğünün sarhoşluğu içinde henüz. Bu geçmiş yüzyılın bir bilançosu olmuş, uygarlığın varlıklarının borçlarından çok daha fazla olduğu gayet müsrifçesine kanıtlanmıştı. Girişteki dev heykel dünyanın heyecanını gösteriyordu. Heykel, Özgürlüğü, Zenginliği ya da hatta Teknolojiyi temsil ediyor değildi. Kolları açık güler yüzlü kıızı herkes tanıyordu. *La Parisienne*, modern cennetin 80.000 eserini görmeye gelen elli milyon ziyaretçiye hoşgeldiniz demekteydi.

Elektrikli kaldırımlar seyircileri geniş alanın ve akıllara durgun veren ayrıntılarının bir bölümünde zahmetsizce taşımaktaydı. En çok ziyaret edilen yer, karton dağları ve tam yüz gerçek köylüsüyle tam bir İsviçre köyüydü. Popülerlikte ikinci de Eski Paris'in sokakları ve tarihi kostümler pavyonuydu. Ama en göz kamaştırıcı pavyon elektrik tanrıçasına adanan beyaz tapınaktı. Binlerce ampulle kaplı bina gökleri aydınlat-

mada Champ de Mars'daki sürekli havai fişek gösterisiyle rekabet ediyordu. Elektrik Sarayı, gücün karanlık üzerindeki bu üstün kanıtı, serginin, yeni çağın büyüsiyle yerkürenin her yanını bilimsel gerçek rehberliğinde aydınlatacağı vaadiydi.

Fransa bu hayalin öncüsü olmakla gurur duyuyordu. 1900 yılı sonunda iki milyon Fransız'ın evinde elektrik ışığı vardı. Otuz bin telefon hizmete girmişti. Ve açılışından bu yana henüz beş ay dolmadığı halde metro, Vincennes ile Neuilly arasında on beş milyon yolcu taşımıştı. Tabii kaçınılmaz kazalar da olmuyor değildi. Yeraltı taşımacılığı daha şimdiden birkaç yolcuyu elektrik ceryanına çarptırarak öldürmüştü. Gelişmelere şüpheyile bakanlar bir kara mizah örneği olarak, Metropolitan yerine "Nécropolitan" sözcüğünü kullanıyor, bazıları dünyanın hâlâ tehlikeli bir yer olduğunu, genelde görülen aşırı iyimserliğe rağmen medeni ırkların, bilinmeyen güçler karşısında yalnızca kahraman bir azınlık oluşturduklarını savunuyordu.

Noel Yortusu'ndan önceki dört haftanın birinci haftasıydı. Parisliler Noel mumlarını heyecanla beklemeye başlamışlardı. Ancak gazetelerde de kara haberler başgösteriyordu. 5 Aralık günü Rue Sorbier'den geçerek okullarına gitmekte olan iki küçük oğlan Rue de Platrières'de yol kenarında çöp dolu bir çukurda büyük bir paket görmüşlerdi. Paket bir çocuk boyundaydı. Oğlanlardan biri paketin içindeki tutsağı kurtarmayı umarak yoldan geçen birinden ipleri kesmesini istedi. Paket açıldı ve içinden pis bir el düştü. Adam hemen karakola koştu ve gelen polis paketi alıp götürdü. Paketin karakolda açılan kısmından kesik bir baş, iki kol ve dizlerden kesilmiş iki bacak çıkmıştı.

Hemen hemen aynı saatte Gare du Nord'un demiryolu

boyunca Rue du Faubourg Saint-Denis 205 numarada bir hizmetçi süt almaya çıkmıştı. Avlunun araba kapısı arkasında iyice bağlanmış bir paket görünce gidip kapıcıya haber verdi. Paket iki kadının kaldıramayacakları kadar ağır olduğundan bir polisten ipi kesmesini istediler. Paketten kol ve bacakları kesik bir insan gövdesi çıktı. Polis mahalle komiseri Mösyö Maurice'e koştu.

Maurice gövdeyi Karındeşen Jack'ın işine benzetti. Göğüsten karına kadar yarılmış gövdenin boynundan, kol ve bacakların kesildiği yerlerden hâlâ kanlar sızıyordu. Cinayet yalnızca birkaç saat önce işlenmiş gibi et henüz yumuşak ve serindi. Maurice gövdeyi yine sarıp merdiven dibine, kapıcı odasının tam karşısına bıraktı. Sonra binanın kapısını kapadı ve kendisi Cochefert'e telefon etmeye giderken kapıya da nöbetçi olarak bir memur dikti.

Beş altı kişiydiler. Metal işçilerinin, madencilerin ve silahçıların koruyucu azizi Aziz Barbara gününde bir kurban vermeyi kararlaştırmışlardı. Kurbanın geçmişi ve geleceği olmayacaktı. Kendi yaşatları olan on yedi yaşlarında, pis ve evsiz barksız bir delikanlı bulmuşlardı. Adını bilmiyorlardı. Onu kentin varoşlarında, önüne gelenle cinsel ilişkiye girdiği genel tuvaletin bulunduğu park çevresinde görmüşlerdi. Yaptığı şeye karşılık kimi zaman para istiyordu. Açtı. Kolları incecikti. Küçük elleri vardı ve ayağına küçük gelen ayakkabılar giymekten ayakları çarpılmıştı.

Oğlanın kendilerini hem heyecanlandıran hem iten kadınsı bir havası vardı. Onu şarap ve seks vaadiyle Ménilmontant'daki barakalarına getirmişlerdi karanlık basınca. Oğlan onların arkasından geliyordu. Azize Barbara kendisine ina-

nanları ani ölümlerden kurtarırdı. Oğlan ona inananlardan biri değildi.

İçeri aldıktan sonra delikanlıyı şaşırtmak için başından aşağı su dökmüşlerdi. Çocuk titrerken kafasına bir darbe indirmişler, sonra da boğazını kesmişlerdi. Bu kolektif bir eylemdi, tek bir sorumlusu yoktu.

Önemli olan her şey ölümden sonra başlamıştı. Keskin bıçaklarla tıpkı büyülenmiş usta kasaplar gibi vücudunu parçalara ayırmışlardı. Başa özel bir özen göstermişlerdi. Gövdeden kestikten sonra kafatası derisini yüzmüşler, burnu ile üst dudaklarını kesmişlerdi. Başında bıraktıkları kulakları yumurta-
dan yeni çıkmış kelekleri andırıyordu. Başa bakarken kurbanın yaşadığı sefil hayata karşılık ölümden âdeta ilahi bir dinginlik gösteren ifadesinin tatlılığına hayran kalmışlardı. Sonra kollarını omuzdan ve bacaklarını dizlerden kesmişlerdi.

Sonra gövdeyi göğüsten karına kadar açmışlar, cinsel organları kesmişler, çıkardıkları bağırsaklarla ciğerleri dudaklar, burun ve kafa derisi gibi diğer ganimetlerin yanına koymuşlardı.

Bu parçaları gömmek ya da atmak için ayırmış değillerdi. Bayağı hayatların mümkün kılacağından çok daha büyük bir planları vardı. Bu konuda hiç konuşmamışlar ama sanki konuşmuş gibi kusursuz bir uyum içinde çalışmışlardı. Gövdenin geri kalan parçalarını iki kısma ayırmışlardı.

Başı, kolları ve bacakları üzerinde kırmızı domino deseni olan bir at battaniyesine sarmışlar, bunu su geçirmez bal mumlu bir köstebek derisine sarmışlar, sonra hepsini de gri ambalaj kağıdıyla paketlemişler ve kalın bir ipe bağlamışlardı.

Gövdeyi de madeni halkaları hâlâ üzerinde olan kırmızı bir perdeye sarmışlar, bunu bir yanı siyah bir yanı beyaz bal-

Officier et l'Homme coupé en
morceaux
à la Morgue
4 Décembre 1900

PARÇALANMIŞ ADAM OLAYI

Morgda

4 Aralık 1900

munlu brandaya sarmışlar, hepsini birinci paket gibi gri ambalaj kâğıdına koyup sıkıca bağlamışlardı.

Baş derisini, cinsel organları, burnu, bağırsakları ve parıltılı karaciğeri kimin alacağını belirlemek için kura çekmişlerdi. Bunlar kehanet araçları, çok değerli tılsımlar olmuştu artık. Yaptıkları şeyler ancak kentin kurum ve yasalarına göre kötüydü. Onlar elektrik tanrıçasından ya da serginin zafer takı üzerindeki budala kızdan çok daha aksi ilahları yatıştır-maya çalışıyorlardı. Bu modern sahteciliği, bir tek kurbanı parçalayarak ve karanlığın değişmez bir gerçek olduğunu ilan ederek açığa çıkarmışlardı.

Kendine güvenleri dayanışmalarında yatan genç katiller ritüellerinin bundan sonraki aşamasını küçük anıların paylaşılmasında olduğu gibi dikkatle gerçekleştirmişlerdi. Paketleri yeni yüzyılın ilk yılının sona erdiğini belirlemek için Paris kentine sunmuşlardı. Başarmak için onca zahmete girdiklerinden bu jestlerinde ilahi bir güzellik görüyorlardı.

Paketleri nereye bırakacakları konusunda uzun tartışmalara girmişler, herhangi bir gizliliğe gerek olmadığı kanısına varmışlardı. İşçiymişler gibi davranıp cinayeti işledikleri barakadan mavi gömlekler ve kasketlerle çıkmışlardı. Birinin elinde bir şemsiye vardı. Sabahın erken bir saatiydi. Atletler gibi sıkı adımlarla yürürken paketleri omuzlarında taşıyorlardı. Bir sokak lambası altında konuşmak için durduklarında Rue des Panoyaux ve Rue des Platrières köşesinde bir pencereden birinin kendilerine baktığını gördüler. İlk paketi bırakacak bir yer ararken onları çamaşırcı sanan ve o saate kadar teslimatlarını neden tamamlamadıklarını soran bir adama rastladılar. İçlerinden biri adama kendi işine bakmasını söyledi, adam itiraz etmeye kalkışınca bir diğeri bir yumrukta ye-

re serdi. Adam kalkınca arkasına bakmadan oradan kaçtı. Kısa bir konuşmadan sonra paketi Ru. des Platrières merdivenlerinden indirip yol kenarına bıraktılar.

Sonra batıya, Gare du Nord'a doğru yürüdüler. Yoldan geçen biri, onlardan birinin tren yolu boyunca uzanan Rue du Faubourg Saint-Denis'de 205 numaranın kapısından çıkıp iki üç kişiyle buluştuğunu gördü. Bütün gördüğü buydu. Katiller iki paketi de teslim ettikten sonra Rue de Dunkerque'de bir kabareye gidip beklemeye başladılar.

Her fırsatta sihirbazlık hobisini denemekten geri kalmayan Cochefert, ilüzyona, konuşan başlara, ikiye kesilmiş kadınlara ve kurbanın alkışlar arasında canlandığı diğer gösterilere alışkın. Akıl almayacak biçimde gerçekten parçalanmış bir vücut bambaşka bir şeyse de, Cochefert'in bu kurban konusunda özel bir sezgisi vardı. Paketler arkadaşlarına göre iki ayrı cinayet işlendiğini gösteriyordu. O ise bütün parçaların tek bir kişiye ait olduğunda ısrar etmekteydi. Bıyığı ve cinsel organları yoksa da kurban bir kadın değildi: çok kalın bir alt dudağı vardı.

Ceset parçaları morga götürülüp buzdolaplarına konuldu. Polis bu insan kalıntısı için bir ad, geçmişi ve tarihçesi olan bir kişi istiyor. Vahşetin böyle soğukkanlılıkla yapılmış olması onları şaşırtmış. Bunun her an her yerde patlayacak bir şiddet dalgası yaratacağından korkuyorlar. Nedenlerini bilmek istiyorlar. Belirli süreçleri, gözlemleri, ölçümleri ile bilimsel cinayet araştırmasına inanıyorlar. İntikam almak için gerçekleri istiyorlar.

Fotoğraf bölümünden Mösyö Dugast resimleri çekiyor. Adli Tabip Dr. Socquet vücut ağırlığını yalnızca kırk beş kilo

ve boyunu bir elli sekiz ile bir altmış tahmin ediyor. Kaş ve kirpiklerden saçların açık kumral olduğunu söyleyebiliyor. Mide içeriğini inceliyor: "Bunu bir kasap yapmış olmalı. Bağırsakları çıkararak cesedi kırk sekiz saat taze tutabileceğini biliyordu." Socquet bir kimsenin neden bu tazeliği isteyeceğini merak bile etmiyor.

Bertillon delikanlının parçalarını birleştirerek kesin bir ölçü bulmaya çalışıyor, böylece kartlarını inceleyebilecek. Sonu böyle olan bir kişinin mutlaka bir sabıkası vardır. Bertillon bu tür cesetlerden nefret ediyor. Her zamanki zekâsıyla çalışamayacağı kadar eksik parça var ortada.

Kulakları, ayak parmaklarını ve elleri ölçüyor istatistiklerini uygulamak için. Kafa derisinin yokluğu ve baştaki garip lekeler kendi dosyalarındaki deri renkleriyle bir kıyaslama fırsatı vermediği için huzursuz. Burun ve üst dudağın eksik olması profili bozduğu için kıyaslamalı ölçümler de yapamıyor. Zekâsını harekete geçiren ayrıntılar elinden alınmış olan Bertillon, bu insan yığınının çevresinde, kimsenin yaramayacağı bir sis bulutu olduğunu hissediyor. Basına kimlik konusunda kesin bir şey söyleyemeyeceğini bildirmek zorunda.

Morg kayıt memuru Mösyö Gaud bu ölçü ustasının içini rahat ettirmek için tıp fakültesi anatomi bölümündeki balmumu heykeltıraşının balmumundan burun, dudak ve saç ekleyerek başı Bertillon'un değerlendirebileceği bir şekle sokabileceğini söylüyor.

Cochefert'in topladığı parçalardan on yedi yaşından fazla olmayan iğrenç bir serseri çıkıyor. Dişler beyaz ve düzgün, yüz sakalsız, kaşlar ince ve açık renkli. Delikanlı hiç çalışmamış. Eller pis ama nasırsız. Tırnaklar uzun ve kırık, kol ve bacaklar kısa. Ayaklar küçük.

PARÇALANMIŞ ADAM OLAYI

Parçaların bir kısmının bulunduğu Faubourg Saint-Denis 205 numara.

Savcı Mösyö André bir Aralık günü, yağmur altında, çocukların ilk paketi buldukları yeri ziyaret ediyor. Dugast, so-kağa bakan köprü üzerinde durup fotoğraf makinesini bu çöp dolu hendeğe çeviriyor. Resminde küçük bir kalabalık, biri köprünün başında nöbet tutan kutu şapkalı ve pelerinli jandarmalar görülüyor. Fotoğrafçı balkonlardaki ve aşağıda duvarın arkasındaki insanları da almış. Gazetelerde bu sansasyonel cinayeti okumuş insanlar adalet mekanizmasının işleyişini görmeye gelmişler.

André şemsiyesinin altında Rue Sorbier'i izleyerek yürürken izlenimlerini not defterine kaydediyor. Duvarlardaki yazıları kopya ediyor. Bunlardan burasının seraserilerin buluşma yeri olduğu anlaşılıyor: "Recdegas" adıyla anılan "Henry Charles", bir bıçak saplanmış kanayan bir kalp altında. "Petit Nain" (küçük cüce) denilen "Emile", "La Loi" (yasa) denilen "Joseph Henri"nin yanında. "Mart 1900." Savcı bunları cinayete okurları heyecanlandıran bir tat vermesi için gazetelere aktarıyor. André'yle fotoğrafçı gövdenin bulunduğu Rue de Faubourg Saint-Denis'e gidiyorlar. Dugast sehпасını 205 numaranın karşısına kurup siyah örtünün altına girince bir grup kahve ve çay tüccarı da kareye giriyor.

Bu kere her zaman gönderilen sorumluluk yüklenme mektubu falan yok. Polis kuşkular içinde. Kurbanın kim olduğu, neden öldürüldüğü, kimin öldürdüğü hakkında hiçbir fikirleri yok. Paris'i ilerleme ve ışık kaynağı olarak ilan eden bütün dünya fuarlarının en büyüğünün ardından parçalanmış bir ceset kötü bir şaka.

Çaresiz kalan polis aslında horgörüyle baktıkları bir haber kaynağına başvuruyor. Halkı parçalanmış cesedi görmeye çağırıyor. Gerçek parçaları sergilemiyorlar. Çürümüş et kokusunun ürkütücü olacağından korkuyorlar. Balmumu parçalar

PARÇALANMIŞ ADAM OLAYI

Parçaların bir kısmının bulunduğu Rue des Platrières

da yapılmamış. Bertillon artık ölçüp biçmekten vazgeçmiş. Halkı Dugast'ın büyük fotoğraflarının yer aldığı bir salondan geçiriyorlar. Resimlerin hepsinde adamın normal boyda parçaları var: Baş, kollar ve bacaklar, üçüncü resimde canlı bir görüntü vermek için baş gövdenin üstüne oturtulmuş.

Biri tanıyacak nasıl olsa. Bir ana, bir baba, birlikte çalıştığı bir işçi parçalanmış yüzün önünde durup adını söyleyecek. İlk gün on bin kişi geçiyor resimlerin önünden. Polis kalabalığı kontrol etmekte zorlanıyor. İnsanlar, delikanlının resimlerde siyah görünen pıhtılaşmış kanı ve çektiği ıstırapla hiç uyumlu olmayan sakın ifadesiyle karşılaşınca kendilerini bir komplo içine girmiş hissediyorlar. Hiçbir şey onu bir insan olarak ortaya çıkarmıyor, bir cinayet nedeni akla getirmiyor. Karşılarında insan etine dönüşmüş bir meçhul var. Kalabalık, gürültücü bir güruha dönüşüyor. Kimi bayılıp dışarı taşınıyor. Resimlere baktırılmayan ama isteriden etkilenen çocuklar salona işiyorlar.

Paris'te her gün böyle şeyler olur ama hiçbiri halka sergilenmez. Çöpçüler lokantaların arkasında, Metropol metro ve tramvay kondüktörleri arabalarında bacaklar, ayaklar, el ve kollar bulurlar. Bahçıvanlar bunlara parklarda rastlar. Çocuklar boş arsalarda bunları tekmeleyip oynar. Seine balıkçıları'nın ağlarına bunlar takılır. Kimi zaman postadan kafatasları çıkar. Ama kurban morga götürülür ve sessizce ortadan kaldırılır. Bunlar için yapılan tek şey gün gün, ay ay, yıl yıl bir morg memurunun süslü yazısıyla kayıt edilmeleridir.

Parçalanmış adamın sergilenmesinden sonra onlarca insan akrabalarının kaybolduğunu söyleyerek morga başvurmuştu. 1 Aralık'tan beri kayıp olan on yedi yaşındaki kasap George Goue'nin ağabeyi kardeşini teşhis etme umuduyla Vincennes'den geldi. Ama parçaların bulunduğu odaya gir-

meye korkmuştu. Yirmi yedi yaşındaki oğlunu arayan bir İngiliz geldi ama parçalardan bir teşhiste bulunamadı. Octave Fournier de, çocukları kayıp diğer on beş aile de kayıplarını teşhis edemediler.

Fotoğraflardan tiksинmelerine rağmen halk parçalanmış cesetle ilgilenmeye devam etti. Parçalar sonunda yıkanınca Dr. Socquet, kurbanın vücudundaki izlerin bir listesini yayınladı. 600 kişi daha morg bürosuna karşılaştırılması için kayıp yakınlarının tanıtıcı işaretlerini bildirdiler. Bütün bunların başvuranların aradıkları heyecanı tatmin ettiğini söylemek gereksizdir herhalde.

Cochefert, katı yumurtasını soyarken adaletin temsilcisi olarak sallantıda olan ünü hakkında kaygılı. Genç yardımcısı Hamard herkesin sevdiği tipten bir detektif. Pencerelelerden çatılara atlıyor, bacaların ardına saklanıp zanlıları yakalıyor. Cochefert'se onunla kıyaslanınca bir öküz kadar ağır.

Muhbirlere para verip hırsızlıktan suçladığı üç serseriye tutukluyor, gazetecilere adlarını veremeyeceğini söylüyor: "Suç ortaklarını kuşkulandırmak istemiyoruz." Serseriler cinayette bir rolleri olmadığında ısrar ediyorlar. Cochefert hepsini salıveriyor. Aslında bu uydurma bir tutuklama ama kendisine düşünmek için zaman tanıyor.

Kalın paltosu içinde dev gibi cüssesiyle Rue des Platrières'e gidiyor. Çok eskiden burada insanı boğan dumanlarıyla kireç ocakları vardı. Şimdi ise toplum dışına itilmiş insanların uğrağı olan ıssız bir tünel. Cochefert çocukların ilk paketi buldukları çukuru inceliyor.

Duvardaki "Yasa", "Küçük Cüce" ve diğer adlar kendisini Notre-Dame-de-la-Croix'ya yöneltiyor. Kiliseyi aşağıdaki Ménilmontant köyüne bağlayan merdivenin tepesinden ci-

nayetin işlendiği yer olduğuna emin olduğu barakalara bakıyor. Saat kulesi saat başını çalıyor. Cochefert çamurlu yollar-
dan geçerken bastonuyla kâğıt parçalarını, terk edilmiş alet-
leri, kapkacak parçalarını yokluyor, barakaların ışıklarında
yüzleri görmeye çalışıyor.

Cochefert mehtaplı bir gecede Notre-Dame-de-la-Croix'da bir barakaya baskın düzenliyor. On ajanıyla birlikte çalıntı bisikletler arasında uyuyan bazı gençler buluyor. Detektif ve adamları şilteleri yırtıyor, kapkacakları duvarlara çarpıyorlar. Bu çocukları korkutmak istiyor. Uyku mahmurluğuyla hepsi de birer meleği andırıyor. Cochefert onları hırsızlıktan tutukluyor. Birinin üstünde bir beze sarılı keskin bir bıçak var.

Onları karakola götürmesi gerekirken o izbede sorguya çekiyor. Katiller karşısında. Bunu bütün varlığıyla hissediyor. Onların iskemlelerine rahatça yaslanmalarına, lambaya sigara dumanı üflemlerine, başlarını yere çevirmelerine bakıyor. Kurbanı sersemleten ve kesen ellere bakarak kutsanmış silahlarının bıraktığı izleri arıyor. Pis giysilerinde cinayet kokusu alıyor. Canlı oyuncaklarıyla oynarken aralarındaki fısıldaşmaları duyuyor neredeyse. Duvarların dili olsa itiraflarını elde etmişti bile.

Liderleri Léon Cholley adresini Rue de Platrières numara 8 olarak veriyor. Birinci paketin bulunduğu sokak. Cochefert, Cholley'le kendisi gibi yirmi üç yaşındaki arkadaşı Lucie Navarre'ın cinayeti işlediklerine karar veriyor. Yardımcıları on sekiz yaşındaki "Coco" Louis Mille, on altı yaşındaki "La Chatte" Pierre Millot ve yirmi üç yaşındaki Alfred Tissu. Tissu ya da "Morand", Lyons'da hırsızlıktan aranıyor.

Cochefert is kaplı tavana bakıyor. Bir çukur ama bir

mezbaha değil. Kanıtları nasıl yok ettiler? Folies-Bergères'de çok hoşlandığı bir sahne olan "Dr. Lynn'in Esrarı"nı hatırlıyor. Bacaklarının alt kısmı görünmeyen güzel bir kadın küçük bir sallanan rafın üzerinde. Raf kayboluyor ve yarım kadın havada asılı kalıyor. Seyirciler vücudun geri kalan kısmını boşuna arıyorlar. İşin sırrı siyah kadife üzerindeki çok güçlü elektrik ışığı. Cochefert buna hep hayran kalıyor. Aslında kadının vücudu ışığın arkasına uzanmış. Ama gövdesi çok aydınlık olduğu için kimse göremiyor.

Bu sırtan yüzlerdeki aydınlığın gözlerini köreltmesine izin vermemeli. Karanlık işaretleri ortaya çıkaracaktır. Yumurtasını çiğnerken hasımlarına bakıyor. Güçlü çevik hepsi. La Chatte sorularına müstehcen yanıtlar veriyor. Coco, "Tutuklanmayı bekliyordum!" diye bağırıyor. Cochefert'in ajanları onları yumruklayıp yerlerine oturtuyorlar ama katiller polislerle alay ediyorlar. Cochefert yatakların altında mavi işçi tulumları ve bir şemsiye buluyor. Bu kendisine her şeyi söylüyor ama cinayet hakkında hiçbir şey söylemiyor.

Lucie Navarre gayet hoş bir küçük fahişe. Cochefert'in sorgusu sırasında masanın üstüne atlıyor, bir *cancan* dansı yapıp bacaklarını havaya kaldırıyor, kışını sallıyor. Tıpkı yavrusunu koruyan vahşi bir hayvan gibi.

Cholley kendine "Angelus" adını takmış. *Angelus domini nuntiavit Mariae*. Şişman adamın adının duada geçtiğini fark edip etmeyeceğini görmek istiyor. Gösterişli adlar yeraltı dünyasının modası, şifresi çözülecek yeni bir dil. Cochefert buna aldırış etmiyor. İtiraf elde etmek için başvuru her şiddeti biliyor. Onların hayallerini bozmak istemiyor. Barakanın duvarlarında ayışığı yansıyor. O yalnızca elektrik ışığı ve küstah çocukların siyah kadifesini görüyor.

Halk sonuç istiyor. Cochefert bir damla kan, bu insanları o kasaplıkla ilişkilendiren bir tek ipucu bulamıyor. Onlar sihirbazlıkta kendisinden daha üstünler. Coco'yu ve La Chatte'i bırakıyor. Morand'ı Lyons'daki yargıca, Lucie'yi Ménilmontant'a gönderiyor. Cholley'i bırakmayıp tıktığı hücrede ziyaret ediyor. Soruşturmalarının usulsüzlüğünden kaygılanan memurları kulaklarını duvara dayıyorlar konuşmalarını duymak için. Angelus, "Tatmin oldun mu?" diye soruyor."

"Ya sen?"

"Başardığımızı hissediyorum."

Cochefert bunun ne anlama geldiğini sormaya korkuyor. Cholley kendisini kıstırmış. Bunun nasıldığını ve nedenini bilemiyor. "Salıverin" diyor. Ne alkış, ne bir zafer borusu.

André, 1902 Martı'nda dosyayı mahkeme kâtibine veriyor. Olay resmen kapanmış artık. Ama sahte katiller çıkmaya devam ediyor. -Le Figaro, Tours'da bir tutuklamayı bildiriyor: "Güçlü kuşkular... On altı ayda olayda üç yüz elli ikinci yeni zanlı..." Cochefert bu itirafta bulunan manyakların bilinmez güçlerin spazmları olduğunu düşünüyor. Amirleri gözünde ne duruma düştüğünü düşündüğü zamanlar sıkılıyor. Ama onun dışında gülüyor. O zürafaları bile konuşturur.

Büyük Savaş'tan çok sonra bile parçalanmış adam polisin aklında. Belki de burunsuz baş karakolların pek çoğunda bulunan 'cinayet müzeleri'ndeki çeşitli cinayet mekânları, katil ve silah fotoğraflarının arasında yer aldığından kendilerini ona bir şey borçlu hissediyorlar. Bu tür sergilerde o sakin uykusunda ürkütücü olan delikanlı, insan kalbinin uzmanlarına, bazı cinayetlerin, ne kadar zalimce işlenseler de çözümlerle ilişkileri olmayacağını hatırlatıyor.

18 KENTE BİR İNGİLİZ GELİYOR

12-13 Nisan 1901'de, XVI. Daire, Avenue Henry-Martin 29 numarada, Edward Smith takma adını kullanan tesisatçı kalfası, yankesici ve soyguncu Henry Gilmour (49), bir soygun ve cinayet girişiminde bulunarak eski bir aktris ve fahişe olan Madam Louise Kolb'u (39) öldürmek istemiştir. Sanık ömür boyu ağır hapse mahkûm olmuştur.

Louise Kolb her gün saat üçte karşı apartmanda oturan şoförü Albert'e telefon edip cila bezini çıkarmasını söyler. Sonra avluya iner, şoförü yeni otomobilin kapısını tutar ve saatte on kilometre olan yasal hızla Bois-de-Boulogne'da gezintiye çıkarlar.

Madam Kolb gerçek bir sporcudur. Bu araba gezintisinin nedeni temiz havanın yararlarıdır. Aynı zamanda bunu geniş arkadaş ve dost çevresinde moda öncüsü olma durumunu korumak için yapar.

Un salmış olan tuvaleti için saatlerini ayna karşısında harcar, modern arabanın arkasında otururken dekoltesini daha çok ortaya çıkaracak mücevherlerini büyük bir özenle seçer. Kaba bir yakışıklılığa sahip Albert, yaratmak istediği bu etki için çok gereklidir. Kadın erkeğin sadakatinden memnundur. Hatta düşünmeye tenezzül ettiğinde onun kendisine âşık olduğundan emindir.

Madam Kolb epey varlıklı eski bir aktristir. Yirmi sekiz yaşında gösterir. Oysa otuz dokuz yaşındadır ve kızı Madam Fynch bir İngiliz sigortacıyla evli olup Londra'da yaşamakta-

dır. Madam Kolb ikinci kere anneanne olmak üzeredir. Kadın şeffaf giysileri içinde Passy'deki gösterişli dairesinde günde en az on kişiyi ağırlar. Bunların çoğu Fransız sosyetesinin krema tabakasıdır. Kadın bu seçkin kişiler karşısında züppeliği elden bırakmaz, onlarla kusursuz İngilizce'siyle konuşarak gururunu okşar.

Madam Kolb aynı zamanda soyluluk da taslar. Şu anda kadının dairesine kendi anahtarıyla giren ve bazı geceler orada sabahlayan çok saygın Dr. Schultzberger'le ilişkisi var. Yıllar boyunca bu tip beylerin sayesinde bir dairesi, Maisons-Lafitte'de küçük ama sevimli bir villası, bir geliri, mücevherleri ve pek tabii, otomobili olmuş.

Maiyetinde daha düşük kapasiteli kimseler de yer alıyor. Madam Kolb bunlarını araçlar mı yoksa küçük soyguncular mı olduğunu araştırma zahmetine girmiyor. Onlarla köylü diliyle konuşarak kaba kimliklerine bir heyecan katıyor. Kumral saçlı Georges göz kamaştıran beyaz dişli çok iyi bir çocuk. Sonra sık sık yemeğe gelen ve doktor gibi sabaha kadar kalabilen Georges K. var. Hizmetçisi Madeleine Fourcade'a Bayan Kolb'un kapısından içeri kaç kuşkulu ziyaretçi girdiği sorulacak olsa kız bu listenin sayılamayacak kadar uzun olduğunu söylemek zorunda kalır.

Şimdiki faturalar Schultzberger tarafından ödendiğinden Madeleine diğerlerinin geliş gidişlerini gayet dakik olarak ayarlıyor. Ayrıca, hanımı kendisini evde olup bitenler hakkında kesinlikle konuşmayacağı koşuluyla işe almış.

Madam Kolb bütün uluslararası eğlence yerlerine bütün pırlantalarını götürür ve evde kasasında bırakmak zorunda olduğu diğer mücevherlerini anlatmadan duramaz. Geçen kış Monte-Carlo'ya gitmeden önce tanıştığı bir erkeği, arkadaşı Madam d'España'ya heyecanla anlatmıştı.

“Bir tane daha mı?” dedi sırdaşı. “Erkeklere çok kolay bağlanıyorsun.”

“Ne çıkar bundan? Yakışıklı ve parası var sanırım.” Ama çok geçmeden yeni oyuncağının cansıkıcı olduğunu söyleyecekti.

“Ne oldu? Adamın milyonları var sanıyordum.”

“Herif bir *kaltabanmış*” dedi Madam Kolb ve sigarasından bir nefes çekerek erkek hiç varolmamış gibi davrandı.

Edward Smith’in evi yoktur. Nerede doğduğunu da tam olarak bilmez. Londra’da Fulham’da doğmuş olduğunu ancak tahmin eder. Anababası her kimse kendisini sokağa terk etmişlerdi. O da hırsızlıkla geçimini sağlayarak zamanla başka ufak tefek işlere girmişti. Şimdi kırk dokuz yaşında tam bir profesyonel.

Smith hafif adımlarla yürür. Dişleri arasından kesik cümlelerle yumuşak konuşur. Orta boylu, kumral saçlı, çıkık elmacık kemikli, sivri burunlu, dar çenelidir. Üst dudağında kalın bir bıyığı vardır. Sporcuya benzer. Gözleri dışında şampiyon bir bisikletçinin antrenörü sayılabilir. Küçük ve delici gözleri kaşlarının altında pusuda beklermiş gibi gömülüdür.

Elleri geçmişini yüzünden çok yansıtır. Hayatının yaklaşık yarısını kaplayan cezaevlerinde ağır işlerde çalışmaktan biçimlerini kaybetmiştir. Adelaide’da, Sydney’de, Melbourne ve Bendigo’da yargıca, “Üstümde nereden geldiğini bilmediğim paralar vardı” demiş. 1894’te Londra’da soygundan yakalanmış, ancak geçmiş suçlarını bilmeyen yargıç onu yalnızca üç aya mahkûm etmişti. Yeni bir hırsızlık bu kere yedi yıl yatmasına neden oldu. Zamanını Dickens ve Walter Scott okuyarak geçirirdi. Konuşmasından edebi bir zevki olduğu anlaşılır.

Fransız polisine adının Edward Smith olduğunu söyle-

mişti. Baskı altında gerçek soyadının Robinson olabileceğini söylemiştir. Avustralya’da “Henry Smith” ve “Henry Gilmore” olarak sabıka kayıtlarına geçmiştir. “George Sweeney” ve “James Wilson” olarak da tanınmıştır.

Smith’in uzmanlık alanı hırsızlıktır. Birini öldürme düşüncesinden bile nefret eder. İki kıtada yaptığı hırsızlıklardan sonra kullandığı araç gereçler “insani” dediği bir kusursuzluğa ulaşmıştır. Avrupa’da bilinmeyen aletler kullanmakla övünür. Bunlardan biri portakal kabuğuyla örtülü ve bir lastiğe bağlı bakır bir toptur. Bunu bir çeşit sapan olarak kullanır. Portakal kabuğu bakıra bir yumuşaklık vererek kafatasının kırılmasını önler. Birine vurması gerekecekse o kimseyi yalnızca bayıltmak ister. Cebinde sürekli taşıdığı küçük bir kum torbasından da pek hoşlanır. Kum torbası istediğini alabilmesi için karşısındakine dengesini kaybettirecek kadar sert ama kalıcı bir hasar yaratmayacak kadar da yumuşaktır. Daha sonra torbayı kesip kumu boşaltır. Üzeri arandığı takdirde silah bulunmaz, cebinden yalnızca bir parça bez çıkar.

Smith, 1901 Mart’ı sonlarında en son cezasını da çekmiş, Londra sokaklarında dolaşırken bir süre kentte kalmaya karar vermişti. O sırada rastladığı, Sydney’den bir tanıdığı, bir kadının Paris’te önemli bir iş çevirecek birini aradığını söyledi. Kadın denilen kişi silindir şapkalı, şık giyimli, kumral saçlı Wilson adında bir beyefendi çıktı. Wilson, Smith’in davranışlarından hoşlandı ve onu hemen orada işe aldı.

Yıllarca cezaevinde kalmış olan Smith’in üstübaşı berbattı. Wilson ona yeni bir takım elbise, siyah yünlü kumaştan bir palto, iki selüloit yaka, iki gömlek, bir fötr şapka aldı. Feribotla Fransa’ya geçip Paris’e gittiler. Bütün masrafları ödeyen Wilson her gün otel değiştirmekte ısrarlıydı. Smith onun kayıtlarını hep Chanticleer adıyla yaptırdığına dikkat etmişti.

MADAM KOLB'UN KATİLİ SMITH

Smith, Paris'ten hoşlanmıştı. Soyacak pek çok ev, arasında kaybolacağı kalabalıklar vardı. Onca sabıkasıyla bir tahliysizliğe uğradığı takdirde bunun Fransa'da olması da çok daha iyiydi. Giyotin, Londra cezaevlerinin sefaletinden ya da Newgate darağaçlarından çok daha soylu bir yoldu insanın hayatını sona erdirmesi için. Wilson kendisi durumu araştırmaya kadar bir iki hafta beklemeleri gerekeceğini söylemişti. Smith de at yarışlarına gitmeye başladı.

Wilson bir süre sonra Smith'e soymak için tutulduğu dairenin krokisini gösterdi. Burası yatırımlarından ve hayranlarından yılda 35.000 frank gelire sahip eski bir aktris olan Madam Kolb'un eviydi. Kadının bundan çok daha fazla parası vardı ve mücevherleri salonundaki kasada duruyordu. Bu kasanın anahtarları yatak odasındaki *Empire* stili yazı masasındaydı. Smith, Wilson'a bunları nasıl bildiğini, kadının dostu mu yoksa tesadüfen rastladığı biri mi olduğunu sormadı. Bir insanın dostunu neden soymak istediğini de sormadı. Böyle şeyler umurunda bile değildi.

Wilson kadının alışkanlıklarını çok iyi biliyordu. Kadın her gün saat üçte Bois-de-Boulogne'a arabayla gezmeye gidiyordu. Wilson ile Smith kadının Henry-Martin Caddesi 29 numaradaki apartmanına gidip dışarıda beklediler. O gün saat beşe kadar bekledikten sonra Smith altınlar ve mücevherler içinde gayet şık giyinmiş yüzü tüllü bir kadının uşağı yardımıyla arabasına bindiğini gördü.

Araba köşeyi dönünce hemen ikinci kata çıktılar. Wilson hizmetçinin altıncı kattaki odasında olacağını söylemişti. Cebinden çıkardığı bir anahtarla kapıyı açtı. Smith bunun bir maymuncuk değil de gerçek anahtar olduğuna dikkat etmişti.

Daire çok büyük ve lüks eşyalarla doluydu. Smith şaşırıp

kalmıştı. Wilson bunların önemsiz olduğunu söyledi. Kadının yazlarını geçirdiği bir de lüks villası vardı. Wilson, Smith'i içeri itti. "Anahtarlar üzerindedir. Kadın uyurken alırsın. Sonra buluşuruz." Ve çekilip gitti.

Smith bir gazeteye sarılı aletlerini gözden geçirdi: Bir matkap, bir levye, makas, elektrik tellerini kesmek için çelik pens, sol elindeki altın yüzüğe bağlı bir ip, kum torbası, bakır top.

Daireyi gezerek saklanacak bir yer aradı. Pek çok koltuk ve divan vardı. Hepsinin altına girerek nereleri görebildiğini kontrol etti. Banyo da iyiydi. Arkasına saklanacağı bir çamaşır dolabı vardı. Hatta zorunlu kalırsa orada uyuyabilirdi bile.

Smith saat yedide kadın kahkahaları duydu. O sırada salonda masanın kilidini yokluyordu. Bir koltuğun altına girdi, kadınların eteklerini koklayarak, hangisini soymaya geldiğini merak etti. İpekli püsküller arasından bir kadının *Empire* stili yazı masasına bir tomar anahtar kilitlediğini gördü. Aktris bu olmalı diye düşündü ve kadın arkasını döndüğünde sessizce banyoya süzüldü.

Smith'in karnı çok açtı. Madam Kolb şampanyalı, işkembeli ve marenço tavuklu mükellef bir yemeğe oturunca açlığı dayanılmaz hale geldi. Kadına hizmetçisi servis yapıyordu. Smith saklandığı dolaptan kadının erik yerken o zarif dudaklarını nasıl yaladığını gördü. Konuğu Madam d'Espana'nın anlattığı müstehcen bir hikâyeye kıkır kıkır gülerken o kuğu boynunun dalgalanmasına hayran kaldı. Kadın gittikten sonra biri anahtarıyla kapıyı açıp içeri girdi. Smith kadının "Sevgili doktor" dediği erkekle oynaşmasını birkaç saat dinledi.

Sonunda doktor da gitti. Madam Kolb hizmetçisine ertesi günkü akşam yemeği daveti için talimatlarını verdi. Smith kadının yatmak üzere soyunmasını seyretti. Giysilerinin ko-

kusu başdöndürücüydü. Uzun kumral saçlarını omzuna dökerken aklına kır menekşeleri geldi. Korsesinden kurtulan kadının vücudu masanın üstündeki abajurun ışığında dağıldı. Smith fazla kadın tanımamıştı. Ama bu Fransız'ın gururuna, aynada hâlâ çok güzel ve arzulandır olduğunu gösterdiği anlaşılan aksine korkusuzca bakışına bayılmıştı.

Kadın yattıktan sonra Smith soluklarının düzenli bir hal almasını bekledi. Saat beşe kadar beklemek zorundaydı. Wilson apartman kapısının çöpçüler için o zaman açılacağını ve onlardan biriymiş gibi, çıkabileceğini söylemişti. Smith sabırsızdı. Evde çok uzun kalmıştı ve çok açtı.

Çoraplı ayaklarının ucuna basarak yatak odasına girdi. Wilson kapının gacırdamadan açılacağını söylemişti. Oysa kapıdan berbat bir ses çıktı. Smith irkildi. Kadın uyanmamıştı. Wilson döşemenin sıkı olduğunu söylemişti, Smith masaya giderken onlar da çatırdıyordu. Smith kilidi bir saniyede açtı ve mücevher kasası anahtarlarını cebine indirdi.

Tam salona girecekken uyuyan kadın birden doğruldu. "Kim var orada?" Smith kum torbasını çıkardı. Karanlıkta kadının ne yapmaya çalıştığını göremiyordu ama oda birden elektrikle gündüz gibi oldu. Kadın karşısında duran siyahlar içindeki yarattığı görünce bağırdı. Smith'in bir tekniği de yüzüne siyah bir bez örtmekti. Masasının çekmecesinin açık olduğunu gören Madam Kolb sesini daha da yükseltti ve yastığının altında sakladığı bıçağı fırlattı. Ama isabet ettiremedi.

Smith kadını susturmak için boğazından yakaladı. Ama kadının derin deniz dalgıçları gibi ciğerleri vardı. Kum torbasını yüzüne indirdi. Kadın bu silahı garipsemişti. Sosis gibiydi ve hem sert hem yumuşaktı. Yüzünü parçalayan torba yarıldı, kumlar haliya boşandı.

Yüzü yaralanan Madam Kolb hâlâ imdat çılgınlıkları atıyordu. Smith portakal kabuğu kaplı bakır topu çıkardı, lastiğin ucunda savurdu. Ama lastik koptu ve top kadına çarptı. Smith şaşırmişti: Kum torbası yarılmış, bakır topu odanın öteki ucuna savrulmuştu. Kadın ağlıyordu ve hiçbir şey elde edememişti. Kadını öldürmek istemiyordu. Ama susturamıyordu da. Kadın çıplak bir atâ biner gibi üstüne atladı. Smith onun gücüne şaşmıştı.

Wilson kadının fiziğinin mükemmel olduğunu söylememişti. Madam Kolb, otomobille gezmediği zamanlar Bois'da at binerdi. Atını en güç engellerden atlatmakla ün salmıştı. Ne yapacağını bilemeyen Smith bir eter şişesi açıp kadına fırlattı.

Madam Kolb hizmetçisini çağırmak için çingirak kordonuna hamle etti. Smith göğsüne bir yumruk indirdi, kadın devrildi. Smith de yorulmuştu. Kadın soluk soluğa yatıyordu. Smith bundan sonra ne yapacağını düşünerek bir iskemleye çöktü.

Savaş yeniden başladı. Smith parmağındaki altın yüzüğe bağlı ucu düğümlü ipi unutmuştu. Şimdi de onu kadının boynuna geçiremeyecek kadar geç kalmıştı. Bir iskemle yakalayıp kadının kafasında kırdı.

“Ne kafaymış be!”

“İngilizce konuşuyorsun!”

Aldığı bu karşılığa, bu amazonla konuşabilme olasılığı karşısında dehşete kapılan Smith komodinin üstünde duran bir kadehi alıp kadına indirdi. O da aşırı bir güçle hedefini bulmuştu. Cam parçaları yüzüne, ellerine ve bacaklarına saplandı. Bir parça Smith'in sağ elinin işaret parmağının tendonunu kesti. Kendi kanı karşısında şaşırıp kalan Smith kadının tutsağı olduğunu farketti.

Telefon, arkasından da kapı zili çalmaya başladı. Kadının

çığıllıkları öteki dairelerdeki kaldırmış, biri polise telefon etmişti. Hol kurtarıcılarla doldu bir anda. Smith banyodaki yerine kaçıp saklandı. Madam Kolb'un komşularının hizmetçileri yatak odasına koştular. Madam Kolb'un geceliği kana bulanmıştı. Saçları yüzündeki derin kesikleri örtüyordu. Bitkindi ama yaşıyordu. "Katil nerede? Nereye gitti?" Kadın konuşamamış, titreyen elini uzatıp *cabinet de toilette*'i gösterdi.

Smith ıstırap ve öfkeden kıvranıyordu. Polisle karşılaşmayı bekleyerek ceketini ve ayakkabılarını giydi. Komiser kapıyı açınca Smith'in bir iskemleye oturmuş, parmağından akan kanı durdurmak için mendiliyle bir turnike yapmakta olduğunu gördü. Yetkililerden korkusu yoktu. "Ben hırsızlık amacıyla geldim, öldürmek için değil. Ben işimi yaparken uyanmasaydı *kafasını kırmaya* çalışmazdım." Smith, Fransızca bilmediğini de ekledi.

Smith bir çevirmen ve İngiliz Büyükelçiliği'nden bir avukat yanında günlerce sorguya çekiliyor ve her iki adama da güvenmiyor. Olaylardan uzak duruşu ve fazla konuşmaya yanaşmamasıyla savcılar, karşılarında üstün zekâlı biri olduğu izlenimine kapılıyorlar. Soygundan önce zamanını nasıl ve nerede geçirdiği hakkında konuşmuyor. Kendisine Gilmour denilmesini istiyor ama Henry Gilmour'un gerçek adı olup olmadığını söylemiyor. Smith bir suçortağı olduğunda ısrar edip Wilson hakkındaki hikâyesini tekrarlıyor. "Beni anahtarla içeri alan âşıklarından biriydi" diyor. Ama Wilson'un varlığına kimseyi inandıramıyor.

Madam Kolb'e, Smith'in Bertillon'un çektiği fotoğrafı gösteriliyor. "Buna benzeyen bir kimse tanımıyorum. Evime nasıl girdiğini merak ediyorum."

Gazeteler günlerce Madam Kolb'un durumunu bildiriyorlar. Kadının durumu ciddi. Kırktan fazla yara almış, ateşi yüksek, dalgınlıkla hezeyan arasında gidip geliyor. Yüzünde, başında ciddi kesikler var, başı sargılar içinde. Bazı kesikler kemiğe dayanmış. Kesilen tendonlarıyla elleri mahvolmuş. Başında iki hemşire, hizmetçisi ve doktorlar var. Ağrılarını hafifletmek için morfin iğnesi yapılıyor. Ziyaretçi alınmıyor. Komisere sorularını yanıtlayamayacak kadar zayıf olduğu söylenmiş.

Madam Kolb acıları yanı sıra korkuyor da. Herkes kendisine iyi davranıyor ama bu zalim hırsızın dairesine nasıl girdiği de merak ediliyor. Acaba o mu aldı? Ama kadın Wilson adında birini hatırlamıyor. Yıllar boyunca anahtarını verdiği herkesi hatırlayamaz ki.

Aradan birkaç ay geçince soruları yanıtlamaya hazır ama polis gelince bir yanıt alamayacağını görüyor. Smith gibi o da konuşmuyor. Eğer kendisini ziyaret edenlerin adlarını verirse, kendisi de, *Paris'in tümü de* ve yeraltındaki dostları da açığa çıkacaklar. Sessiz kalıp herkesi skandalından korumaya karar veriyor. Gazeteler kadını yerden yere vuruyorlar, iddia ettiği gibi bir aktris değil, adi bir fahişe olduğunu ima ediyorlar. Ama kadının birkaç küçük rolde oynadığı da gerçek.

Madam Kolb korkular içinde yaşıyor. Herkes onun kendisini böyle yaralayan vahşi adamı tanıdığını, ilişkilerinin yüzeyselden de öte olduğuna inanıyor. Kimse dile getirmiyor ama kadının az daha ölümüyle sonuçlanacak bu cinayet girişiminin karanlıkta kalan suçortağı kendisinden başka kimse olamaz.

Madam Kolb'un suskunluğu ününe gölge düşürüp, suç böyle ahlaksız bir kadın için haklı bir ödül olarak görünürken Smith-Gilmore'un kendine hâkimiyeti adamı egzotik bir yaratığa dönüştürüyor. Gazeteler eğer Evrensel Fuar'da Paris'te

olsaydı uyuyan kadınlara “insancıl” silahlarla saldıran İngiliz Herkülü olarak *şöhret* olurdu diyorlar.

Smith mahkemesinde hakarete uğramış konuk pozunu benimseyince, her iki tarafın avukatları Fransız adaletinin uygarlığıyla kendisini etkilemeye çalışmışlardı. Kurbanı ölmediği için giyotinde kellesini kaybetme olasılığı yoksa da o bile dile getirilmişti. İngiliz’in kendisi için gösterilen çabayı anlayamaması çok yazıktı.

Assizes tarihinde en tehlikeli canileri savunmakla ün yapmış olan Madam Kolb’un avukatı Henri Robert müvekkilini bir merhamet meleği olarak göstermişti. “Bu iyi yürekli kurban kendisine saldıran caninin öldürülmemesini bütün kalbiyle rica etmektedir.”

Seyircilerin en soğukkanlı ve en kayıtsız olan Smith-Gilmour konuşulanlardan hiçbir şey anlamıyor olsa da, böyle iyi savunulduğu için memnun olması gerekmez miydi? Ama onun ne düşündüğünü kimse öğrenemedi.

Madame Kolb’un şahitlik yapabilecek güçte olmadığı düşünüldü. Madam Kolb buna çok memnun oldu ama İngiliz’in ilgisini çekmek uğruna, kendisi aleyhine çıkartılan kötü söylentiler de kulağına gelmişti.

Eski artist Maisons-Lafitte’de yavaş yavaş eski sağlığına kavuştu. Battaniyelere sarılı olarak bir şezlonga uzanır, atkestanesi ağaçlarından dökülen yapraklarının yerleri örtmesini seyrederdi. Temiz havada kısa yürüyüşlere çıkıyor, arabasıyla kısa gezintiler yapıyordu. Alnında ve her iki yanağında derin izler kalmıştı. Başının tepesindeki yara zonkluyor ve geçmiyordu. O günlerin modası olan Anne Noailles’in *Le Cœur innombrable* şiir kitabını okumaya çalıştıysa da, kitaptaki duygusallık başını ağrıtıyordu.

19 ÇOK FAZLA

21-22 Nisan 1901'de, Chartres'in on kilometre güneydoğusundaki Corancez köyünde, Louis-Edouard Brière'in beş çocuğu -Flora (12), Beatrice (11), Laurent (7), Laure, (5), Celina (4)- yataklarında öldürülmüş olarak bulunmuştur. İşleri kötü gitmekte olan çiftçi, dul Brière (42), yargılanmış ve ölüme mahkûm olmuştur. Cezası daha sonra ömür boyu hapse çevrilmiştir.

Brière önce köpeğini boğazladı. Sonra köyde Sauger'in *café*-sine gidip kâğıt oynadı. O Nisan gecesi beş müşteri dört litre şarap içmişti. Brière sarhoş değildi. Hatta Heurtault onu ve komşusu Lubin'i mahzenindeki yeni şarabı tatmaya davet ettiğinde bile sarhoş olmamıştı. Brière ve Lubin daha sonra bir süre önce yağan yağmurdan kalan su birikintilerine basarak ve sessizce mehtabı seyrederek Corancez'in hemen dışındaki çiftliklerine dönmüşlerdi.

Lubin hasta ineğine bakmak için gece saat yarımında arkadaşından ayrıldı. Brière de avlusuna girdi, evin bütün panjur-larını kapattı. Adını anarşistten alan kara köpeği Ravac-hol'un leşinin yanından geçti, sonra beş çocuğunun uyuduğu eve girdi ve demir bir çubukla hepsinin kafalarını parçaladı. Flora bağırınca bir bıçak kapıp kıza saptı, sonra cesedini yere fırlattı. Dolaplardan örtüleri çekip yere attı, bir mürek-kep şişesini devirdi.

Sonra avluya döndü. Flora'yı öldürdüğü bıçakla sol elini,

yüzünün sağ yanını kesti. Çizmelerini, atkısını ve kasketini bıçakla birlikte gübre yığını üzerine atıp yere düştü. “Domuzlar! Beni öldürmek istediler! Cüzdanımı aldılar. 1500 frankımı çaldılar! Ölüyorum!”

İneği yüzünden sık sık yatıp kalkan Lubin hiçbir gürültü duymamıştı. Ama köpeği onu saat üç sularında uyandırdı. Kapının önünde çıldırmış gibi koşup duran hayvanı sakinleştirmeye çalışırken Brière’i gördü. “Sen misin?” Yola sürüklenmiş olan gölge sırtüstü yatıyordu.

Lubin hemen yakınlarında yaşayan Baronlar’ın evine koştu. Komşular adamı yatağına yatırmaya götürürlerken Brière direndi. “Beni ahıra bırakın. Çocuklarımın beni böyle kanlar içinde görmelerini istemiyorum. Çocuklar uyandıktan sonra yatarım.” Bunun üzerine adamın başını sardılar, bir içki verip yanından ayrıldılar.

Brière ahırda geç saatlere kadar uyudu. Uyandığında komşuları eve girmiş, öldürülmüş çocukları ve duvarlara sıçramış beyin parçalarını bulmuşlardı. Kimi dehşete kapılıp kaçtı. Diğerleri hemen on kilometre ötedeki Chartres’da polisi aradılar. Brière çocuklarını göremediğine şaşırılmış gibiydi. Yabancıları ortalıkta dolaşan polis ve savcıları görünce olduğu yere yığıldı ve hastaneye kaldırıldı.

Polis tulumbanın yanında kırmızı su ve insan dokusu dolu bir kova buldu. Katil burada ellerini yıkamış olmalıydı. Beş kurban ahırda üzerine saman serili bir masaya yatırıldılar. Kolları kendilerini savunurcasına havaya kalkıktı. Béatrice sanki son bir öpücük verecekmiş gibi dudaklarını büzmüş, kardeşi Laurent’e dönmüş. Laura ve Céline’nin gözleri açık, ağızları korkunç bir sırtıtma ile çarpılmış. Cesetlerin göğsünde dikey ya-

rıklar var, doktorun olay mahallinde yaptığı otopsi izleri, ve biri bunları saklamak için üzerlerine kır çiçekleri yerleştirmiş.

Ölü çocukların yanında bir mürekkep şişesi buluyorlar. Brière tutuklandığında ellerinde taze mürekkep lekesi vardı. “Yazarken döküldü” dedi. Bir kâğıt yığını altında kanlı boş bir tahıl çuvalı ve küçük bir kanlı demir çubuk buluyorlar. Avluda, köylülerin pazar günleri giydikleri tipten bir ceketin sağ kolunda kurumuş kan lekeleri var. “Benim o. Neden kanlı olduğunu anlatayım.” Brière’e uzun ve keskin bir bıçak gösteriyorlar. Dişleri çatırdıyor. “Bir zamanlar böyle bir bıçağım vardı. Onunla bir tavşan öldürmüştüm.” Avluda eski bir kanlı saban demiri bulunuyor. “Bunlardan herkeste vardır. Belki benimdir ama ben gömmedim oraya. Ne söylememi istiyorsunuz? Ben bütün bunlara yabancıyım. Ne olduğunu bilmiyorum. Bayılmışım.”

Çocukların giysilerinin bir gece öncesinden iskemleler üzerinde katlı durduğu evde, polis kanlı parçaları duvardan kazıyıp cesetlerle birlikte beş tabuta yerleştiriyor. Brière’in Paris’te olan en büyük çocuğu 14 yaşındaki Germaine’in bir mektubuyla ilgileniyorlar.

Corancez’de herkes Germaine Brière’in babasının gözdesi olduğunu biliyor. Kızın modaya uygun giysiler alabilmesi için tavşan ve tavuk beslemesine izin vermiş. Yeni bir şapka almak isteyince büyütüp satması için iki piliç vermiş. Germaine’in Paris’te yaşamasının nedeni de Brière’in onu halası Céline Destas’ın Rue de Ménilmontant’daki bakkal dükkânında çalışmak için göndermesi. Kızın mektubu babasının eve gelmesi için yaptığı çağrıya karşılık: “Şimdi gelemem, baba. Halamın yardımına ihtiyacı var.” Halası kızı kurtarmamış olsaydı altı tabut olacaktı.

Brière'in kanlı giysileri delil olarak alınmış. Chartres Cezaevi'nde verilen giysileri giymiyor ve verdikleri yemeği yemiyor. "Onların patatesleri ve pirinçleriyle yaşayamam! O sefil çorba yüzünden açlıktan öleceğim!" Lubin'e mektup yazıyor: "Bana kantinden biraz et alabilmem için elli frank gönder." Yaraları hemen hemen iyileşmiş olduğu halde kolu askıda, başı sarılı.

Brière hiçbir şeyi kabul etmemiş. La Beauce ovalarında cirit atan ve kasabaları soyan türden "iki serseri"nin kendisine saldırdığını iddia ediyor. Bu tiplerden kırkı sorguya çekilmiş ve salıverilmiş. Onları cinayetle ilişkilendirecek en küçük bir kuşku yok.

Brière'e imzasız tehdit mektupları geliyor. Hücresinde bir askerin kararlı adımlarıyla dolaşüyor ve hücre arkadaşıyla konuşmayı reddediyor. Gardiyanları hakarete uğramış hissediyorlar. Onlarla on sözcük bile etmemiş. Yalnızca genç ve deneyimsiz bir taşra avukatı olan Mösyö Duparc'la konuşuyor.

Brière resimli kitaplar istiyor, kendisine *Le Magasin Pittoresque*'in bir cildi veriliyor. Zamanının çoğunu arkadaşlarına ve akrabalarına mektuplar yazarak geçiriyor. Ailesi bu tür mektupların kamuoyunda sempati yaratacağını düşünüyor ve Brière de onların fikrinde olmalı ki, yazışmaları çok geçmeden basının eline geçiyor. Mahkemesinden önceki aylarda bu esrarengiz köylüyü kentlilere tanıtmak için gazeteciler bunları kullanıyor.

5 Mayıs 1901

Sevgili kardeşim ve kızkardeşim

Mösyö Duparc'ı gördüm. Bana inekleri, buzağryı, domuzu ve şalgamların geri kalanını aldığınızı söyledi. Açlıktan ölmeleri için şalgamları hayvanlara verin. Mevsim ilerliyor. Yol kenarında ekili biraz çavdar var. Onu da kesip hayvanlara verebilirsiniz- Eğer bu size fazla zahmet olacaksa Sauger'e işini bırakıp tarlada çalışmasını söyleyebilirsiniz.

Giyecek fazla bir şeyim yok. Yatak odası dolabında olması gereken yazlık pantolonumu, mutfak dolabında olan kasketimi, bir çift çorap ve evin kapısı üzerinde duran işlemeli yün terliklerimi ve yatak odasındaki dolaptan bir atkı istiyorum. Domuzu satabileceğinizi söylemeyi unuttum. Ete ihtiyacınız varsa onu kesebilirsiniz. Hepinize mutluluklar dileyerek sözlerime son veriyorum.

Kardeşiniz, Brière Edouard

Brière'in kardeşi kendisine yeni bir gömlek, koyu gri pantolon, yün bir kasket ve seksen frank getiriyor. "Her şeyi aldılar. Göreceksin." Ama evlilik sözleşmesine iğneyle tutturulmuş 600 frank hâlâ orada. Polisler evinin duvarlarını araştırdıklarında zarf biçiminde beyaz metal levhalar arasında elli franklık bir banknot, yirmi franklıklar ve bozukluk para buluyor.

Brière'in suçsuzluğunu iddia edenler giderek artan deliller karşısında fikir değiştirmek üzereler. Corancez Belediye Başkanı Mösyö Martin şöyle diyor: "Bu cinayetleri Brière işlediyse asla itiraf etmeyecektir! Ben onu tanırım! Onun temiz bir insan olduğuna inanıyordum. Ama artık fikir değiştir-

dim!” Kasaba tütüncüsü de artık Brière’in “Her şeyi yapabilecek” bir insan olduğunu düşünüyor.

Köy, paraya ihtiyacı olan bir komşu hakkında hatırladıklarını dile getirmeye başlıyor. Yerel itfaiyeden Thibaut, Brière’in ahırındaki bir yangını söndürmeye gittiğini hatırlıyor. Ama yangın yerine gelince uğraşmaya değer bulmayıp geri dönmüş. Çünkü yanan binaya vardığında Brière alevlere saman atıyormuş.

Başkaları daha başka şeyler anlatıyorlar. Brière’in karısını yıllar boyunca “bitkilerle” zehirlediğinden kuşkuluyorlar. Brière’in yalnızca Corancez’de değil, Morancez, Villemain ve Berchères-les-Pierres çevresindeki köylerde de metresleri vardı: “Bu köyün genç kadınları çok özgür ve açık saçıktır. Onlarla geceleri buluşurdu.”

Brière bu haremi içinde komşusunun yirmi iki yaşındaki hastalıklı kızı “korkuluk” Véronique Lubin’e çılgınca âşık olmuştu. Brière akşamları kızla samanlığın arkasında buluşurdu. Véronique, Henri-Edouard adını verdiği bir çocuk doğurdu. Çocuk ancak birkaç gün yaşamıştı. Herkes babasının Brière olduğunu tahmin ediyordu.

Bitkilerinin başlattığını, karısının Véronique olayını öğrenmesi tamamladı. Hastalıktan yarı çıldırmış olarak yatan bayan Brière yatağında “hayaller” görüyordu: “Bu evde korkunç şeyler olacak!” Kadın, tehlikeyi atlattığı sanıldığı bir sırada aniden öldü. Doktorlar şaşırmıştı ama köylüler hiç şaşırmamışlardı: “Sıkıntıdan öldü!”

Corancez ikiye ayrılmış: “Bütün bunlar dedikodudan başka bir şey değil. Onun için kellemi veririm. Onu bir kadınla görmüş değilim bugüne kadar. Brière karısının ölümünden sonra artık bir baba değil, çocuklarının gerçek annesiydi.

Onları okula götürür, dersleriyle ilgilenirdi. Cinayetten önceki Pazar, Béatrice'in ilk komünyonu için yeni elbiseler diktirmek üzere hepsinin ölçülerini aldırtmıştı. Bu cinayetleri işlemiş olması imkânsızdır!”

Dul adam yeniden evlenmek istiyordu. Metreslerine evlenme teklif etti. Hepsi de reddetti. Çirkin ve kaba Véronique'in babasının tarlaları vardı. “Altı çocuklu bir adamla asla evlenmem” dedi. “Onunla evlenirsen kuru ekmekten başka bir şey yemezsin!” dedi babası.

Le Figaro adliye muhabiri bir neden arıyor: “Fikir, sabanıyla evinin arkasındaki geniş tarlayı sürerken aklına geldi ve gelişti. İşleri kötü gidiyordu. Tarlalarını satmak zorunda kalacağı an yaklaşıyordu. Çocukları kendisine pahalıya mal oluyordu. Birer huzursuzluk kaynağına dönüşmeye başlamışlardı. Bence tüylerimizi ürperten bu olayla annelerimizin bize küçükken anlattıkları peri masalları arasında güçlü bir benzerlik var.”

Gazeteci, Chartres'dan bir yargıcın şu sözlerini de nakleliyor: “Bu olayı kırsalda oldukları zaman besledikleri tavukları kesmekten korkan duygusal Parisliler gibi yargılayamazsınız. Brière, Belleville'li ya da Grenelle'li bir işçi değil, La Beauce'tan bir köylüdür: Kaba, enerjik ve hepsinin üstünde de sert tabiatlı. Bir ihtiyacı olunca onu yerine getirmek için yapacağı şey umurunda değildir. Bu bölgemizin bir özelliğidir.”

Corancez'de yalnızca bir tek tabut örtüsü var. Diğerlerine bir çarşaf seriliyor ve üzerlerine kır çiçeklerinden buketler ve çelenkler yerleştiriliyor. İnsanlar ellerindeki şimşir dallarıyla ta-

butlara kutsal su serpererek eve giriyorlar. Kasaba zengin değil ama cenaze masraflarını üstlenmiş.

Göz kamaştıracak kadar temiz gökyüzü altında yeni yeşillenmiş ağaçlarda kuşlar ötüşüyor. Beş yüz kişilik cenaze alayı güneş altında. Cenaze alayının başında Laurent'in tabutunu taşıyan arkadaşları var. Bazılarının ellerinde altın harflerle yazılı bir yafta var: "Aziz Laurent ve Aziz Blaise, bizim koruyucu azizlerimiz, bizler için dua edin!" Flora, Béatrice, Laure ve Céline'nin kız arkadaşları *Enfant de Marie*'nin pankartını taşıyorlar. Bu tabutları taşıyanlar köy kadınları. Arkalarından bölgenin önemli kişileri, Brière'in ailesi ve siyah atkısı altında mavi bir elbise giymiş olan Germaine var. Kiliseye de gümüş yaldızlı siyah bir örtü asılmış. Yaşlılar ilahiler okuyor, davul çalıp borularını öttürüyorlar. Brière'in cenazeye katılması yasaklanmış.

22 Mayıs 1901

Sevgili babacığım,

Bu korkunç olay hakkındaki gerçeğin yakında ortaya çıkacağını ve hepimizin bu işkenceden kurtulacağımızı umuyorum. Senin için Tanrı'ya dua ediyorum, baba. Halam da seni öpüyor.

Seni seven kızın,

Germaine Brière

Brière, bu mektubu okuduktan sonra ilk kez ağlıyor ve bir babanın üzgün kalbiyle yanıtlıyor:

Brière. Come de Corancez
mort en 1911

CORANCEZ CİNAYETİ, BRIÈRE

21-22 Nisan 1901 gecesi

5 Haziran 1901

Sevgili kızım

Mektubunu yanıtlamakta geciktim. Çok yorgunum. İki üç gündür hiç iştahım yok. Bu sabah güçlkle bir şeyler yiyebildim. Ama iyileşeceğimi umuyorum. Çok az uyuyorum. Hep sonu gelmeyen karabasanlar.

Beni en çok üzen, daha okula bile gitmemiş ve senin gönderdiğin bebekle hep yanımda oynayan küçük Céline'nin hatırası. Bebeği daha kirletmemişti bile. Günde on kere uykuya yatırır, hep senden söz ederdi. Zavallı /cücük yavrum. Flora da senden söz eder, seni dükkânda tezgâhın arkasında görmek istediğini söylerdi. Eylül'de seni Paris'te ziyaret edebileceğine söz vermiştim. Béatrice, Laurent ve Laure de çok sevinmişler, "Marraine gelecek! Bize şeker getirecek!" demişlerdi. Zavallı yavrularım.

Mektubumu bitirirken seni bütün kalbimle kucaklıyorum,

Baban Ed. Brière

10 haziran 1901

Sevgili babacığım,

Çok sevdiğin ailemizden söz ediyorsun. Bizim için o kadar güçlklere katlandım ki! Sık sık bütün gününü dışarıda geçirdiğini hatırlıyorum. Akşam eve döner ve hiç ses çıkarmadan evde de çalışır, gece sabahlara kadar oturup hastalara bakardım. Ama şimdi çok mutsuz olduğunu biliyorum. Senin böyle bir şeyle suçlanmanı görmek ve düşünmek beni çok üzüyor. Dualarımda Flora'ya, "Konuş benimle, sevgili kardeşim, sen suçluyu gördün ve tanır-sun" diyorum. Onun gökyüzünden bana şöyle seslendiği-

ni duyuyorum: “Talihsiz babamızı bütün kalbinle bütün gücünle savun. O masumdur. “ Sevgili babacığım yanımıza sağlıklı dönebilmek için kendine iyi bak.

Seni bin kere öpüyorum, halam da bin öpücük gönde’
rıyor. Seni seven kızın,

Germaine Brière

Babayla kız arasında bu duygusal yazışma, zanlının kurban olarak görülmesine yardımcı oluyor. Ancak *Le Petit Journal*, bu mektuplardan aldığı Brière’in yazısını amatör grafologların incelemesi için basıyor. Hemen hemen her sözcüğün büyük harfle başladığını gören basın “cahil, tutkulu isteklere ve mağrur bir ruha sahip” birini görüyor. Kısacası: Şiddet düşkünü, hırçın bir bencil.

Tarlalarından ekin kaldırılmamış. Bir gazeteci şöyle diyor: “Corancez’de kimse bir katilin tarlalarına dokunmak istemiyor, çiftlik evini de kiralamak isteyen yok, en iyisi onu yıkmak.” Brière, kısa sürede salıverileceğini umuyor. Kardeşi-ne çavdar ve yoncaları biçmesini yazıyor.

Mahkemede Brière’in sinekkaydı tıraş olmuş yüzü mavi görünüyor. Dul bir erkek gibi giyinmiş, yüzünde ruhani bir ifade var. Cinayet gecesi üzerinde olan giysileri giymesi istenene kadar gazetecilerin aklına bir malikâne uşağı ya da Opéra-Comique’in bir figüranı geliyor. Çocuklarının kanını ve beyin parçalarını taşıyan ve aylarca o halde korunmuş giysiler görünüşünü yine bir kasaba dönüştürüyor.

Bilim bir yıldır insan kanını hayvan kanından ayırt edebiliyor ama Paris’li uzmanlar Brière’in gömlek ve ceketindeki kırmızı lekeler konusunda fikir birliğine varamıyorlar: “Bir

hayvan kanı olmalı.” Parmaklarındaki mürekkebe gelince: “Şişedekine benziyor ama kesinlikle söyleyemeyiz.” Siyah tüylü ve yeşil fiyonklu bir şapka içinde çok gülünç olan Véronique şaşkın fısıltılarla ifadesini veriyor. Gazeteciler gülüyorlar. Brière bu yaratık için mi katil olmuş? Germaine hıçkırıklara boğuluyor. Dizleri üstünde yalvarmaları jüri üyelerinden ikisini de ağlatıyor. Yargıçlar bu “acıklı ama yarsız” sahneyi kısa kesiyor. Brière’in, Paris barosundan avukatı Comby son konuşmasını yapıyor. Jüri altı saat sonra salona dönüyor. “Hafifletici neden yok. Ölüm!”

Brière’in cezası ömür boyu ağır hapse çevrildi. Af Komitesi, İnsan Hakları ve Kişisel Özgürlük dernekleri kurallarına uyarak dosyasını gözden geçirdiler. Adalet de yanlış yapabilir, kararı verildi.

Brière, ceza sömürgesine gönderilmeden önce şöyle yazıyordu: “Suçsuzluğum ortaya çıkacaktır. Yakında aranızda olacağım. Ben namuslu bir insanım! Corancez halkına sorun!”

Ama Corancez halkı öfkeliydi. Onlar için Brière’in suçu çocuklarını öldürmek değil, Corancez’in içindeki küçük rekabetleri, çekişmeleri ve kötü yanlarını dünyaya ve daha da kötüsü, komşu köylere duyurmasıydı. La Beauce köylüleri koyu mavi gömlekleri, beyaz kasketleri ve yerel aksanlarıyla ifade verirken “biraz geri zekâlı” olarak gösterilmişlerdi. “Korkuluk” Véronique Lubin, Brière’in kendisine evlenme teklif etmediğinde ısrar ediyordu: “O konudaki her şey yalandır!” Çok zengin olduğu sanılan ama mahkemede yemin altında yalnızca birkaç dönüm toprağı olduğu anlaşılan babası, Brière için, “yüzyılın en büyük canisi” demekteydi.

20 ŞURUP İÇİNDE VİŞNELER

1 Şubat 1902'de, Paris'in kuzeydoğusunda, Bondy'de, Rue Elzévir 10 numarada, bahçivanlık yapan Arthur-Alexandre-Félix Leroy (52), eski demiryolu işçisi Edmond Bidaud (26) ve suç ortağı fahişe Lucie-Antoinette Leboulleux (22) tarafından çekiç darbeleriyle ve başına dört kurşun sıkılmak suretiyle öldürülmüştür. Bidaud ölüme mahkûm edilmiş, cezası ömür boyu ağır hapse çevrilmiştir. Leboulleux, beş yıla hüküm giymiştir.

Bir erkek boşalmayı bekleyen sertleşmiş bir penisten başka bir şey değildir. Benim için asla bundan başka bir şey olmamışlardır. Tohumlarını boşaltırlar. Sonra, hoşça kal. Babamı hiç bilmedim. Annem de bilmiyordu zaten. Erkekler size para sağlayan şeylerdir. Değil mi? Onlara duymak istediklerini söylerim. Kendilerini iyi hissederler. Bir süre için. Sonra çeker giderler.

Annem benim kendisine ayakbağı olduğumu açıkça söylemişti. Bizi doyurmak için çamaşırcılık yapardı. Büyüdüğüm zaman bana, "Benim kanımı emiyorsun, kendi ekmeğini kendin kazan artık!" dedi. Beni sokağa saldı. Beni bir geçim aracı olarak görüyordu. Satılacak bir mal.

Bundan hiç hoşlanmadım. O yaptığından yani. Beni sokağa atmasından. Ama ona kin besliyor değilim. Erkeklerle güzel görünmek için giyinmek. Nefret ettiğim buydu işte. Karanlıkta sokaklarda beklemek. Gelip geçenlerle ilgileniyormuşum gibi yapmak.

Beni hemen kadın satıcıları ele aldılar. Ama hem onları beslemek hem de anneme rahat bir yaşam sağlamak için çok çalışmak zorundaydım. Duruma göre ayrı bir yerde ya tek başıma ya da bir Alphonse'la kalıyordum. Ama annemin bütün faturalarını ben ödüyordum. Bana minnet duyup duymadığını bilemem. Umurumda da değil zaten. Kazanmak için onca şey yapmama rağmen para hiç yeterli değildi. O kadar erkeklerle birlikte olmak beni çok rahatsız ediyordu. Hepsi de domuzdular. Ter ya da parfüm. Benim için hep aynı erkek kokusu.

En kötüsü de yeryüzünde bir tek arkadaşım olmayıştı. Pezevenkler aile gibidir ama arkadaş değildir. Seni korumaları için onlara yaltaklanman gerekir ama yumruklarıyla da insanı paramparça ederler. Ama ben gayet sert davranır, ağzımdan dökülen o pis sözlerle kendimi korurum. Konuşmayı iyi bilirim. Ama benim gerçek duygularımı bilen tek kişi yoktur. Asla da olmayacak.

Yattığım heriflerin bana kapıda ödediklerinden çok daha fazlasını hak ettiğimi düşünmeye başladım. Böylece onlar kendilerine çeki düzen verirlerken ceplerinden bir şeyler yürüttüm. Biri kızıp beni tutuklattı. *Aynasızlar*, yalnızca on dört yaşında olduğumu öğrendiler. Annem hapse atıldı. Küçük yaşta birini fuhşa teşvikten iki yıl. Öyle dediler. Beni de erginlik yaşına kadar kalmak üzere Saint-Madeleine rahibelerinin yanına, Limoges'da bir islahevine gönderdiler.

Başrahibe ağzımın bozukluğu karşısında dehşete düşmüştü. Ama orada hepimiz öyle konuşurduk. "Böyle vaktinden önce ahlakı bozulmuş bir insanı düzeltmek imkânsızdır." Kadın polislere böyle demişti. "Bu çocuklar hayatın her şeyini biliyor." Bu da benim eğitim gördüğümü kanıtlar, değil mi?

O kutsal tavukların yanında geçirdiğim yedi yıl hiç de

fena sayılmazdı. Yemek boldu. Bize Tanrı'nın en çok düşkünleri sevdiği, İsa'nın bizim günahlarımız için öldüğü falan hakkında bir sürü palavra sıkarlardı ama orada çok arkadaş edindim: Gerçek sevmenin ne olduğunu orada öğrendim. Ama o İyi Tanrı falan sevgisi değil. Ben de, ötekiler de fahişe ve hırsızdık. Çocuktuk. Kendi kışlarımızı bile silemezdik. Odun tahsisatı bitince ısınmak için aynı yatağa girerdik. Erkekler sizi hiç kolları arasına almazlar. Saçlarınızı okşamazlar. Ya da gıdıklamazlar.

Manastırda mutlu bir civcivdim. Başrahibe benim kızlara olan sevgimi "sinirsel bir hastalık" diye niteliyordu. Benim "beyinsel bozukluğumun" bundan kaynaklandığını söyledi. Ama hiçbir şey anlamıyordum. Ben benim hayatımı eline geçirenlerin hiçbirinden daha deli değilim. Kaldırımlara döndüğümde güvenlik için hep bir iki kız arkadaşım olmuştur.

Yvonne da benim gibi bir fahişedir. Montmartre'da kollarımızı âşıklar gibi birbirimizin beline dolayıp dolaşırız. Rat Mort kabaresine ya da Quat'z'Arts'a gider birlikte dans ederiz. Ara sıra durup uzun uzun öpüşürüz. La Souris'de, kadınların toplandığı Harcourt'da ya da Madam Armande'in bizleri tek gözüyle gözetlediği Le Hanneton'da böyle şeyleri yapabilirsin. Yvonne beni sever. Beni herkesten iyi tanır.

Beni kurtaran Evrensel Fuar oldu. Yatmak isteyen turist kalabalığı.' Elektrik Sarayı önünde dolaşırken çok tatlı bir gençle tanıştım. Chicago'dan Paris'e Amerikan pavyonunda çalışmaya gelmiş. Paul Tackwell. İlk baştan karı koca gibi yaşamaya başladık. Fuar kapandığında memleketine dönmesi gerekti. Ben ağladım da ağladım. Çok iyiydi. "Belki bir gün seni Amerika'da görürüm" dedim. O da bunu umduğunu söyledi.

Onun yerini alacak bir erkek aramıyordum. Cep harçlığı dışında hiçbir erkek aramıyordum. Rue de Beaujolais'de müşterileri götürdüğüm bir odam vardı. İşler de fena sayılmazdı. Ama sonra öteki erkek çıkagelince onunla gittim. Müzikhol-lerde şarkı söylüyordu. Ducassou. Konuşmayı da iyi biliyordu doğrusu. Gerçek adı Edmond Bidaud'ydu. Ben pek onun tipi değildim. Yakışıklıydı ve iyi yetiştirilmişti. Burundan takma gözlük ve tumturaklı bir konuşma. Bana riyakâr gibi gelmişti. Ben sokaklarda yetişmişim. Çok kullanılmışım. Daha yirmi bir yaşındayım ve şimdiden gıdığım sarkıyor!

“Bana yardım etmek ister misin?” demişti Edmond. Eğer onun istediğini yaparsam belki de bu kadar fahişelik yapmam gerekmez diye düşündüm. Onunla pek yatmıyorduk zaten. O hep bir sonraki hamlesini planlamakla meşguldü. Seks duyusu penisinden yola çıkıyor ve kafasında takılıp kalıyordu. Bunun benimle bir ilgisi olmadığını söylüyordu. Yvonne'la ilişkimizi seyretmek onu heyecanlandırırdı. Bizi kışkırtmasının nedeninin cüzdanlarımızdan para yürütmek olduğunu sanıyorum. Ama çok geçmeden durumu anladım.

Edmond'un yanında fahişeliği çoğunlukla bırakıp yalana başladım. Duruma göre ya genç karısıydım ya da genç bir kızdım. Dolandırmaya niyet ettiği kişiye, “Paris'e balayına geldik” derdi. Paris ve Versailles'da otellere gider, otel parasını parmaklarımdan çıkardığım ucuz mücevheratla öderdik. Sonra yüzüklerin beş para etmediğini farketmelerinden önce oradan ayrılırdık. O takma sakalıyla, ben kuzu kürkü etolümle saygın havalara girerdik. Doğrusu bu iş daha ilk başından pek hoşuma gitmişti.

Kadınlar ete yapışan kurtçuklar gibi asılırlardı Edmond'a. O yaşlı kadınlarla, genç kızlarla hep laubali olurdu.

Le Roy, au Bureau de Bondy -
Bidaud assassin du journal Leroy

Lucie Lebon, femme de Bidaud

BONDY CINAYETİ, 1 ŞUBAT 1902

Bahçıvan Leroy'un katili Bidaud

Bidaud'nun metresi Lucie Leboulleux

MÖSYÖ LEROY CİNAYETİ, RUE DE ELZÉVIRS 10 NUMARA,

RAINCY PAVILLONS 2. 2. 02

Bondy cinayeti, 1 Şubat 1902

Katiller: Edmond Bidaud ve metresi Lucie Leboulleux

Cesedin yemek odasında bulunması

Ama bunun hiç önemi yoktu. Onun yanında kalmak için benim de nedenlerim vardı. Ne kadar az penis görürsem o kadar iyiydi benim için.

Ben ortaya çıkmadan çok önce Edmond, Madam Mesnard'la ilişkiye girmişti. Kadın yetmiş beş yaşındaydı. Edmond için çıldırırdı. Kendini sık sık düzdürürdü. Edmond da bu kadar yorgunluğa karşılık ondan bir şeyler yürütmekte kendini haklı görürdü. Kadının mahallesindeki çocuklar yirmi altı yaşında jigolosu olan yaşlı fahişeye alay ederlerdi. Edmond, Mesnard Ana'dan 10.000 franktan fazla para aldı. Blanche Poisson adında yasal bir karısı vardı. Onu da Madam Mesnard'ın yanına getirmişti. Yaşlı kadın buna ses çıkarmamıştı. Edmond ikisini de tatmin ediyordu.

Edmond'un beni kullanması rahat bir yaşam sürmemi sağlamıştı. Aklına yeni bir fikir gelir, hemen onu uygulamaya koyulurduk. Ama yaşlı Mesnard birden ölünce Edmond iyice aksilendi. Para musluğunun kesilmesinden mi, başka şeyden mi, bilemem. Bir gün bana şöyle dedi: "Çocukluğumdan tanıdığım eski bir dost var. Bahçıvan. Adı Leroy. Bondy Ormanı yakınlarında yaşıyor. Babam ona yıllar öncesinden 400 frank borçlu. O parayı ödeme vakti geldi artık. Karım olarak sen de gelmek ister misin?"

Böylece Madam Bidaud rolüne girdim. Bahçıvanı ziyarette gittik. Edmond mutlu bir evliliğimiz olduğunu söyledi. Adamın parasının peşinde olmadığımızı düşünmesi için de zengin olduğumuzu söyledi. "Mutluluğumuzu eski dostlarımızla paylaşmak istiyoruz." Bahçıvana eski borcunu ödedi. Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez derler. O işi böyle görüyordu. Yaşlı bahçıvan nasıl da sevinmişti ama? Frankları cebe indirirken yüzünde güller açıyordu.

Bahçıvanın da işleri tıkrındaydı. “Yeni bir ev yaptırtmak için 5000 frank biriktirdim” dedi şaraplarımızı içerken.

Edmond, “Paranı evde tutmak tehlikeli değil mi?” diye sordu.

“Yok canım. Tavanarasına sakladım.”

İçimden kahkahalarla gülüyordum.

Dostluğumuzu sürdürmeye çalışıyorduk. Edmond'un, Boulevard des Italiens'de, Café Cardinale'den çaldığı kâğıtlara mektup yazdık. “Mösyö, Madam Leroy'la birlikte, bizimle Avenue de l'Opéra'da yemeğe gelir miydiniz?” Ama adam bir şeyden kuşkulunmuş olmalı ki, iki kere yazmamıza rağmen bir yanıt vermedi. Edmond bunun üzerine, “haydi gel Bondy'ye gidip adama bir sürpriz yapalım” dedi.

Leroy gibi yüzlercesinden para sızdırmışımıdır. Bunlar namuslu insanlardır. Ama kaçamak yapmaya bayılırlar. Elleri-nden gelse gece gündüz demeden fahişe düzerler. Bahçıvanın karısı sanki pis kokuyormuşum gibi suratını buruşturuyor. Arkasını dönünce masanın üstündeki tabaktan portakal çalışıyorum. Ütü tahtası üstünden üç yeni mendil yürütüyorum. Leroy bana bakıp sırtıyor.

On beş yıllık evli. Kusursuz bir eş ve baba. Komşuları öyle sanıyor yani. Sokak kadınlarına kolay yanaşacak tiplerden değil. Tam bana göre. Ona sanki dilimde tatmasını istediğim tatlı bir şey varmış gibi bakıyorum. Penisi sertleşmeye başlıyor. Ceketinin düğmelerini ilikliyor. Kendi evinin yemek odasında komik görünüyor. Bizi bir kenara çekiyor. “Madam Leroy Paris'te isteyken ve oğlumuz okuldayken gelin” diyor. “Karın benimle birkaç dakika geçirirse onu mutlu ederim.” Edmond bir şaka yapılmış gibi davranıyor. İlerleme kaydetmeye başladık diye düşünüyorum.

Edmond, bahçıvanı tek başıma ziyaret etmemin daha uygun olacağını söylüyor. Emirlerine itaat ediyorum. Leroy'la aramda havadan sudan salakça bir konuşma. Benimle ilişki kurmak istediğini biliyorum ama doğrudan doğruya bir şey teklif etmeye korkuyor. Tekrar gidiyorum. Edmond, Noisy-le-Sec'te bir barda bekliyor. Leroy'a, "Edmond drahomamı tüketiyor" diyorum. Adam beni memnun etmek için çıkarıp 140 frank veriyor ama aslında ikimizin de aklında çok daha başka şeyler var.

Tekrar gidiyoruz. Ben içeri giriyorum. Leroy dışarıda soğukta bekliyor. Leroy dışarı çıkmak üzere giyinmiş. Ama beni gördüğüne memnun görünüyor. Şarap çıkarıyor. Masa üstünde bir tabak içindeki şurupta vişneler, biraz ekmek ve peynir var. Benim üstümde kırmızı elbisem. Adam bir anda önümde diz çöküyor. Eli eteğimin altında. Ben kravat iğnesindeki taşla bakıyorum.

Leroy yemek odasının penceresinden kimi görüyor? Edmond! Ben en usta dehşet çığlıklarımdan birini atıyorum! Edmond içeri giriyor. "Karımdan yararlanmaya çalışıyorsunuz. Bana hakaret etmek mi istiyorsunuz, Mösyö?" Edmond çok öfkeli. "Beni intikam almak zorunda bıraktınız!" Leroy beni boynumdan yakalamış. Edmond daha sonra herifin beni öpmeye çalıştığını söylüyor. Ama öpmek falan sözkonusu değildi. Leroy'un ödü patlamıştı ve nereye tutunacağını bilemiyordu. Donuna sığıyordu. Ben, "Kocam kıskanınca çok tehlikeli olur!" diye bağırarak bahçeye kaçıyorum. Elbisemde kan lekesi olmamasının nedeni bu işte.

İçeride Edmond boynuzlanmış koca rolünde. Sobanın üstünden kaptığı bir ütüyle Leroy'un kafasını parçalıyor. Yemek odası kan içinde. "Bahçıvan beni vurmaya çalıştı. Ben

de kendimi savundum!” Polislere böyle diyor. Ama sözkonusu olan yalnızca bahçede kuş vurmaya yarayan bir hava tüfeği. Bir insana bir şey yapamazdı. Leroy, Edmond’un indirdiği darbeden ölmek üzere. Nasıl ayağa kalkıp ateş edebilir? Edmond bir tabanca çekip adamın başına dört el ateş ediyor. Kendini zavallı bir cesetten savunmak için! Düşününce bile gülmekten kendimi alamıyorum.

Edmond, Leroy’un cüzdanını boşaltıyor. Bütün evi araştırıyor. Bir şeker kâsesi içinde bozukluk paralar, anahtar tomarı, Madam Leroy’un yüzüğü. Ben dışarıda titriyorum. Hava çok soğuk. Edmond da işi uzatıyor. Orada evler birbirlerine yakın. Karlar arasında kırmızı elbisemle bir hedef oluşturun. Herkes beni görebilir. Edmond’un tavanarasında olduğunu sanıyorum. Evden çıkıyor.

“Gidelim artık” diyorum.

“Peki! Yukarısını aradım. İçi eski kâğıtlarla dolu bir sandık. Orada 5000 frank falan yok.” Para döşemenin altındaymış. Sonra mahkemede ortaya çıktı.

Karakolda fotoğrafımı çekiyorlar. Bir komedi oynanıyor-muş gibi davranıyorum. Öyleydi de. Çıplak ayakla duruyorum ve oramı buramı elleyip ölçüyorlar. Müşterilerden beter. Resmimi çektiklerinde gözlerimi kırıştırdım. Maymun gibi sırtıyordum. Dosyalarına ve gazetelere beni öyle koydular işte. Yvonne ne düşünmüştü kırabilir? Gazeteler benim fahişe olduğumu yazıyorlardı. “Ama onu bu resimden görmüş olanların belleklerinde güzel bir kadın kalmayacak.” Domuzlar. Beni asla tanıyamayacaklar.

Elyazımdan bir örnek istediler. Leroy’u yemeğe davet eden mektubun benim olup olmadığını anlamak için. “Yaz!” diyen yargıç dikte ediyor:

“Sevgili baba” diyor.

Gölmeye başlıyorum. “Onu yazamam! Baba! Baba da kim? Sen benim babamı biliyor musun? Eğer biliyorsan anneye de söyle olur mu? Sana minnettar olacaktır.” Yargıç ve avukatlar durumumun ciddi olduğunu söylüyorlar. Şakanın sırası değil yani, diyorlar.

Mavi yakamı Versailles’da bıraktığım valizde buluyorlar. “Onu geri istiyorum, tenimin rengini ortaya çıkarıyor.” Öyle dedim işte. Siyah elbisemi buldular. “Çok iyi, kırmızıdan bık-mıştım. O kadar çok giydim ki. Saint-Lazare üniforması beni ısıtmıyor.” Doğru bu. Hayatımda gördüğüm en soğuk kış.

Edmond’un gerçek karısı Blanche mahkemede tanıklık etti. Tepeden tırnağa karalar içinde. Sanki biri ölmüş gibi. Bana bakarak ağladı. “Güzel bile değil!” Bunu Edmond’a söyledi. “Seni daha zevkli sanırdım! Ölüme mahkûm edileceksin. Seni bir daha görmeyeceğim. Senden nefret etmek için bir neden daha az olacak.” İçindekileri dökerek rahatlıyordu sanırım. Edmond ise utanmıştı. Jüriye, “Karımı bağışlayın lütfen” diyor. Ne demekti o? Bağışlanma isteyecek olan kendisiydi.

Avukatım benim için hikâyeler uyduruyordu. “Lucie yalnızca bir araçtı, erkeklerin kaba zevklerinin bir aracı.” Bunu duyunca kendimi yerlere atıp ağladım sanki bir melodram seyrediyormuş gibi. Benim sinir krizi numarası yaptığımı sandılar ama numara falan yapmıyordum. Avukat sanki ben Edmond’a âşıkmişim gibi davranıyordu. Onun bana bağlandığı gibi ben de ona bağlanmışım sanki. Avukatım Edmond’a verdiğim bir kutu sardalyeyi düşünüyor olmalıydı. Kutuyu cezaevinden getirmiştım. Edmond aç olduğunu söyledi. “Bir ısırık al” dedim. Hepsini yedi gözlerimin önünde! Bu benim onun

gerçek aşkı olduğum demek değildi. Avukatım beni iyi gösterdi. Bahçıvanın odası kana bulanmışken benim üstümde bir tek leke bile olmadığını söyledi. Şu halde masum olmalıydım. Değil mi?

Edmond'un babasını görmeye gittiklerinde yaşlı adamın oğlunun fotoğrafını duvardan indirdiğini duydum. "Onu unutmak istiyorum. Alın bunu." Resmi çerçevesinden çıkartıp yırtmıştı. Annesi ağlayarak, "Ama o yalnızca bir çocuktu!" demiş. Annem de acaba benim için öyle ağlar mıydı? Annemin nerede olduğunu bilmiyorum. Öğrenmek için herhalde çok uzun zaman aramam gerekecek. Namussuz orospunun Amerika'da olduğuna iddiaya girerim.

21 “LA PETITE GOURMET”

3 Mart 1902’de, XVIII. Dane, Rue Lamarck 76 numarada, Masson takma adlı bir arabacı ve kadın tellalı Henri-Guillaume-Hector Ducocq (32), Angele Chèze’i (7) boğarak öldürmüştür. Belçika yurttaşı olan Ducocq, Brüksel’de tutuklanmış, orada yargılanıp ömür boyu hapse mahkûm olmuştur. İllüstratör Théophile-Alexandre Steinlen, cinayetten önce Montmartre’da kendisine bir kedi vermişti.

Mart başlarında Pazar sabahı, bir süt posterı için kedi çizmek üzere sokaktayım. Evde çok kedim var ama o küçük yaramazlardan sıkıldım artık. Sokak kedilerine ihtiyacım var. Sırları olan kötü kediler. Salis’in Chat Noir kabaresi için bir postere öyle bir tane yaptım. Sırtını kamburlaştırmış, neredeyse çevresine kıvılcımlar saçıyor. Onu siyah yapmıştım, tam bizansvari. Başını kırmızı hâle içine almıştım. Adı da Mon Joye Montmartre’di.

Montmartre, Salis’in ruhsal eviydi. Benim de. Paris’in merkezinden kaçarım. Ortalıkta pek çok zengin orospu çocuğu var. Ben kırsalın çamurunu ve yeldeğirmenlerini tercih ederim. Lautrec’in Rue Caulaincourt’taki eski stüdyosunu tuttum ama sonra 80 numarada daha iyi bir yer buldum. Renoir bir iki kapı ileride. O, soğuk aylarda romatizması yüzünden güneye gidiyor. Ben ise yerimdeyim. Yaşlanmış arabacılar, işçiler, fahişeler ve pezevenkler, kucakları çamaşır dolu kızların peşinden giden şehvet düşkünleriyle Montmartre’da

öleceğim. Bunlar benim insanlarım. Onlar, büyük ve güçlü, sert ve yalın çizerim.

Buradaki müzikhollerde ahlaksızlık başını alıp yürümüşdür. Sahnedeki çılgın *cancan*'lara bakan şişman boyunlar çizerim. Bu burjuvaları mizah dergilerine koyarım. Çizdiğim her çizgide anarşi vardır. Aristide Bruant'ın şiiriyle tam uyumlu. Kalabalık sözkonusu olunca hepimiz etoburuz. Bruant'ın Le Mirliton kabaresinin dekorasyonunda yardımcı oldum. Onu bir masa üstünde çılgın bir boğa gibi müşterilerine "kürtaj kalıntıları" diye seslenirken çizdim. O cümleyi de iyice eskitmiştir hani. Kadınlar ayakları dibinde sanki uyuşturucu almışlar gibi gülümsüyorlar, karşısında neredeyse donlarına işiyorlardı. Kent duvarlarına çok yakışır benim çizgilerim. Onlar benim hüznü-gülüşümü takdir eden insanların mücadelelerini dramatize eder. Konu üzerinde fazla durmayacağım ama Dreyfus'un bir oyuna getirildiğine inananlardanım ben.

Bruant dışında başka ünlü kişiler de beni arar. Yvette Guilbert, Ambassadeurs'da '94-'95 sezonu için Lautrec'in değil de, benim posterimi seçti. Lautrec benden daha iyi bir ressamdır. Ama Yvette'i öyle çirkin yaptı ki. Ben onun gibi dansözler için moda olan zayıflıkta çizdim onu. Ayrıca kendisini, olduğu büyük bir şarkıcı olarak gösterdim.

Gittiğim her yerde kent benim için bir dramdır. Ben başkalarının görmedikleri şeyleri görürüm. Cabaret des Arts'da metresleri kan tüküren aç ressamlar, birbirlerine binen köpekler, kapıcılar, vitrinlere bakarmış gibi yapıp bir çocuğu bekleyen ya da onu izleyen adamlar.

Pazar sabahları saat sekizde her yerde kedi vardır. Ve tam da hoşuma gittiği gibi sisler arasına dalıp çıkan hırçın, çılgın kediler. Lo'ie Fuller, Folies-Bergère'de peçelerini savurarak

onları taklit etmeye çalışır. Karakalemimle bir kedinin sırtını, kıvrık kuyruğunu, sivri kulaklarını, araba tehdidine karşı sokaktan kaldırıma atlamaya hazır oluşunu yakaladım.

Hava soğuktu. Az sonra çocuklar kahvaltılarını bitirip seyretmeye gelecekler diye düşündüm. Yedi yaşındaki Angèle Chèze yanıtlayabileceğimden çok soru sorar. Zeki bir kızdır. Şimdiden okumaya başlamış. Bir de yanıma getirdiği Cassis adında şahane bir kedisi var. İkisinin de resimlerini yaptım.

Ben hiç karışmam, yalnızca gözlemlerim. Annelerin çocuklarını kasaba ya da bir ekmek almaya gönderdiklerinde görmedikleri şeyleri görürüm. Ayakları bez terlikli adamların onlara şeker verip ellerini tutmak için kandırmaya çalıştıklarını görürüm. Pencerelerden barakalara ve boş arsalarla bakan anneler aşağıdaki kentte parlak bir gelecek hayalleri kurarlar. Yavrularının bu serserileri tanıdıklarını bilmezler. İyi bir anne çocuklarını karanlık bir ormana göndermez. Ancak Paris sokaklarından daha karanlık bir orman yoktur. Adamlarda insana hem tehlike hem de heyecan duygusu uyandıran bir şey olduğu için çocuklar annelerine bir şey söylemezler. Küçük oburlar şekerleri ceplerine doldururlar. Ben ise resim çizerim. Adam çocuklara uzanırken başımı kaldırıyorum. “Haydi gel” der adam. Çocuklar kaçarlar. Ben çizmeye devam ederim.

Tekirin simsiyah bir kedinin çevresinde dolandığını gördüm. Güzel bir renk. Sisler arasından küçük bir kız Rue Lamarck’tan Rue Damremont’a doğru gidiyor. Angèle Chez. Başlıklı kahverengi peleriniyle dindar bir silüet. Onun oluşturduğu zarif üçgeni çiziyorum.

Rue Lamarck’ın benim sokağıma kestiği yerden geçiyor. Kürk astarlı pelerinli bir adam öne çıkıyor. Masson. Onu bu

kadar erken görünce şaşıyorum. Genelde Alexandre'in açık hava barında yemek için akşamı bekler. Masson gerçek adı değil. Herhalde Parisli de değildi. Ben de yabancı olduğum için aksanlara dikkat ederim. Onun Fransızca'sında hafif bir Belçikalılık var. Benim apartmanımın arkasında Boulevard de Clichy'de kendisi için fahişelik yapan Blanche'la yaşıyor. Kadın bir müşterisiyle çıkan bir anlaşmazlığın yatışmasını beklemek için bir iki haftalığına Nice'e gitmiş. Masson yalnız. Masson'un hep boş zamanı var zaten. Beni çizerken seyrederip neden kedilere bu kadar düşkün olduğumu sormuştu. Kendi siyah köpeğini övdü sonra. "Köpekler insanı memnun etmek için çırpınır" dedim. "Kedilerse sessizlikleriyle insana ders verir." Söz bu yaratıklara gelince filozof kesilirim. Bir daha geldiğinde onu orada bekletip stüdyoma koştum. Sonra getirdiğim pembe bir dişiye kucağına bıraktım.

"Bende çok var" dedim. "Bu da güzeldir. Ne demek istediğimi anlayacaksınız." Memnun olmuştu. "Ona iyi bakacağım" dedi. Masson çocukları kendine çekiyor. Onlara şeker verirken seyrettiğim o.

Angèle'i, Masson'la arkadaş gibi konuşurken çok gördüm. Kız bugün geçerken adam kendisiyle konuşmadı. Kız da onu fark etmemiş gibiydi. İşini yapmakta kararlı: "Cassis'in de yiyecek iyi bir şeyi olmazsa ben de Pazar kahvaltımı etmeyeceğim. Babam bana bir *sou* verdi. İşkembeciye gidip kediye lezzetli bir şey alacağım." Kız sepetini sıkı sıkı tutarak gülümsüyor. Ben de ona gülümsüyorum.

Saat sekiz buçuk. Resim defterimde kediler çoğalıyor. Sokak boş. Soluk soluğa koşan bir adam görüyorum. Angèle'in babası.

"Kızımı gördün mü?"

“Cassis’e işkembe almaya gitti.”

“On dakikada dönmesi gerekirdi. Gideli çok oldu. Tetikte olur musun, lütfen.”

Bu baba, işkembeciye, sonra da polise gidecek, polis kendisine güvence verecek. Kayıp çocuklar sık sık bildirilir. Küçük yaramazlar birkaç saat sonra dünya umurlarında değilmiş gibi dönerler. Chèze yanımdan yine geçti az sonra.

“Kentin bütün karakollarına telgraf çekti. Kızım kayıp Mösyö.”

Resim defterimi cebime soktum. Sis kızı yutmuş değildi. Onu görmüştüm. Ve Masson’un onu gözetlediğini. Babaya bir şey söylemedim. Heyecanlı bir tip. Ben İsviçreli’yim. Sakin bir adamım, her ne kadar küçük kızım Colette siste kaybolacak olsa çılgına dönerdim. Rue Damremont’daki işkembeciye gittim. “Babasına söylediğim gibi. Giderken kızın arkasından baktım ama sonra başka bir müşteri geldi.”

“Kendi sokağına mı döndü?”

“Hayır. Sağa dönmüştü.”

Kızın yolunu izleyerek Rue Tourlaque’tan Rue Lepic’e geçtim. Moulin de la Galette’in kolları başımın üstündeydi. Bir metre ilerisini göremiyordum. Beş ayaklı tahta bir kutunun yanından geçtim. Siyah örtü altında fotoğraf çeken yaşlı bir aktör. Rue des Saules ve Rude Mont-Cenis’de barakaları, ağaçları ve sokak satıcılarını çeker. Benim kedileri çizdiğim gibi. Rue Lepic’de bir abajur satıcını çekiyordu. Benimki gibi bir konu. “Ortadan yok oluyorlar” dedi. “Mağazalarda artık satılmıyor.”

“Küçük bir kız gördün mü?”

“Pazar günleri bu saatte kimse çıkmaz. Mükemmel bir sis. Bugün iyi günlerimden biri olacak. Güneş çıkıp da keskin gölgeler belirmeden şu bina grubunu çekmeliyim.”

Onun resim kuramlarını dinleyecek zamanım yoktu. Rue Norvin'e girdim. İki küçük oğlan okulun önünden geçiyorlardı.

"Angèle Chèze'i gördünüz mü?"

"Bir adamın yanında. Başlığını kaldırmıştı ama onu tanıdık. Bir şey söylemek istedik ama burnu havadaydı."

"Ağlıyor muydu? Kaçmaya çalışıyor muydu?"

"Hayır. Yalnızca yürüyordu."

"Ya adam?"

"O bize şeker verir. Angèle'in sepetini taşıyordu. Bizi geçtikten sonra sepeti yol kenarına attı."

Rue des Saules'a koşuyorum. Uzakta bir erkek ve küçük bir kız. Titremeye başlıyorum. Kızı kendi barakasına götürüyor. Kız akıllıdır. Neden koşmuyor? Adamın kötü bir niyeti olduğunu düşünmeli miyim? Bu sapığa en güzel kedilerimden birini vermiştim! Kızı kaçırmaması için önlerine çıkıp onunla konuşabilirim. Kızı evine götürebilirim. Ama korkuyordum. Ne yapacağımı bilemiyordum. Stüdyoma dönüp onları belleğimde kaldığı gibi çizdim.

Pazartesi gecesi, saat on buçuk, Rue des Saules'da bazı ressamlarla. şarap içiyorum. Bardan sızan ışık dışında sokak karanlık. Tam o sırada bir polisin oğlu olan Charles Pelletier fırtına gibi içeri dalıyor. Dişleri çatırdıyor. 29 numaraya gelin diyor. Evine gelmiş, anahtar kilide sokarken büyük bir paket görmüş. Merakla eğilip dokunmuş. Yünlü bir pelerin. Biraz daha yoklamış, sıcak bir vücut.

Onun gösterdiği yere koştuk. İpleri kesip kumaşı açtık. Angèle. Sakin, âdeta gülümsüyor. Çamaşır ipi gibi bir ip boyundan geçirilmiş, arkasında ellerine ve ayaklarına bağlanmış. Babası kızını iki gündür arıyordu, biz kızı burada buluyo-

Hector Ducoq

Angèle Chèze

MASSON TAKMA ADLI HECTOR DUCOQ
Cesedin bulunduğu Rue des Saules; Angèle Chèze

ANGÈLE CHÈZE'IN CESEDI MORGDA

KÜÇÜK ANGÈLE CHÈZE'İN CESEDİ

ruz. Nefes alıyor gibiydi. Kızı bara taşıyıp bir doktor çağırdık. Doktor gelip kızın ölmüş olduğunu bildirdi.

Onu son gördüğümünden bu yana iki gün geçmiş ve bir şey yapmamıştım. Ben bir ressamım, polis değil. Polisin her işe burnunu sokmasından nefret ederim. Ama bu farklıydı, kedisi olan tanıdık bir kız. Babası çılgına dönmüş, önüne gelen herkese kızın beş yaşında çekilmiş bir fotoğrafını gösteriyor. Beyaz elbiseli, gülümsüyor. Tek kızı. Çocuğu gören olmamış. Polislerin ancak Pazartesi günü, iş isten geçtikten sonra aramaya başladıklarından şikâyet ediyor. Karısı zaten hastaydı ama Angèle kaybolunca yatağa düştü. Chèze, Impasse Tourlaque'daki karakola belki yüz kere gitmiş. Şimdi de teşhise geliyor. Angèle'in sakın yüz ifadesini görünce dizleri üstüne çöküyor. "Uyuyor! Uyan, *mapetitel*" Hıçkırarak kızını kucaklıyor. Karısına söylemekte acele etmiyor. Karısının durumu çok ciddi.

Angèle öldü. Kimse Masson'un nerede olduğunu bilmiyor. Ben seyrederim. Kaydediyorum. Ama karışmıyorum. Onları gördüm. Durdurabilirdim de. Bir avludan geçip Masson'un komşusu Madam Maguars'ın yanından geçiyorum. Kadın, barakasının önünde duruyor.

"Ben polisle konuştum. Şef Cochefert yirmi memuruyla bütün gece buradaydı. Fare sürüsü gibiydiler. Siz onlardan mısınız?"

"Ben gazetelerde çalışırım." Bunların insanı güldüren gazeteler olduğunu söylemiyorum.

"Onlara da anlattığım gibi, Pazar sabahı saat sekiz buçukta küçük kızım ve köpeğiyleydin. Pencereden Masson'u gördüm. Pelerinin altında bir şey gizliyordu. Köpeği zincirini çekiştiriyordu. Havlamaya başladı. Bir kız adamın

pelerininin içinden kurtuldu. Onu iyice gördüm. Kız köpekt-en korkusundan bir adım bile atmadı. Masson hayvanı kovaladı. 'Haydi, defol!' diye bağırdı. Sonra odasına gittiler.

Onu daha sonra üzerinde yalnızca gömleği olduğu halde tuvaletlere giderken gördüm. Daha sonra da avluda. Çamaşırıcı Thironet'in ipini kesiyordu. Daha sonra bizim barakalarımıza giden merdiven başında rastladım. İki paketi vardı. Hiç yanılmıyorum. Biri şeker paketi idi.

Ertesi gün akşama doğru kapıyı vurdu. 'Biraz sarhoş oldum, kötü bir şey yaptım' dedi. Ne demek istediğini anlamadım. Gideceğini söyledi. Köpeğini ve kedisini besleyebilir miydim? 'Elbette' dedim. Ben de kendimi evimde güvenlik içinde sanarken o orada küçük kızı öldürüyormuş." Kadın kolunu kızının omuzlarına atıyor, onu ve köpeği kucaklıyor.

Masson'un barakası dışında polisler büyük bir çukur kazıyorlar. Fahişesi Blanche'in doğurduğu çocuğu oraya gömdüğünden, bebeği kadının iddia ettiği gibi sosyal yardım derneğine vermediğinden şüpheleniyorlar. Ama kuşkulu bir şey yok. Nöbetçiye gazeteci olduğumu söylüyorum. Elini sallayarak beni içeri alıyor.

Mösyö Bertillon, Masson'la Blanche'in ayda on franka kiraladıkları sefil izbede fotoğraf makinesini hazırlamış. Spor gazetelerinin sayfalarıyla kaplı duvarlarda flaşını patlatıyor. Maun yatağı, kirli çarşafı, parçalanmış kadın elbiselerinden yapılmış örtüyü, leğeni, kırık aynayı, dökme demir sobayı, çürümüş masayı ve iskemleleri, bir çiviye asılı kırmızı astarlı ceket ve dantel işlemeli külotu alıyor karesine. Bunların Angèle'in gördüğü son şeyler olduğunu düşünüyorum.

Cochefert heyecanlı. Masson'un avludan kestiği ip çocuğun bağlandığı iple aynı. İki çay fincanını bir mendile

sarıyor. Birinde tebeşir tozu gibi bir şey var. “Kıza içecek bir şey vermiş. Bir uyuşturucu olmalı. Masa üstündeki şişe eter kokuyor. Komşular o yüzden ağlama sesi duymamışlar.”

Polisler bir sandıktan erkek giysileri çıkarıyorlar. Fotoğrafları buluyorlar. “Bu işte” diyorum. Masson dışarıda bir su borusu yanında poz vermiş. Kocaman bir bıyığı ve sivri sakalı var. Yirmi beş yıl öncesinin bu zarafet simgeleri yüzünde bir sakatlık gibi duruyor. Yakası yok. Buruşuk ceket dar geliyor. Yakasında taze bir çiçek. Şapkası süslü bir gri fötr. Dudaklarında zevkli bir gülümseme. Gözlerinde şehvet hayalleri. “Tohuma kaçmış zampara” diyor polisler. Ben kendi kendime, sokak kedisi, diye mırıldanıyorum. Bertillon, dosyaları için resmin de fotoğrafını çekiyor.

Adli tabip Dr. Socquet, Angèle’in cesedini inceliyor. İr-zına geçilmemiş. “Herhangi bir şiddet izi yok” diyor. Masson ne istemiş peki? Küçük kızla çay içmek ve onu bağlamak mı? Bu ilk kez olmuyor.

Cochefert kayıtları inceliyor. Masson dört yıl önce Rue Voltaire’deki odasına sekiz yaşında bir kızı kandırarak götürmüş, ona tacizde bulunmuş, bir iple bağlamış, sonra da serbest bırakmış. Ana babasının şikâyeti üzerine Masson karakola çağırılmış. Ama polis onu salıvermek zorunda kalmış. Bir çocuk kaçırılır ve sonra serbest bırakılırsa yasalar bunun bir suç olmadığını söylüyor. Paris’te hırsızlıktan sonra en çok işlenen suç, kız çocuklarını taciz. Çok kimse bunu polise bildirmeye çekiniyor ama bilinen rakam yılda 30.000’e yakın. Masson da zevkini böyle çıkarıyor. Bu kere biraz ileri gitmiş.

Socquet, Angèle’in midesini inceliyor. Boş. Barakada kek yemiştir öldüğünde hazırolmuş. Belki de çay partisi olmadı diye düşünüyorum. Belki de Masson’un tutsağı olarak hiçbir şey yemedi.

Bertillon, Rue des Saules'a gidip kızı bulduğumuz kapı önünün fotoğrafını çekiyor. Rahat çalışabilmesi için gerilen kordonun ardındaki kalabalığa ben de karışıyorum. Bertillon aynı adreste oturan dokuz yaşındaki Lucie Mobailly'den resim için Angèle olmasını istiyor. Kız bir pelerine sarınıp sokağa uzanıyor. Herkes bu cinayetlerde bir rol oynamak istiyor. Lucie de, Cabaret des Assassins'in bir zamanlar olduğu yerde ölü rolü oynuyor. Kabarenin duvarları otuz yıl önce bir anneyle beş çocuğunu öldüren Troppmann'ın resimleriyle süslüydü. Bu mahallede cinayet pek hoşlanılan bir şey.

Doğru tahmin etmişim. Masson Belçikalı. Gerçek adı: Hector Ducocq. Cochefert onun Fransa'dan kaçtığından emin. Daha önceki tacizden tutuklanma önemli değil. Halde çalışırken 4500 frank çaldığı için on yıl hücreye mahkûm olmuş. Ama cezasını çekmeden kaçmış. Onu hep sinsice yürürken göürdüm. Öyle büyük bir şeyden saklanırmış.

Cochefert sürekli olarak uydurma itiraflarda bulunulan mektuplar ve kartlar alır. Ama Luxembourg'tan gelen gerçeğe benziyor: "Ben Montmartre'da küçük kızı öldürdüğü iddia edilen Hector Ducocq'um. Ben kızı öldürmedim, on yıllık hırsızlık cezamı çekmemek için kaçtım. İyi bir dostun yanıdayım. Beni asla yakalayamayacaksınız." Bütün mesele bu işte. Daha hafif suçu kabul et. Onları daha büyüğünün izinden uzaklaştır.

Polis, Ducocq'u Brüksel'de buluyor. Benim sokağımın ucundaki Hippodrome'da eskiden cambazlık yapan bir melez olan *La Boule*'la yaşıyor. Siyahlar içindeki Ducocq sakalını kesmiş, bıyığını kısaltmış. Üzerinde yalnızca bir frank ve birkaç santim var. Yaprak gibi titrediğini söylemişlerdi.

Angèle'nin tabutu ardından mezarlığa giden on bin kişi

arasında ben de vardım. O bizim çocuğumuzdu. Morgdan Jules-Joffrin Meydanı'ndaki kiliseye kadar öfkemizi haykırdık. Tabutu, işkembeciden, babasının çalıştığı Gallet Şirketi'nden, apartmanındaki kiracılardan ve Montmartre okulu öğrencilerinden gelen çelenkler ve buketlerle örtülüydü. Yanında akrabaları olan annesi bir arabadaydı. "Onun gözlerini çıkaracağım! Kızımı aldı benden!" Kızın ana babası kilisede güçlükle yer buldular.

Alayın başında Angèle'in teyzesinin liderliğinde bir yatılı okuldan kızlar ve çocuklar vardı. Gazeteler, "Rue Mont-Cenis'e ve Boulevard Ornano'ya abartmasız iki yüz bin kişi aktı" diye yazdı. Gazeteler yalan söylemiyorlardı. Ben oradaydım. Saint-Ouen mezarlık bekçileri kalabalığı mezarlıktan çıkardıklarında hava kararmıştı.

Angèle'in teyzesi, Cochefert'e, "Çok obur bir kızcağızdı" dedi. Utan, diye düşündüm. Teyze bir kız okulu müdiresi. Öğrencilerine şeker ve pastanın ayartmasından daha önemli şeyler olduğunu öğretmeye çalışıyor. Ama yeğeni tuzağa düştü işte. "Obur" benim *petit gourmet'ini* ya da onu hipnotize eden gücü açıklayamaz.

Cassis yemek yemiyor. Hep kızı arıyor. Merdivende bir çocuk sesi duyunca hemen kapıya koşuyor. Madam Chèze ağlıyor. Bu anne kedinin işkembeye olan düşkünlüğünü lanetliyor mu? Kaybettiği kızını hatırlatıyor diye onu sokağa atacak mı? Dikkatle gözleyeceğim. Angèle, sana söz veriyorum, eğer sokağa atılır da aç kalırsa onu evime alacağım.

22 PANTER

8 Nisan 1902'de, XII. Daire, Rue du Faubourg Saint-Antoine 104 numarada, altı yaşındaki Fernand-Marcel Legrand'ın başı, berber çırağı olan üvey babası Adrien-Virgile Legrand (24) tarafından usturayla kesilmiştir. Legrand ömür boyu ağır hapse mahkûm olmuştur.

Onu her gün görmeye başlamıştım. Kara postu üzerinde soluk lekeleri vardı. Pis kafesi içinde gidip geldikçe lekeler koybolur ve tekrar görünürdü. Böylesine büyük ve ürkütücü yaratığın böyle biçim değiştirmesi karşısında soluksuz kalırdım. O bir rüyada bir hayal, sinema salonunda bir gölgeydi.

İlk başta benim kendisine bakmamdan hoşlanmazdı. Hırıltılı bir öksürmeyi andıran kükremesi bekçisini uyarırdı. "Uzak dur! Bunlar nedensiz yere öldürürler. Köpekleri, keçileri, hatta çocukları!" Ama bu ben demek değildim. Bu görkemli hayvanı kardeşim olarak görüyordum.

Hayat inanılmaz rastlantılarla doludur. Jardin des Plantes karımın hastabakıcılık yaptığı Salpêtrière Hastanesi yakınındadır. Kimseyi kuşkulandırmadan onu ziyaret etmem kolaydı. Karımı işine götürmeye başlamıştım. Bu ilgim çok hoşuna gidiyordu. Evleneli altı ay olmuştu ve her ne kadar söylemeyecek kadar kibarsa da, beni bir işe yaramaz ayyaş olarak defterden silmişti. Austerlitz Köprüsü üzerinde Seine ırmağını geçerken pek hoş bir çift olduğumuzu düşünürdü.

Hastaneye geldiğimizde beni yanağımdan öpüp eve gön-

derirdi. Küçük oğlu Ferdinand uyandığında evde kimseyi görmeyince korkardı. O Dr. Pinei'nin heykelinin arkasında kaybolunca ben hemen Jardin des Plantes'ın hayvanat bahçesine koşardım. Saat on bire kadar açılmamasına karşın ben ayı kafeslerinin oradaki bir gedikten kimseye görünmeden giriverirdim içeri. Fillerin ve Frémiet'nin *Taş Devri Adamı'nın* yanından geçince de panterimi görürdüm.

Benim gece avcım. Bir pençede adamın boynunu kırar. Kimi zaman esneyip bana mağarayı andıran ağzıyla boğazını gösterirdi. Soluğunu içime çekebilmek için yüzümü parmaklıkların arasına sokardım. Onun gücünü hissetmek ister, şemsiyemi aradan sokup ona dokunurdum. Bir gün o da durdu ve bana baktı. O altın bakışın içinde eridiğimi hissettim. O okyanusta bir damlaydım ben. Umurumda bile değildi. Onun bana ihtiyacı vardı. Harika bir rüya! Sabah sisi henüz çimenlerin üstünden kalkmamıştı. Menekşeler açmıştı. Tıbbi bitkiler yatakları, vahşi hayvanları demir parmaklıklar ormanında hapseden pis kokulu kafeslerin havasını tazeliyordu. Karım işinde, Fernand da yatağında uyurken ben ait olduğum yerdeydim.

Bir gün yine kardeşime dokunmak için uzandığımda kendini parmaklıklara fırlattı ve bir harekette az daha kolumu koparacaktı. Kafese boşalan kanımı yaladı. Aramızdaki parmaklıklar olmasaydı benim de oracıkta işimi bitirecekti. Onun beni yemek istemesi birleşme arzusuymdu. Beni bildiği tek yolla kucaklamak istiyordu. Kanım pençelerinin zehrine karışmıştı. Onun sırları içime boşanıyordu. İstirabım yüce bir duyguydu. Karıma ne söyleyeceğimi düşünerek bahçeden çıktım. Yaralarımı bastırarak eve koştum.

O şahane günden beri artık Paris'e ait değilim. Panter

LEGRAND
Küçük Fernand Legrand'ın (6) katili
Faubourg Saint-Antoine, 104 numara

benim kanımı tattı ve beni ailesine aldı. Benimle âdeta uşığı olduğum karım gibi değil. Ya da bana bahşış vermeleri için müşterilere övgüler yağdırdığım işimdeki gibi. Kardeşimin yanında onun eşitiyim ben.

Karım panterin pençe izlerini görünce şaşkınlığını saklamadı. Onları sardı ve bana tatlı sevgi sözcükleri mırıldandı. Dedğim gibi, çok esaslı bir hastabakıcıydı. Benim kabul törenimin önemini nasıl anlayabilirdi? Onun ve binamda oturan diğerlerinin artık gizli bir derneğe girdiğimi ve insan ırkının bir üyesi olmaktan çıktığımı anlamalarını nasıl bekleyebilirdim.

Salpêtrière'de karım yüzlerce deli kadına bakar. O da gizli bir dernektir. Doktorlar bu çevreye girip esrarını çözeceklerine inanırlar. Ama başarısızlığa mahkûmdurlar. Salpêtrière sakinlerini ben anlıyorum. Onları kimse iyi edemeyecek. Onlar oraya doktorları aldatmak, bilimlerinin önemli olduğuna inandırmak için gelmişlerdir.

Bu kadınlar aktrismiş gibi davranır. Karım özel fotoğrafçıların gelip onların isteri nöbetlerinin çeşitli aşamalarının resimlerini çektiğini söylüyor. Sarah Bernhardt'ın bu hareketleri çalıp gerçek sahnede oynamak için hastaneyi ziyaret ettiğini de anlattı. İlahi Sarah bile kendinden daha büyük, daha gizemli bir şeyin peşinde.

Benim gibi. Aynada yüzüme baktığımda iki yanının birbirine uymadığını görüyorum. Yüzümün bir yanı bir başarısızın yüzü, bir berber uşığı. Öteki yanındaysa büyük bir kedinin gözü var. Dikkatle bakarsanız bu farkı kendinizde de göreceksiniz. İnsanlar değil kendi yüzlerine, başkalarının yüzlerine bile bakmaktan korkarlar.

Komşularım bir kayaya yapışmış midyeler gibi sıkıntılı

bir hayat yaşarlar. Merdivende yanımdan geçerler. Dedikodu yaparlar ve benim farketmediğimi sanırlar. Ben normal yaşamaya çalışırım ama yaptığım hiçbir işe kendimi veremem. Hırsızlıktan hapis yattım. En mutlu günlerim Afrika'da bir ceza sömürgesinde geçmiştir. Orada çocuklarla oynamaya duyduğum ilgiyi farkettim. Şimdi bile bu etkiler bütün gücümü alıp götürür.

Yine hikâyeye dönelim. Şaşırtıcı bir sonuca varan ve yaşamımı değiştiren olaylarda ayrıntıların ne kadar önemli olduğunu göreceksiniz. Bir sabah karımı hastaneye, doktorlara, deli kadınların sırlarını araştırmalarında yardım etmek üzere bıraktıktan sonra, saat altı sularında bulvarı geçtim. Kafese geldiğimde boş olduğunu gördüm. Şaşırmamıştım.”

Tıbbi bitki yatakları üzerinde kocaman kafasını arandım. Belki bir ağaca çıkmış, sokaktan yakaladığı bir köpeği parçalıyordu. Ya da kuyruğunu siyah satenden bir kurdele gibi bir köşe arkasında kaybolurken görecektim. Hiç kuşkusuz durup bana mutlak bir güvenle bakacaktı.

Austerlitz Köprüsü'nü geçip Rue du Faubourg Saint-Antoine'a girmeden önce Rue Traversière'de çamaşırlaneye uğrayıp iki yeni çarşaf aldım. Sonra kaplanı fırına kadar izledim. Kokusu taze ekmek kokusunu bastırıyordu. Bir ekmek aldım. Sonra önüme düşüp beni bakkala götürdü. Oradan da bir litre şarap aldım. Benim binamda kapıcının önünden hafif adımlarla geçtim. Kara kedisi önümden geçip hırıldar gibi öksürdü. Beş kat yukarı çatıya çıktım. Her an dünyayı seyreten ve benim onun görevini yerine getirmemi bekleyen panterle karşılaşabilirdim.

Fernand uyuyordu. Ceketimi bir çiviye asıp oğlanın iç gömleğini ve geceliğini çıkarttım. Şimdi çıplak ve çok ma-

sumdu. Ekmekle şarabı masanın üstüne bıraktım, çarşaflardan birini üzerine yaydım. Sonra ustuların, makasların ve biley taşının durduğu berber kutumu açtım. Bir ustura seçtim. Çarşafı Fernand'ın başından çektim. Birden küçük yumruklarını yatağının parmaklıkları arasından dışarı çıkardı! Kendimi üzerine fırlattım, pençemi boğazına savurdum. Hayvani bir güç dalgasıyla Fernand'ı kurban ettim. Panterim bunu gördü ve beni sevdi.

Fernand altına yapmıştı. Kokuyordu. Çarşaf kanına bulanmıştı. Kusmak geldi içimden. Kulaklarım zonklamaya başladı. Komşum Mösyö Elie'ye koştum. "Karımın çocuğu öldü! Hem de korkunç bir şekilde!" Elie bana inanmadı. O yukarı gidip bakarken ben aşağıda kaldım. Belki de çarşafı kaldırıp Fernand'ın kesik başını görmüştü. Çığlıklar atıyor, bütün komşuların kapılarını yumrukluyordu. Panterim imzasını atmıştı. Duvarda dört kanlı iz. Mesajı benden başka anlayan yoktu.

Yeni yaşamım köklü önlemler almamı gerektiriyordu. Polis geldiğinde hıçkırıqlarla ağlıyordum. Başdetektife Fernand'ı "Onlar"ın öldürdüğünü söyledim ama o posbıyık anlamadı. Çocuğu muayeneye gelen üç doktor fısıldaşmaya başladılar. Çocuğun üzerinde "iğrenç" bazı izler daha bulmuşlar ve bir süre çok ıstırap çektiğini anlamışlardı. Büyük kedilerin avlarını hemen öldürdüklerini sanırdım. Kardeşim son andan önce de Fernand'ın yanında mıydı yoksa? Polis ustularımı buldu. Bir tanesi hasarlıydı. Ben istenildiğinde bir hayvan olabilirim.

Beni aşağılamakta hiç vakit geçirmeyen karıma bunu anlattım. Polise panterin beni ele geçirmesinden sonra hep gözünün üstümde olduğunu söyledi. O hastane diliyle benim

“akli dengesizlik” belirtileri gösterdiğimi anlattı. Polise Fernand’ı benim öldürdüğümü söyledim. Onun da bizim kardeşlerimiz arasına katıldığını söylemedim ama. Onlara anlayacakları şeyleri söyledim. “Bir hezeyan içindeydim.” Bana deli deyip bir tımarhaneye kapattılar.

Karını da delidir. Fernand’ın gömülmesinden beri Salpêtrière’de yaşıyor. Elimde bir fotoğrafı var. Gülüyor ve çok rahat görünüyor. Parmaklarıyla harfler yapmış. Sol eliyle kötü bir işaret yapıyor. Onun da kendi gizli derneğine girmediğini kimse iddia edemez.

Bu da beni anlayacağınızı sandığımı hikâyemin sonuna getiriyor: Polis beni götürdükten hemen sonra evimize üç hırsız girdi, ekmeği, şarabı, diğer çarşafı, Fernand’ın bütün giysilerini ve benim usturalarımı çaldılar. Bu eşyalar neden hâlâ oradaydı? Detektifler bunları delil olarak almazlar mı? Yoksa onlar da mı deli? Gazeteler hırsızlığı “garip bir rastlantı” diye nitelediler. Polis ise onları sıradan hırsızlar olarak gördü. Bence hiç de sıradan davranmadılar. Benim soframda oturdular, o hengâme arasında unuttuğum şarabımı açıp hepsini içtiler. Onlar benim ayın sahnemi şerefendiriyorlardı. Bizim ağımız çok geniştir.

23 KIZKARDEŞLER

29 Nisan 1902'de, XVII. Daire, Avenue de Wagram 49 numarada, Emilie-Alexandrine Blanchet ya da diğer adıyla Dul Lapone (74), meçhul biri tarafından boğularak öldürülmüş ve soyulmuştur.

Ben aslında bir hiçim, Dul Laporte'un yanında çalışan hizmetçi Madam Quérilé. Hepimiz göçmen kuşları andırırdık. Hanımım benim hizmetimi asla takdir etmezdi ama iyi çalışıyor olmalıyım ki, evde kalmama izin veriyordu. Ayrıca, onun hakkında özel bir şey öğrenmiştim. Ama sonuçta bildiğim şeyler işe yaramadı. Ötekiler gibi ben de işimi kaybettim.

Dul kadın titiz olmakta haklıydı. İki ölmüş koca kendisine bayağı bir servet bırakmıştı. Birincisi Saint-Ouen Belediye Başkanı Mösyö Sauriac'tı. Ondan sonraki de bir işadamı olan Mösyö Laporte. Benim görebildiğim kadarıyla kadın hiç para harcamaz, yalnızca biriktirirdi. "Paramı neden bankaya verecekmişim? Onlar sanki kendilerininmiş gibi kullanırlar. Bankalar insanı düşkünlerevine gönderir." Felsefesi buydu işte. Belki de haklıydı.

"Ve sakın yazı masamı kurcalama. Kilitlidir. Bezi ver, tozunu ben alırım." Bütün gün orada oturur, planlar kurar, hesaplar yapardı. O mobilya parçası içinde parasının gizlenmiş olduğunu, kilitlerin ve menteşelerin arasından beni gözlediğini, ben yerleri süpürüp cilalarken yeşil gözlerin beni izlediğini hissederdim. İşe gelip de hanımımın aksi sözlerini dinlemeyi bu nedenle özlerdim âdeta.

Sakladığı paraları bir kere gördüm. Çarşafı değiş-tiriyordum. Şilteyi altüst edince dizi dizi banknotlar, altın ve gümüş paralarla karşılaştım! İki meşin torba içinde dahası da vardı. Soluğum kesildi birden. Vay namussuz! Yaşlı kemiklerini parayla ısıtıyordu!

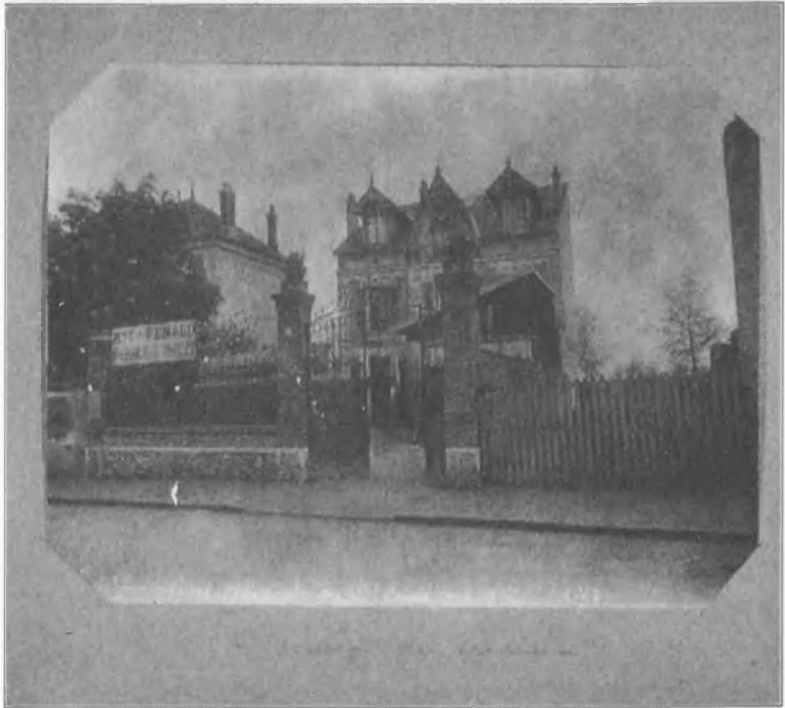
Uzun bir süre öylece baktım paralara. Büyülenmiş gibi. Gökyüzünden düşenleri biraz da ben toplayayım diye önlüğümü kaldırdım. Bir iki *louis* benim de parmaklarıma yapışabilirdi. Bir avuç banknot alabilirdim. Kadın bir şey görmezdi. Ama kendimi tuttum. İyi de yapmışım. Arkamda kara gölgesini hissettim. Yaşlı karga beni paraların karşısında gözlerim kamaşmış olarak yakaladı.

“Dokunma onlara, meraklı yaratık!” diye bağırarak hayallerimi paramparça etti. Beni koridora iteledi. Daha sonra biri sarı, biri siyah olan torbaları dolaba kilitlediğini gördüm. Geri kalanını ne yaptığını bilemiyorum. Hanımım buydu işte: Kurnaz ve pinti.

Ben evdeyken tek eğlencesi barometreleriydi. Havanın iniş çıkışlarını izlemeye bayılırdı. Rakamları küçük bir günlüğe yazar, gazetedekilerle karşılaştırırdı. Bütün Paris yağmur beklerken ve dışarısı günlük güneşlikken, “Ben profesörlerden daha iyi izliyorum” derdi.

Servetini görmemden sonra beni dikkatle gözetlemeye başladı. Aletlerinden biriymişim gibi okurdu beni de. Bakmadığını sandığım zaman ne yapacağımı hesaplamaya çalışıyordu. Para çalmaya başladığınızı bilirler. En iyisi bu ayartılmaya karşı direnmektir. Onların iyilikseverliklerine güvenirsen sonunda daha fazlasını alırsın. Ayrıca eğer bir şey yürütürken yakalanırsam beni kapı dışarı ederdi.

Bayan Laporte ile belirli bir rutinimiz vardı. Ben otur-

GENNEVILLIERS OLAYI, MÖSYÖ ESCUDÉ CİNAYETİ, 1. 5. 1902
Cinayetin işlendiği ev

duğum varoştan erken gelir, kahvaltı kakaosunu yapar, evi onun ölçülerine göre temiz tutardım. Bir lokantadan öğle yemeğini getirdikten sonra bir buçukta da giderdim. Kendisi pizolalarını kemirirken benim dolaplarından bir şey aşır-mamam için birlikte yemek yedik. Akşamları da öğleden kalanları yedi.

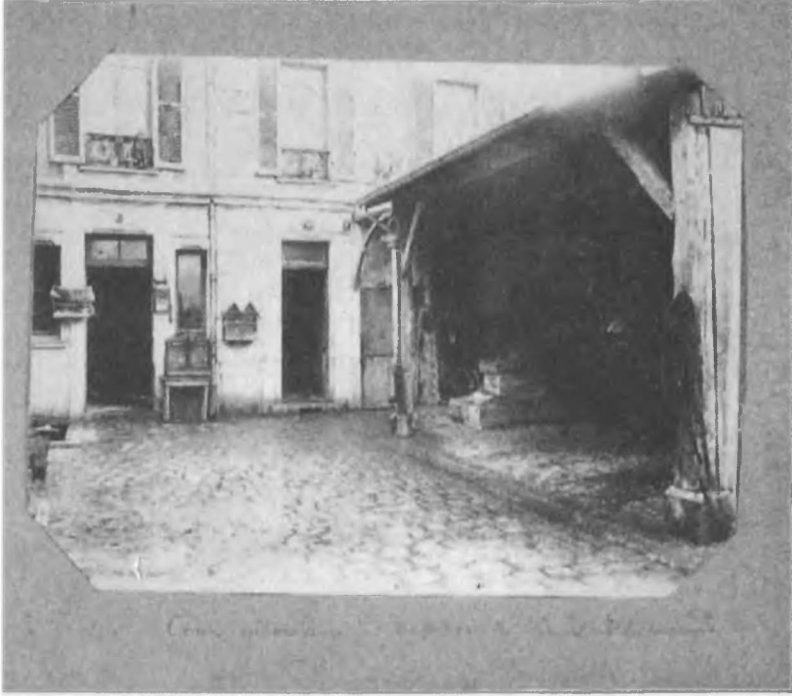
Yılda yalnızca bir iki kere dışarı çıktığı söylenirdi. Ben gittikten sonra ne yaptığını bilemem. Herhalde bir dizi rakam yazıp toplar ya da barometrelerini kontrol ederdi. Belki de paralarını çıkarıp seyreder ya da sayardı. Ben olsam öyle yapardım. Lambanın ışığında bir tepe gibi yükseldiğini görmek isterdim.

Öldürülmesine yakın avukatı geldi. Kadının mülklerine yenilerini eklemeyi konuşurlarken ben de kahve servisi yaptım. Kadın bazı yerlerini satıyordu. “Sayın bayım, *nakit!* Ben hep nakit öderim” dedi. Belki de bu iş sonunda evdeki parası daha da artmıştı. Para çocuklarına miras kalacaktı ama kızıyla konuşmadığı için yalnız yaşıyordu. Ben oradayken çocuklarından hiçbiri gelmedi.

Onun öldürüldüğünü de ben sonradan öğrendim. Eve geldiğimde kapıda bir kordon vardı. Nöbet tutan bir polis bana evime dönmemi, artık işim olmadığını söyledi. O komik olduğunu sanıyor olmalıydı. Ama bence hiç de değildi.

Binada kıyamet kopuyor, komşular kapılardan başlarını uzatmışlar dedikodu yapacak bir şeyler duymaya çalışıyorlardı. Flaş patlamalarından kötü bir koku geliyordu: Bir fotoğrafçı olay yerinin resimlerini çekiyor olmalıydı.

Bir katilin kadını, yırttığı bir yastık kılıfıyla bağladığı ve kadının yüzünün simsiyah olduğu söyleniyordu. Başdetektif Mösyö Cochefert bana Madam Laporte’un yanında ne kadar-

M. V. RENAUD'NUN EVİNİN İÇ AVLUSU

dır çalıştığımı ve onun nasıl biri olduğunu sordu. Ben hanımlarımı çekiştirmem, hele ölmüşler ve kendilerini savunamayacaklarsa. O nedenle bir şey bilmiyormuş gibi davrandım. Paradan söz etmedim. Onu da kendisi bulsundu.

“Onu öldüren kişi ben gittikten sonra, yalnızken gelmiş olmalı” dedim. “Son gördüğümde üzerinde beyaz gecelik, siyah sabahlık ve siyah yün atkısı vardı. Ayağında da mor çorap ve terlik.”

Böyle şeylere dikkatimle gurur duyarım. Gazetelerde hep insanların ne giydikleri yazılıdır. Hanımım da hep aynı şeyleri giyerdi zaten. Polis şefi bana kadının yüzünün sakın olduğunu söyledi.

Komşular yastık kılıfının ağzına tıklıldığını ve boynunda katilin dairenin kapısından koparttığı güvenlik zincirinin mor izleri olduğunu anlatmışlardı. Cesedin yanında da bir levye varmış. Gazetede okuduklarımdan böyle şeylere alışkındım ama yine de insanın midesi bulanıyor. Zincirin, katilin kapıyı kırarak girdiği anlamına geldiğini düşündüm. Ama ağzımı açıp da detektifin işini yapmaya kalkışmadım.

Mösyö Cochefert’e ortalığı temizlememi isteyip istemediğini sordum. Ev altüst olmuştu. Bunu kimin yaptığını yalnızca hanımım biliyordu. Polisin de kendi evindeymiş gibi davranması durumu daha da kötüleştirmişti. Kadın, örtülerinin çekmecelerden çıkarılıp yerlere atılmasından nefret ederdi. “Haydi, evine git sen. Yardımına ihtiyacımız yok. Kanıtları mahvedeceksin.”

Hırsız mobilyaların para dolu olduğunu biliyordu. Ama nasıl? Bu bizim sırrımızdı, benim ve hanımımın. Belki benden önce başka hizmetçiler de biliyorlardı. Bunu düşününce aklıma kadının bana bir haftalık borcu olduğu aklıma geldi.

Benim paramın bir kısmını bile harcamamam için o saklıyordu. “Bu sana para biriktirmesini öğretir” demişti. Şimdi hakkımı nasıl alacaktım. Paramın onunkilere karışmış olduğunu ispat edemezdim ki.

Kendimin de soyulduğunu anlayınca içimden ağlamak geldi. Hanımım öyle aniden ölmekle bana büyük kazık atmıştı. Polisler neyin eksik olduğunu anlamak için çekmeceleri karıştırıyorlardı. Bir kâğıt tomarı içinde 700 frank buldular. Belki bazı şeyleri karıları ve sevgilileri için anı olarak onlar da almışlardır. Kendi kendime içeri gir de satabileceğin birkaç şey al, dedim. Bu senin hakkın.

Polise mutfakta bir iki özel eşyam olduğunu söyledim. Beni içeri soktu. Mutfakta yalnızdım. Dolaptan birkaç tane çiçek desenli porselen tabak aldım. Onlarda çoktandır gözüm vardı. Biraz hasarlıysalar da fena sayılmazlardı. İyileri yemek odasında duvarda asılıydılar. Bunlar da iş görürdü ama. Onları bir havluya sarıp çantama yerleştirdim.

Başdetektifin yanından kedi gibi sessizce geçtim. Öyle şangırtı falan olsun istemiyordum. O zaten önündeki işle benden telaşlı görünüyordu ya.

Bir memura, “Son iki ayda öldürülen üçüncü zengin yaşlı kadın bu” diyordu.

Detektif, Bayan Laporte’un yanında çalışmış bütün hizmetçileri bulup sorguya çekecek. Üç yılda kırk hizmetçi değiştirdiği sonradan ortaya çıktı. “Paradan sonraki tek takıntısı hizmetçilerdi” dediler. Buna tanıklık edebilirim ama diğerlerini nasıl bulacağını merak ediyorum. Herhalde biri bu işi sevgilisine yaptırmıştır. Kadını levye ve zincirle öldürmesi profesyonel biri olduğunu gösterir.

Onun parasını ben de severdim. Beni o yüzden o kadar

çabuk kovmadı. O sırrını paylaşmak bana, kızkardeşlerim gibi hissettiriyordu. Paradan ya da önemli başka bir şeyden hiç söz etmezdik. Hırsızlar gibi yemeğimizi hiç konuşmadan yedik. Tabakları satmayacağım. Onu hatırlamak için saklayacağım.

Cenazeye, Notre-Dame'a gittim. Saygılarımı sunmak için. Kalabalığa da bakmak istiyordum. Belki eski hizmetçilerinden birini yüzünde garip bir ifadeyle görürdüm. Kadını polise gösterir ve muhbirlere verilen ödülü alırdım.

Ölülerin arkasından konuşmak talihsizlik getirir ama hanımımın cenazesi de pek sefildi. Cesedi çam tahtasından bir tabuta koymuşlar, tabutu da külüstür bir arabaya yerleştirmişlerdi. Bayan Laporte zengindi ama bu dünyadan yoksul ayrıldı, cenazesini bile belediye kaldırıyordu. Çocukları suçlanamaz. Onlar haklarını bekliyorlardı. Para çalınınca doğru dürüst bir tören yapacak paraları kalmamıştı. Yani onlar öyle dediler. Benim çocuklarım bana öyle yapmayacaklar. Cenaze paramı şimdiden biriktiriyorum.

Mezarlığa ancak sekiz on kişi geldi. Hiç şaşırmamıştım. Hanımım hizmetçilerden ve avukatlardan başka kimseyi tanımazdı ki.

Aldığım tabaklar yatağında gördüğüm paralarla kıyaslanamazdı elbette. O paralar gerçektir! Onu her kim öldürdüyse şimdi yeni giysiler almış, parasını har vurup harman savuruyordur. Onun yüzünden ben işimden ve benim için biriktirdiği paradan oldum. Elimde bir referans mektubu da olmadığından artık sosyal yardıma muhtaç kalacağım.

Oğlu ve kızı benden iyi durumda olmayacaklar. Yaslı grubun başında yürüyen zavallı bir çift. Zengin olacaklarını sanıyorlardı. Annelerinin parasına onlardan önce başkasının

konabileceği akıllarının ucundan bile geçmemiştir. Oysa şimdi yalnızca bir sürü barometre alacaklar.

AVENUE DE WAGRAM CİNAYETİ

Mösyö Cochefert, 3 Mayıs'ta Houilles kasabasına gidip Madam Laporte'un otuz beş yıllık dostu ve sırdaşı olan Mösyö D.'yi sorguya çekmiştir. Bu beyefendi olası bir katil hakkında aydınlatıcı bir bilgi verememişse de, Madam Laporte'un, yıllık gelirinin 3000 franktan fazlasını harcamadığını söylemiştir. Kadın yılda en az 20.000 frank olan gelirinin geri kalanını biriktirmiş. Mösyö D. kadının bu parayı evinde tutmayıp adlarını verdiği iki noterde bulundurduğunu da sözlerine eklemiştir. Hırsızlığın sanıldığı kadar önemli olmadığı böylece ortaya çıkmıştır.

Le Figaro, 4 Mayıs 1902

24 İŞİĞA TAKILAN ÖNEMSİZ ŞEYLER

30 Nisan 1902'de, Paris'in kuzeybatısındaki Gennevilliers'de, Rue Croix-des-Vignes 17 numarada, Saint-Denis'li beş genç, dul Bayan Renaud'nun mandırasında memur olan Joseph Escudé'yi soymuşlar ve boğmuşlar. Tissier, Durand ve Lépineux ömür boyu hapse mahkûm olmuşlardır. Chabanne, cinayetin planlayıcısı olarak beş yıl hücre hapsine mahkûm olmuş, Lelièvre beraat etmiştir.

Gennevillers üzerinde gökyüzü kapalı ama her şey tomurcuk içinde ve Madam Renaud'nun kanaryaları mandırasının avlusundaki kafeslerinde cıvıldaşıyorlar. Mandıra boş görünüyor. Yaşlı kadın sabah erkenden yumurta, yağ ve peynirini satmak için Clichy'ye gitmiş. Yanına kızını, damadı Mösyö Vatan'ı, bir hizmetçisiyle bir kâtibini almış, diğer kâtibi Joseph Escudé'yi mandıraya gözkulak olması ve yemek masası üzerinde bıraktığı 5000 frangı gelecek banka memurlarına ödemesi için bırakmış.

Saat öğleyi geçiyor. Madam Renaud'nun ahırının gölgelerinde Joseph ölmek üzere. Ayakkabılarını kaybetmiş. Ağzına bir paçavra sokulmuş. Boynuna çift düğümlü bir eşarp geçirilmiş. Yine boynuna geçirilip bağlanan bir önlük yüzünü örtüyor. Kolları iki yanında bağlı, bacakları da meşin bir kolanla bağlanmış. Bir saman vıgını andırıyor. Yüzündeki gözyaşları bir sinek sürüsünü üzerine çekmiş. Bunlar ve cıvıldaşan kuşlar kendisine henüz yaşamakta olduğunu hatırlatıyor.

Öfkesi de hatırlatıyor bunu. Soluk almakta güçlük çeke-
rek kalbinin bir kaplumbağanınki gibi yavaşladığını hissediyor.
Haftalardır kaygılar içinde. Beş delikanlılık bir grup Rue
Crois-des-Vignes çevresinde dolanıyorlar, mandırayı ve müş-
terilerin geliş gidişlerini gözetliyorlar. Elleriyle gösterip fısılda-
şarak onun ne zaman yalnız kalacağını hesaplıyorlar. Şimdi
nedenini biliyor artık. Banka memurunun para almak için
geldiği ve evde büyük miktarda paranın olduğu pazar gününü
beklemişler.

Bu serserilerden üçü bugün demir parmaklıktan geçip Jo-
seph'i yakalamışlar. Joseph onlarla mücadele etmiş, yumruk -
lamış, yüzlerini tırmalamış. Uzun boylu ve güçlü kuvvetli,
ama biraz daha cesaretli olmak isterdi. Kendisini bağlamala-
rından önce onları yabayla şişlemeliydi. Boğazına kadar inen
paçavranın arasından güçlükle soluk alırken onların evi yağ-
maladıklarını işitiyor. Parayı görünce sevinçlerinden dans
ediyorlar ve Madam Renauld'nun kasasını yatak odasından
çıkartıp dar merdivenden aşağı indiriyorlar. Arabaya bir at
koşup kasayı yüklediklerinde o da orada. Sonra da çekip gidi-
yorlar.

O küçücük arabada o kadar ağırlıkla çok garip görüne-
ceklerini biliyor. Fazla uzağa kaçamayacaklar. Sokaktaki her-
kes Madam Renaud'nun kırmızı arabasını tanır. Komşular ka-
sayı görecek. Biri ahıra koşup ölmeden kendisini kurtaracak.
Mahkemede bu canilerin aleyhine tanıklık edecek. O zama-
na kadar sağ kalmalı...

Bir mandırada öldürülen genç olayını soruşturmak üzere
Cochefert, Gennevilliers'e gitmek için Madeleine'den 39
numaralı tramvaya binmiş. İriyarı detektif tramvayda kasaba

sefaletini gözlerinin önünde canlandırıyor: Çocuk ahırda yumurta ve peynir sepetleri arasında yatıyor, yanında bitkin annesi, şaşkına dönmüş arkadaşları, gözlerine inanamayan patronları, şişman ve soluk soluğa kalmış resmi kişiler, cenaze törenine gönderilen aşırı büyük çelenkler. Herkes, “Haydutlar! Katiller!” diye bağılıyor yakalanmamış katillerin ardından. Bütün bunlara bir de basının bayıldığı o ayrıntıları ekle: Kalabalık arasında, işe girişen ve yaşlıların cüzdanlarını çalan yankesiciler.

Cochefert böyle tuhaflıklardan hoşlanıyor, cahil halkın sefaleti, kırsal kesimin saklı kötücüllüğü. Seine nehrinin kuzeye, Argenteuil’e doğru akışını seyrediyor, yoksun köylülerin acımasız davranışlarını anlamanın ne kadar önemli olduğunu düşünüyor. Onları açık alanda avlamak, izlerini sürmek, köprülerin altından, kavakların arasından, koku peşindeki tazılar gibi kovalamak istiyor.

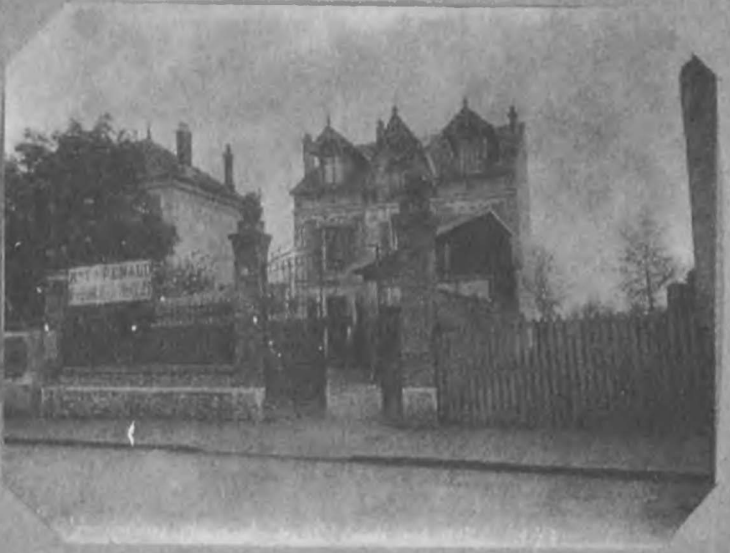
Tramvay, Ile des Ravageurs üzerinden Seine nehrini geçerken Köpek Mezarlığı’nı görmeye çalışıyor. Eskiden öğleden sonralarını bu ölü köpekler kentinde geçirir, mezartaşı yazılarından ilginç bulduklarını kaydederdi: “Onu çok sevдик. Yaşayamazdı.” Ya da Pascal’ın “İnsan yalnızca düşünen bir hayvandır” ya da Chamfort’un “İnsanları gördükçe köpeğimi daha çok seviyorum” gibi ünlü sözleri. Cochefert onlar gibi değil. İşini seviyor ve suçluların sapık zihinlerini daha çok seviyor. Yine de taşlar üzerine kazınmış sözcükler gözlerini yaşartabiliyor.

Bir çocuğu suda boğulmaktan kurtarıırken ölen Lolou’nun, hanımını bir caninin saldırısından kurtaran kahraman Bijou’nun, “Arkasında soyundan 150 halef bırakarak on bir yaşında ölen” Caporal’in mezarlarını görmeye çalışıyor.

En sevdiği mezar girişte: Barry'nin beyaz mermerden heykeli, "kırk kişiyi ölümden kurtaran ve kırk birincisi tarafından öldürülen" çok güzel bir Saint Bernard. Barry'nin postu Berne'de Doğa Tarihi Müzesi'nde. Cochefert, son vakası kendisinin de sonu olan, kendi gibi iri, üzgün bakışlı Barry'yi seviyor. Ama mandıra cinayetinin başarısızlıkla sonuçlanmayacağını tahmin ediyor: Gençlerden oluşan çetenin yakalanması kolaydır, özellikle de kırsaldan gelen budala köylülerden oluşmuşsa. Ancak basın onun çözemediği cinayetlerin listesini yayımlıyor ve Cochefert meslek hayatının daha fazla devam edemeyeceğini hissediyor. Gennevilliers yakın. Tramvaya Asnières'deki fabrikalardan ve Seine'e dökülen ve Gennevilliers ovasına taşan Paris kanalizasyonundan pis bir koku doluyor. Her şey çok daha iyi yetiştiği için çiftçiler bu gübre kokusuna aldırış etmiyorlar. Belki de hastalıklar sessizce sebzelere karışıyor ve çocukların beyinlerine yerleşerek onların katil olmalarına yol açıyor, diye düşünüyor Cochefert.

Cochefert pencereden patates tarlalarını görüyor. Gri ışıkta dereler gümüş ipliklere dönüşürken yirmi beş yıl önce ressamların buraları tayfın bütün renkleriyle ölümsüzleştirdiklerini düşünüyor. Onlar en yüce gözlemciler olduklarını iddia ederlerdi. Oysa onun ölçülerine göre havayı resmetmek için stüdyolarından kaçan narsistlerdi.

Terasta oturup kalabalıkları resmetmek için *café* sahiplerine rüşvet verdiklerini görmüştü. Işığa takılan önemsiz şeyleri severlerdi: Yapay kirazlarla süslü bir şapka, bir *chartreuse* kadehi tutan sarı eldivenler. Onları tren istasyonlarında hatırlıyordu. Cochefert benim yerime gelsinler de, Bertillon'un çektiği, bir suçlunun kulağının resminden bir yankesiciyi yakalasınlar ya da Saint-Lazare istasyonunda bir yankesiciyi seçsinler de bakalım nasıl gözlemcilermiş, diye düşündü.

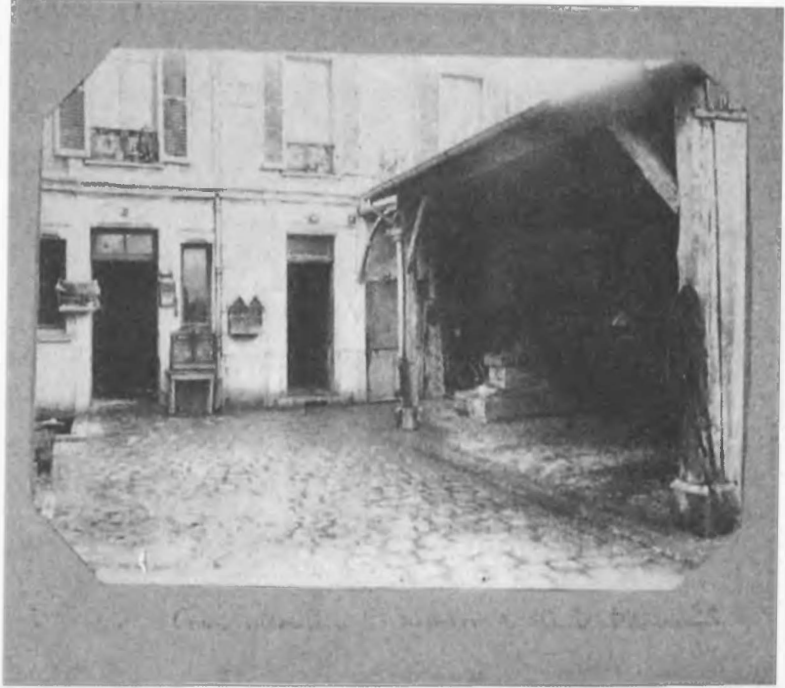
GENNEVILLIERS OLAYI, MÖSYÖ ESCUDÉ CİNAYETİ, 1. 5. 1902
Cinayetin işlendiği ev

Cochefert bu ressamların akın akın varoşlara gittiklerini hatırlıyor. Resmetmeye geldikleri yerler şimdi tramvayı dolduran pis kokuyu saçan açık kanalizasyonlardı. O pis hava resimlerini kirletmezdi. İzlenimleri resmetmek çürümüşlük konusunda güvenli bir uzaklıkta durmak demekti. Şemsiyelerin, yelkenlerin, kabarık kadın eteklerinin ve ağaçlar arasındaki ışığın zarafetini tercih ederdi.

Cochefert titrek yüzeylerin altını görmesiyle gurur duyuyor. Onun için ayrıntılar, kötü niyeti kanıtlayan ve cinayetleri çözen yaşam ve ölüm konuları.

Cochefert izlenimci duyguların sığınağı olan Gennevilliers'e giderken ressamları düşünüyor. Onlar Villeneuve-la-Garenne'de bir şarapçıda içen gençleri görürler ve onların yorgun yüzlerine, başları üstündeki çizgili tentenin renginin yansmasıyla bir dirilik verirler. Bu içenlerin, iflas etmiş bir işinden, ruhsatsız satış yapmaktan dolayı hapse düşmekten şikâyet ettiklerini duyarlar ama kırgın bakışları ya da el ya da başların sallanışını tuallerine geçiremezler. Yan masada elindeki gazeteyi okur gibi yapan bir polis memuru gençlerinkendilerinden büyük birine, bir yağ satıcısını fazla "yağlarından" kurtarmak için yapabilecekleri bir iş bulmaları için yalvardıklarını duyabilir ancak.

Dört gençlik bir grup Argenteuil rıhtımında bir şarapçıdan çıkarken dükkân sahibine yıllar önce tedavülden kalkmış olan 1856 yılından kalma ve üzerinde İki Sicilya Kralı VII. Ferdinand'ın başının bulunduğu altın bir beş franklık vermeye çalışabilirler. Ispanak alacakmış gibi davranan Cochefert, Saint-Denis'de bir gencin manava bir grup arkadaşına bir mandırayı soyma fikri verdiğini, arkadaşlarının kâtibi bo-

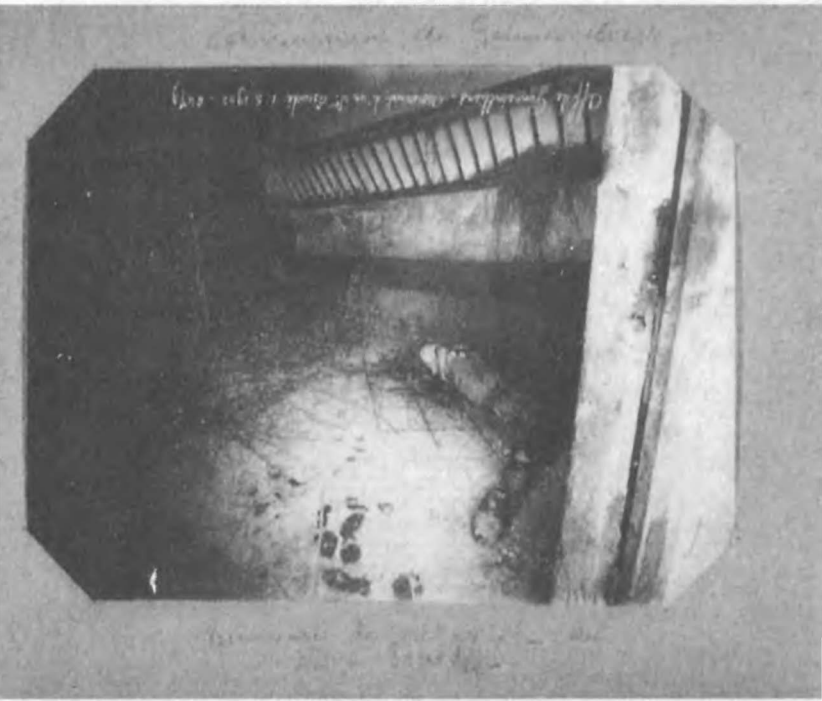
M. V. RENAUD'NUN EVİNİN İÇ AVLUSU

ğarak ahırda ölüme terk ettiklerini söylediğini duyabilir. Bak-
kalın karısına çalıntı bir saat rüşvet vererek kendisine olay
saatinde başka yerde olduğunu söylemesi için rica eden o
gencin yüzünü beynine nakşetmiş olabilir.

Başdetektif Gennevilliers'de dolaşırken resim yapan
kimseye rastlamıyor. Manet ve Caillebotte ölmüşler, Genne-
villiers'de kostümlü balolar veren ve kocasının malikânesinde
çocuklarla annelerini ağırlayan Madam Morisot bu çürümüş-
lükten Bougival'e kaçmış. Monet, Giverny'de inzivaya çekil-
miş, su zambakları soğanlarını yiyen farelerle mücadelede.

Cochefert kasabada bir ipucu ararken gölgesi duvarlara
vuruyor. Rue Croix-des-Vignes'de cinayetten bir saat önce
yumurta satın almış olan Joseph yaşındaki Hyvert'i buluyor.
Hyvert, Madam Renaud'nun İngiliz arabasını demir kapının
dışında görmüş. Doru bir at koşulmuş arabada birkaç genç
varmış. Birinin kapıyı kapattığını, arabaya bindiğini ve ahıra
doğru garip bir asker selamı verdiğini de görmüş. Parmakları-
nı alay edencesine "güle güle" der gibi sallamış. Hyvert kapı-
nın ardında ne olduğunu araştırmayı akıl edememiş.

Diğer komşular da Paris'ten gelen detektife arabayı tarif
ediyorlar. Tehlikeli bir biçimde yana yatmıştı, çok garipti, di-
yorlar. Yolcularına kaçtı diyemezlerdi. At ne kadar kamçıla-
nırsa da, güçlülükle adım atabiliyordu. Mösyö Manceau arabanın
nesi olduğunu, neden o kadar ağır görüldüğünü sorduğunda
gençlerin yüzleri donmuştu. "Huysuz ağızları saat sekizi yirmi
geçeyi gösteren saatler gibiydi." Biri kalkıp Manceau'ya bir
küfür savurmuştu. Adam o kadar dehşete kapılmıştı ki, araba-
nın Bayan Renaud'nunki olduğunu fark edememişti. Atın
kadının ahırından çıkma olduğunu da anlamamıştı. Açılmış
olan demir avlu kapısını kapatmayı ya da Joseph'in ölmek

GENNEVILLIERS CİNAYETİ

Gennevilliers olayı, Mösyö Escudé cinayeti, 1. 5. 1902

Joseph Escudé'nin cesedinin bulunması

üzere olduğu gölgeler arasına girmeyi düşünmemiştir. “Herife basit bir şey sordum, o da bana komşularımın önünde ağır bir hakarete bulundu.”

Cochefert yerel bir polisin kendisini Seine yakınlarında “Yanık Kavak” denilen bir tarlaya götürmesini istiyor. Dün saat dörtte ağacın çevresindeki ışık, bir İngiliz arabasıyla gelen dört kişilik bir genç grubunu aydınlatmıştı. Güneşin altın ışıkları kasketlerinden kayıp dizginlerini bıraktıkları atın sırtını okşamıştı. Bir süre uzaklaşıp sonra bir suçortağı ile dönen gencin ceketinin düğmelerinden yansımış, arabadan kasayı çıkarırlarken hepsini kızıla boyamıştı.

Cochefert gözlerini kısarak sahneyi görmeye çalışıyor. Durduğu yerde grup bir yiyecek ve şarap sepeti çevresinde piknik yapıyormuş gibi görünecekti. Ama kasaya levyeler, çekiçler ve matkaplarla saldırdıktan sonra bu keyif erbabı kazciğeri sürülmüş dilimleri paylaşıyor olmayacaklardı. Paylaştıkları, Madam Renaud’nun masasındaki 5000 ve kasasındaki 7500 franktı. Şerefe kadeh kaldırmış gibi davranırken aslında mücevherleri üzerlerinde deniyorlar, ıslak çimenlerin içinde yarı sarhoş yuvarlanıyor olacaklardı, güneş bulutları kavururken. İkisi Epinay yönünde uzaklaştıktan sonra diğer ikisi de kasayı nehre taşıyacaklar ve suya gömülüşünü seyredeceklerdi.

Cochefert onlardan birkaç metre ileride koyunlarını otlatan bir çoban olabiliirdi. Gerçek sahne bir tablo gibi parıldadığından genç katiller sürünün çobanını olası bir tanık olarak fark etmeyeceklerdi. O çevrede yalnızca pitoresk bir ayrıntıydı. Daha sonra her birini tek tek teşhis edecekti.

Cochefert, Gennevilliers’e dönüyor. Memurları kasayı buluyor. Katilleri tek tek yakalıyor. Onlar da işini kolaylaştı-

ıyorlar zaten. Çenelerini tutmayı bilmiyorlar. Saint-Denis'de bir manav Cochefert'i cinayeti planlayan, iflas etmiş yağcı Louis Chabanne'ın ardına düşürüyor. Chabanne paniğe kapılıp her şeyi itiraf etmiş, sonra karısına altın bir saat vererek lehine bir delil bulmaya çalışmış. Bu köylülerde hiç akıl yok. Cochefert gülüyor. Chabanne'ı suçortaklarını açıklamaya zorluyor. "Tavşan" denilen Lelièvre, Felix Tissier ve "Man-kafa" Durand. Son ikisini Murat'ta Hotel Boum-Boum'da şarapla kutlama yaparken buluyor. Durand'ın kızkardeşi ile nişanlanmasının şerefine Tissier ailesine verilecek bir şölen için kaporo vermişler. Cochefert yüzlerinde ve ellerinde kanlı tırnak izleri buluyor. İkisini de prangaya vurup arabaya götürürken otel dışında biriken kalabalık gençleri taşlamaya kalkışıyor. "Çocuğu öldürmeyecektik. Planımız onu bağlayıp evi soymaktı!"

Diğerlerinin, cinayeti işlediğinde ısrarlı oldukları ve çetenin en tehlikeli üyesi olan "Nénesse" Ernest Lépineux'yu bulmak bir ay sürüyor. Lépineux kendini tutmakta güçlük çeken biri. İnsanları dövmekten zevk alıyor. Direndikleri zaman heyecanlanıyor. Cochefert onun Reims'da 132. Piyade Alayı'nda subaylarından birini boğmaya çalışmaktan suçlu bulunduktan sonra askeri cezaevinden kaçtığını öğreniyor.

Kötü niyetli olmak başarıya ulaşmaları için yetmezdi, diye düşünüyor Cochefert. Bunlar cani olacak kadar sanatçı değillerdi. Sanatın gerekliliği olan suskunluk ve bohemlikten uzak kişilerdi. Gennevilliers ovasının köylü çocukları dillerini tutamamışlardı. Detektif onların bu başarısız girişimlerini çok sıkıcı buluyor.

25 PARMAKLAR

16 Ekim 1902 tarihinde, VIII. Daire'de, Rue du Faubourg Saint-Honoré 157 numarada, Dr. Auguste Alaux'nun muayenehanesinde uşaklık yapan Joseph Reibel (45) boğularak öldürülmüştür. Hırsız ve eşcinsel olan Henri-Léon Scheffer (26) ömür boyu hapse mahkûm olmuştur.

17 Ekim 1902 günü sosyete dişçisi olan Dr. Alaux'nun uşağının öldürüldüğü muayenehaneye fotoğraf çekmeye gitmem emredildi. Adli Kimlik Başkanı olarak mesleğim boyunca yüzlerce böyle çağrı almıştım. Muayenehane çok lüks döşenmiş altı odadan birinde kuyruklu bir piyano bile vardı oluyordu. Dişçi başka bir yerde oturuyordu. Her gün saat beşte çıkar, muayenehaneyi uşağı Joseph Reibel'e bırakırdı. Dediğim gibi daire değerli eşyalarla doluydu.

Ertesi sabah dişçi kapıyı çaldığında açılmadı. Kendi anahtarıyla açıp içeri girdiğinde Reibel'i sırtüstü yerde yatar-ken buldu. Yüzünde tırmık izleri vardı. Boynuna bir peçete bağlanıp düğümlenmiş, takma damağı boğazına kadar itilmişti. Masanın üstünde iki kadehle bir şişe rom vardı. Reibel'in bir gün önce saat beşle altı arasında biriyle içtikten sonra boğulduğu anlaşıyordu. Değerli eşya aranırken mobilyalar da parçalanmıştı.

Eğer ne aradığınızı bilmezseniz soruşturmalar çığırından çıkar. Meslektaşım dahi ve sihirbaz Armand Cochefert katili maktulün arkadaşları arasında aramaya başladı. Alaux uşağı-

nın “müzmin eşcinsel” olduğunu ve eve pek çok “garip görüşlü” adam getirdiğini söylemişti. Alfred Plomb adında bir cinayetden önce evde unuttuğu şemsiyesini almak üzere gelmişti ama bütün gece bir müzikholde olduğunu kanıtlayabiliyordu. Plomb, dışının Reibel’in sürekli içmesinden ve purolarını çalmasından bıktığını ve bıyığını kestiği takdirde onu kovup kendisini uşak alacağını söylediği için Cochefert adamdan kuşkulanmıştı. Ama bu herhalde bir insanı çıplak elle boğmak için bir neden olamazdı.

Cochefert daha sonra önemli bir tanığı olduğunu düşündü: Bir şarap tüccarı olan Mösyö Cayla, Reibel’in beşi yirmi gece dükkânına gelip bir kadeh şarap içtiğini ve o gece yalnız olacağını söylediğini bildirdi. Bu konuşmayı duyan olmuş muydu? Cayla, Reibel’in altıya on kala çıktığını söyledi. Sağanak yağıyordu. Yanında kimse yoktu. Ama bu neyi kanıtlardı ki?

Cochefert, Reibel’e yazılmış ve “adaleti ilgilendireceğini” sandığı bazı mektuplar da bulmuştu. Bunlarda neler yazdığını hiç öğrenemedik. Reibel’in kardeşi, maktulün, kısa bir zaman önce bir sigorta şirketine yıllık gelir getirmesi için verdiği 4000 frankın faizini almakta olduğunu açıkladı. Bir cinayet nedeni mi? Kimin tarafından?

Cochefert’in aklına başka fikir gelmeyince çalıntı eşyayı bulma umuduyla Alaux’nun binasının kanalizasyonunun açılmasını emretti. Memurlar dizboyu pislik içinde çalıştılsa da bir şey elde edilemedi. Poe’nun detektifi C. Auguste Dupin’in söylediği gibi, “Gerçek her zaman bir kuyuda değildir”. Cochefert bundan sonra Reibel’i, Cayla’nın şarap dükkânının dışında biriyle konuşurken gören bir manav buldu: Katil bu adam olmalıydı. Ancak zavallı manav yasalar önün-

ALAUX OLAYI, FAUBOURG SAINT-HONORÉ

Faubourg of Honoré

ALAUZ OLAYI, FAUBOURG SAINT-HONORÉ

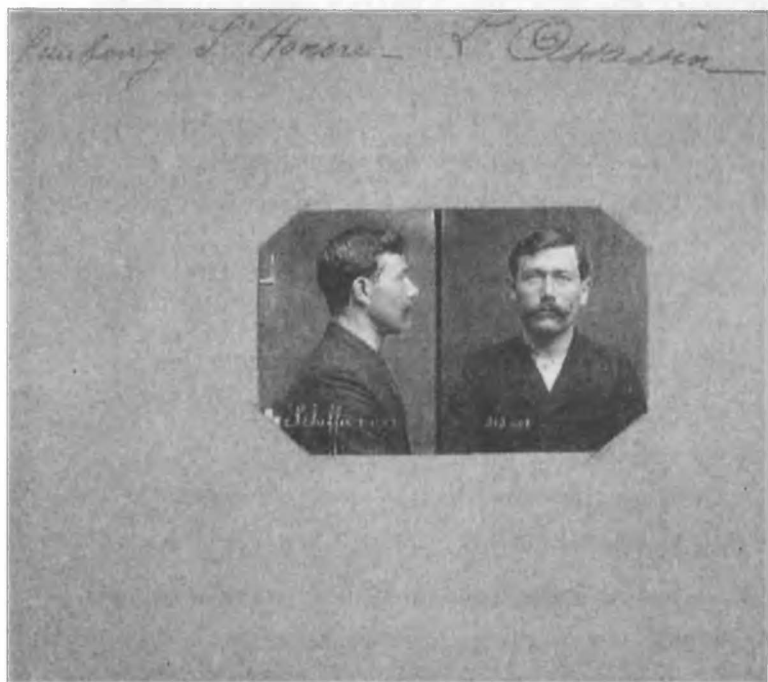
ALAUX OLAYI, FAUBOURG SAINT-HONORÉ

de kör sayılıyordu. Ne görmüş olabilirdi ki? Cochefert krımı' noloji oyunu oynuyordu. Dupin, "Dahiler her zaman hayalci' dir ama gerçek hayalciler asla analitikten başka bir şey değil' dir" der. İşte burada işe ben karıştım. Bir hafta sonra katili kesin olarak teşhis etmiştim.

Cinayet mekânlarının fotoğrafını çekmek beni bunalıma sürükler. Karışıklık. Koku. Kan. Çarpılmış yüzler. Dişçinin odaları çok karanlıktı ve uzun poz gerektirdiği için mobilyalar ve diğer nesneler sanki kendi psişik yaşamlarıyla titriyor gibiydiler. Darget'nin manyetik buharlar kuramına inanmış olsaydım kâğıtların, heykellerin, aynaların, avizelerin -cina-yetin bu hareketsiz tanıklarının- kendi iradelerini ortaya çıkardıklarını ve kükürtlü bir "gerçek ışığı" yaydıklarını ve bunun doğru yorumlanması durumunda vücut sıcaklığını her yerde bırakmış olan katilin kimliğini ortaya çıkaracağını düşünebilirdim.

Dupin gibi "sıradanın düzleminden sapmalara" dalmış giderken piyano odasında bir portrenin yanında duvara dayalı vitrinin kırık camını gördüm. Biri vitrindeki değerli eşyayı almak için camı çıkarmaya çalışmış ama bunu beceremeyerek camda net olarak görünen parmakizleri bırakmıştı. Cam parçasını laboratuvarıma götürdüm ve çok büyük güçlüklerle rağmen her iki yanındaki parmakizlerinin fotoğraflarını çekmeyi başardım.

1893'ten beri elin cam, parlak yüzeyler ve mermer gibi şeyler üzerinde bıraktığı izlerin kesin teşhis gücüyle ilgilendiğimden antropometrik kartlarıma parmakizlerini de eklemeye başlamıştım. Arşiv memurlarının dişçide fotoğrafını çektiğim izlerin eşini dosyalarda bulmaları uzun sürmedi. Bunlar maktulün âşığı olan Henri-Léon Scheffer'e aitti.

ALAUX OLAYI, FAUBOURG SAINT-HONORÉ: KATIL
Scheffer, 2. 11. 02

Kartımda Scheffer'in annesinin adresi vardı. Polis, adamın cinayetten sonra annesine yazdığı bir mektubu ele geçirdi. Annesinden, Marsilya'da bir adrese Georges Boulery adına para yollamasını istiyordu. Cochefert, Scheffer'i Marsilya'da tutuklattı. Katil, Alaux'dan çaldığı parayı yarışlarda kaybettikten sonra Arjantin'e gitmek için annesinden para bekliyordu. Daha sonra, çaldığı mücevherleri de denize attığını iddia edecekti. Scheffer Paris'e getirilince suçunu itiraf etti. Reibel'le birlikte, bir soygun havası vererek dışıyı soymaya karar vermişlerdi ama ganimetin paylaşımı sırasında çıkan tartışmada ortağını öldürmüştü.

Scheffer'in duruşmasında jüriye on kere büyültülmüş olan parmakizlerini gösterdim. Sonra Scheffer'in daha önce tutuklandığında alınan parmak izlerini çıkarttım ve her ikisinin arasında 100 karakteristik nokta olduğunu kanıtladım. Yaptığım şeyi "çok ilginç" ama inandırıcı buldular.

Yargıç sanığa, "Bu izleri sen mi bıraktın?" diye sordu.

"Evet, efendim."

Basın bunun Fransa'da hatta belki Avrupa'da, yalnızca parmakizlerine dayanılarak çözümlenen ilk cinayet olduğunu yazdı.

Dupin, "Gerçek her zaman yüzeyseldir" der ve ben de aynı fikirdeyim. Ama ben Scheffer'in kendini ele veren izlerle karşılaştığında Pascal'ın dediği gibi "kendisinden korkmuş" olduğunu düşünmeyi yeğlerim.

Pascal'ın bilgisine ve ruhsal alçakgönüllüğü ile derin insancıl merhametine yaklaştığımı bile söylemek küstahlık olacaktır. Ama bilimim, benim yaşamak için tek nedenim olmuştur. Pek çok kişi teknikleri çok emek ve sabır isteyen bir

şey olarak görür. Ama kimse bunların çağdaş polis çalışmalarının standardını getirmiş olduğunu inkâr edemez. Benim çabalarım sayesinde, tıpkı Evrensel Fuar'ın böylesine bir görkemle yaptığı gibi, bütün dünyayı bir çatı altında toplayabileceğimize inanıyorum. Benim antropometrik dolaplarım, sonsuzluğa yükselen o kuleler, insanların sırlarını çözerken Tanrı'nın muhteşem tasarımını sürekli olarak ilan etmektedir. Erişimimizin ötesinde olan hiçlikle kıyaslandığında en adi katilin vücudu dev bir anıt, bir dünyadır. Mucizevi bir biçimde ayrıntılı ve her zaman seçilebilir olan biçimi, kulağının küçük kırımından parmağındaki en ince çizgiye kadar onu sonsuza bağlar.

Armand Cochefert (Doğumu, 16 Mart 1850) 1902 Kasım'ında Cinayet Masası Şefliği'nden istifa etmiştir. Nedeni, çözümlenmemiş cinayet dosyalarının artması değil, eski bir Adalet Bakanı'nın oğlunun karıştığı bir dolandırıcılık olayı olan Humbert-Crawford olayındaki ihmalkârlığıydı. 5 Eylül 1911'de Auteuil'de ölmüştür.

Alphonse Bertillon (Doğumu, 22 Nisan 1853) 13 Şubat 1914'te anemiden ölmüştür. Altmış bir yaşında ve kör olan adamdan, ölüm döşeginde o sırada hukuken suçsuz bulunmuş olan Dreyfus konusundaki fikrini değiştirmesi istenmişti. Bertillon bunu yapmayı reddetmiştir.

ARMAND COCHEFERT

ALPHONSE BERTILLON

İTHAF

"Katilleri anlamak kolaydır."

Rainer Maria Rilke

O en büyüğüdü: Annesinin tek oğlu, yoksul Yunan köylüleri arasında bir prens. Amerika en büyük fırsattır senin için demişlerdi. Ama o ailesinin kurbanı olduğunu, onların, ellerindeki en iyisini vermek zorunda olduklarını biliyordu.

1911'de babası onu köyde oyunlarından aldı, Amerika'ya gittiler. Baba, oğlunu Chicago'da amcasının Halsted Sokağı'ndaki lokantasında bulaşıkçı olarak bırakıp Peloponnes'e döndü. Çalışıp kazandığı paraları dört kızkardeşinin drahoması olarak köyüne gönderecekti.

On yaşındaydı, bir yetişkinin işini yapmak için çok gençti, günde on altı saatini kirli tabakları yıkayarak geçirmeyecek kadar da zeki. Bu, geldiğinin hemen ertesinde çekilen bir fotoğrafta da görülüyor. Bu belki de fotoğraf makinesini ilk görüşüydü. Lokantanın arkasında avluda tahta bir iskemlede oturduğu yerde kendine güveni varmış gibi görünmeye çalışıyor. Bir eli masanın, diğeri bacağına üstünde. Golf pantolonlu, askılı, siyah çoraplı yeni kentli çocuk. Ama ayakları yere ancak değiyor.

Pencereden başka bir Yunanlı olan diğer bir mutfak yardımcısı, bu yeğenin özel muameleye tabi oluşunu seyrediyor. Arkadaki, oğlanın yüzündeki kuşkulu kopukluğu göremiyor. Anasından koparıldığı, tarlalarından, alıştığı yollardan ve taşlardan, çamlardan ve memleketinin altın ışığından uzak-

laştırıldığı için kendini bir cinayete kurban gitmiş gibi hissettiğini bilmiyor.

Çocuk bir yıl içinde lokantadan ayrıldıktan sonra YMCA'de yaşamaya başladı, bisikletle telgraf dağıtıcılığı yaptı. Biricik aşkını 1918 grip salgınında kaybetti. Amerikalı oldu, İrlandalıların hâkimiyetinde olarak gördüğü bir kentte avukatlık yapabilmek için adını Demetrios Petropoulos'tan Daniel Parry'ye çevirdi. Daha sonra Demetri Parry adını aldı. Hikâyesi binlerce başarılı göçmenin hikâyesinden farksızdı.

Ama bir başka hikâye, fedakârlığın çok büyük olduğunu gösteriyor. Umutsuzluğa kapıldı, hayali düşmanlarına karşı intikam planları kurdu, kendisine garip gelen herkesi suçlayan sert mektuplar yazdı. Yetmiş yaşına geldiğinde YMCA günlerinden arkadaşı olan başka bir Yunanlı göçmene beş kurşun sıktı. Bu eyleminden önce, Michigan ormanının derinliklerinde tam yirmi yıl talim yapmıştı. O nedenle sesler kendisini çağırdığında hazırды. Onu öyle tanıdım: Şiddet eğilimli, dalgın, sırlar ve esrarengiz hayallerin tutsağı. Bu şeylerin ne demek olduğunu bilmiyordum.

On yaşındaki fotoğrafı, katili, cinayetini işlemeden önce gösteriyor: Köylü çocuk yolcu, içinde önemli bir parçası uyku da, hatta belki o zamandan ölmüş. O benim babamdı. Bu kitabı onun, o zamanki haline ithaf ediyorum.

Eugenia Parry

DEMETRIOS PETROPOULOS (1901-1981)

TEŞEKKÜR

Pek çok arkadaşşıma ve meslektaşşıma pek çok şey borçlıyım ve hepsine teşekkür ederim. Özel katkıları nedeniyle ayrıca şu kişilere teşekkürü borç bilirim:

PARİS

1971'de eski ortağı François Lepage'la bana bu garip nesneyi ilk kez gösteren, albümün sahibi Gérard Levy. Bana, günlükler, dosyalar ve morg kayıt defterleri arasında rehberlik yapan Emniyet Müdürlüğü Tarihi Arşivler Dairesi Sekreteri André Le Cudennec. Bu kitap için, albümün titizlikle fotoğraflarını çeken Sylvain Pelly. Bibliothèque Nationale de France'tan Sylvie Aubenas ve koleksiyoncu Serge Kakou. Bana Bertillon'un metinlerini veren André Jammes. Bertillon'un yöntemlerinin önemli fotoğraflarını ve haritaları hiç yılmadan sağlayan Harry Lunn Jr. ve sonsuz konukseverliğini esirgemeyen Myriam Lunn.

NEW YORK

Metropolitan Museum of Art'tan Maria Morris Hambourg; John Szarkowski; Pierre Apraxine; Jill Quasha; W. W. Norton and Co.'dan Jim Mairs.

NEW MEXICO

Eski Eyalet Savcısı Fred Chris Smith, bana cinayetlerin çözülmesinde olay yeri fotoğraflarının ne demek olduğunu gösterdi. University of New Mexico'dan Tom Barrow; Dr. John

Talley; Twin Palms Publishers'den Jack Woody, Arena Editions'dan James Crump, Jenifer Blakemore, Dennis Jarrett ve Miriam Sagan hikâyelerin çoğunu çeşitli aşamalarında okudular. University of New Mexico, Albuquerque'ten kütüphaneci Brian Feels ve Randy Moorehead; New Mexico Eyalet Kütüphanesi personeliyle Santa Fe, Saint John's College personeli de önemli belgeler sağladılar.

MASSACHUSETTS

Boston Museum of Fine Arts'tan George Shackelford; University of Massachusetts, Boston'dan Anne McCauley; Boston Athenaeum'dan Michael Wentworth; Robert Pinsky; Rosamund Purcell; Harvard University Science Libraries, Cambridge, personeli; Elsa Dorfman ve W. S. MacNeil pek çok hikâyeyi pek çok kereler okudular.

LOUISIANA

Louisiana State University, Baton Rouge, Tarih Profesörü Benjamin F. Martin, bu projenin en başında son derece duyarlı önerilerde bulundu.

ZÜRİH, BERLİN, NEW YORK

Scalo'dan Walter Keller ne yapmak istediğimi hemen anladı; Martin Jäggi ve Theres Abbt'la esin verici konuşmalarımız oldu. Hans Werner Holzwarth kitabın bu güzel tasarımını yaptı. Editörüm, eşsiz Alexis Schwarzenbach yazdığım kırk hikâyeden yirmi beşini seçti.

Üniversite hocalığını bırakıp, zamanımın tamamını yazmaya ayırabilmemi büyük ölçüde National Endowment for the

Arts'ın 1993'de, edebiyat (yaratıcı araştırma yazını) alanında verdiği burs sağlamıştır.

Yazar Brent Jarrett'in hergün verdiği, bilge, esprili ve acımasız eleştiriler sayesinde yazdıklarım hikâyelere dönüştü.

KAYNAKLAR

Albümdeki kırk üç cinayetin tümü de, Fransız basınında ayrıntılarıyla yer almıştır. *Le Petit Journal*, *Le Petit Parisien*, *Le Matin*, *La Gazette des Tribunaux*, *Journal de Jurisprudence et des Débats judiciaires* ile özellikle *Le Figaro*'daki yazılara çok şey borçluyum. On dokuzuncu yüzyıl sonu adli tıp ve polis işlemleriyle ilgili pek çok metne başvurdum. Suzanne Bertillon'un *Vie d'Alphonse Bertillon, inventeur de l'anthropométrie* adlı kitabı amcasının yaşamı konusunda zengin ayrıntılar içeriyordu. Ancak kurgulama tamamen bana aittir. "Koca Pembe Çocuk"un bazı yönleri Rosignol'un anılarından alınmıştır ancak benim genç anlatıcımın, büyük detektifin dikkatini çekmiş olacağına inanmak gerçeği zorlamak olur.

Eugenia Parry

OĞLAK BİLİMSEL KİTAPLAR

İslam Tarihi / John L. Esposito
(Hazırlanıyor)

Film Müziği / Sadi Konuralp

I. Ulusal Okul Kütüphanecileri Konferansı
Bildiriler / Yayına hazırlayan Ayşe Yüksel

Kutsal Olmayan Savaş / John L. Esposito

Fatih Sultan Mehmed ve Zamanı
Franz Babinger (5. baskı)

Elmas / Matthew Hart

Kaybolan Sesler
Daniel Nettle & Suzanne Romaine

Bir Film Nasıl Okunur / James Monaco (4. baskı)

Bir Albüm Dolusu Cinayet / Eugenia Parry (2. baskı)

Bu Mülkün Sultanları / Necdet Sakaoğlu (6. baskı)
(Cep kitabı: 7. baskı)

E= mc² / David Bodanis

OĞLAK İSTANBUL KİTAPLARI

Bir İstanbul Albümü /
Constantinople, An Album

İstanbul'u Yel Üfürdü... Su Götürdü / Eser Tutel

İstanbul İstanbul İken / Eser Tutel

Beyoğlu Beyoğlu İken / Eser Tutel

Ömür Biter İstanbul Bitmez /
Eray Canberk - Rüknü Özkök (Haz.)

Şark Günlüğü / Le Corbousier (Haz.)

Eugenia Parry, Paris'te bir antikacı dükkânında, 1886-1902 tarihleri arasında Fransa'nın başkentinde işlenmiş cinayetleri belgeleyen son derece ilginç bir fotoğraf albümü bulur. Kaçınılmaz bir biçimde yüzleşmek zorunda kaldığı tutam tutam kadın saçları, kesilmiş boğazlar, parçalanmış gövdeler, ter içinde şakaklar, morg tahtaları ve altüst edilmiş evler Parry'i bu resimlerin gerisinde sinsice gizlenen hikâyeleri araştırmaya iter. Bu kitaptaki fotoğrafların çoğu, kısa zamanda Paris Adli Kimlik Bölümü Başkanlığı'na da getirilecek olan ve -daha sonraları Avrupa'nın ve Amerika Birleşik Devletleri'nin çoğu polis teşkilatı tarafından benimsenecek ve "*Bertillonage*" adıyla anılacak- ayrıntılı bir tasnifleme sisteminin de mucidi olan Alphonse Bertillon tarafından çekilmiştir. Fotoğraflarda sizin de şahit olacağınız cinayetlerin çoğu, 1894-1902 yılları arasında gene Paris'te Cinayet Masası Şefi olan Armand Cochefert tarafından soruşturulmuş ve farklı haşarılık dereceleriyle çözümlenmiştir. Parry, hikâyelerin bu iki başkahramanını -kriminoloji biliminin babacan öncüsü ile sabırlı ve önsezili detektifi- ve bu cinayet vakalarının ayrıntılı tarihlerini polis kayıtlarına da, gazete haberlerine de dayanarak anlatmakla kalmaz, cinayetlerin ve nedenlerinin çok daha ötesine giden, akıcı ve gerilimli bir roman gibi okunan yirmi-beş öykü yazar. On dokuzuncu yüzyılın son demlerindeki Paris'in çeşitli manzaralarını arka planda kullanarak ve tarihi gerçeklerle kurgu arasında sürekli gidip gelerek yazılan bu kitap, temelde, insanların neden cinayet işledikleri gibi son derece kaypak bir sorunun peşindedir. Metni ve imgeleri benzersiz bir biçimde birleştiren Parry, aynı zamanda, kurgusal cinayet hikâyelerinin tersine, cinayetlerin nedenlerinin çoğunlukla anlaşılmaz kaldıklarını ve gerçek hayatta çoğu vakanın asla çözümlenmediğini de gösterir.

sanı irkilten çıplaklıkta fotoğraflar... İnsanın kanını donduracak şukkanlılıkla işlenmiş cinayetler. Hepsi, bir eskicide bulunmuş bir bümde ele geçmiş... Ve hepsi de bir romancı ustalığıyla yeniden kâye edilmiş... Okurken, yüzyıl önceki insanları, katilleri, fotoğraf kniğini göreceksiniz... ama asıl önemlisi kriminoloji biliminin tohumlarının ılmasına şahit olacaksınız.

